

4° P. O. rel. 740

Hollberg

**BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.**

UNDERTJORDISKE REJSE

LUDWIG HELLER

OG

JENS JACOBSEN

1844

1844

1844

1844

NIELS KLIMS
UNDERJORDISKE REISE

VED

LUDVIG HOLBERG.

OVERSAT

EFTER DEN LATINSKE ORIGINAL

AF

JENS BAGGESEN.

KIÖBENHAVN,

TRYKT HOS JOHAN FREDERIK SCHULTZ,

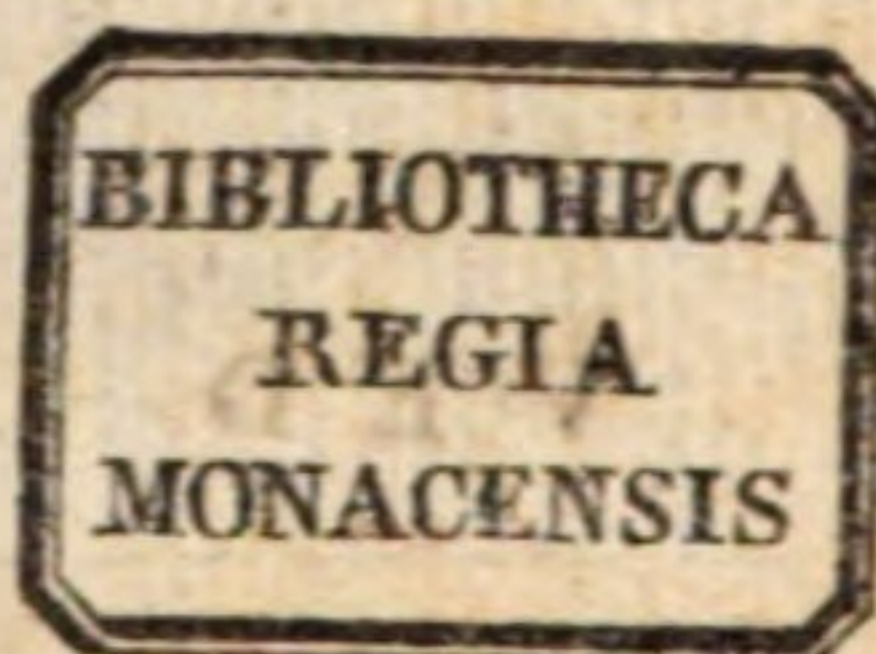
UNIVERSITETS - BOGTRYKKER.

MDCCLXXXIX.

501

NIELS KILMS

UNDERJORDISKE REISE

LUDVIG HOLBERG.

OVERSAT

AF DEN TYSKE ORIGINAL

AF

JENS BAGGENSEN.

KÖBENHAVN

VED HANS CHRISTIAN SCHULTZ

UDGIVET

M DCCCXXXIX

I N D H O L D.

ATOLOGETISK FORTAEL.
DEN UNDERJORDISKE REISE.
NIELS KLIMS
UNDERJORDISKE REISE.

- I. Om Fødselen i Jordens Indre.
II. Om Jordens Indre.
III. Om Jordens Indre.
IV. Om Jordens Indre.
V. Om Jordens Indre.
VI. Om Jordens Indre.
VII. Om Jordens Indre.
VIII. Om Jordens Indre.
IX. Om Jordens Indre.
X. Om Jordens Indre.
XI. Om Jordens Indre.
XII. Om Jordens Indre.
XIII. Om Jordens Indre.
XIV. Om Jordens Indre.
XV. Om Jordens Indre.
XVI. Om Jordens Indre.
XVII. Om Jordens Indre.
XVIII. Om Jordens Indre.
XIX. Om Jordens Indre.
XX. Om Jordens Indre.

INDHOLD.

APOLOGETISK FORTALE.

DEN UNDERJORDISKE REISE.

- I. Forfatterens Nedfart til Afgrunden.
- II. Forfatterens Ankomst til Indbyggerne paa Planeten NAZAR.
- III. Beskrivelse over Byen KEBA.
- IV. Det fyrstelige Hof i POTU.
- V. Om Landet POTUS Beskaffenhed og Folkets Tænkemaade.
- VI. Om Folkets Religion i POTU.
- VII. POTUANERNES Statsforfatning.
- VIII. Om Academierne i POTU.
- IX. Reisen omkring Planeten NAZAR.
- X. Reisen til FIRMAMENTET.
- XI. Seiladsen til VIDUNDER-LANDENE.
- XII. Forfatterens Ankomst til QVAMA.
- XIII. Begyndelsen til DET FEMTE MONARKIE.
- XIV. Forfatteren bliver MONARK under Jorden.
- XV. Lykkens pludselige Forandring.
- XVI. Forfatterens Tilbagekomst til sit Fædreland, og Enden paa det femte Monarkie.

ABELINS TILLÆG.

APOLOGETISK FORTALE.

PEDER KLIM og ANDREAS KLIM,
THOMAS KLIMS Sønner, og KLIM DEN STORES
Sønnesønner,

til

den velvillige Læser.

Da det er kommet os for Örer, at een og anden har kaldet denne Histories Sandhed i Tvivl, og at Udgiveren af den underjordiske Reise af denne Aarsag hist og her er kommen i slemt Udraab, have vi, for i Tide at forekomme alle falske Beskyldninger, holdt for raadeligt, at forsyne denne nye Udgave med Vidnesbyrd fra Mænd, hvis Ærlighed og Oprigtighed er ophöiet over al Mistanke, og

hvis Udsagn betrygger fuldkommen Udgiveren
mod alle Indvendinger. De tvende første af disse
Vidner vide vi at have været samtidige med vor
Helt, de övrige have levet nær ved hans Tider,
og alle ere de almindeligen bekiendte, som Folk
af gammel Dyd og Ærlighed, der ikke lode sig
selv binde noget paa Ærmet, og aldrig gave andre
Limfängen at löbe med. Ved saa anseelige Per-
soners egenhændige, med deres Segl forseglede
Vidnesbyrd binde vi Munden paa alle falske Be-
dömmere og Skumlere, og bringe dem til at er-
kende deres Vantro, og tage deres uforfigtige
Beskyldninger tilbage. Den mig og min Broder
tilsendte Attest lyder saaledes:

"Paa de hæderlige, meget agtværdige unge
"Menneskers, PEDER KLIMS og ANDREAS KLIMS
"Begiering, bevidne vi Underskrevne, at vi
"iblandt den beröimte NIELS KLIMS efterladte Böger
"have fundet et Haandskrift, med den Titel:
"UN-

"UNDERJORDISKE REISE. Til samme Reise var
"heftet en UNDERJORDISK GRAMMATIK med
"en ORDBOG i tvende Sprog, nemlig DANSK og
"QVAMITISK. Ved at sammenligne den berømme-
"lige ABELINS latinske Oversættelse, som for nær-
"værende Tid er i hver Mands Hænder, med dette
"gamle Haandskrift, erfares, at Oversættelsen ikke
"afviger i mindste Maade fra Haandtexten. Til
"dets ydermeere Bekræftelse have vi hosföiet vore
"Segl.

ADRIAN PETERSEN, mpp.

JENS THORLAKSEN, mpp.

SVEND KLAK, mpp.

JOKUM BRANDER, mpp.

JENS GAD, for mig og min Broder, mpp.

HIERONYMUS GIBS, Skotländer, mpp."

Vi haabe, ved et saa udmærket og troeværdigt
Vidnesbyrd tilstrækkeligen at hæve alle Tvivl;
men skulde der desuagtet gives een og anden saa
haard-

hårdnakket, at han, trods disse Beviiser, frem-
turede i sin Mistanke, ville vi see til, at betvinge
hans Vantroer med andre Vaaben. Det er en be-
kiendt Sag, at der i den Deel af Norge, som kal-
des Finmarken, gives Folk, som i den naturlige
Troldom (en Videnskab, hvori andre Nationers
Lærde neppe have kikket) have drevet det saavidt,
at de kunde opvække Storm, og stille den igien,
forvandle sig til Ulve, tale adskillige og i vor Ver-
den aldeles ubekiendte Sprog, og reise fra Nord-
polen til Sydpolen i mindre Tid end een Time.
En saadan Fin, ved Navn PEYVIS, kom nylig
hertil Bergen, og viiste, efter Byefogdens Befaling,
saa mange forunderlige Prøver paa sin Kunst og
Lærdom, at alle Tilstædeværende dömt ham
Doctor-Hatten fuldkommen værdig; og da der
paa samme Tid var udkommet en skarp Kritik
over den underjordiske Reise, hvori Recensenten
henførte den til Ammestue-Eventyrer, fik samme

PEYVIS, da der handledes om at redde de KLIMERS Ære, Befaling, at samle alle sine Kunster sammen, for at forsøge en Reise under Jorden. Han lovede, at adlyde Byefogdens Befaling, og udbredte sig over sine Færdigheder omtrent i følgende Udtryk:

Hvad vil du? saa siig!

Det stærkeste, vældigste, største paa Jorden,
Fra Syden til Norden,

Maa adlyde mig.

Jeg Regnbuen bryder,
Jeg Stierne, og Solen, og Maanen nedskyder,
Jeg Torden at dundre ved Maaneskin byder,
Mig Stormen og Vindenes Hvirvel adlyder,
Jeg gjør, at af Klippen sig Honning udgyder,
At Nordhavets Bølge, som Bækkenes, flyder,
At Hekkenfeld fryser og Iisbierget fyder.

Hvad vil du? saa siig!

Hvad findes i Havet, hvad er der paa Jorden,

I Luften og Ilden, fra Syden til Norden,
Som lyder ei mig?

Alle gyste af Forkrækkelse ved at høre disse
utrolig klingende Tilfagn. Men Finnen lavede
sig strax uforfagt til Reisen, klædte sig af, og
(forunderlige Syn!) pludselig forvandlet til en Örn
svang han sig op, og forsvandt i Luften. Efter
en heel Maanedes Fraværelse, treen en Fredag Mor-
gen tidlig, noget för Solens Opgang, vor for-
anderlige Doctor ind i Byefogdens Stue, men
ganske udmattet, og aandelös, som en Hest, der
har gaaet op ad Banke: hans Kræfter havde
reent forladt ham, og Sveden styrtede strömmen-
viis ned af hans Pande. Man gav ham Tid at
komme til sig selv igien: og da han havde
pustet lidt, og faaet en Slurk Brændeviin at styrke
sig paa, begyndte han udförligen at beskrive sin
Reise, og berettede stykkeviis alt hvad der var
hændet ham paa hans Luft-Seilads og i de under-
jordi-

jordiske Lande. Han fortalte, at efter adskillige Trefninger, som siden vare holdte, og hvori det Klimiske Partie havde beholdt Overhaand, Regieringen igien var kommen til vores NIELSES Søn: at samme længe havde ført Scepteret under sin Moders Formynderskab; men at han nu selv, gammel, og forherliget ved mange store Bedrifter, regierede vidt og bredt i den underjordiske Verden, under Navn af NIELS DEN ANDEN. Alt hvad denne lærde Mand fortalte blev strax, Ord for Ord, ført i Pennen. Det vil blive et høist vigtigt Bidrag til de Annaler, som de Lærde i Bergen have lovet at udgive under Titel af: FORTSÆTTELSE AF DET FEMTE MONARKIES HISTORIE. Foruden disse Annaler, skal tillige en QVAMITISK GRAMMATIK komme for Lyset, som for nærværende Tid vel ikke kan være til fynderlig Nytte; men vil blive desto vigtigere for Efterkommerne; thi da vort Fædre-

drene-

dreneland (uden at rose os selv) er overmaade frugtbart paa Projektmagere, vilde disse vist anvende al muelig Tid og Flid, i Nætter og lyse Dage, paa at oprette en Handel med QVAMITERNE, og ikke helme, för de have opfundet Maskiner, hvormed de trygt og uden Troldoms - Kunster kunne seile ned under Jorden.

Skammer Eder nu, I vantroe Dödelige! og lærer herefter, i vigtige Sager at gaac frem med mere Forsigtighed! Skammer Eder, I Skumlere! og beder om Forladelse for Eders ugrundede Beskyldninger! Skammer Eder endelig, I Recensentere! og, at den lærde Verden ikke skal lide under Eders formastelige og ubillige Domme, saa qvæler dem herefter i Födselen, eller, om I heller ville, Eder selv.

NIELS

Tuel del:

Clemens Sculp.

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REISE.

FÖRSTE KAPITEL.

Forfatterens Nedfart til Afgrundne.

EFTERAT jeg ved Akademiet i Kiöbenhavn havde over-
staaet begge Examener, og faaet Karakteren Laudabilis
baade for Theologien og Philosophien, lavede jeg mig, i
Aaret Sexten Hundrede og Fire og Tredfindstive, til at
reise hjem igien til mit Födeland, og gik ombord paa et
Skib, som var bestemt til Bergen i Norge. Jeg var
forsynet med glimrende Testimonier fra begge Faculteter;
men blottet for Penge; en Skiebne, som jeg havde tilfæl-
les med alle andre Norske Studentere, der i Almindelighed
komme pengelöse tilbage fra Musernes Tempel. Vi havde
god Vind, og ankom efter tre Dages lykkelige Seillads til
min Födebye Bergen.

Lærdere, men ikke rigere, levede jeg i nogen Tid efter min Hiemkomst af mine Slægtninges og Forvandtes Understøttelse. Uagtet jeg paa denne Maade levede som et Slags Tigger, drev jeg dog ikke Tiden bort ved Lediggang; thi for at udvide mine Kundskaber i Physiken, som jeg havde begyndt at lægge mig efter, undersögte jeg omhyggelig Landets og Biergenes indvortes Beskaffenhed, og streifede til den Ende rundt omkring i alle Kroge der i Provindsen. Der var ingen Klippe saa steil, at jeg jo forfögte at klavre op paa den, ingen Hule saa dyb og rædsom, at jeg jo vovede mig ned deri, i Haab om at finde et eller andet, der var en Naturkyndigs Opmærksomhed og Undersögelse værd.

Vist er det, at der gives mange Ting i mit Födeland, som vi ei allene aldrig see, men ikke engang höre tale om, der, hvis de fandtes i Frankrig, Italien, Tyskland eller noget andet Land, som forstaaer at giöre Væsen af sin Frugtbarhed paa Mirakler, skulde have opfyldt den lærde Verden med uendelige Afhandlinger, og den læge med umættelig Læselyst.

Iblandt de Ting, som forekom mig meest mærkelige, var en Hule paa Toppen af et Bierg, som Indbyggerne

gerne kalde FLÖIEN. Af sammes Munding kommer af og til en vis mild og ikke ubehagelig Vind, som om Hulen ved idelige Suk drog Luften til sig og udstødte den igien; hvilket har givet de Lærde i Bergen, især den beröimte ABELIN, og den i Astronomie og Physik særdeles grundige Magister EDVARD, Conrector i den Latinske Skole, Anledning til at opmuntre deres Landsmænd, da de selv for Alderdoms og Svagheds Skyld ikke kunde, til nærmere at undersöge denne Hules egentlige Beskaffenhed. Den syntes dem saa meget mere fuldkommen at fortjene den grandiske Philosophs Underfögelfer, som den virkelig til bestemte Tider, lig et Menneske der snorker, drog den udstødte Luft med Hestighed til sig.

Ansporet ikke mindre af disse store Mænds Opmuntninger, end af min egen medfödde Tilböielighed, pönsede jeg paa at stige ned i denne Hule, og aabenbarede mit Forsæt for nogle gode Venner, som slet ikke syntes derom; men paaftode, at man baade maatte være gal og fortvivlet for at paatage sig sliig en Forretning. Men deres Formaninger vare aldeles spildte, og isteden for at flukke min engang antændte Lyft, opflammede de samme endnu mere. Min Tilböielighed trak mig, trods alle Farer, til

Naturens Studering, og mine flette Omstændigheder skiöde bag efter. Aldeles blottet for Penge, blev det mig meer og meer utaaleligt at leve af andres Naade; og med den skrækkelige Udsigt, til bestandig Armod for Fremtiden, faae jeg mig al Vei til Ære og Forfremmelse i mit Födeland tillukt, med mindre jeg ved et eller andet vovsomt Arbeide, der gjorde Opfigt, aabnede mig den.

Fuldkommen fast bestemt ved disse Betragtninger, tillavede jeg alt hvad jeg havde nödig til Toget, og gik en Torsdag Morgen, i smukt klart Veir, ud af Byen, ved Dagbrækningen, for, naar mit Arbeide var forbi, at kunne være der igien inden Aften. Hvor lidt drömte jeg dengang om, at jeg, som en anden Phaëton,

Hovdkulds boltrende gennem Luften i tusende Rullen, nedstyrtet paa en anden Klode, först efter ti Aars Omtumlinger, igien skulde see mit Födeland og mine Venner!

Dette Tog blev foretaget i Aaret Sexten Hundrede og Fem og Tredfindstive, da HANS MUNTHE og LARS SÖRENSEN vare Borgemeistere, og CHRISTEN BERTELSEN og LARS SAND vare Raadmænd i Bergen. Fire Daglønnere fulgte mig med Reeb og Baadshager, som

som jeg skulde bruge til Nedstigningen. Vi gik lige til SANDVIG, hvor den letteste Opgang er til Bierget, og da vi derfra havde vundet op til Toppen, tæt ved den fatale Hule, fatte vi os trætte ned et Par Öieblikke, for at tage den nödvendige Frokost. Da först begyndte mit Hierte, som om det ahnede den forestaaende Ulykke, at bæve. Jeg vendte mig til mine Medfølgere: "hvo af Eder," spurgte jeg, "vil nu först bryde Isen?" Men ingen svarede. Med et opluede mit halv flukte Mod paa nye; jeg lod dem binde Rebet om mig, gjorde mig synkefærdig, og befalede Gud min Siel. De nedlode mig derpaa i Hulen, efterat jeg havde underrettet dem om, hvad de videre havde at giöre, at de nemlig skulde blive ved at stikke paa Rebet, indtil de hörte mig raabe, ved hvilket Tegn de skulde stoppe; og naar jeg blev ved at raabe, i en Hast hale mig op igien. Jeg tog selv en Baadshage i den höire Haand, at jeg dermed kunde bortstöde hvad Hinder der kom mig i Veien paa min Nedfart, og tillige styre mig lige i Midten af Hulen; og saaledes lode de mig glide. Men neppe var jeg kommen elleve tolv Alen ned, för Rebet brast. Jeg fluttede mig til denne Ulykke af de Fires pludselige Hysten og Tuden,

som dog strax forsvandt, efter som jeg med en forunderlig Hurtighed nedtrimlede i Afgrunden, og, som en anden PLUTO, naar jeg undtager, at jeg, isteden for Scepter, havde kun en Baadshage:

Sank i Afgrundens Bug giennem den gabende Jord. Jeg havde dumpet i tykt Mörke og uophörlig Nat henvend et Qvarteer, saavidt jeg i denne Forstyrrelse kunde beregne, da jeg endelig bemærkede et Skimt af Lys, som et Slags Tusmörke, og strax derpaa en reen og klarfönnende Himmel. Jeg troede herover i min Eenfoldighed, at jeg enten ved den underjordiske Lufts Tilbagestöd, eller nogen anden saadan Modvind, var pustet op igien, og at Hulen, ved at give sin Aande fra sig, igien havde givet mig til Jorden. Men da baade den Sol, jeg saae, Himmelen og alle Stierne vare meget mindre, end de, vi Mennesker i Almindelighed see, kunde jeg slet ikke kiende mig ved dem. Jeg sluttede altsaa, at heele denne nye Himmelbygning enten maatte være frembragt af Hovedsvimmel i min forvirrede Hiernes Indbildning, eller at jeg maatte være död, og förtes til de lykkelige Boliger. Dog denne sidste Meenings Latterlighed opdagede jeg strax derpaa, da jeg saae mig selv, bevæb-

bevæbnet med Baadshagen og flæbende det lange Reeb efter mig, vel begribende, at man hverken behøver Reeb eller Baadshager, for at lande ved Paradiis, og at de himmelske Borgere umuelig kunde synes om en Prydelse, hvorved jeg lod til, efter Giganternes Exempel, at ville beforme Himmelen og jage Guderne derfra. Langt om længe, da jeg ret alvorlig havde grundet paa Tingen, begreb jeg, at jeg maatte være neddumpet til den underjordiske Himmel, og at deres Meening maa være grundet, som paaftaae, at Jorden er huul, og at der inden for dens Skal er en anden mindre Verden, med en mindre Sol, mindre Planeter og Stierne i samme Forhold. Udfaldet viiste, at jeg giettede ret.

Den Fart, hvormed jeg nedstyrtede, havde nu varet temmelig længe, da jeg omsider fornemte, at den lidt efter lidt sagtnedes, alt som jeg meer og meer nærmede mig til den Planet eller Himmelklode, som jeg ved min Nedfart først var bleven vaer lige for mig. Den blev efterhaanden større og større, saa at jeg tilsidst igiennem en tykkere Dunstkreds, som omgav den, tydeligen kunde skielne baade Søer, Bierge og Dale paa dens Overflade.

Lig Fuglen, som om muskelklædte Klipper;
Imellem Fieldets Tind og Bölgens Top,
Paa lette Vinger over Dybet vipper,
Saa mellem Jord og Himmel hang min Krop.
Jeg befandt tillige nu, at jeg ikke allene svævende hang
i den himmelske Luft; men at den lodrette Linie, hvori
jeg hidindtil havde tumlet, gik over til en Sirkel. Jeg
nægter ikke, at Haarene reiste sig paa mit Hoved ved
denne Opdagelse, af Frygt for, at jeg maatte være ble-
ven forvandlet til en Planet eller Planet-Drabant, for at
omdreies i en evig Hvirvel til Verdens Ende. Dog, da
jeg overveiede hos mig selv, at min Ære herved ikke
tabte det mindste, og at en himmelk Klode, eller en
himmelsk Klodes Drabant i det mindste, altid i Rang kunde
gaae op mod en fulden *STUDIOSUS PHILOSOPHIÆ*,
voxte mit Mod paa nye, saa meget meer, som jeg, styrket
ved den himmelske Luft, hvori jeg svævede, hverken
fandt til Hunger eller Törst. Imidlertid faldt det mig
ind, at jeg havde en Kringel i min Lomme; jeg tog den
frem, blot for at forsöge, om noget i denne Tilstand
kunde smage mig; men jeg mærkede strax ved den förste
Mundfuld, at al jordisk Föde var bleven mig modbydelig,
og

og flængte den derfor bort, som en unyttig Byrde. Hvor stor blev min Bestyrtelse ved denne Leilighed, da den bortkastede Kringle ikke allene blev hængende i Luften; men — o Under! — begyndte endog at beskrive en Sirkel rundt omkring mig. Jeg fik herved et tydeligt Begreb om de sande Bevægelses Love, efter hvilke alle Legemer, naar de sættes i Ligevægt, maae bevæge sig i en Sirkel.

Saa nedflaaet, som jeg kort tilforn var bleven over at see mig en Boldt for den spottende Skiebne, saa stolt blev jeg derimod nu, ved at see mig ophøiet ikke allene til selvstændig Planet, men endog til en, som evig skulde opvartes af en Maane, og altsaa kunde henregnes til Stjerner af første Størrelse, eller Planeter af første Rang. Og, at jeg skal bekiende min hele forfængelige Skrøbelighed, blev jeg virkelig saa umaadelig opblæst af denne Lykke, at om jeg paa eengang havde seet alle Borgemeisterne og Raadmændene i Bergen komme mig imøde, havde jeg blot værdiget dem et Blik, for at skue ned paa dem, som Atomer, og ikke bukket min Baadshage, end fige min Ryg for dem.

Jeg blev næsten heele tre Dage i denne Forfatning. Da jeg omtumledes bestandig ved den mig nærmeste

Planet, kunde jeg letteligen skielne Nat fra Dag, ved at see den underjordiske Sol staae op og gaae ned, endskiönt jeg ikke mærkede nogen saadan Nat, som hos os, naar den forsvandt. Thi efter dens Nedgang blev hele Himmelen overalt lys og skinnende, omtrent som den fulde Maane hos os, hvilken Glands, jeg sluttete, maatte komme fra denne indvendige Verdens Hvelving eller Halvkugle, som laante sit Lys af den i Middelpunkten værende Sol. En Smule Indsigt i Astronomien hjalp mig til at gjøre denne Gisning.

Men allerbest, som jeg midt i denne lykkelige Forfatning drömte mig næst efter de udödelige Guder, og betragtede mig selv, som et nyt Himmellys, gjorde Regning paa, snart af den nærmeste Klodes Stiernekigere, tillige med min Drabant, at blive indført i Stjernernes Tal — see! da lod sig et skrækkeligt bevinget Uhyre tilsyne, som truede snart min höire, snart min venstre Side, snart min Pande, og snart min Nakke med tilintetgiørende Stöd. Jeg troede i Förfættningen, da det nærmede sig, at det maatte være et af de tolv Himmeltegn, og önskede hemmeligen, om saa var, at det maatte være IOMFRUEN, da i det heele Himmeltegn-System intet uden

uden dette i denne Eenlighed kunde være mig til mindste Moerskab og Hufvaelse. Men da det kom mig nærmere, saae jeg, at det var hverken meer eller mindre end en umaneerlig stor og gyfelig Grif. Jeg blev herover saa betagen af Skræk, at jeg aldeles glemte mig selv og min nye himmelske Værdighed, og i denne usigelige Angest tog mit Testimonium fra Academiet, som jeg til al Lykke havde i min Lomme, frem, for at vise min truende Fiende, at jeg havde baade min theologiske og philosophiske Examen, var Student, og det, som meere er, Baccalaureus, der altsaa kunde drive hver fremmet Modstander tilbage ved at exipere Forum. Men da min Forbittrelses første Heede var forbi, kom jeg lidt efter lidt til mig selv igien og beloe denne Daarlighed.

Jeg begreb endnu ikke til hvad Ende denne Grif fulgte mig. Jeg vidste ikke, enten jeg skulde ansee den for en Ven eller Fiende, eller troe, som dog lod meere sandsynligt, at den blot, for at stille sin Nysgierrighed, vilde gotte sig med at betragte mig. Sandt er det, at et menneskeligt Legeme, hængende i Luften, med en Baadshage i Haanden, og slæbende et langt Reeb efter sig, som en Hale, var et Syn, som kunde lokke ethvert

umælende Dyr til Betragtning. Den ufædvanlige Figur, jeg dengang gjorde, gav og, som jeg siden fik at høre, Indbyggerne paa min Side-Planet Anledning til adskillige Samtaler og Hypotheker. Philosopherne og Astronomerne holdt mig for en Komet, og toge Rebet for Kometens Hale. Nogle paaftode endog, at iligt ufædvanligt Luftsyn viist maatte betyde en overhængende Ulykke, Pest, Hungersnöd, eller nogen anden saadan ualmindelig Tildragelse. Andre gik endnu videre, og, saa vidt de langt fra kunde bemærke, afbildede meget nöie min Gestalt, saa at jeg allerede var defineret, beskrevet, malt og stukket i Kobber för jeg kom der.

Jeg hörde alt dette siden med Latter og en Slags kildrende Fornöielse, da jeg var kommet ned paa denne Klode, og havde lært det underjordiske Sprog. Man maa lægge Mærke til, at der inden i Jorden gives visse ufædvanlige Stier, som pludseligen vise sig af og til, og som de kalde SCISCISI (eller HAAREDE) hvilke de beskrive, som meget gyfelige med blodröde Haar, der staa dem paa Hovedet som Börster, og et Svæv, der fuldkommen ligner et langt Skiæg. De regnes derfor, ligesom hos os, blandt de himmelske Jertegn.

Men

Men til Historien igien! Griffen var nu kommen mig faa nær, at den anfaldt mig med sine Vinger, og var i Begreb med at fluge mit eene Been, faa at jeg nu tydelig mærkede, i hvad Hensigt den befögte mig. Jeg begyndte derfor at værges mig mod denne stridbare Fiende, tog min Baadshage i begge Hænder, og afbödte dermed ikke allene dens forvovne Angreb; men nödte den endog til imellemstunder at vige tilbage, indtil jeg endelig, da den blev ved at nappe mig, efter adskillige frugtesløse Slag stødte Baadshagen med slig en Eftertryk imellem begge Vingerne bag ind i dens Nakke, at jeg ikke kunde faae den ud igien. Det faarede Uhyre styrtede med et gyfeligt Skrig ned paa den underliggende Klode, og jeg, som allerede var kied af min nye himmelske Stiernerang, da jeg mærkede, at den, som enhver anden Höihed var udsat for Fald og Farer:

Mig lod med Fuglen forglös dumpe ned

Til Jorden. Som fra Soles lyse Vrimmel

En Stierne ned af ætherreene Himmel

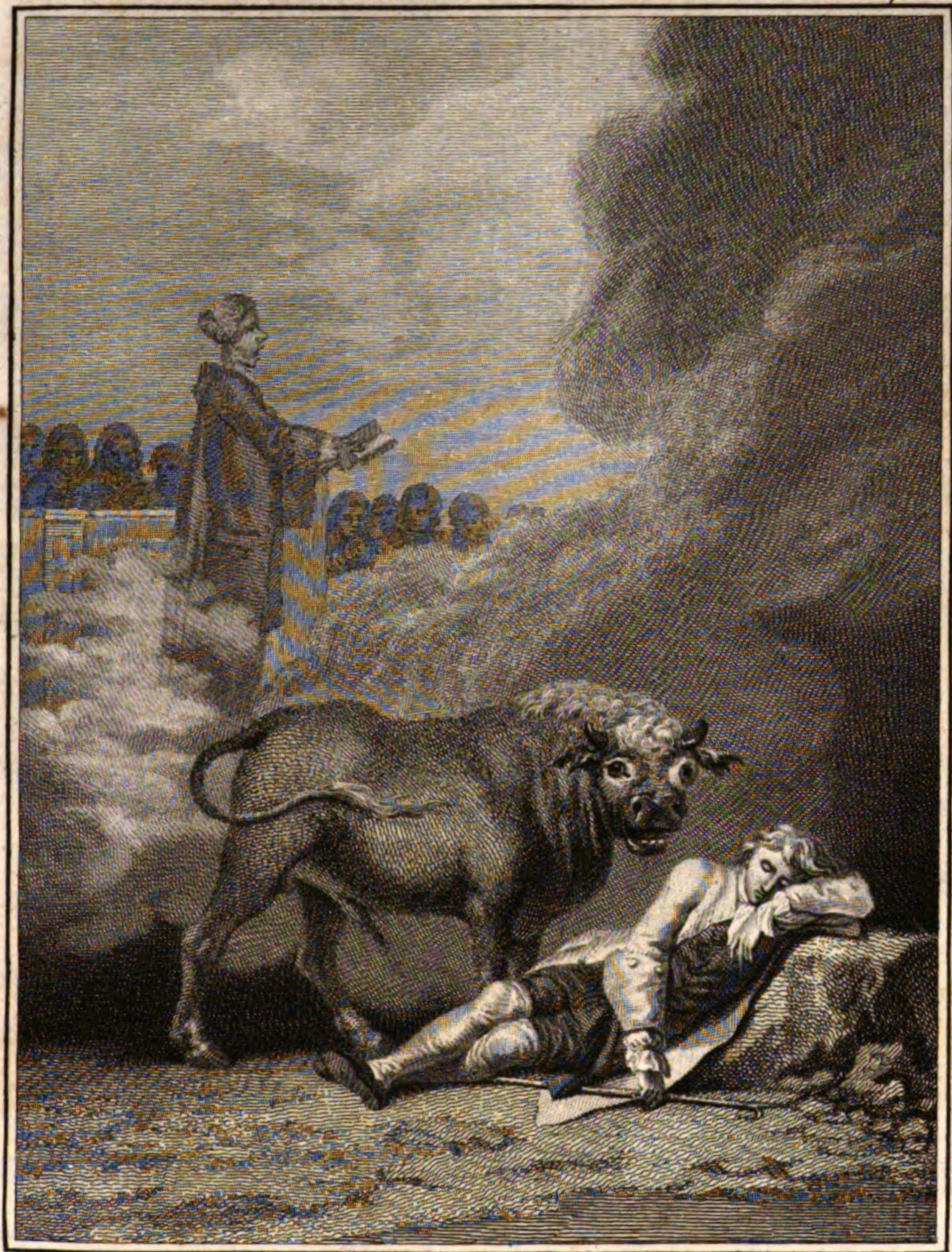
Om ikke glider, synes som den gleed.

Og saaledes blev den Sirkel, jeg nys tilforn beskrev, atter forvandlet til en lodret Linie.

TECH

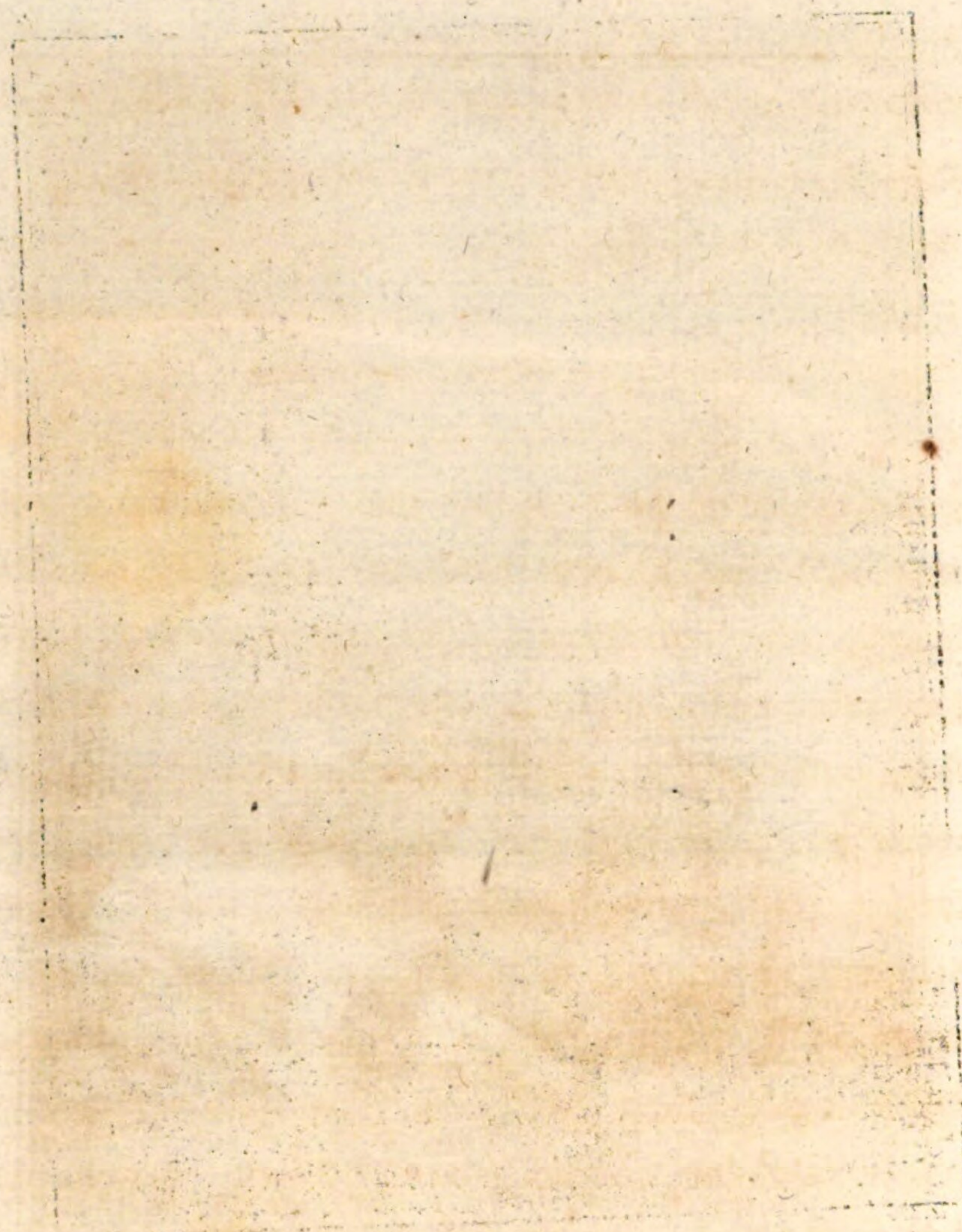
Efterat jeg med en Slags Heflighed i Förfstningen var trukken ned imod den tykkere Luft, hvis Sufen dövede mine Ören, fank jeg omsider med et let og uskadeligt Fald fagte ned paa Jorden, tilligemed Griffen, som strax efter döde af sit Saar.

Det var Nat, da jeg kom ned paa denne Planet, som jeg sluttede deraf, at Solen var borte, og ikke af Mörket; thi det var endnu faa lyst, at jeg tydeligen kunde læse hvert Bogstav i mit Testimonium. Dette natlige Lys kommer fra Firmamentet, eller den inderste Skal af vor Jordklode, hvis halve Deel glindser, som vores Maane. I Henseende til Lysningen er derfor her næsten ingen Forskiæl imellem Dag og Nat, undtagen for saavidt, at Solen er borte, og Nætterne af denne Aarsag ere noget koldere end Dagene.

Abildgaard pinx:

Clemens Sculps:

ANDET KAPITEL.

Forfatterens Ankomst til Indbyggerne paa Planeten Nazar.

DA jeg havde endt denne min Luftreise, og var kommet ned paa Kloden heel og holden, uden mindste Skade, efterfom Farten, hvormed Griffen i Förstningen slog ned, sagtnedes efterhaanden, som dens Kræfter formindskedes, laae jeg længe ganske ubevægelig, ventende paa hvad Nyt der vilde möde mig, naar det blev Dag. Jeg mærkede nu, at min forrige menneskelige Svaghed yttrede sig igien, og var baade fövnig, og saa fulden, at jeg bitterlig fortröd min Uforsigtighed i at have kastet Brödet bort. Udmattet af disse og flere Bekymringer faldt jeg endelig i en dyb Sövn. Jeg havde sovet, saavidt jeg kunde slutte, henved to Timer, da et gyfeligt Bröl, som længe havde forstyrret min Slummer, endelig ganske vækkede mig. I Sövine havde jeg havt mange forunderlige Drömme. Mig syntes iblandt andet, at jeg

var

var kommen tilbage til Norge, og der fortalte Folk paa Gader og Stræder mine forunderlige Hændelser. Siden efter forekom det mig, at jeg var i Fanöe Kirke, ikke langt fra Bergen, og der hørte Degnen NIELS ANDERSEN synge, hvis Stemme, som sædvanlig, jammerligen plagede mine Ören. Jeg troede derfor da jeg vaagnede, at det var denne Mands Tuden, som havde afbrudt min Sövn. Men da jeg i det samme tæt ved mig blev en Tyr vaer, fluttede jeg, at det maatte have været dens Bröl, som havde vakt mig.

Det var i Dagbrækningen, og den opgaaende Soel begyndte at forgylde de grønne Eege og frugtbare Marker, som hist og her udbredte sig for mit studfende Öie. Jeg saae og endeel Træer; men hvor voxte min Studsen, da jeg bemærkede, at de flöttede sig, uagtet det var saa blikstille, at ingen Fier kunde röre sig. Da i det samme Tyren kom brölende lige hen imod mig, flygtede jeg fkielvende hen til et Træ, som stod noget fra mig, og stræbte i min Angest at klavre op deri; men neppe var jeg kommet rigtig op, för det gav et spædt og giennemtrængende Skrig fra sig, omtrent, som Skriget af et opbragt Fruentimmer, og i det samme fik jeg det livagtigste

Örfign

Örfign af Verden med flig en Eftertryk, at det fortnede for mine Öine, og jeg trimlede hovedkulds til Jorden. Jeg laae, som truffen af Lynet, i Begreb med at opgive Aanden, da jeg rundt omkring mig hørte en Brummen og Stöien, som den man imellem hörer paa Torvene, eller paa Börsen, naar der følges Actier. Jeg slog Öinene op og saae Marken vrime rundt omkring mig af Træer, hvor jeg för neppe havde talt sex eller fyv. Intet kan ligne min Forundring, ved at finde mig saaledes midt i en levende Skov; jeg blev ganske ör i Hovedet, og var færdig at græde af Bestyrtelse. Snart troede jeg, at jeg drömte, uagtet jeg var lysvaagen, snart indbildte jeg mig, at jeg var midt iblandt Spögelfer, eller rundt omkring beleiret af onde Aander, og adskillige andre flige Urime-ligheder. Men jeg fik ikke Tid til at anstille mange Be-tragtninger over disse Automaters Natur og Aarsag; thi et andet Træ foer pludselig hen imod mig, nedböiede een af sine Grene, hvis yderste Ende var bevæbnet med sex Qviste, der kunde ansees som Fingre, löftede mig op og bar mig, trods al min ynkelige Skrigen, bort. Utal-lige andre Træer af forskiellige Arter og Störrelser fulgte med. De gave visse articulerte Toner fra sig, som vare

mig aldeles fremmede, og hvoraf jeg kun beholdt de to Ord PIKEL EMI, som de særdeles ofte anbragte. Disse Ord betyde en OVERORDENTLIG ABEKAT, og de kaldte mig saaledes, fordi de fluttede af min Skabning og Klædedragt, at jeg maatte være en Abe, skjønt af et andet Slags end de i deres Land gangbare Aber. Andre toge mig for en Indvaaner i Firmamentet, som de troede, Fuglen havde bragt ned, hvilket denne Klodes Aarbøger bevidne ofte tilforn at have tildraget sig. Alt dette fik jeg først et Par Maaneder efter at vide, da jeg havde lært det underjordiske Sprog.

I min nærværende Forfatning var jeg saa langt fra at kunne begribe disse levende og snakkende Træers Natur, at jeg endog af Frygt og Forvirring aldeles glemte min egen. Ligesaa lidt kunde jeg begribe hvad dette Optog, som gik for sig med langfomme høitidelige Skridt, skulde betyde, endskiønt jeg haabede ikke meget godt af den vredladne Mumlen og Knurren, som overalt gienlød i Marken. Den Fortörnelse paa mig, som jeg heraf fluttede mig til, havde virkelig sin Grund; thi det Træ, hvori jeg i min Angest, da jeg flygtede for Tyren, begyndte at klavre op, var hverken meer eller mindre end

Bye-

Byefogdens Kone i den nærmeste Bye. Den fornærmede Persons Anseelse forstørrede uendelig min Forbrydelse; thi jeg syntes at have villet voldtage ikke et almindeligt Fruentimmer, men en Dame af første Rang, og det paa aaben Mark i adskilliges Nærværelse: et ganske nyt og gyfeligt Syn for et saa ærbart og fædeligt Folk, som dette. Endelig kom man til Byen, hvorhen jeg blev ført fangen. Dens Huuse vare ikke allene prægtige; men dens Afdeeling, Gader og Stræder udmærkede sig ved Lighed, Orden og Symmetrie. Huusene vare saa høie og anseelige, at de saae ud som Taarne. Gaderne vrimlede af Træer, som spadserede, og naar de mødtes hilfede hinanden ved at nedböie deres Grene. Jo flere de lod synke, jo større Beviis var det paa Ærbødighed og Höiagtelse. Saaledes, da just paa samme Tid en Eeg handelsviis kom ud af et særdeles anseeligt Huus, veege de övrige Træer tilbage, nedböiende deres fleste Grene, hvoraf man kunde slutte, det maatte være en meer end almindelig Person. Jeg opdagede virkelig strax efter, at det var Byefogden i Byen, og netop den, hvis Kone man paaftod, jeg var kommet for nær. Imidlertid blev jeg bragt op paa en Sal i samme Byefogeds Huus. Saasnart

jeg var kommen ind, blev Dören flaaet i Laas efter mig, og fast tilspærret, hvorudover jeg strax lykönskte mig, som Medlem i Rasphuset. Denne Frygt blev endnu mere bestyrket ved tre vagthavende Træer, som jeg fik Öie paa uden for, hvoraf enhver var bevæbnet med sex Öxer, een for hver Green; thi saa mange Grene, saa mange Arme, og saa mange Qviste, saa mange Fingre her. Jeg lagde Mærke til, at paa Toppen af Stammerne vare Hoveder anbragte, der meget lignede Menneskehoveder, og neden under, isteden for Rödder, to Been, men saa korte, at Skildpadder maatte kunde löbe om Kap med denne Planets Indbyggere. Det havde altsaa været mig en let Sag, hvis jeg ikke havde været fængslet, at undlöbe, da det lod til, at jeg maatte kunne flyve i Sammenligning med disse Löbere.

Kort, for ikke længer at opholde mine nysgierrige Læsere, jeg indsaae nu tydeligen at disse Træer ikke allene vare denne Klodes Beboere, men at de endog vare fornuftige Væsner; og jeg beundrede den Forskiellighed Naturen fortryller med i sine mangfoldige Skabningers foranderlige Dannelsse. Disse Træer ere ikke nær saa höie, som vores, de fleste overgaae ikke et Menneskes Længde,

nogle

nogle ere endog meget kortere, hvilke man kunde ligne ved Blomster eller Planter, og, som jeg sluttede, maatte være Börn.

Det er ufatteligt, i hvilke Labyrinter af Betragtninger disse Særbyn forvildede mine Tanker, hvor mange Sukke de aftvang mig, og med hvilken Længsel jeg i denne Forfatning tænkte tilbage paa mit elskede Födeland. Thi uagtet disse befunderlige Træer forekom mig selskabelige, fiden de havde Brug af Talen, og syntes at være begavede med saa megen Fornuft, at man kunde regne dem iblandt de fornuftige Dyr, tvivlede jeg dog paa, at de kunde sættes i Ligning med Mennesker, og frygtede for, at Retfærdighed, Velvillighed og andre flige moralske Dyder, vare aldeles ubekiendte iblandt dem. Jeg fordybede mig saa aldeles i disse plagende Forestillinger, at alt mit Inderste bevægede sig, og Taarerne styrtede mig strømmeviis ned paa Kinderne. Medens jeg saaledes paa den meest qvindagtige Maade overlod mig til min Bedrövelse, traadde mine Bevogtere ind i Værelset, hvilke jeg, formedelst Öxerne, de bare, holdt for Byeknægtene. De gik foran mig medens jeg blev fört giennem Byen hen til en udmærket Bygning, som laae midt paa Torvet.

Jeg anfaae mig i dette Öieblik som en, der har faaet Dictators Værdighed, fornemmere end nogen romersk Consul; thi denne havde aldrig uden tolv Öxer i sit Fölge, jeg derimod fremtrinede med atten foran mig. Ved Porten af Bygningen, hvorhen man förte mig, stod RETFÆRDIGHED udhugget i Skikkelsen af et Træ, der i een af sine Grene holdt en Vægtskaal. Den var billedet som en Jomfrue, af et vigtigt og alvorligt Udseende, med giennemtrængende skarpe Blik, hvis Anstand hverken var modlös eller trodsende, men udmærkede sig ved en vis förgelig Höitidelighed. Jeg sluttede med fuldkommen Vished heraf, at det var Raadhuset. Man förte mig ind paa Raadsalen, hvis Gulv var belagt med firkantede af forskiellig Farve glimrende Marmorstene. Jeg saae her en gylden Stoel, lig et Dommersæde, hvorpaa et Træ sad ophöiet mellem tolv Assessorer, der i passende Orden sadde paa ligesaa mange lavere Stole, sex ved hver Side af Overdommeren. Overdommeren selv var et Palmetræ af middelmaadig Höide, men udmærkede sig mellem de andre Dommere, ved Forskielligheden af sine Blade, der havde alle Slags Farver. Rundt omkring paa begge Sider stode fire og tyve Byesvende, af hvilke hver var

udru-

udrustet med sex Öxer. Jeg kan ikke beskrive, hvilken Forfærdelse dette stridbare Syn indjog mig, da jeg sluttede deraf, at Nationen maatte være meget gruesom og blodgierrig.

I det jeg traadde ind i Salen stode alle Raadsherrerne op, og løftede deres Grene høit op i Veiret, efter hvilken Andagts Ceremonie de atter satte sig ned. Saa snart dette var skeet blev jeg stillet frem for Skrankerne midt imellem to Træer, hvis Stammer vare overtrukne med Faareskind. Jeg formodede, at disse maatte være Sagførere, og de vare det virkeligen.

Förend de begyndte at tale i Sagen blev Overdommerens Hoved indhyllet i endeel forte Dækkener. Anklageren holdt derpaa en kort Tale, som han tre Gange igientog, hvilken min Sags Forfvarer ligesaa korteligen besvarede. Paa disse Taler fulgte en fuldkommen Tausshed. Da denne havde varet en halv Time, reiste Overdommeren sig, efterat Dækkenerne vare borttagne, som tilhylede hans Ansigt, løftede sine Grene mod Himmelen, og fremførte med megen Anstand nogle Ord, der, som jeg sluttede mig til, indeholdt min Dom. Da han havde udtalt, blev jeg strax bragt tilbage til mit forrige Fængsel,

fel, hvoraf jeg formodede næste Gang at blive ført ud for at kagstryges.

I denne min Eensomhed tænkte jeg tilbage paa alle disse Hændelser, og beloe i mit Hierte dette Folks Daarlighed; thi det forekom mig, at de meget meer havde spillet en Farce, end ført en Sag; og alt hvad jeg havde seet af deres Gebærder, Prydelse og heele Rettergangs-Maade, syntes mig meget meer at passe sig til Göglespil og Balletter, end til en höitidelig höieste Ret. Jeg tænkte da paa, hvor lykkelig man er paa vores Klode, og Europæernes Fortrin for alle andre Mennesker faldt mig nu først ret paa Hiertet. Men uagtet jeg saaledes i mit Hierte fordömte denne underjordiske Nations Dumhed og Galsskab, kunde jeg dog ikke andet end tilstaae dem Rang over Dyrene, da Byens smukke Anseelse, Bygningernes Symmetrie og adskillige andre Ting tydeligen lagde for Dagen, at disse Træer hverken manglede Fornuft, eller vare aldeles ukyndige i visse, fornemmelig mekaniske Konster. Men dette troede jeg ogsaa var alt hvad man kunde sige til deres Berømmelse.

Mens jeg saaledes i Stilhed småafsnakkede med mig selv, kom et Træ ind af Dörren med en trekantet Tingest

gest i Haanden, hvormed han, efterat have löst op for mit Bryst og blottet min eene Arm, meget net slog Hul paa Median-Aaren. Da han havde taget saa meget Blod, som ham syntes nok, forbandt han Armen med ikke mindre Færdighed, besaae med megen Opmærksomhed Blodet, og gik med Kiendetegn paa en Slags Forundring stiltiende bort. Alt dette styrkede mig endnu meere i den Meening, jeg havde fattet om dette Folks Taabelighed. Men da jeg siden efter lærte det underjordiske Sprog, og fik et tydeligt Begreb om alle disse Ting, forvandlede min Foragt til Beundring. Denne Rettergangsmaade, som jeg saa ubetænksum havde opholdt mig over, blev mig saaledes forklaret. Af mit Legems Dannelsse havde de sluttet jeg var en Indvaaner af Firmamentet. Jeg havde syntes at ville voldtage en ærbar og dydig Dame af første Rang, og for denne Forbrydelse, hvori al Formodning dömte mig skyldig, blev jeg fört paa Raadstuen. Den eene af Sagförerne havde förstörret min Misgierning, og paastaet, jeg burde lide den i Loven paa lagte Straf; den anden derimod afbad vel ikke Straffen, men raadte til at opfatte den, indtil man fik at vide, hvem og hvorfra jeg var, og om jeg var et umælende Dyr

D

eller

eller et fornuftigt Væsen. Grenenes Opløftelse mod Him-
melen, fortalte man mig, var en sædvanlig Religions-
Ceremonie, som man altid iagttog, før man dömte i Sager.
Sagförrerne vare omsvøbte med Faareskind, for at erindre
dem den Uskyldighed og Oprigtighed de burde vise i
deres Sagers Behandling. Og virkeligen lagde jeg Mærke
til, at alle Sagförrere her vare meget retskafne og ustraf-
felige, hvilket beviser, at det dog er mueligt i en vel
indrettet Stat at finde redelige og brave Advocater. Man
har saa strænge Love i dette Land mod Sagfordreiere, at
ingen Kroglove, Lumskhed eller Partiskhed kan besmyk-
kes. Intet Bedragerie kan afbedes, ingen Misgierning und-
gaae sin Straf. Det er ligesaa umueligt for en Forbryder
at undflye, som at finde en Hufer eller Hæler.

Den tredobbelte Gientagelse af deres Taler havde sin
Grund i dette Folks særdeles langsomme Begreb, der ud-
mærkede dem fra alle andre Nationer der paa Kloden;
thi meget saa iblandt dem havde den Evne at forstaae
hvad de blot løseligen havde læst, eller begribe hvad de
kun engang havde hört. Man holdt for, at de, som strax
fattede en Ting, maatte nödvendigen mangle Dömmekraft,
og derfor betroede man fielden eller aldrig flige letnemme

Per-

Personer store og vigtige Embeder. Erfarenhed havde lært dem, at Republiken altid havde vaklet under Bestyrelsen af disse hurtige Hoveder, som man i Almindelighed kalder store Genier, og at Mænd af et langsomt eller spotviis faa kaldet *slövt* Begreb, havde bragt det igien i Orden hvad hine havde forviklet. Disse besynderlige Meeninger kunde jeg vel ikke give mit Bifald; men de forekom mig alligevel ved lang alvorlig Eftertanke ikke at være aldeles urimelige. Hvad der allermeeft opvakte min Forundring, var Overdommerens Historie. Det var en Jomfrue, som var föd der paa Stedet, og af Regenten beskikket til *kaki* eller översäte Dommer i Byen. Man maae agte, at dette Folk i at beskikke nogen til Embeder ikke anseer paa Kiön, men efter foregaaende Underfögelse overgive Statens Forretninger til den værdigste blandt dem, som kunne komme i Betragtning. For rigtigheden at kunne bedömmes enhvers Beqvemhed og Gaver, har man dertil indrettet *seminarier*, hvis Forstandere eller Opsynsmænd kaldes *karatti*, der i deres Sprog egentligen betyder *Prövere* eller *Udgranskere*. Deres Forretning bestaaer i at underföge enhvers Fremgang og Duelighed, at udgranske nöie de Unges Hierne og Hierte, og efter

holdt Examen aarlig at indgive til Fyrsten en Fortegnelse paa dem, som ere beqvemme til offentlige Embeder, samt vise hvortil enhver især har fortrinligt Anlæg, og i hvilken Plads han bedst kunde nytte Fædrelandet. Naar denne Liste er bleven Regenten overbragt, lader han Candidaternes Navne indføre i en dertil bestemt Bog, paa det at han kan erindre sig og daglig have for Öine, hvem han bör forfremme til de ledige Betieninger.

Den nys ommeldte Jomfrue havde fire Aar tilforn faaet et udmærket berömmende Vidnesbyrd af Karatti, og var paa denne Grund af Fyrsten belkikket til Overdommer i Raadet, og just i hendes egen Födebye; en Skik, som Indbyggerne i Potu holde meget hellig over, da de troe, at ingen kiende bedre et Steds Beskaffenhed, end de der ere födte og opdragne paa samme. Hendes Navn var PALMKA, og hun havde nu i en Tid af tre Aar forestaaet hendes Embede med allerstörste Berömmelse. Man holdt hende overalt for det forstandigste Træ i hele Byen; thi hun havde faa yderlig langsomt et Begreb, at hun med Nöd og Neppe begreb en Ting för den var tre eller fire Gange gientagen for hende. Men naar hun först havde fattet noget, indsaae hun det til Grunde, og oplöste

oplöfte med faa megen Skiönfomhed de vanſkeligſte Op-
gaver, at alle hendes Domme bleve holdte for ligefaa
mange Orakler.

Som Themis ſelv i Vægtens lige Skaaler

Hun veied' Ret mod Uret, uden Svig,

Og ſkielned' altid Sandheds egne Straaler

Fra Falſkheds laante Skin, Gudinden lig.

Hvorfor hun og i den heele Tid, hun havde beklædt ſit
vigtige Embede, aldrig havde affagt nogen Dom, ſom jo
var bleven opløftet til Skyerne, og bekræftet af det överſte
Statsraad i Potu.

Dette lærte mig at indſee ved nöiere Overveielfe, at
Potuanerne, ved ei at udelukke det ſmukke Kiön fra
Embeder, endda ikke handlede ſaa daarekiftegalt, ſom jeg
i Förfſtningen meente. Jeg tænkte ved mig ſelv: hvad
om Byefogdens Kone i Bergen dömte i Raadet, iſteden
for hendes Mand! eller Procurator Severins Datter, ſom
er en veltalende vittig og fornuftig Pige, förte Sager,
iſteden for hendes dumme Fader? maaskee Lovkyndig-
heden ikke endda vilde tabe ſaa meget derved, og Ret-
færdigheden ſieldnere falde i Beſvimelfe,

Jeg gik videre i mine Betragtninger, og tænkte paa den Hurtighed, hvormed man dömmet i Europa, og i en Snup affiger Domme, der maaskee ved alvorligere Underfögelse ofte vilde staae Fare for at maatte giöres om igien.

For den Omgangsmaade de havde brugt i at aarelade mig, gav man mig fölgende Regnskab. Naar nogen er bleven overbevist om en Forbrydelse, da isteden for at kagstryge, lemlæste eller halshugge sliig en Misdæder, lader man ham aarelade, for at komme efter, om Misgierningen har havt sin Grund i forsætlig Ondskab, eller af een og anden Uorden i Blodet eller Vædskerne, da man i saa Fald herved forsöger at læge ham, saa at denne Rettergang meget meer har Rettelse end Straf til Hensigt, uagtet Rettelsen paa en Maade tillige er en Straf, da det altid holdtes for en Skam der at være bleven dömt af Raadet til Aareladelse. Hvis nogen efter denne Revfelse anden Gang gör sig skyldig i en Misgierning, bliver han dömt uværdig Medlem af Staten, og forviist til Firmamentet, hvor alle uden Forskiel blive modtagne. Om denne Forviisning og dens Beskaffenhed skal jeg siden give nærmere Oplysning.

Aar-

Aarfagen, hvorfor Vundlægen, der aarelod mig, havde studeſet ved at beſee mit Blod, var, fordi denne Klodes Indvaanere havde, iſteden for Blod, en giennemſigtig hvidladen Saft i Aarerne, der, i Forhold til dens ſtørre eller mindre Hvidhed, holdtes for ſtørre eller mindre Kiendetegn paa Reenhed og Uſkyldighed.

Alt dette fik jeg et tydeligt Begreb om, da jeg havde lært det underjordiske Sprog, og begyndte derfor og at fatte mildere Tanker om denne Nation, ſom jeg ubefindigen havde fattet alt for ſtor Foragt for. Jeg mærkede at diſſe Træer, ſom jeg i Førſtningen holdt for dumme og tölperagtige, havde temmelig meget Anſtrög af Menneſkelighed, og frygtede derfor ſlet ingen Fare for mit Liv, i hvilken Tillid jeg blev beſtyrket ved at ſee dem to Gange om Dagen bringe mig noget til Livets Ophold. Maden beſtod i Almindelighed af Frugter, Urter og alle Slags Bönner, og Drikken var en klar, ſöd og overmaade velſmagende Saft.

Byefogden, i hvis Huus jeg blev holdt fangen, lod ſtrax melde for Landsherren eller Fyrſten, der opholdt ſig paa et Slot ikke langt fra Byen, at han af en Hendelſe havde faaet fat paa et fornuftigt Dyr af en ganſke uſædvanlig

lig Skikkelse. Denne Beretning opvakte hans fyrstelige Höiheds Nysgierrighed. Han gav Byefogden Befaling, først at lade mig lære Landets Sprog, og derpaa at skikke mig til Hoffet. Jeg fik altsaa en Sprogmeister, ved hvis Underviisning jeg i en Tid af et halv Aar bragte det saavidt, at jeg temmelig færdigen kunde snakke med Indbyggerne. Saasnart jeg havde lært de første Grunde i Sproget, kom atter en Befaling fra Hoffet, at man skulde gaae videre med min Underviisning, og indfætte mig i Byens Seminarium, hvis KARATTI eller Overhørere skulde undersøge mine Sielekræfter, og bedømme, i hvilken Videnskab jeg gav det bedste Haab til Fremgang. Alle disse Befalinger bleve paa det omhyggeligste fulgte. I den Tid jeg opholdt mig ved Seminariet, förgede man ikke mindre for mit Legems end for min Siels Dannelselse, og i Besynderlighed gjorde man sig megen Umage for at faae mig til at ligne et Træ saa meget, som mueligt, til hvilken Ende de hæftede forlorne Grene til min Krop saa net, at det var en Lyft at see det.

Min Vert underholdt mig imidlertid hver Aften, naar jeg kom hjem fra Seminariet, med adskillige Samtaler, hvori han spurgte mig om alle Slags Ting. Han
hørte

hørte mig med inderlig Fornöielse fortælle, hvad der var mödt mig paa min Nedreise; men intet forundrede ham meere end min Beskrivelse over vor Jordklode, og den af utallige Stierne vrimplende umaalelige Himmel, som omgiver den. Alt dette hørte han med yderste Begierlighed og Opmærksomhed; men han blev ganske flau, da jeg fortalte ham, at Træerne hiemme hos os vare livløse, ubevægelige og rodfæstede i Jorden, og var nær bleven rasende, da jeg forsikkrede ham, at vi brugte den Maneer hos os, at fælde Træer for at varme vore Kakkelovne og koge vores Mad ved dem. Ikke destomindre, da han alvorlig havde overtænkt Tingen, sagtnedes hans Vrede lidt efter lidt, og i det han strakte alle de Grene han havde, som beløb sig til fem, op mod Himmelen, priiste han Skaberens forunderlige Domme, hvis mange skiulte Hensigter ingen Dödelig kiender, og hørte rolig og opmærksom paa hvad jeg videre fortalte. Hans Kone, som hidindtil bestandig havde skyet min Nærværelse, forsonede sig med mig igien, da hun fik den rette Aarsag at vide, hvi jeg var bleven bragt for Retten, og aflagde al Mistanke til mig, da hun hørte, jeg i min Uskyldighed havde ladet mig bedrage ved Skikkelsen af et Træ, som man i

vores Lande uden Omstændighed klavrer op i. Men for ikke at løbe Fare for, i denne nye Fortroelighed at oprive det nyslagte Saar, og derved atter tabe hendes Yndest, tog jeg mig alligevel i Agt for aldrig at tale med hende, uden naar hendes Mand var tilstæde, og med hans Tilladelse.

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

TREDIE KAPITEL.

Beskrivelse over Byen KEBA.

I denne min Underviisningstid førte min Vert mig ofte omkring i Byen, for at vise mig alt hvad der var siel-
dent og mærkværdigt. Vi spadseerte rundt omkring med hinanden uden Hinder, og hvad jeg meest undrede mig over, uden mindste Tilløb af Pöbelen. Det gaaer ganske anderledes til hos os, som man veed, hvor ved enhver Ubetydelighed, som man ikke netop seer hver anden Dag, Folk stimler sammen i Tusindtal, for at møtte deres Nysgierrighed. Men denne Planets Indbyggere synes, tvertimod os, nok saa godt om gamle Vigtigheder, som om nye Snurrepiberier.

KEBA, saa heed denne Bye, er den næststørste Stad i Fyrstendømmet POTU. Dens Indbyggere udmærke sig ved saa megen Alvorlighed og Sindighed, at man kunde tage hver af dens Borgere for en Raadsherre. Alderdom er især her i største Anseelse; paa intet Sted i Verden ere

gamle Folk meer agtede og ærede, deres Meeninger, ja deres blotte Vink ere Ungdommen hellige. Jeg undrede mig derfor saa meget desmeere over, at et saa fædeligt og findigt Folk kunde finde Smag i Leegekampe, Skuespil og andre flige theatraliske Forlystelser, der syntes mig at stride aldeles mod deres medfødte Alvorlighed. Min Vert, som mærkede denne min Forundring, stræbte at tilintetgiøre den. Vi har, sagde han, i heele dette Fyrstendom den Skik, at afvexle med alvorlige Forretninger og morende Forlystelser:

Vi efter övet Pligt til skyldfrie Moerskab tye,

For med fornyet Kraft at öve hin paa nye.

Thi mellem andre ypperlige Indretninger i dette Land har man givet Indvaanerne Tilladelse at nyde alle Slags uskyldige Fornöielser, hvorved man troer at Sielen styrkes og göres beqvemmere til trættende Forretninger, ikke at tale om, at flige med Maade nydte Forlystelser forjage Tungfindighed, der ikke fielden er Moder til Oprör og andre fortvivlede Foretagender. Af denne Aarsag pleiede de efter deres alvorlige Forretninger at adsprede sig ved Skuespil eller anden Moerskab, dog paa saadan en Maade, at Alvorligheden aldrig udartede til Barfkhed, eller Munterhe-

terheden til Kaadhed. Saa fornöiet, som jeg var med dette, saa ærgerlig blev jeg, da jeg hørte, at de regnede Disputatser iblandt deres theatraliske Leege. Paa visse bestemte Tider om Aaret, efterat man havde giort Væddemaal, og udsat en vis Præmie for den, som vandt, gik de to, som skulde disputere, ud for Haanden, eller rettere Munden, med hinanden, ligesom andre Baxere, og bleve sammenhidsede omtrent paa samme Maade, som Haner eller andre stridbare Dyr hos os. I Almindelighed var det Mode blandt de Rige der, at de opklækkede flige Disputatorer, ligesom man her paa Jorden opklækker Jagthunde, og lode dem oplære i Disputere-Konsten eller Dialektiken, for at give dem den Færdighed i Munden, som udfordredes til disse aarlig bestemte Kampe. Paa denne Maade havde en vis riig Borger der i Byen, hvis Navn var HENOKKI, samlet sig store Rigdomme, og vundet ved den Disputators Seire, han underholdt, i en Tid af tre Aar en Sum af fire tusinde Rikatu. Adskillige andre, som ligeledes skrabede Penge sammen paa denne Maade, havde af og til budt ham uhyre Summer for denne Disputator; men han havde hidindtil ikke kunnet overtale til at skille sig ved et Liggendefæe, der aarlig

indbragte ham saa betydelige Indkomster. Personen, der handledes om, havde en umaneerlig flydende Tunge, kunde rive alting ned og bygge alting op igien, giøre krumt til lige og firkantet til rundt, som ingen Ting, var en Haarklöver paa en Hals, og slog om sig med Syllogismer og dialektiske Kroglove, saa vældigen, at Larmen af hans Distingeren, Subsummeren og Limiteren bragte alle hans Opponentere til at tie som Fiske. Jeg var et Par Gange med inderlig Siels Græmmelse Tilskuer ved disse Skuespil; thi det forekom mig baade ufömmeligt og ugudeligt, at forvandle saa hellige og ærværdige Övelfer, som disse, der ere en Prydelse for vore Universiteter, til Theaterspil, og da det faldt mig ind, at jeg selv tre Gange havde disputert offentlig med störste Berömmelse, kunde jeg neppe bare mig for at græde af Ærgrelse. Imidlertid var det dog ikke nær saa meget Handlingen i sig selv, som Maaden den skeete paa, der forargede mig; thi man leiede ved flige Leiligheder visse Sammenhidfere, der kaldtes KABALKI, som, naar de mærkede Disputatorernes Hidfighed sagtnedes, stak dem i Siden med et Slags Syle, for at muntre dem og bringe dem paa ny i Heede. Jeg forbigaaer adskilligt andet i denne Anledning, som jeg

jeg rødmer ved at tænke paa, og som jeg ikke kunde andet end fordømme hos et saa oplyst Folk, som dette.

Foruden disse Disputatorer, som man spøgviis kaldte MASBAKKI eller Slagsbrødre, holdt man adskillige andre fireføddede, saavel vilde, som tamme Dyr, og endeel Rovfugle, hvilke man for Penge ligeledes lod fægte med hinanden til Tilskuernes Fornöielse. Jeg spurgte min Vert, hvorledes det var mueligt, at en saa skiön som Nation kunde nedfætte flige ædle Övelser, hvorved man skiærper Forstanden, opdager Sandheden, og lærer at tale med Lethed, til Spilfægtninger. Han svarte mig, at i de barbariske Tider havde disse Övelser været i stor Agt; men da Erfarenhed langt om længe lærte, at de meget meere tiende til at skiule Sandheden, giøre Ungdommen kaad, opvække Uroligheder og skade nyttigere Videnskaber, havde Akademiet forvandlet dem til Skuespil; og Udfaldet havde viist, at de Studerende bragte det meget videre i Lærdom ved stille Læsning og rolig Overtænken. Dette Svar, skiönt det syntes artigt nok, tilfredsstillede mig alligevel flet ikke.

I denne

I denne Bye var for Resten et Gymnasium eller Academie, hvori de boglige Konster lærtes med megen Alvorlighed og Sømmelighed. Min Vert førte mig op paa denne Höiskoles Auditorium en vis höitidelig Dag, da der blev creeret en MADIK eller Lærer i Philofo-phen. Denne Handling gik for sig uden mindste Cere- monie, undtagen for saavidt at Candidaten holdt en net og grundig Tale over en vis physisk Opgave, hvorpaa han af Academiets Forstandere blev indskrevet i deres Tal, der have Tilladelse til at lære offentlig. Da min Vert spurgte mig, efterat vi vare komne hjem, hvorledes denne Promotion anstod mig, svarte jeg ham, at den forekom mig alt for tör og maver, i Forhold til vores. Jeg fortalte ham, at Magistrene og Doctorerne hos os maatte disputere för de bleve creerede, ved hvilken Ef- terretning han trak forskrækkelig paa Næsen. Han spurgte mig med en Slags Spodskhed, om disse Disputatsers Be- skaffenhed, hvad Maade de bleve holdte paa, og hvori de afvege fra de hos dem brugelige. Jeg sagde ham, at de handlede i Almindelighed om lærde og vigtige Materier, især saadanne, som angik Sæderne, Sproget og Klædedragten hos to gamle Nationer, der i forrige Tider
havde

havde fornemmelig blomstret i Europa. Jeg forsikkrede ham, at jeg selv i tre meget lærde Disputatser havde sagt alt hvad der kunde siges om disse to gamle Nationers Töfler. Ved at höre dette faldt han i Latter, og skoggerloe saa höit, at det gienlöd i heele Huset. Hans Kone, som hörte denne Latter, kom löbende af alle Kræfter ind til os, nysgierrig efter at vide hvad der havde forarsaget den; men jeg var bleven saa opbragt derover, at jeg ikke værdigede at svare hende; thi hvo kan udholde at höre saa vigtige og alvorlige Ting optages med Latter? Hendes Mand forklarede hende, hvori Tingen stak, og hun loe, til min inderlige Græmmelse, lige saa höit som han derover.

Det varede ikke længe för denne Historie var udsprede over heele Byen, hvor den gav Stof til uophörlige Spotteglofer. Iblandt andre var der en vis Raadmands Kone, som var af Naturen meget lattermild, der, ved at höre den, faldt i saa stærk en Latter, at hun nær havde revnet; og da hun nogen Tid efter döde af en Feber, mumlede man overalt om, at denne umaadelige Latter, ved at angribe hendes Lunge, var bleven, som man siger, Pinden til hendes Liigkiste. Denne Folkesnak var imid-

lertid kun en lös Formodning; thi i Grunden vidste man ikke, hvoraf hun var död. Det var for Resten en ypperlig Kone og en skrap Huusholderske; thi hun havde ikke mindre end fyv Grene, der er et usædvanligt Antal hos dette Kiön, hvorfor og alle skikkelige Træer tog sig hendes Död meget nær. Hun blev begravet om Natten, uden for Byens Muure, i de samme Klæder, som hun havde havt paa da hun døde; thi det er her forbudet ved en Lov, at ingen maa begravnes inden i Byen, da man troer, at Luften fordærves ved Ligenes Uddunstninger. Ligeledes er det forbudet at klæde Ligene med kostbar Pyndt, og udføre dem med prægtige Sörgefkarer, da de alligevel strax efter blive Föde for Ormene. Med alle disse Indretninger var jeg ret vel fornöiet. De pleie og at holde Sörgetaler og Liigprækener; men de bestaae kun i blotte Opmuntringer for Tilhörerne til at leve dydig, og Formaninger til at have deres Dödelighed stedse for Öie. Der ere ved flige Leiligheder anordnede Cenforer, som maa mærke paa, hvorvidt den Dödes Fortienester enten mindes med større eller mindre Roes end Sandheden fordrer. Da der tillige er lagt Straf paa dem, som overdrive eller digte Berömmelser, finder man ingen-

steds

stedes sparformere Lovtalere end her i Potu. Da jeg kort efter selv var Tilhører af en saadan Sörgetale, spurgte jeg min Vert om den afdöde Helts Stand og Kaar, hvis Minde saa höitideligen blev æret. Han svarte mig, at det var en Bonde, som i et Ærende til Byen var pludselig död underveis. Havde de underjordiske Folk tilforn beleet mig, saa beloe jeg nu paa min Viis dem igien med Skoggerlatter, og giengieldte deres Spydighed mod os Europæer med Cölns Vægt ved denne Leilighed. "En Bonde?" raabte jeg, "hvorfor blive ikke ogsaa Stude og Tyre, Böndernes Staldbrödre og Medarbeidere, ligeledes roste fra de offentlige Talesteder? Da de have samme Forretninger, kunde de give lige Stof til Liigprækener." Men min Vert bad mig holde Maade med min Latter, og underrettede mig om, at Agerdyrkerne vare i störste Agt her for deres nyttige og vigtige Beskiæftigelses Skyld, og at ingen Stand holdtes for ædlere i dette Land, end Bondestanden; hvorfor og enhver stræbsom Bonde og retskaffen Huusfader blev hilset af Kiöbstædfolk med de Æresnavne: Nærer og Beskytter. Heraf kom og den Skik, at Bönderne i Begyndelsen af Hösten eller i Palme-Maaneden, naar de kom til Staden med en

stor Mængde Vogne, belæssede med Levnetsmidler, bleve modtagne uden for Porten af Stadens Övrighed og under Klang af Basuner og Cymbler i Fryds Triumf indførte i Byen. Hvor studfede jeg ved denne Fortælling, især da jeg tænkte tilbage paa Böndernes Skiebne hos os, der sukke under en forhaanet Trældom, og hvis Beskiæftiggelse agtes ringe og foragtelige imod dem, som Overdaadighed og Vellyst har indført, for Exempel Kokkes, Postebageres, Conditores, Haarskiereres, Dandsmesteres og utallige andre. Dette fortalte jeg vel nogen Tid efter min Vert; men under Paalæg af den ubrydeligste Tausched, af Frygt for at bibringe de underjordiske Folk alt for flette Tanker om de overjordiske. Han lovede mig, at aldrig noget Træ skulde faae det af hans Mund at vide, og førte mig op paa Auditorium, hvor der skulde holdes en Sörgetale. Jeg maa oprigtigen tilstaae, at jeg aldrig har hørt noget saa grundigt, sandhedsfuldt eller frit fra al Slags Hyklen, i sliig Anledning, som denne Tale, der syntes mig et Mönster, hvorefter alle Liigprækener burde indrettes. Taleren gav först en Afridsning af den Afdödes Dyder, opregnede siden hans Laster og Skröbelig-

beligheder, og endte med en Paamindelse til Tilhörerne, at tage sig i Agt for disse.

Da vi gik hjem fra Auditorium, mödte vi en Misdæder, som blev fört imellem tre Vægtere. Han havde nylig efter Overdommerens Kiendelse udstaaet Armstraffen (saa kalde de den omtalte Aareladen) og blev nu bragt til Byens almindelige Hospital. Jeg spurgte, hvori hans Forbrydelse bestod, og man svarte mig, at han offentlig havde afhandlet Guds Væsen og Egen-skaber, hvilket var aldeles forbuden i disse Lande, hvor flige utidige Afhandlinger bleve holdt for saa dumdriftige, at man ikke troede de kunde födes uden i forvirrede Hierner. Man har derfor den Skik her, at sætte flige spidsfindige Disputatorer, efterat man först har aareladt dem, i Daarekisten eller Rasphuset, indtil de faae deres funde Forstand igien. Jeg tænkte ved mig selv: Himmel og Jord! hvorledes vilde det gaae her med vore Theologer, som klamres hveranden Dag om Guddommens Egen-skaber og Beskaffenheder, om Aandernes Natur og andre saadanne skiulte Hemmeligheder? Hvorledes vilde det gaae med vore metaphysiske Lærde, der, stolte af deres transcendentalske Fremgranskninger, troe, langt over andre

Folks Begreb, at nærme sig Guddommens Alvidenhed? Sandelig, jeg frygter, at de her isteden for Recensent-Roes og Doctorhatte, hvormed man kroner dem hos os, vilde bane sig Veien til Hospitalet eller Rasphuset.

Disse, og mange andre ligesaa urimelige Ting, lagde jeg mærke til i den Tid jeg opholdt mig ved Seminariet. Endelig kom den af Fyrsten bestemte Tid, da jeg, forsynet med Lærernes Vidnesbyrd, skulde sendes herfra til Hoffet. Jeg gjorde mig sikker Regning paa den meest glimrende Roes og de varmeste anbefalinger, grundende dette Haab deels paa min egen Dygtighed, da jeg meget tidligere, end jeg ventede, havde lært det underjordiske Sprog, deels paa min Verts Venskab, og deels paa mine Dommeres udraabte Oprigtighed. Endeligen overbragte man mig mit Testimonium. Ved at aabne det zittrede jeg af Glæde, begierlig efter at læse mine egne Berømmelser, og deraf at giette mig til min Lykke. Men hvor opbragt og fortvivlet blev jeg, da jeg havde læst det. Det löd faaledes:

”I Fölge Deres Durchlauchtigheds Befaling affende vi hermed nærværende Dyr, som for nogen Tid siden er nedbragt til os fra en anden Klode, og kalder sig Menneske.

Vi

Vi have med omhyggelig Flid underviist samme i vor Realskole, og efter saa nøie som mueligt at have underfögt dets Forstand og Opförfel, have vi befundet det meget letnemt og lærvilligt; men af en saa skiæv og jammerlig Skiönfomhed, at det formedelst sit alt for haftige Begreb, neppe kan regnes i Klasse med fornuftige Skabninger, end fige betroes til noget vigtigt Embede. Da det imidlertid er langt hurtigere paa Födderne end nogen anden af dette Lands Indvaanere, kunde det være overmaade vel skikket til Hof-Löber. Skrevet i Torne-Maaneden paa vort Seminarium i Keba, af Deres Durchlaughtigheds ydmygste Tienere.”

NEHEK.

JOKTAN.

RAPASI.

KILAK.

Jeg gik grædende herover til min Vert, bönfaldt ham med Taarerne i Öinene, om at udvirke ved sin Anfeelse et mildere Vidnesbyrd af Karatterne, og bad ham at vise dem mit Testimonium fra Kiöbenhavns Academie, hvori jeg blev fremstillet som en meget ypperlig og udmærket Student. Han indvendte mig, at dette Testimonium kunde være godt nok oppe hos os, hvor man maafkee faae meere paa Skyggen end Legemet, og mere

paa

paa Barken end Marven; men hos dem, hvor man faae paa Kiernen af Tingene, var det af ingen Værdie. Han raadte mig for Resten, at bære min Skiebne med Taalmodighed, især da mit Skudsmaal hverken kunde forkastes eller forandres, efterfom det agtedes her for een af de største Forbrydelse, at rose nogen for Dyder, som han ikke befad. For imidlertid at gyde nogen Balsam i mit Saar, og tröste mig saa godt som han kunde, sagde han mig omtrent fölgende mærkelige Ord, hvis Sandheds heele Vægt mit Hierte föelte.

Tragt aldrig efter det, den blinde Pöbel troer

At skabe Fryd hos den, som Dumhed kalder stor,

Hvis Glimmer Dumhed blot kan önske og misunde!

Ak ofte Viisdom een faae hvirvled' op

Til Magtens höie Bölges svimle Top,

For, Skibet liig i Storm, at gaae til Grunde.

Tidt sank, beladt med Titler og med Guld,

Den, som gleed ellers fikker giennem Livet;

At bære dette Jordens tunge Muld

Blev meget saa blandt Dödelige givet.

De stræbe, jage, svede hist og her,
For Skat til Skat, og Rang til Rang at klynge;
Omsider kneiser den optaarnte Dyngge,
Lig Pyramiden omvendt, Skyen nær,
For i det næste Nu at styrte brat omkuld,
Og knuse Dyngeren i sit tilbedte Muld.

Han lagde til, at man med middelmaadig Lykke i en lavere Stand ikke havde fligt et Fald at frygte. Mit Testimonium fra Karatterne paaftod han at være, som det burde, og at disse grandseende og retskafne Dommere, der aldrig lode sig bestikke ved Gaver, eller skrække ved Trudser til at vige mindste Fodbred fra Sandheden, ikke heller heri kunde mistænkes for Partiskhed. Han sagde mig endog omsider reent ud, at han selv for længe siden havde lagt Mærke til min svage Dömmekraft, og at han strax af mit hurtige Begreb og frugtbare Hukommelse havde sluttet sig til, at jeg ikke var oplagt til at giøre store Spring; men tvertimod ved min elendige Skiönsomhed aldeles udygtig til ethvert betydeligt Embede. Han lagde til, at han havde gjort den Opdagelse, ved at høre mine Fortællinger om Europæerne, at mit Födeland maatte være

Et meget ufundt Land, som fkiult i Taage laae,
Og hvor i Taagen man kun lutter Narre faae.
Han forfikkrede mig i övrigt paa den höfligfte Maade
om fit Venfkap, og raadte mig uden Ophold at giöre
mig færdig til Reifen.

Jeg fulgte denne meget fornuftige Mands Raad, faa
meget meere, da Nödvendigheden udkrævede det, og
det syntes mig en Dumdriftighed, at fætte fig imod Fyr-
stens Befaling. Jeg begav mig altsaa paa Reifen, i Sel-
fkab med endeel Smaatræer, som tilligemed mig vare
giort færdige fra Seminariet, og i famme Henfigt, som
jeg, bleve fendte til Hovedftaden. Vores Veileder var
en gammel Karatti, eller Opfynsmand, der reed paa en Stud,
fordi han af Alderdom ikke længer kunde gaae. At age
er overalt her noget ganske ufædvanligt; det er kun
udlevede Oldinger og Syge, som nyde denne Beqvemme-
lighed, endfkiönt Indbyggerne her vare langt meer at
undfkyld, om de lode fig kiöre, end vi, da de flytte fig
med faa megen Vanskelighed og Langfomhed.

Det falder mig herved ind, med hvilken Latter de
underjordiske Folk hörte paa den Befkrivelse jeg engang
giorde dem over Kiöretöiet hernede; vore Forfpand,
Kurve-

Kurvevogne og disse store Æsker, hvori vi pakkes ind, som Byldter, for at føres rundt om i Byen, især da jeg fortalte dem, at hos os den eene Naboe ikke kunde besøge den anden uden at indsluttes i en saadan Æske eller Karre, og saaledes af to modige stridbare Dyr flæbes igiennem Gader og Stræder.

Formedelst disse fornuftige Træers langsomme Gang maatte vi tilbringe tre Dage paa Veien inden vi kom til Hovedstaden, uagtet den ligger neppe fire Miil fra Keba. Havde jeg gaaet allene, havde jeg magelig kunnet giort denne Reise paa een Dag.

Saa meget som det fornöiede mig, at være uden Sammenligning raskere til Fods end de Underjordiske, saa meget græmmede det mig paa den anden Side, at denne Legems Fuldkommenhed skulde skaffe mig et saa ringe og foragteligt Embede. ”Jeg vilde ønske,” sagde jeg, ”at jeg var ligesaa plump til Beens, som dette Lands Indvaanere, for ved denne Feil at undgaae den flaviske og nedrige Betiening man har bestemt mig.” ”Siig ikke det,” sagde vor Veileder, der hørte mig; ”derfor Naturen ikke ved dette legemlige Fortrin paa en Maade havde erstattet din Siels Mangler, havde vi alle maattet ansee

dig, som en aldeles unyttig Byrde for Jorden; thi for- medelst dit utidig hurtige Begreb, seer du allene Skallen af en Ting, uden at opdage Kiernen, og da du har kun to Grene, staaer du dybt under alle Underjordiske i Be- qvemhed til Haandarbeide, af hvad Slags det og kunde være." Da jeg hørte dette, takkede jeg Gud for mine lange Been, efter som jeg uden dem neppe var bleven regnet iblandt fornuftige Skabninger.

Paa hele Veien lagde jeg med Forundring Mærke til, at ingen af Indbyggerne, da vi gik forbi, blev staaen- de, for at see paa os, end siige forlod sit Arbeide for at betragte et Syn, som man alligevel ikke faae hver Dag, saa gandske henvendte vare de til deres Forretninger. Men saasnart Dagen var til Ende, og enhver havde for- rettet sit, forlystede de sig med alle Slags Lege, med Övrighedens Tilladelse, der holdt for, at sliig uskyldig Spög styrkede baade Siel og Legeme, ligesaa vel som Mad og Drikke. Af denne og andre Aarsager var Reisen mig overmaade behagelig. Landet havde overalt det meest fortryllende Udseende. Man forestille sig et Amphitheater saa skiönt, som Naturen eene kan danne det. I de Egne, hvor

hvor Naturen selv havde været mindre gavmild, var alting erstattet ved Indbyggernes Kunst og Flid. Övrigheden udfatte til den Ende opmuntrende Belønninger for dem, som opdyrkede, forbedrede og prydede deres landlige Eiendomme, og den, som forfönte sin Jord, blev dömt fra sin Borgerret. Vi kom igiennem adskillige smukke Landsbyer, der, efter som de ikke laae meget langt fra hinanden, syntes at udgiöre een eeneste stor Bye. Overalt saae man lige Nethed og Orden. Ikke destomindre bleve vi paa Veien temmelig ofte antastede af endeel vilde Abekatter, der löb hist og her omkring, og i Særdeleshed sprang altid til og nappede mig, som de for Skabningens Skyld tog for en af deres Kammerater. Jeg kunde ikke undertrykke min Fortrydelse og Vrede herover, især da jeg saae, at denne Spög gav Trærne Stof til Latter paa min Bekostning; thi jeg blev fört til Hoffet, efter Fyrstens Befaling, i samme Dragt, som jeg havde paa, da jeg kom ned paa Planeten, og med Baadshagen i den höire Haand, at han kunde see hvordan Folk vare klædte paa vor Klode, og i hvilken Prydelse jeg var dumpet herved. Jeg ansaae det for en Lykke, at jeg havde faaet denne Baadshage med; thi den syntes

at komme mig ~~et~~ vel tilpas, for at bortjage de næsvise
 Abekatter, der i Skokketal stimlede til mig; men det
 hjalp ikke meget, thi jo flere jeg drev paa Flugten
 med den, jo flere kom der igien, saa at jeg paa
 den hele Vei hvert Minut maatte holde mig færdig til
 Feldtslag. Vi kom igennem adskillige Landsbyer, der, eftersom de ikke have meget langt fra
 hinanden, synes at udgjøre een eneste stor By. Over-
 alt saa man lige Næshed og Orden. Ikke desmindre
 blev vi paa Veien temmelig ofte anholdt af endel
 vilde Abekatter, der løb hist og her omkring, og i sær-
 skelighed springt altid til og næppede mig, som de for
 Skabningens Skyld tog for en af deres Kammerater.
 Jeg kunde ikke undvære min Forydelse og Vrede
 herover, iltar da jeg saa, at denne Spøg gav Tjenerne
 Stof til Latter paa min Hekselning; thi jeg blev før til
 Høst, efter Tyffens Beslutning, i samme Dragt, som jeg
 havde paa, da jeg kom ned fra Fjælden, og med Binde-
 laget i den høje Hænde, som han kunde se hvordan
 Folk vare klædt paa vor Flod, og hvilken Forydelse
 jeg var omgivet med. Jeg anser det for en Lykke,
 at jeg havde faaet denne Badsage med, thi den synes

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

FIERDE KAPITEL.

Det fyrstelige Hof i Potu.

Endelig kom vi til Residentsstaden POTU. Det er en særdeles prægtig og anseelig Bye. Huusene der ere höiere, og Gaderne bredere og beqvemmere end i Keba. Det første Torv, vi kom til, var fuldt af en stor Mængde Handlende, og rundt omkring omgivet af Kunstneres og Haandværkeres Boder. Jeg studfede ved at see en Misdæder med en Strikke om Halsen, staaende midt paa Pladsen, omringet af en stor Mængde meget alvorlige Trær, der saae ud som en Kreds af Raadsherrer. Da jeg spurgte, hvad dette betydede, og hvad denne Synder havde giort, for at blive hængt, tvertimod Skik og Brug, fiden ingen Forbrydelse i disse Lande straffes med Livet, svarte man mig, at det var en Projektmager der havde raadet til at afskaffe en vis gammel Sædvane. De omkringstaaende vare Raadsherrer og andre Lovkyndige, der, som sædvanligen, skulde underföge det nye Paafund; og

der-

derfom dette befandtes vel udtænkt og nyttigt for Staten, skulde Synderen ikke allene frikiendes, men belønnes; opdagede man derimod, at det var Landet skadeligt, eller at Projektmageren havde havt egen Fordeel til Hensigt med denne Forandring, skulde han strax, som en Statsforstyrrer, opklynges. Denne Fremgangsmaade har den Virkning, at meget faa vove nye Forflag, og at man er særdeles varlig med at raade til en og anden Lows Afskaffelse, med mindre Statens Fordeel derved er faa tydelig, at man ikke kan tvivle om et lykkeligt Udfald. De Underjordiske holde overalt særdeles meget over gamle Love, og Forfædrenes Indretninger ere dem i Almindelighed meget hellige, efterfom de troe at Staten, ved de evige Forandringer efter hver andens Indfald, nødvendig maa svækkes. Hillemand! tænkte jeg ved mig selv, hvorledes vilde det gaae her med vor Klodes Projektmagere, der under Skin af det Almindeliges Tarv og Landets Beste, hver anden Dag pönse paa nye Forordninger til deres egen Fordeel?

Vi bleve omfider indførte i et meget stort Huus, hvor man modtager alle dem, som sendes til Hovedstaden fra samtlige Seminarier i Riget. Herfra bleve vi atter udför-

udførte, for at stilles for Fyrsten. Vor Anfører, eller Karatti, böd os imidlertid at vente her, medens han gik bort og meldte os; men neppe var han borte, før en usædvanlig høi Lyd, som Lyden af et Seierskrig, dövede vore Örer, og et Öieblik derpaa gienlöd Allarmen af Trommer og Basuner i hele Bygningen. Vi bleve bestyrkede ved denne Larm, löb ud, og saae et Træ fremtrine, med en Blomsterkrands om Hovedet, fulgt af et prægtigt Følge; og opdagede snart, at det netop var den samme Borger, som vi nylig havde seet paa Torvet med Strikke om Halsen.

Den Forordning, han med Livsfare havde foreslaaet, var bleven bifaldet og antaget, og derfor førte man ham nu i Triumf giennem Byen. Men paa hvad Grund han havde raadet til at afskaffe den gamle Lov, kom jeg ikke efter, og kunde jeg paa ingen Maade siden faae at vide, formedelst dette Folks Taushed, der gör, at de allermindste Ting, der forhandles i Raadet og angaae Statens Bestyrelse, bestandigen blive Hemmeligheder for Almuen. Det gaaer hermed ganske anderledes til hos os, som man veed, hvor Statsplaner og Raadsflutninger Dagen

H efter

efter fortælles, giennemgaaes og bedømmes i alle Kroer og Kaffehuse.

Efter en Times Forløb kom vor Karatti tilbage, og gav os alle Befaling at følge sig, som vi strax adlød. Paa Veien kom os hist og her endeel Smaatræer imøde, med smaa trykte Historier om alle Slags merkværdige Ting, som de holdt tilfals. Iblandt dette Krimskrams fik jeg hændelsevis Öie paa en lille Piece, der havde følgende Titel: SANDFÆRDIG BERETNING OM ET GANSKE NYT OG USÆDVANLIGT LUFTSYN ELLER FLYVENDE DRAGE, SOM I FIOR LOD SIG SEE PAA HIMMELEN. Jeg saae mig her stukket i Kobber, saadan som jeg væltedes om Planeten, med Baadshagen i Haanden, og flæbende Rebet efter mig. Med megen Umage holdt jeg mig fra at lee høit ved denne Leilighed, og sagde hemmelig ved mig selv

Forunderlige Syn! uhørte Reisefærd!

En bedre Gravstik var din Herlighed dog værd! Jeg kiøbte imidlertid Bogen for tre Kilak, der omtrent er det samme som fire Skilling i vore Penge, undertvang min Latter, og gik ganske taus op til Slottet. Det udmærkede sig meere ved Konst og Nethed, end ved

over-

overdaadig Pragt og Glimmer. Jeg faae meget faa Hofbetientere eller Opvartere; thi Fyrsten elsker Tarvelighed, og er en affagt Fiende af alt overflödigt. Man har langt fra heller ikke her faa mange Tienere nödig, som ved vore Hoffer; thi faa mange Grene, faa mange Arme har ethvert Træe, og altsaa kan alt Haandarbeide, Opvartning og Huusgierning forrettes her i tredie eller fjerde Delen af den Tid, det medtager hos os.

Det var Middag, da vi kom op paa Slottet. Da Hans Fyrstelige Durchlaughtighed önskede at tale med mig affides fra de andre för han gik til Taffels, blev jeg eene fört ind i Spisefalen. Denne Fyrste foreener Venlighed med Alvorlighed i en beundringsvärdig Grad. Hans Munterhed og Mildhed er ham faa naturlig, at ingen Bekymring kan formörke hans blide Udseende. Saasnart jeg faae ham, faldt jeg paa Knæe, hvorover alle omkringstaaende meget syntes at förundre sig. Han spurgte mig selv, hvi jeg gjorde dette? og da jeg sagde ham Aarsagen, böd han mig staae op igien, sigende, at flig en Dyrkelse tilkom allene Guddommen, og at Lydighed, Arbeide og Flittighed vare de eeneste Veie til hans Yndest. Da jeg havde reist mig, gjorde han mig adskillige

Spörsmål, hvordan jeg var kommet ned, hvad der var Aarsag til min Reise, hvad jeg heed, og hvor jeg var fød. Jeg svarte ham:

Mit Navn er KLIM, en meget større Klode,

Her oven over, er mit Födested;

Jeg hid ei gik, ei seiled' eller roede,

Men dumped' hov'dkulds giennem Luften ned.

Han spurgte mig videre, hvad der var mödt mig paa min Reise, og önskede at vide noget om vor Klodes Sæder og Skikke. Jeg udbredte mig herpaa med megen Varme over Menneskenes Vid og Dyder, sine Sæder, Levemaade og andre Ting, hvoraf det menneskelige Kiön især pleier at bryfte sig. Men han blev ganske kold ved denne Fortælling, og gabede ved adskillige Ting, som efter min Formening allermeeft burde have opvakt hans Beundring. Ak! tænkte jeg, hvor forskiællig er dog ikke de Dödeliges Smag! hvad der meest fortryller os, opvækker diffes Ekkel. Det der af alting meest syntes at skurre i hans fyrstelige Orer, var hvad jeg sagde ham om vores Maade at före Sager paa for Retten, om vore Sagföreres Veltalenhed, og vore Dommeres Hurtighed i at affige Domme. Jeg forsögte at fætte ham dette i
bedre

bedre Lys; men han afbrød mig, og gik til noget andet, spørgende mig tilfids om vores Religion og Kirkeforfatning. Jeg sagde ham kortelig alle vore Troes Artikler. Medens jeg læste disse for ham, forsvandt lidt efter lidt Rynkerne paa hans Næse; han tilstod, at han villigen kunde underskrive enhver af dem; og undrede allene paa, at Folk uden Skiönsomhed kunde have saa funde og rigtige Begreber om Gnd og hans Dyrkelse. Men da han strax derpaa hørte, at de Christne vare deelte i utallige Secter, og formedelst denne Forskiellighed i Troen ikke fielden forfulgte og myrdede hinanden, sagde han: "Hos os har man og forskiællige ulige Meeninger om de Ting der henhøre til Gudsdyrkelsen; men den eenc forfølger derfor ikke den anden. Thi enhver Forfølgelse for Tanker og Meeninger, eller Vildfarelser der have deres Grund allene i Begrebenes Forskiellighed, har ikke sin Oprindelse af andet end Stolthed, da den eene bilder sig daarligen ind, at see dybere i Tingen end den anden; en Stolthed, der neppe kan være behagelig for Gud, som elsker Beskedenhed og Ydmyghed. Vi straffe her ingen, der i sin Godtroenhed farer vild fra den almindelige Meening i speculativiske Ting, naar han ikke

i det practiske afviger fra den offentlige Gudsdyrkelse, og heri følger jeg mine Forgiængerens Exempel, der holdt det for gruesomt, at paalægge fornuftige Skabningers Tænkraft Lænker, og herske over Samvittigheder. Jeg iagttager omhyggelig den samme Regel i Ting, der angaae Regieringen; det er mig lige meget, om mine Underfaatter have ulige Meeninger om min Skikkelse og Udseende, om min Levemaade, Huusholdning og andre flige Ting, naar de kun erkiende mig som deres retmæssige Bestyrer, hvis Anordninger de skyldte Lydighed. I dette Tilfælde holder jeg dem alle for gode Borgere.”

”Durchlaughtigste Fyrste!” svarte jeg, ”dette kaldes hos os Syncretismus, og bliver i Besynderlighed af vore Lærde vældigen bestridt — — Jeg fik ikke Tid til at sige meere; thi han blev lidt stødt, gik pludselig bort, og befalte mig at bide til Taffelet var forbi.

Ved Bordet sadde Fyrsten, Fyrstinden og Prindsen, deres Søn, med KADOK eller Storkanzleren. Denne Kadok havde ved sine fine Sæder og endnu finere Forstand tilvundet sig et særdeles berömmeligt Navn i Potu. I heele tyve Aar havde han i Raadet aldrig affagt nogen Dom,

Dom, som ikke af alle de andre jo var bleven bifaldet. Han havde aldrig gjort i de offentlige Sager nogen Anordning, som ikke var bleven ubrydelig, og hans Udsagn vare bestandige Regler. Men hans Begreb var og saa langsomt, at han behövede fiorten Dage til et Udkast af den allermindste Forordning. Ifald han altsaa var kommet ned paa vor Klode, hvor al Töven faaer Navn af Uduelighed og Ladhed, vilde man have dömt ham aldeles ubrugbar til alle nogenlunde vigtige Forretninger. Men da han, naar han först havde fattet en Ting, indsaae den til Grunde, og aldrig afgiorde noget, förend efter den strængeste Underfögelse, kunde man sige, at han gjorde meer end ti andre saakaldte store Genier, der öieblikligen i störste Hast giöre deres Forretninger færdige, og hvis Arbeider derfor, som oftest, maae rettes, forandres og files saa længe, at man tilsidst, naar deres Embedstid er udlöbet, finder, at der rigtig nok er intet, som de jo har forsögt; men heller intet, som de har fuldbragt. Ved denne Leilighed erindrer jeg mig iblandt de skiönne Sindsprog ved Hoffer i Potu, som meget mærkeligt, at de lignede disse Folk, der alt for hurtigen give sig af med, og afgiöre hvad det skal være, ved örkeslöse Spadfeer-

seergiængere, der snart gaae frem og snart tilbage paa den samme Vei, uden at komme videre.

Saa snart Deres Durchlaughtigheder havde sat sig til Taffels, kom en ottegrenet Jomfrue ind med ligesaa mange Tallerkener og Fade, saa at hele Bordet i et Öieblik var dækket. Strax derpaa kom et andet Træ med otte Flasker, fyldte med alle Slags Most og andre Safter. Dette Træ havde ni Grene, og blev derfor anseet som den fortreffeligste Opvarter man kunde ønske sig. Paa denne Maade forrettede to Opvartere mageligen det, som en heel Flok Tienere neppe kan blive færdig med ved vore Hoffer. Man tog Retterne bort igien med samme Behændighed, hvormed de bleve bragte paa Bordet. Maaltidet var tarveligt, men tillige net. Af de foresatte Retter spiste Fyrsten kun een eneste, der meest var efter hans Smag — tvertimod den Skik, som er brugelig blandt de Rige hos os, der ikke holde et Maaltid for at være noget, hvis der ikke kommer den eene prægtigere og lækkre Ret paa Bordet efter den anden. Mens de spiste underholdt de sig med adskillige Samtaler om Dyder, Laster og politiske Ting, saa at Legemets Nydelse krydredes med Sielens. Man bragte ogsaa mig paa Bane; men for
mit

mit hurtige Begrebs Skyld troede man, der ikke kunde giøres noget synderligt af mig.

Da man var mæt, og Bordet taget bort, befalte Fyrsten mig at forevise mit Testimonium. Da han havde giennemlæst det, faae han paa mine Been: "Karakterne have dömt fuldkommen ret!" sagde han — og befalede, at deres Raad skulde følges. Ved disse Ord blev jeg som truffen af Lynild, og udbrød i en Ström af Taarer. Jeg bad, at man vilde giennemsee min Stilebog, og haabede, naar man nöiere undersögte mine Dyder og Sielekræfter, at faae en langt mildere Dom. Den milde og yderst billige Fyrste blev slet ikke vred over dette uartige og ufædvanlige Forlangende; men befalede den nærværende Karatti, at overhøre mig paa nye med meere Nöiagtighed. Medens dette varede, gik Fyrsten bort for at giennemlæse de andres Testimonier. Min Karatti gav mig nye Spörsmaal, og forelagde mig nye Opgaver; jeg besvarede dem, til hans store Forundring, med min fædvanlige Hurtighed. "Du fatter," sagde han, "en Ting meget snart, men du indseer ikke Tingens Grund; og dine Svar bevise meget meer, at du har hurtig fattet end rigtig indseet Opgaven." Da Overhøringen var til

Ende, gik han ind til Fyrsten, og kom tilbage med følgende Dom: at da jeg havde handlet flet og uforfigtig i at kalde Karattis engang fældede Dom i Tvivl, havde jeg derved, i Følge den Straf, som paalægges dumdriftige Bagvaskere i Lovens fjerde större Affætnings tredie mindre, (ved större og mindre Affætninger, eller SKIBAL og KIBAL, forståes Böger og Kapitler) fortient at aarelades efter gammel Skik og Brug, paa begge mine Grene eller Arme, og henhætted i Byens offentlige Fængsel. Lovens Ord i fjerde Bogs tredie Kapitel, om Bagvaskelser, vare disse: Spik, antri, Flak, ikak, mak, Tabu mihalat Silak. Men endskiönt Meeningen af disse Ord var tydelig, som den klare Dag, og Lovens Hellighed ingen Undtagelse taalte, havde Hans Durchlaughtighed af besynderlig Naade besluttet, at tilgive mig denne store Forbrydelse, deels i Henfigt til min Mangel paa Dömmekraft, og deels i Henfigt til min Uvidenhed i Loven, da man uden at fornærme den, paa en Maade kunde eftergive en nys ankommen Udlænding den for andre uundgaaelige Straf. Endelig for at give mig et desto större Beviis paa sin Yndest og Velvillighed, havde det behaget Hans Durchlaughtighed at give mig en Plads iblandt sine ordentlige Hof-

Hof-Löbere, med hvilken Gunst jeg maatte for denne Gang være fornöiet.

Da denne Dom var mig forkyndet, lod man hente en KIVA eller Secretaire, der skulde indføre mig tilligemed de övrige nys ankomne i Forfremmelses Protocolen. Denne Secretaire var en Mand af ypperlig udvortes Anseelse; thi han havde ikke mindre end elleve Grene, og kunde derfor paa eengang skrive elleve Breve med samme Lethed, hvormed vi skrive et eeneste. Hans Dömmekraft derimod var kun maadelig, hvorfor han heller ikke kunde stige höiere; men maatte blive gammel i det samme Embede, som han allerede i tredive Aar havde forrettet. Det var denne Mand, som jeg siden efter havde meest at giöre med, og som jeg oftest maatte giöre min Opvartning, da han reenskrev de Forordninger og Breve, jeg som Löber maatte bringe omkring i Landet. Jeg faldt tidt i Forundring over at see med hvilken Færdighed han forrettede sin Gierning, da han ikke fielden skrev elleve Exemplarer paa eengang, og paa eengang satte ligesaa mange Segl paa. Af denne Aarsag holdes det og i Familier for en af de lykkeligste Tildragelser, naar et Barn födes med mange Grene.

Barfekonene fende derfor altid, efter en lykkelig Nedkomst, Efterretning omkring til deres Naboer og Bekiendte, om hvor mange Grene Barnet er kommet til Lyset med. Rygtet gik, at denne Sekretairs Fader havde havt tolv Grene, og at hele denne Familie havde udmærket sig ved ufædvanlig mange Grene. Saasnart jeg havde faaet min Bestalling, og var bleven anfat imellem de ordentlige Hofløbere, gik jeg i Seng; men endskiönt mine Lemmer vare meget trætte, gjorde jeg mig dog forgieves Umage, for at faae Sövn i mine Öine, den meste Tid af Natten.

Den nedrige Betiening, jeg var fordömt til, svævede mig bestandig for Öine; det syntes mig yderst uanstændigt og skammeligt for en Ministerii Candidatus og Baccalaureus i den store Verden, at fornedres til en uffel Löber i den lille. Jeg tilbragte den störste Deel af Natten i disse bedrövelige Betragthninger, og læste, og atter læste i min Fortvivlelse mit Testimonium fra Kiöbenhavns Academie, som jeg havde hos mig, thi, som jeg för har anmærket, Dag og Nat ere her næsten lige lyse. Udmattet af disse Tanker og Bekymringer faldt jeg endelig i en dyb Sövn. I Sövnne havde jeg adskillige Drömmes. Det forekom mig, at jeg var kommen hjem, og
for-

fortalte löst og fast, om hvad der var hændet mig under Jorden; snart syntes det mig, at jeg seilede i Luften, og floges med den glubske Rovfugl, der gav mig saa meget at bestille, at Stridens Heflighed forjog Søvnen. Men hvor forskrækket blev jeg, da jeg vaagnede, og fik Öie paa en ufædvanlig stor Abe ved Siden af mig. Den havde listet sig ind af Kammerdören, som ikke omhyggelig nok var tillukt, og var kröbet op i Sengen. Dette uventede Særsyn indjog mig flig en Angest, at jeg med stærke Skrig, hvoraf hele Kammeret gienlöd, raabte om Hielp. Nogle Smaatræer, som laae i andre Kamre i Nærværelsen af mit, vaagnede ved denne Allarm, kom ind, hialp mig i Kampen mod den afskyelige Abe, og fik den endelig jaget paa Dören. Jeg hörde fiden, at Fyrsten havde leet umaneerlig af denne Tildragelse. Men for ikke oftere at sættes blot for denne Ubehagelighed, befalede han, at jeg strax skulde klædes paa underjordisk, og prydes med Grene. De europæiske Klæder, som jeg var kommet ned i, bleve mig altsaa fratagne, og for deres Ufædvanligheds Skyld ophængte paa Kunstkammeret, med denne Overskrift:

DEN OVERJORDISKE SKABNINGS DRAGT.

Hillemen! tænkte jeg ved denne Leilighed, hvad om Mester Jens Andersen, Skræderen i Bergen, der har syet disse Klæder, fik at vide, at hans Arbeider bleve forvarte imellem andre Sielenheder i det underjordiske Kunst-kammer? Han vilde sikkerligen bryste sig, som en kalkunsk Hane, og flaae Spar-To baade til Borgemester og Byefoged.

Efter denne Hendelse fik jeg ikke Sövn i mine Oine hele Natten, indtil Solen stod op. Jeg stod op med den, og modtog min Löber-Bestalling.

Man gav mig strax utallige Ærender; jeg maatte löbe omkring til store og smaa Steder, med Forordninger og aabne Breve; og kort sagt, jeg var et reent PERPETUUM MOBILE. Ved disse Omflakninger studeerte jeg omhyggeligere denne Nations Character, og opdagede hos de fleste Indbyggere en beundringsværdig Artighed og Levemaade, foreenet med ligesaa megen Klogskab. Indvaanerne i Staden Maholki, som alle ere Torne, syntes mig allene at være mindre forfinede i Sæder og Videnskaber.

Enhver Provinds har sine særegne Træer eller Indbyggere, som man især bemærker paa Landet i Bondestan-

standen, hvor alle ere indfødte; thi i de store Byer, og især i Hovedstaden, er en Sammenblanding af alle Slags Træer. Den Formodning, jeg havde gjort mig om disse Potuaneres Klogskab, bestyrkedes meer og meer, jo nøiere jeg lærte at kiende deres gode Egenskaber. De Love og Skikke, som meest havde stødt mig, fik efterhaanden, som jeg indsaae deres Billighed og Retfærdighed, mit fuldkomneste Bifald, og min ugrundede Foragt forvandlede til grundet Beundring. Det vilde være mig en let Sag een for een at opregne de Ting og Sædvaner, som jeg ved løfelig Skuen havde holdt for daarlige; men ved nøiere Betragtning fandt grundige og viise. Af tusinde vil jeg blot anføre eet eeneste Exempel, der færdeles levende skildrer dette Folks Character. En vis lærd Philolog anfögte om Rectoratet i et af Fyrstendommets offentlige Skoler. Hans Anfögnung var belagt med en Anbefaling fra Borgerne i Byen Nahami, der bevidnede, at Candidaten i samfulde fire Aar havde levet fredeligen med en lösagtig og utroe Kone, og i al den Tid baaret sine Horn med Taalmodighed. Vidnesbyrdet löd omtrent saaledes:

Saa-

Saaſom nærværende hæderlige og vellærde Mand JOKTAN HU, har af os været et Vidnesbyrd om ſit Levnet og Opførfel begierende, bevidne vi underſkrevne Borgere og Boefiddere i den Afdeling af Byen, ſom kaldes Poſko, at ſamme Mand har i fire ſamfulde Aar levet i fredelig Stilhed med en utroe Kone, baaret ſine Horn med Taalmodighed, og viiſt ſaa megen Sagtmodighed i at taale dette Onde, at vi holde ham fuldkommen værdig til det ledige Reſtorat, derſom i övrigt hans Lærdom ſvarer til hans Opførfel. NAHAMI, den tiende i Palme-Maaneden, Aar Tretuſinde efter den ſtore Overſvømmelſe.

Til dette Vidnesbyrd var föiet et Teſtimonium fra Seminariets Karatter, om hans Lærdom og Videnskaber, ſom ſyntes mig af ſtörre Betydenhed; thi hvad Fortienelſte en hornet Skolelærer har for andre Lærere, begriber jeg ikke. Meeningen af hint urimelige Vidnesbyrd var denne: Iblandt de Egenſkaber, ſom en Lærer nödvendig maae beſidde, er Sagtmodighed een af de vigtigſte; thi med mindre han er udruſtet med Jern-Taalmodighed, vil han, trods hele ſin Forraad af Kundſkaber, være meget uſkikket til Skolelærer-Embedet, der maa forrettes uden Barſk-

Barfkhed og Hidfighed, for ikke ved utidig Skielden og Pryglen at giøre de Unge haardnakkede. Da nu ingen umiskiendeligere Pröve paa Sagtmodighed kan gives, end den Standhaftighed, hvormed Candidaten havde baaret et faa betydeligt Huuskors, havde hans Naboer ikke taget i Betænkning, at anbefale ham paa denne Grund, for derved at fætte i Lys, hvad man kunde vente sig af en Skolelærer, der faa færdeles udmærkede sig heri blandt de andre.

Man fortalte, at Fyrsten nær var död af Latter over denne befunderlige Anbefaling; men at han alligevel da han ved Overlæg fandt den mindre urimelig, end den lod til i Förstningen, overdrog det ledige Reötorat til Anfö-geren. Han opfyldte efter alles Tilftaaelfe dette Embeds Pligter med faa meget Held, og vidfte, med Sagtmodig-
hed og Mildhed faaledes at vinde de Unge, at de meget meer anfaae ham fom en Fader, end fom en Tugtemester. De viifte faa megen Flid i deres Studeringer under denne fromme venlige Lærers Anviisning, at der, den Dag i Dag er, gives faa Skoler i dette Fyrstendom, hvorfra faa udmærkede, lærde og dydige Træer hvert Aar dimitteres.

Da jeg i de fire Aar, jeg var Löber, fik Leilighed til nöie at studere Landets Beskaffenhed og Indbyggernes Natur og Levemaade, formoder jeg, at det ikke vil være Læseren ubehageligt, at finde her noget samlet heelt om deres Politie, Gudstieneste, Love og Videnfkaber, hvorom jeg tilforn blot har givet nogle Vink hist og her.

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

FEMTE KAPITEL.

Om Landet Potus Beskaffenhed og
Folkets Tænkemaade.

Fyrstendömmet Potu indflattes inden meget snevre Grænser, og indtager ikkun en liden Plads paa denne Klode. Hele Kloden Nazar er neppe to hundrede tydske Mile i Omkreds. Man kan magelig giennemvandre den uden Veiviser eller Tolk; thi der tales eet Sprog overalt, endskiönt Indbyggerne i Potu afvige fra dem i de övrige Stater og Provindser i Videnskaber og Sæder. Og ligesom Europæerne paa vor Klode have Fortrin for andre Folkeslag, saaledes ere Potuanerne her meer end noget andet Folk beröimte for Dyd og Forstand. Veiene ere afdeelte ved Steenstötter, som betegne Milene; paa disse ere udstaaende Hænder eller andre Tegn anbragte, som vise Veien til enhver Kiöbstæd eller Landsbye; thi heele Fyrstendömmet er fuldt af Landsbyer og prægtige Kiöbstæder. Men det er merkværdigt og ganske forunderligt,

at Indbyggerne paa denne Klode tale eet Sprog, endskiönt hvert enkelt Folkeslag er overmaade forskielligt i Kaar, Skikke, Videnskaber og Naturgaver. Heri er denne Klode et levende Billede paa Naturens Foranderlighed, som ikke kan andet end røre og henrykke den reisende Tilskuer.

Jorden afdeles ved store og smaa Vande. I disse seiler man i Skibe ved Hielp af Aarer, som drives, saa at sige, ved en magisk Kraft; thi de bringes ikke frem, som vore, ved Menneskehænder, men ved konstige Maskiner, som bevæge sig selv. Indretningen og Konsten i disse Maskiner kan jeg ikke forklare, da jeg ei er meget dreven i Mathematiken. Desuden ere disse Træer saa skarpfindige i alle deres Opfindelser, at ingen, som ikke har Argus's Öine og en næsten guddommelig Forstand kan opdage deres Konst.

Denne Klode har, ligesom vor Jord, en tredobbelt Bevægelse, saa at Tiderne her, ligesom hos os, afdeles i Nat og Dag, Sommer og Höst, Vinter og Foraar, og de Steder, som ligge nærmest Polerne, ere koldere end de övrige. Men hvad Lyset angaaer, er der for omtalte Aarsags Skyld liden Forskiel paa Nat og Dag. Ja man
kan

kan fige, at Natten er behageligere end Dagen; thi intet kan tænkes meere glimrende, end det Lys fra Solen, som kastes tilbage fra den tætte Halvsphære, der ligner en umaadelig stor hele Himmelhvælvingen dækkende Maane. Indbyggerne bestaae af adskillige Slags Træer, som Eege, Linde, Poppel- og Palmetræer, Torne og deslige, hvoraf de sex Maaneder, som det underjordiske Aar inddeles i, have deres Navne. Thi hver sextende Maaned kommer Nazar tilbage til sin Plads, dog ikke paa nogen bestemt Dag, for den ulige Bevægelses Skyld; thi ligesom Maanen hos os, bryder denne Planet med sin mange Slags Bevægelse deres Hoveder, som beboe Firmamentet. Tidsregningerne ere forskiellige, og fastsættes fra de mærkværdigste Tildragelser, fornemmelig fra en stor Komet, som, efter deres Meening, har for tre tusinde Aar siden forarsaget en almindelig Vandflod, hvori alle Træernes Slægter druknede tilligemed de övrige Dyr, nogle faa undtagne, som reddede sig paa Höiene og Biergtoppene fra den almindelige Overfvømmelse, og fra disse nedstamme de nærværende Indbyggere.

Jorden er meget frugtbar paa Korn, Urter og andre Vexter, og har næsten de samme Frugter, som vort

Europa; dog gives her ingen Havre, som heller ikke er nødvendig, da denne Klode ikke har Heste. Havet og Søerne give herlige Fiske, og langs med Strandbred- den ligge de smukkeste Lyftgaarde, snart i sammenhængen- de Rækker, snart adspredte hist og her. Indbyggernes Drik tillaves af visse Urter, som grønnes paa alle Aarets Tider. De, som følge denne Drik, kaldes i Almindelighed MINHALPI, det er Urtebyggere, som indskrænkes til et vist Antal i hver Bye, og allene have Tilladelse til at kaage disse Urter. De, som have faaet dette Privilegium, maae ikke have noget andet Embede, Næringsvei eller Haandværk. Især er det forbudet dem, som ere i offent- lige Betieninger og faae Lön, at bruge denne Nærings- vei; thi for den Anseelses Skyld, hvori de staae i Byen, kunde de tiltrække sig alle Kiöberne, og formedelst de Fordeele, de da nyde i Staten, kunde de følge deres Vare for ringere Priis. Dette see vi tidt i vor Verden, hvor Embedsmænd og de, som staae i offentlig Sold, berige sig i en Hast ved disse Midler, til andre Haand- værksfolks og Kiöbmænds Skade.

Der er en nyttig Lov om Börneavlen, som meget beforder Folkemængden. Denne forøger eller formind-
sker

sker Frihederne og Fordeelene i Staten efter Börnenes Antal. Saaledes fritages den, som er Fader til sex Börn, fra alle ordentlige og overordentlige Skatte. Derfor er Börne-Avl og talrig Afkom ikke mindre nyttig i denne Verden, end den er besværlig og skadelig paa vor Klode, hvor man pleier at lægge Kopskat paa Börnene.

Hos dem har ingen to Embeder paa engang; thi de troe, at endog det mindste Embede fordrer sin Mand. Derfor forvaltes Embederne — med vor Verdens Indbyggeres Tilladelse maa jeg sige det — bedre her, end hos os. Man holder saa nøie over denne Lov, at en Læge ikke befatter sig med heele Medicinen paa engang, men lader sig nøie med at studere en eeneste Sygdoms Natur, og en Musikus ikke lægger sig efter at spille paa meere end eet Instrument. Ganske anderledes er det i vor Verden, hvor disse forskiellige Embeder fornærme Menneskeligheden, giøre Folk knarvurne og forfömmelige i deres Forretninger, og hvor man ikke er stærk i nogen Ting, fordi man vil være stærk i alt. Naar Lægen paa engang vil helbrede Menneskenes Sygdomme og Statens Bræk, bliver han en Fusker i begge Deelee; og naar en Musikus baade vil være Virtuos og Raadmand, kan man

ikke

ikke vente andet af ham end Diffonantfer. Vi beundre dem, som vove at paatage sig forskiellige Embeder paa eengang, trænge sig ind i de vigtigste Forretninger, og tiltroe sig Duelighed til alle Ting. Det er kun deres Forvovenhed og flette Kundskab om deres egne Evner, som vi ere saa daarlige at beundre; thi kiendte de Forretningernes Vigtighed og deres egne svage Kræfter, vilde de endog afslaae disse Embeder, naar de bleve dem tilbudne, og ikialve blot ved at høre dem nævne. Her er derimod ingen der paatager sig noget, som han ikke forstaaer. Jeg erindrer endnu, at jeg hørde den store Philosoph RAKBASI tale om denne Materie saaledes: "Enhver maa kiende sine egne Naturgaver, og strængt bedømme sin egen Duelighed og sine Mangler. Ellers vise Skuespillerne meere Forstand end vi; thi de vælge ikke de bedste Roller, men dem, som de best kunne udføre. Skal da Skuespilleren være klogere paa Theatret, end vi i Livet?"

Indbyggerne i dette Fyrstendom inddeeles ikke i Adel og Pöbel. Fordum havde vel denne Inddeeling Sted; men da Fyrsterne mærkede, at dette kun lagde Grunden til Ueenighed, ophævede de viifelig al Slags For-

Fortrin, som kun er en Følge af Födselen, faa at Træerne nu agtes allene for deres Dyder, Embeder og Arbeidsomhed. Dette vil jeg tale vidtløftigere om fiden. Det eeneste Fortrin, Födselen kan give, er mange Grene. Barnet æres efter som det har mange eller faa af disse; thi en Mængde Grene gör Træerne duelige til Haandarbeide. Jeg har i Forveien talt endeel om dette Folks Naturgaver og Sæder; hertil henviser jeg Læseren, og slutter dette Kapitel.

SIETTE KAPITEL.

Om Folkets Religion i Potu.

Religions-Systemet i Potu bestaaer kun i faa Kapitler, og deres heele Troesbekiendelse er ikke meget større end vore apostoliske Troesartikle. Under Straf, at forvises til Firmamentet, er det her forbudt, at forklare de hellige Böger, og vover nogen at disputere om Guds Væsen og Egenskaber, Aandernes og Sielenes Natur, fordømmes han til at aarelades og sættes i Byens almindelige Hospital. Thi det er daarligt, fige de, at ville beskrive og definere det, hvori vor Forstand er ligesaa blind som Natuglen i Solskin. De ere alle eenige i at dyrke et høieste Væsen, hvis Almagt har skabt, og hvis Forsyn opholder alle Ting. Om Maaden, at dyrke dette Væsen paa, tillader man enhver at tænke, som han vil: kun de, som aabenbar angribe den herskende Religion, straffes som offentlige Fredsforstyrre. Jeg havde derfor fuldkommen Tænkfrihed her, og ingen forfulgde mig for min Religions Skyld.

Abildgaard. pinx.

Clemens. Sculps.

Indbyggerne i Potu bede fielden, men med faa brændende en Andagt, at man skulde troe de vare henrykte faa længe Bönnen varer. Jeg fortalte dem, at man hos os pleiede at bede og synges hellige Psalmer ved vore huuslige Forretninger og Haandarbeider; men dette lastede de. En jordisk Fyrste vilde tage det ilde op, sagde de, om En, som kom for at bede ham om noget, vilde i hans Nærværelse børste sine Klæder og frisere sit Haar. De fandt heller ikke meere Smag i vore Psalmer; thi de holdt det for latterligt at foredrage sin Anger og Bedrövelse paa Noder, da Guddommen ikke formildes ved Triller, Flöiter og Trompeter, men ved Suk og Graad. Dette og andet deslige kunde jeg ikke höre paa uden Fortrydelse, faa meget meere, som min salig Fader, der var Chordegn, havde sat adskillige Psalmer paa Noder, hvilke endnu synges i Kirken, og jeg selv havde foresat mig at söge det förste Degnekald der blev ledigt. Men jeg stræbde at undertrykke min Vrede; thi disse Underjordiske forsvare deres Meeninger med faa megen Skarpsindighed, og vide at give alt det, de sige, faa stor en Sandsynlighed, at det er vanskeligt at giendrive endog deres groveste Vildfarelser. De have endnu fleere besyn-

derlige Meeninger i Religionen, som de ligesaa konstigen vide at forsvare. Da jeg, for Exempel, sagde til nogle, som jeg holdt Venfskab med, at de ikke kunde vente at blive salige efter Döden, fordi de omgikkes i Mörket, svarede de, at den, som med Strængthed fordömte andre, stod selv Fare for at blive fordömt; thi man kunde ikke fordømme andre, uden at giöre det af Stolthed, hvilken Laft, Gud, der saa meget elsker Ydmyghed, hader og afskyer hos sine Skabninger: at fordømme andres Meeninger, eller paatvinge nogen sine, var at indbilde sig, at man eene havde flugget al Viisdom, ligesom de Galne, der holde sig selv allene for Kloge.

Engang vilde jeg bevise en Sætning, og anförte det som en Grund, at jeg i min Samvittighed var overbevist derom. Min Modpart roste dette Beviis, og bad mig altid følge min Samvittigheds Vidnesbyrd, det vilde han ogsaa selv altid giöre; thi naar alle vilde følge deres Samvittighed, vilde al Trætte og Anledning til Trætte ophöre.

Iblandt andre Vildfarelser, som jeg fandt hos Indbyggerne i dette Fyrstendöme, vare ogsaa fölgende. Skiönt de ikke nægtede, at Gud belønner det Gode og straf-

straffer det Onde, meente de dog, at denne belønnende og straffende Retfærdighed ikke udövedes förend i det andet Liv. Jeg anförte adskillige Menneſker, ſom her i Livet vare ſtraffede for deres Ondſkab og Ugudelighed. Til Beviis paa det Modſatte anförte de ligesaa mange ugudelige Træer, ſom havde været höiſt lykkelige indtil deres Död. Saa ofte vi ſtride med nogen, ſagde de, tage vi af det daglige Livs Ruſtkammer allene de Vaaben, ſom vi kunne bruge, og give ikkun Agt paa de Exempler, ſom tiene til at beſtyrke vore Sætninger, og udelade dem, ſom giöre os Skade. Jeg beraabte mig paa mig ſelv, at adskillige, ſom havde gjort mig Uret, vare jammerlig omkomne; men det var kun Egenkierlighed, ſagde de, at jeg anſaae mig for bedre og vigtigere i Guds Öine end andre, ſom havde uſkyldigen lidt de allergroveſte Fornærmelſer, og dog ſeet deres Forfølgere blive meget gamle og beſtändig lykkelige.

Da jeg engang formanede dem til at bede hver Dag til Gud, ſvarede de, at de vel ikke nægtede Bönners Nödvendighed, men troede dog, at den egentlige Gudsdyrkelfe beſtod i at lyde Guds Lov. Det Beviis, de anförte for denne Meening, var fölgende: Sæt, at en

Fyrste har to Slags Underfaatter. Nogle forsee sig hver Dag, og overtræde hans Befalinger, enten af Skröbelighed eller Ondskab, men disse komme hvert Öieblik med Anfögninger og Afbigter til Fyrstens Slot, og bede om Forladelse for de Feil, som de strax ville begaae paa nye. Andre komme fielden og aldrig af sig selv til Hoffet, men udöve trolig og nöiagtig Fyrstens Befalinger, og vise ham derved den Ærbödighed, de som Underfaatter skyldte ham. Hvem tvivler nu om, at Fyrsten vil ansee disse som Mennesker, der fortjene hans Kierlighed, men derimod hine som onde, uduelige og besværlige Underfaatter, saavel for deres Forseelfers, som idelige Anfögningers Skyld?

Jeg indlod mig ofte i disse og deslige andre Tvistigheder, men uden mindste Frugt; thi det var mig umueligt at faae nogen paa mit Partie. Jeg vil derfor springe over alle de övrige, og blot anföre de fornemste og merkværdigste af Hovedlærdommene i deres Religion, overladende til Læserens egen Skiönsomhed at bifalde eller fordømme dem.

Potuanerne troe een eeneste almægtig Gud, altings Skaber og Opholder. De beviise hans Almagt og Eenhed af

af Skabningens Storhed og Orden; og da de ere meget kyndige i Physik og Astronomie, have de faa lyse og ophöiede Begreber om Guds Væsen og Egenfkaber, at de holde det for daarligt, at ville definere, hvad der faa uendelig vidt overgaaer vor Fattkraft. De have kun fem Festdage om Aaret, af hvilke den förste helligholdes med stor Andagt paa mörke Steder, hvor ingen Lysstraale kan indtrænge sig, for at betegne, at det Væsen, de tilbede, er ubegribeligt. De forblive paa disse Steder ubevægelige, henrykte i tilbedende Andagt fra Solens Opgang til dens Nedgang. Denne Fest kaldes den **UBEGRIBELIGE GUDS DAG**, og indfalder paa den förste Dag i Eege-Maaneden. Paa de fire andre Fester, som helligholdes paa de fire Aarets Tider, takke de Gud for de Velgierninger, han har beviist dem. Det er yderst fieltent, at nogen bliver borte fra disse hellige Forsamlinger, og den, som uden tilstrækkelig Aarsag forfömmet dem, ansees som en flet Underfaat, og lever i bestandig Foragt. De offentlige Bönner ere affattede saaledes, at de ingen Hensigt have til den Bedendes, men blot til Fyrstens og Statens Vel. Ingen beder offentlig for sig selv. Man har ved denne Indretning villet tilkiendegive, at enhver

Enkelts Velgaaende er faa nöie forbundet med det Heles Vel, at det eene ikke kan have Sted uden det andet. Ingen bliver ved Tvang eller Böder holdt til den offentlige Gudstieneste; thi da de holde for, at Guds frygt fornemmelig bestaaer i Kierlighed, og Erfaring lærer, at denne meere kiölnes end opflammes ved Tvang, troe de det ikke allene unyttigt, men endog skadeligt, at ville tvinge nogen med Magt til at dyrke Gud. En Mand, sigende, der önskede Gienkierlighed af sin Kone, og tog sig for at forjage hendes Koldfindighed med Örfign og Næsestyvere, vilde, isteden for at oplue den Gnist af Kierlighed der var tilovers, aldeles slukke den, og forandre hendes Ligegyldighed til Had og Affkye.

Potuanerne forsonede i de ældre Tider Guddommen med Offringer, prægtige Optog og andre Ceremonier. Denne udvortes Gudsdyrkelse vedvarede indtil den beröimte Philosoph CIMALI for otte hundrede Aar siden opstod, som Religions-Forbedrer, og udgav en Bog, kaldet SEBOLAC-TACSI, eller: ET GUDFRYGTIGT TRÆES SANDE MÆRKER. Jeg læste flittig denne Bog dernede, og kunde aldrig blive kied deraf. Den indeholder theologiske og moralske Lærdomme, som alle Potuanerne lære

uden-

udenad. Den underjordiske Reformatør affkaffer Offringer og deslige Skikke paa følgende Grunde. "Kun de Dyder," siger han, "ere sande Dyder, hvis Udövelse falder et fordærvet Hierte tung og vanskelig. At offre, at istemme Psalmer, at holde Höitid hver anden Dag, at ære de Dödes Afke, at gaae i Procession med Helgenbilleder, er meget meer andægtigt Dovenskab, end aandelige Handlinger; og hvis det skal kaldes Handlinger, saadanne, som enhver Lastefuld gjerne kan udöve, da de ikke koste mindste Selvfor nægtelse. Men af sin egen Formue at understøtte Trængende, at styre sin Vrede, og undertvinge sin Hevngierrighed, at kiempe mandig imod enhver Vellyst, og stræbe at holde vore kiereste Liden-skaber i Tömme, dette koster Kraft og Möie, og er derfor sande Kiendetegn paa Dyd og Guds frygt. Uniform og glimrende Vaaben gör enhver Kriger kiendelig fra Kiöbstædmanden; men Helten kiendes paa sin Tapperhed, Taalmodighed, ufortrødne Arbeide og Opofrelse af Liv og Lemmer for sit Födeland." Ved deslige Exempler har LIMALI stræbt at befæste sine Forskrifter, og da Potuanerne paa det nöieste iagttage dem, vilde den Romerske Kirkes Omvendere, eller de saa kaldte

Missionairer, der faa meget anbefale Ceremoniers Iagttagelse, og love alle dem Paradiis, som tilbede Reliquier, eller i fyrretive Dage mæske sig med Markernes, Havernes, Viinbiergenenes, Flodernes og Oceanets Lækkerheder, spille baade Tid og Flid i disse Lande.

Disse ere den potuanske Theologies Hovedlærdomme, der vil stöde endeel af mine Læsere, som blot og bar Naturreligion, som jeg selv troede den var i Begyndelsen. Imidlertid paaftaae Potuanerne, at disse Lærdomme ere dem guddommelig aabenbarede, og at de for nogle hundrede Aar siden fik en Bog, der lærer hvad de skulde troe og giöre. I de ældste Tider, sagde de mig, lode deres Forfædre sig nöie med den blotte naturlige Religion; men da Erfaring havde lært, at Naturens blotte Lys ikke var tilstrækkeligt for Mængden, efter som hos adskillige Dovenskab og Uagtksomhed ofte reent udslettede den moralske Fölelse, og andre ved spidsfindig Philosophie og töilelös Grublen fordærvede deres egne og andres Begreber, havde Gud givet dem en skreven Aabenbaring, hvis Nödvendighed syntes dem aldeles upaatvivlelig. Uagtet jeg ikke kan rose adskilligt i denne potuanske Theologie, maa jeg dog oprigtigen tilstaae, at der er

meget,

meget, som jeg ikke kan nægte mit Bifald. Saaledes syntes mig, for Exempel, den Skik ikke allene Bifald, men Beundring værd, at de, naar de i Krigstider, som Seirere, kom hjem fra et Feldtslag, isteden for, som vi, at udbryde i Frydeskrig og synge TE DEUM, tilbragte nogle Dage i förgende Taushed, som om de skammede sig over en Seier, der havde kostet saa mange af deres Brödre Livet. Af samme Aarsag finder man og meget lidet om Feldtslag og Blodbad i de underjordiske Historier og Aarböger, men blot Efterretninger om borgerlige Sager, Anordninger, Love og Stiftelser.

SYVENDE KAPITEL.

Potuanernes Statsforfatning.

I Fyrstendømmet Potu er Regieringen arvelig i lige Linie. Saaledes har den været i heele tusinde Aar, og endnu afviger man ikke derfra. Ikkun eengang finder man i Aarbøgerne, at Potuanerne have forandret denne Orden i Arvefølgen; thi da den sunde Fornuft synes at fordre, at Regenten skulde overgaae sine Underfaatter i Forstand og Naturgaver, meente nogle, at man maatte see meere paa Sielens Egenskaber, end paa Födselens Fortrin, og vælge den til Regent, som fortiente dette Fortrin. De ophævede derfor den gamle Arvefølge, og udnævnedes ved eensstemmigt Valg Philosophen RABAKU til deres Fyrste. Han regierede i Begyndelsen med saa megen Klogskab og Mildhed, at han kunde været et Mønster for alle Regentere. Men det varede ikke længe, og forfildig indfaae Potuanerne, hvor ugrundet det Ordspørg er, at det Rige er lykfsaligt, hvor Philosopher sidde ved Roret.

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

Roret. Thi da den nye Fyrste var af ringe Herkomst, kunde hans Dyder og Regieringskonst ikke forskaffe ham den Agtelse og Ærbødighed, der er Staternes Styrke. De, som nylig havde været hans Lige eller Overmand, anfaae ham endnu derfor, da han var kommet paa Tro-
nen, og kunde ikke finde sig i at adlyde ham som deres Fyrste. De knurrede over hans Forordninger, saasnart disse mishagede dem, eller faldt dem for vanskelige, og tænkte kun paa hvad han havde været, og ikke hvad han var. Nu maatte han ved Bønner og Smigrerier søge at forskaffe sig Lydighed; men ogsaa derved udrettede han intet. Man blev ved at ringeagte hans Befalinger, fordi man ikke agtede ham selv. RABAKU faae, at der maatte anvendes andre Midler, og begyndte at blive stræng. Ved denne anden Yderlighed udbrød den Gnist, som havde ulmet under Asken, til en aabenbar Ild: Underfaatterne satte sig offentlig op imod ham, og paa eet ilde stillet Oprör fulgde et andet. Omfider mærkte han, at Staten ikke kunde bestaae, uden den bestyredes af en Regent, som var af stor Familie, hvis Ahner kunde indprænte Folket Ærbødighed: han nedlagde Regieringen og overdrog den til en Fyrste, som ved Födselen havde

Ret dertil. Roligheden vendte tilbage med den gamle Kongefamilie, og det Uveir lagde sig, der saalænge havde forvirret Staten. Derpaa blev det forbudt under Livs Straf for Eftertiden at giøre ringeste Forandring i Arvefølgen.

Denne Orden, i lige Linie, vil rimeligviis altid blive uryggelig i Potu, saa at man ikke uden i yderste Nödsfald vil gaae den Förstefödde forbi. Dog melde Aarbøgerne om en Philosoph, som vilde ophæve denne kongelige Lov, og opfandt en Middelvei. Hans Forflag var, at man vel ikke skulde gaae det kongelige Huus forbi, men dog vælge den blandt den afdöde Fyrstes Sönnar til Regent, som besad störst Duelighed og Beqvemhed til at bære Regieringens Byrder. Da han havde fremsagt sit Forflag, underkastede han sig den Pröve, som var brugelig i hans Fædreneland, og lod Strikken lægge om sin Hals, saa længe som man raadslög om Forflagets Nytte. Da Raadsforsamlingen var forbi, og Stemmerne vare talte, blev denne Plan erklæret for ubefindig og höist skadelig for Staten. Man troede nemlig, at den vilde give Anledning til mange Uroligheder, og opvække Strid imellem de kongelige Börn, og at det derfor var bedre at beholde
den

den gamle, som bestemte den förstefödde Prinds til Regieringen, om han endog var mindre duelig dertil end de andre. Planen blev altsaa forkastet, og Projektmagere hængt. Thi Projektmagere ere de eeneste, som i dette Fyrstendom straffes paa Livet, da man troer at enhver, endog vel overtænkt nye Forandring, giver Anledning til Urolighed og Uorden i Staten, men kuldkafter og forstyrrer den reent, om den er urimelig og overilet.

De potuanske Fyrsters Magt er uindskrænket, og dog er deres Regiering meere faderlig end stræng. Thi da de udöve Retfærdigheden efter Grundsætninger, og ikke blot efter Love, vide de altid at foreene Herredom og Frihed med hinanden, to Ting, som ellers saa let skilles ad.

Een af de nyttigste Indretninger her er denne, at Fyrsten saa meget som mueligt stræber at vedligeholde en Lighed imellem Undersaatterne. Værdighed er her ikke bunden til nogen Stand, men de Ringere maa allene lyde deres Overmænd, og de Unge ære de Gamle. De underjordiske Aarbøger vise vel, at der for nogle Aarhundrede siden have været visse ved offentlige Love anordnede Stænder iblandt dem, men de vise tillige, at dette gav

gav Anledning til store Uroligheder. Thi det forekom den ældre Broder haardt, at vige for den yngre, og Forældre kunde ikke skikke sig i, at sættes tilbage for deres Børn: det eene Træ skyede det andet, og al Omgang og Selvkabelighed ophørte. Men disse vare ikke de eeneste Uleiligheder, som fulgte deraf. Efterhaanden gik det saavidt, at de beste og dueligste Træer, som Naturen havde udrustet med de største Siele-Evner og de fleeste Grene, maatte sidde nederst i Giestebudder og Forsamlinger. Thi de Træer, som havde nogen indvortes Værd, og udmærkede sig noksom ved Klogskab og Dyd, kunde aldrig beqvemme sig til at følge nogen Rang eller Titel, for at faae Ret til at sidde överst. Men de flette og uduelige Træer fögte paa en Maade at skiule deres naturlige Mangler med prægtige Ærestitler, og plagede Fyrsten uden Ophör med deres Anfögninger. Han föiede dem, for at slippe frie for dem, og tilsidst bleve da Titler intet andet end Tegn paa de udueligste Træer. Fremmede maatte lee derover, naar de i Giestebuder og höitidelige Forsamlinger saae Tornebuske sidde paa de fornemste Bænke, og Palmetræer, Cedre og anseelige Eege med ti eller tolv Grene, sidde nederst; thi saa længe

denne

denne Regieringsform varede, havde næsten alle Tornebuske Karakterer. Fruentimmerne iblandt dem fik Titler af Oeconomieraad, Huusraad og Hofraad, og det opvakte endnu større Uroligheder iblandt dette Kiön, end iblandt det andet. Nogle Træer gik saavidt i forfængelig Ærgierrighed, at de, som af Naturen ikke havde faact meer end to eller tre Grene, sögte om Titler af Tigrenet eller Tolvgrenet, og Tornebuske sögte om at kaldes Palmetræer. Det var ligesaa latterligt, som om en Vanskabning sögte om Titel af Velbaaren, eller den, der var födt af ringe Stand, vilde kaldes Höiædel. Da Ulykken var steget til det höieste, og hele Landet var forvirret, saasom alle jagede efter tomme Navne og Titler, uden fand Ære og Fortieneste, vovede en Borger i Byen Keba, at giöre Forslag til en Lov, hvorved denne Skik skulde affkaffes. Han blev, som sædvanlig, flæbet hen paa Torvet med en Strikke om Halsen; men da man havde holdt Raad derom, og samlet Stemmer, blev hans Forslag, uden at nogen indvendte det ringeste derimod, billiget, som nyttigt for Staten. Han blev derpaa prydet med en Blomsterkrands, og fört i Triumph igiennem Byen, med det ledsagende Folks Bifald og Fryderaab.

N

Og

Og da man i Tidens Længde indfaae, til hvor stor Nytte hans Forflag havde været Staten, blev han udnævnt til Kadoki eller Storkanzler.

Fra den Tid af holdt man nöiagtig over den Lov, at alle Borgerne skulde være lige. Og dog ophörte ikke al Kappelyst, fordi Titlerne bleve affkaffede; men nu stræbte den eene at overgaae den anden i Dyd og sande Fortienester. Man seer af den underjordiske Historie, at der siden den Tid ikke har været meer end een eeneste Projectmager, som to Gange hemmelig stræbte at indføre den forrige Rangforordning; men for det förste Forsög blev han dömt til at aarelades, og da han siden blev anklaget, at han endnu arbeidede derpaa, blev han forviist til Firmamentet. Nu omstunder har Rang og Titler ikke meere Sted i dette Fyrstendom. Vel giver den höieste Övrighed visse Professioner Fortrin for andre, men ingen faaer derved Ret til den förste Plads i offentlige Sammenkomster. Man kan see denne Forskiel af de kongelige Forordninger, som gjerne sluttet med disse Ord: "Dette byde og befale vi vore Bönder, Fabrikantere, Kiöbmænd, Haandværksmænd, Philosopher, Konstnere, Hof-

Hofbetientere o. f. v." Jeg kom efter at følgende Rangforordning giemmes i det fyrstelige Arkiv:

1) De, som i offentlig Trang have hiulpet Staten med deres Formue.

2) De, som tiene Staten uden Lön.

3) Bønder og Agerdyrkere med otte Grene, og derover.

4) Bønder med fyv Grene, og derunder.

5) De, som have anlagt Fabriker eller Manufakturer.

6) De, som drive de nødvendige Haandværker.

7) Philosopher, og ordentlig creerede Doctorer af begge Kiön.

8) Konstnere.

9) Kiöbmænd.

10) Hoffolk med fem hundrede Rupaters Lön.

11) Hoffolk med tusinde Rupaters Lön.

Jeg fandt denne Rangforordning overmaade latterlig, og jeg tvivler paa, at nogen i vor Verden vil give den sit Bifald. Noget nær lugtede jeg alligevel hvad de Underjordiske sigtede til, og Grundene, de byggede den paa; men jeg tilstaaer, at den endnu forekommer mig besynderlig, og at jeg ikke ganske kan fatte den.

Blandt andre mærkværdige Ting fortæner følgende at anmærkes. Jo mere got man her nyder af Staten, jo mere beskeden og ydmyg opfører man sig. Jeg saae tidt, at BOSPOLAK, den rigeste af Borgerne i Potu, hilste alle meget ydmyg, som mødte ham paa Gaden, ja böiede alle sine Grene, og bukkede dybt med Hovedet for ethvert Træ af Almuen. Da jeg spurgde om Aarsagen, svarede man mig, at det var hans Pligt, da han nød de fleste Fordele i Staten, og altsaa var dens største Skyldner. Dog er der ingen Lov for denne Höflighed, men da Indbyggerne altid handle efter fornuftigt Overlæg, udöve de denne Dyd frivillig, og ansee Erkiendtligheds Bud for en Lov. Det er en heel Deel anderledes hos os, hvor de, der nyde den største Ære og de fleste Fordele i Staten, see de Ringere over Skuldrene med Foragt. De, som have talrig Afkom, ansees her for de meest fortiente Borgere, og æres af alle uden Undtagelse. Disse ere de underjordiske Helte, og deres Erindring er Efterkommerne stedse hellig. De allene faae Navn af STORE. Hos os derimod faae Menneskeslægtens Forstyrreere dette Navn. Man indseer, let hvad Priis den underjordiske Verden vilde have sat paa ALEXANDER DEN STORE

og

og JULIUS CÆSAR, som begge døde uden Afkom, og myrdede nogle Millioner Mennesker. Jeg erindrer mig herved følgende Gravskrift, som jeg faae over en Bonde i Keba: "HER LIGGER JOKTAN DEN STORE, SIN TIDS HELT, FADER TIL TREDIVE BÖRN." Dog maa man mærke, at til at faae Navn af Stor, udfordres meer, end at have avlet Börnene: man maa ogsaa opdrage dem vel.

I Lovgivningen gaaer man her meget langsomt til Værks, og næsten som hos Romerne fordum. Den nye Forordning bliver først opslaaet paa Raadhusene i alle Byer, og da staaer det enhver frit for at undersøge den, giøre Indvendinger derimod, og forelægge den en Forsamling af indsigtsfulde Mænd, som i denne Hensigt er nedsat i Potu. Her veies nøiagtig alt hvad der indgives til Lovens Bestyrkelse, Forandring, Ophævelse, Bifald, Forbedring, Indskrænkelse eller Udvidelse: og naar den saaledes er giennemseet af alle Lovkyndige, sendes den endelig til Fyrstens Bekræftelse og Underskrift, förend den publiceres. Maaskee mange ville finde saadan Langsomhed latterlig; men Følgen af denne Forsigtighed er, at Lovene evig beholde deres Kraft; og,

som man siger, har ingen Lov i dette Fyrstendom i hele fem hundrede Aar lidt mindste Forandring.

Fyrsten har en Fortegnelse i sin Forvaring over de bedste Træer i sit Land, som er belagt med Attester om enhvers Duelighed fra de examinerende Karatter, og Vidnesbyrd om hans Tænkemaade og Opførsel fra Rodemeisterne og Naboerne. Fyrsten kiender derfor altid duelige Mænd til at besætte de ledige Embeder med. Især er det besynderligt, at ingen faaer Tilladelse til at opslaae sin Bopæl i nogen Stad eller Landsbye, uden han bringer Attester med om sin Skikkelighed fra det Land eller Bye, hvor han forhen har opholdt sig, og stiller Sikkerhed for sin gode Opførsel i Fremtiden.

Ingen tør under Livs Straf giøre Anmærkninger over en Lov, der eengang er publiceret. Man har altsaa mindre Frihed i politiske Ting end i Religionsfager. Aarsagen, de give hertil, er denne: Hvo som farer vild i Religionen eller Troens Artikke, gör det allene til sin egen Skade; men den, som opkaster Tvivl mod de offentlige Love, og fordreier dem ved sine Forklaringer, forvirrer hele Staten.

Om Hoffstaten og sammes Oeconomie har jeg allerede talt noget forhen. Jeg har sagt, at KADOKI eller Stor-Kanzleren har den överste Plads iblandt Hofbetienterne. Næst efter ham kommer SMIRIAN eller Overfkatmesteren. I min Tid beklædte den fyvgreenede Enke RAHAGNA dette Embede. Hendes dydige Tænkemaade og store Sielevner havde ophöiet hende til denne vigtige Post. Hun havde beklædt den længe, ja endog nogle Aar för sin Mands Död; thi skiönt denne havde havt temmelig Indfigt i Finantsfager, lod han sig dog i alting regiere af sin Kone, og kunde rettere kaldes hendes Forvalter end Ægteemand. Naar hans Kone laae i Barselseng, eller paa anden Maade var syg, udgav han vel sine Breve og Foranstaltninger under sit eget Navn, men man anfaae dem ikke for gyldige, med mindre hun tillige havde sat sit Navn og Segl derunder. RAHAGNA havde to Brödre, den eene var Hofkieldermeister, og den anden Hofflagter; men de torde ikke tænke paa at svinge sig höiere i Veiret ved deres fornemme Söfters Hielp, thi de havde ingen Forstand: faa retfærdig er man her i Embeders Bortgivelse. Endskiönt RAHAGNA havde faa mange og vigtige Forretninger, ammede hun dog selv et Barn, som hun

HABILI
var

var nedkommen med efter sin Mands Död. Da jeg udlod mig med, at dette var et alt for besværligt og upassende Arbeide for saa stor en Dame, gave Indbyggerne mig dette Svar: "Hvorfor troer du at Naturen har givet Konerne Bryster? enten til Legemets Prydelse, eller til Börnenes Næring? Barnets Opdragelse beroer meget paa Ammens Gemytsbeskaffenhed og Melkens Godhed, og de Mödre sönderrive Kierligheds og Sielenes naturlige Baand, som lade andre opamme deres Börn." Det er Aarsagen, hvorfor alle skikkelige Koner i dette Fyrstendom selv opamme deres Börn.

Kronprindsen var et Barn paa sex Aar, og röbede Anlæg til udmærket Forstand og store Dyder. Han havde allerede sex Grene, som er noget usædvanligt i den Alder; thi ingen födes med meer end fem eller i det höieste sex Grene, de övrige voxe ud med Alderen. Han havde en Hofmester, som var det viseste Træe i det heele Fyrstendom, og som underviiste ham i Læren om Gud, i Historien, Mathematiken og Moralphilosophien. Jeg har selv seet det moralsk-politiske System, eller Udtog af Sædelæren og Statskonsten, som han havde skrevet til Prindsens Brug. Titelen paa dette Udtog er MAHALDA

LIBAB HELIT, hvilket paa det underjordiske Sprog betyder STATENS ROER. Det indeholder mange grundige og nyttige Regler, hvoraf jeg endnu erindrer mig følgende:

- 1) Hverken Anklagelse eller Anbefaling bör man alt for hastig troe, men opfatte sin Dom indtil man har faaet nöiagtig Kundskab om Tingene.
- 2) Naar Een anklages for en Forbrydelse, og overbevises derom, saa maa man underföge, om den Anklagede forhen har gjort noget godt, sammenligne hans gode og onde Handlinger med hinanden, og rette sig derefter i Dommens Affigelse.
- 3) Dem i Raadet, som idelig falde Fyrsten besværlige med deres Modsigelser, bör han ansee som sine redeligste Undersaatter, og have Tillid til dem; thi ingen sætter sig selv i Fare for Sandhedens Skyld, uden den, som har Fædrenelandets Velfærd kierere end sin egen.
- 4) Fyrsten bör ikke indlemme nogen i sit Raad, som ei har Godser og faste Eiendomme i hans Land; thi disse Fordeele ere uadskillelige fra Statens Velfærd, da derimod de, som ingen faste Eiendomme have i

et Rige, ikke ansee det som deres Fædreland, men som et Herberg, hvori de for en kort Tid opholde sig.

5) For en Tid kan han vel benytte sig af en ond Mands Tieneste, dersom han er meget oplagt til visse Forretninger, men det er ikke raadeligt at værdige ham nogen befunderlig Gunst; thi naar en ond eller lastefuld Mand antoges iblandt Fyrstens Venner, vilde mange ligesaa flette Borgere ved hans Hielp komme i Veiret, og trænge ind i de offentlige Embeder.

6) Fyrsten maa mindst troe dem, som meest overløbe ham, og oftest vise sig ved Hoffet: de, som idelig og ukaldte sees i Forgemakket, have enten giort noget ondt eller have det i Sinde.

7) Han bör allermindst ophøie dem, som ivrigst tragte efter Ære. Saa vist som det er, at ingen tigger om Almisse, uden den, der er hungrig eller fattig: ligesaa afgiort er det, at ingen heftigere stræber efter den udvortes Ære, end den, som ikke kan erhverve sig Berømmelse ved Dyd og Fortienester.

Den følgende er en meget nyttig Regel; men jeg kunde ikke bifalde den, for det fornærmelige Exempels

pels Skyld, hvormed den var oplyst. Den lød omtrent
saaledes:

8) Ingen Borger maa ansees for ganske uduelig. Ingen
er saa dum, at han jo kan bruges til noget, ja endog
overgaae andre deri, naar man forstaaer at vælge det
rette. Een kan have stor Dömmekraft, en anden
Vittighed; een Stadighed og Siels Fasthed, en anden
Legems Styrke; een kan bruges som Dommer, en
anden som Skriver; een kan være duelig til at giøre
Opdagelser og Planer, en anden til at udføre dem; saa
ere ganske ubrugelige. At saa mange ansees derfor,
er ikke Skaberens Skyld, men allene Menneskenes
egen, som ikke ret undersöge enhvers Kræfter og
Duelighed.

Dette oplystes nu med mit Exempel saaledes: Vi
have i vor Tid seet et underligt Dyr, som formedelst sin
hurtige Forstand blev af alle anseet for ganske udueligt,
dog have hans hurtige Födder været os meget nyttige.
Da jeg havde læst dette Stykke, sagde jeg ved mig selv:
Indgangen er skrevet af en brav Mand, men Slutningen
af en Skurk.

9) Een af Regentens vigtigste Pligter er, at han feer sig om efter en duelig Lærer til sin Tronfølger. Da hele Statens Velfærd beroer paa Kronprindsens Underviisning, maa den, der skal undervise ham, være en dydig og indsigtsfuld Mand. Hvad man lærer i den unge Alder, bliver Natur hos os siden. Især maa denne Lærer elske sit Fædreneland, og alle de Regler, han giver Prindsen, maa gaac ud paa at indprente ham Kierlighed til sine Underfaatter.

10) Fyrsten maa nøie kiende sine Underfaatters Tænkemaade, og rette sig derefter, og vil han hemme Lasterne, maa han heller giøre det ved sit Exempel, end ved Love. Exemples Indflydelse er altid saa meget større, som den er i større Anseelse, der giver det.

11) Han maa ikke tillade nogen at gaac ledig; thi de örkeslöse Menneker ere Fædrenelandet til Byrde. Ved utrættet Flid og Arbeidsomhed voxer Statens Magt, men den svækkes ved Mytterie og Sammenrottelser, Ledigheds skadelige Følger. Bedre er det endog, at Borgerne ere beskiæftigede med Smaating, med Skuespil og andre Lege, end at de ere ganske ledige.

12) Fyr-

- 12) Fyrsten bör vedligeholde Eenighed iblandt sine Under-
saatter ; dog kan det have sin Nytte, at han under-
holder en Slags Skinfyge imellem sine Raadsherrer;
thi paa denne Maade kommer Sandheden ofte for
Dagen : ofte faaer Dommeren nöiere Kundskab om
Processen ved Advokaternes Trætte.
- 13) Fyrsten handler klogest, om han i alle vigtige Sager
hörer hele Raadets Meening. Men endnu fikkrere
er det, at udspørge dem hver for sig, end alle tillige
i det forsamlede Raad. Thi i de almindelige Raads-
forsamlinger, hvor alle offentlig fige deres Meening,
skeer det ofte, at een henriver de andre med sin
Veltalenhed, og at Fyrsten i Stedet for manges, faaer
kun eens Meening at höre.
- 14) Straffe ere ikke mindre nödvendige, end Belönninger.
Hine hemme det Onde, ligesom disse befordre det
Gode. Det er endog nödvendigt, at belönne en ond
Mand, naar han har giort noget godt, for at opmuntre
andre desto mere til at iagttage deres Pligter.
- 15) Den funde Fornuft lærer, at man ved Befordringer
til offentlige Embeder især maa see paa Personens
Duelighed. Thi Fromhed og Retfæstighed ere vel

den störste Fortieneste, men man bedrages saa ofte ved Skinnet af disse Dyder, og bane de Veien til Embede, vil enhver paatage sig deres Miner. Uden kan man ikke med Vished dömmen om en Mands Fromhed og Ærlighed, förend han kommer i Embed: det er den sande Skueplads, hvorfra han kan vise Verden sin Dyd. Men Dueligheden kan let erfares ved en foregaaende Examen. Den Dumme og Uvidende kan ikke saa let skiule sin Uvidenhed, som Hykleren kan anstille sig from, og Skurken skiule sin Ondskab. Duelighed og Fromhed ere heller ikke stridige Dyder: de kunne ligesaa vel være samlede hos een Mand, som Fromhed og Dumhed kunne være adskildte. Men den, som besidder baade Duelighed og Fromhed, er en fuldkommen Mand. En dum Mand har enten et godt eller et ondt Hierte: er han ond, veed man hvilke Affskyeligheder Dumhed foreenet med Ondskab kan afstedkomme; men er han from, kan han, for sin Uvidenheds Skyld, ikke bringe de Dyder, som han besidder, i Udövelse: og tör han ikke, eller kan han ikke selv giöre ondt, saa kunne hans Betientere det, fordi han behöver deres

deres Tieneste. Den dumme Herremand har gierne en listig Forvalter, og den uvidende Dommer en snedig Secretaire, som bedrager uden Frygt, og skyder Skylden paa sin Herre, naar det mislykkes. Duelighed er altsaa det vigtigste man maa see paa ved Befordringer.

16) Det er ubefindigt at erklære dem for ærgierrige, der følge de hæderlige Embeder i Staten, naar de tiltroe sig selv Duelighed nok dertil, eller erklære dem for stolte, som giøre sig Umag derfor. Vil Fyrsten ved Embedernes Bortgivelse alt for meget see paa Ydmyghed, saa vil endog den Stolteste paatage sig Ydmygheds Maske, for desto snarere og sikkrere at naa sit Maal. Fyrsten vilde da, tvertimod sin Hensigt, ikkun befordre de ærgierrigste Mennesker, naar han udmærkede dem, som med den beskedne Dyds Mine anstillede sig, som om de hadede Opfigt og elskede Stilhed, eller lode udsprede ved deres Venner, at de afskyede offentlig Ære. Til Bekræftelse herpaa anföres dette Exempel: Da et stort Embede blev ledigt, skrev en vis Mand, som önskede at faae det, til Fyrsten, at han havde hört Hans Durchlauchtighed

hed havde besluttet at give ham denne Post, som saa mange stræbte efter, men han maatte frabede sig den, og bekiende, at han ikke var den voxen; derimod vilde han ydmygt bede, at en anden, der var dueligere end han, maatte nyde denne Ære, saa meget meer, som han selv var fornöiet med sin nærværende Tilstand, og trængte ikke efter höiere Ære. Fyrsten havde ikke tænkt derpaa; men dette Beviis paa Ydmyghed rørte ham saa meget, at han gav Embedet til den, som havde afflaet det. Men han mærkede snart, at han var bedraget ved forstilt Ydmyghed, da denne nye Hofmand overgik alle de andre i Hovmod og Uforstkammenhed.

17) At sætte en Fattig eller Banqveroterer til Skatmester, er det samme, som at giöre en hungrig Ulv til Kiökkenmester eller Proviantforvalter. Det samme gielder om en rig Gnier; thi hin haver intet, denne kan aldrig faae nok.

18) Fyrsten bör ikke confirmere Gavebreve og Foundationer, som sigte til at underholde örkeslöse Træer, og föde deres Dovenskab. Ingen maa derfor optages i noget Kloster eller anden Stiftelse i dette Fyrsten-

stendom, uden meget flittige og dueilige Træer, som enten kunne nytte Staten ved Haandarbeide, eller hædre det Selskab, hvoraf de ere Lemmer, ved Lærdom og Videnskaber. Dog undtages nogle faa Kloostere, hvor gamle udlevede Træer underholdes; thi disse maa formedelst deres Alderdom fritages for Arbeide.

19) Naar Laster i Staten giøre en Reformation nødvendig, faa maa man endelig gaae langsom til Værks.

Paa eengang og med Magt at ville udrydde alle gamle indgroede Feil, er det samme, som at ville foreskrive en Syg Vomitiv, Laxativ og Aareladen paa eengang.

20) De, som ere dristige nok til at love alting, og paatage sig mange Forretninger tillige, ere enten Daarer, som ikke kiende deres egne Kræfter og Tingenes Vigtighed, eller flette og uredelige Borgere, der see allene paa deres eget og ikke paa Statens Beste.

Den Kloge prøver sine Kræfter förend han paatager sig nogen Byrde, og den redelige Borger kan ikke giøre noget af Statens vigtige Arbeider i Hast.

OTTENDE KAPITEL.

Om Akademierne i Potu.

Dette Fyrstendom har tre Akademier, af hvilke det første er i POTU, det andet i KEBA, og det tredje i NAHAMI. De Videnskaber, som læres der, ere Historien, Oekonomien, Mathematiken og Lovkyndigheden. Da deres Theologie er saa kort, at den næsten kunde skrives paa to Sider, og indeholder ikke andre Lærdomme, end at vi skal elske og ære Gud, alle Tings Skaber og Bestyrer, som i det andet Liv vil belønne os for vor Dyd, og straffe os for vore Laster, saa er den ikke nogen akademisk Videnskab, og kan ikke være det, da det strængelig er forbudet i Loven at disputere om Guds Væsen og Egenskaber. Medicinen regnes heller ikke iblandt de akademiske Videnskaber; thi da Træerne leve ordentlig, veed man næsten intet af indvortes Sygdomme. Jeg vil ikke tale om Metaphysiken og de transcendentalske Videnskaber, da jeg nylig har sagt, at de, som disputere om det guddommelige Væsen, Englenes Egenskaber og Sielenes

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

nes Natur, blive aareladte, og bragte til Hospitalet eller Tugthuset.

De akademiske Öveller ere följende: I de förste Aar maa de unge Studerende oplöse mörke og vanskelige Spörsmal. Disse forelægges dem paa visse Tider, og der sættes en Belønning for den, som oplöser dem paa den beste og rigtigste Maade. Derved opdage Videnskabernes Bestyrere enhvers sande Fremgang, og i hvad Fag han har sin Styrke. Ingen lægger sig efter meer end een Videnskab, thi Polyhistorie anseer man her som Beviis paa et flygtigt og ustadigt Hoved. Da altsaa Studeringerne ikke ere meget vidtlöftige, læres de i kort Tid til Fuldkommenhed. Lærerne selv maa hvert Aar aflægge Pröver paa deres Lærdom. Den philosophiske Lærer maa oplöse et Problem i Moralen; den historiske udarbejder et Stykke i Historien; Lærerne i Oekonomien og Mathematiken maa forbedre deres Videnskaber ved een eller anden nye Opdagelse; de Lovkyndige udarbejde smukke og passende Taler, og disse ere de eeneste, som maa öve sig i Talekonsten, da disse Öveller egentlig allene kunne nytte dem, som före Sager for Retten. Jeg fortalte dem, at alle akademiske Pröver hos os bleve aflagte i Talekonsten;

men de misbilligede denne Indretning, og sagde, at, dersom alle Haandværksfolk skulde fye Skoe til Mesterstykke, vilde de fleestes Arbeide blive meget flet, og Skomagerne allene vinde Prisen. Jeg nævnede blot Talekonsten; thi Disputatser torde jeg ikke tale noget om, da Indbyggerne her regne disse blandt Göglespil. Deres offentlige Lærere foredrage ikke de nyttige Sandheder paa faa stræng og bydende en Maade, som Philosopherne hos os; men de blande smukke og behagelige Fortællinger imellem de alvorlige Læreregler, saa at man hörer dem med Fornöielse.

Den Alvorlighed og Anstand, hvormed alle akademiske Handlinger og Forfremmelse her foretages, er ganske beundringsværdig. Man tager sig meget nöie i Agt for, at der ikke skal forekomme noget i de akademiske Handlinger, der kan opvække Latter, og holder for, at disse Ceremonier maa være forskiellige fra Farcer, at ikke Videnskaberne for flige ufömmelige Skikkes Skyld skulde blive foragtede. Jeg torde derfor ikke tale om de Ceremonier, som bruges ved Graders og Værdigheders Uddeeling paa vore Akademier; det som mödte mig i KEBA, da jeg beskrev vore Doctorpromotioner, var desuden

uden nok for mig, til aldrig meer at röre ved den Materie.

Foruden disse Akademier er der i enhver Bye store Seminarier eller Gymnasier, hvor man gör sig Umag for, at lære at kiende de Unges Anlæg, og til hvilket Fag af Videnskaberne enhver best er skikket. Da jeg blev underviist paa Seminariet i Keba, havde den ypperste Præst fire Sønner, som der lærte Krigskonsten. Fire andre, hvis Fader var Raadsherre, lærte Haandværker, og to Jomfruer bleve underviiste i Söevæsenet; thi der sees allene paa Lærlingernes Naturgaver, og flet ikke paa deres Stand eller Kiön. Naar deres Anlæg nöie er prøvet, give Forstanderne for Seminarierne hver af dem et Vidnesbyrd med den Upartiiskhed, som jeg ovenfor har meldt. Disse Vidnesbyrd anseer man her for meget paa-lidelige, endskiönt jeg var af en anden Meening, da jeg fik mit Vidnesbyrd fra Seminariet i KEBÄ, hvilket forekom mig höist urimeligt og ubilligt.

Det tillades ingen her at skrive Böger förend han har fyldt sit tredivte Aar, og er af Videnskabernes Bestyrere erklæret duelig dertil. Derfor komme her ikkun faa, men lærde og vel udarbeidede Skrivter for Lyset.

Jeg tog mig altsaa vel i Agt, ikke at sige til nogen, at jeg, för min mandlige Alder, havde skrevet fem eller sex lærde Afhandlinger, at jeg ikke skulde blive til Latter.

Dette maa være nok om denne Nations Karakter, Religion, Statskonst og Videnskaber. Imidlertid kan jeg ikke undlade at föie hertil endnu nogle andre særegne Ting, som forekom mig meget merkværdige.

Naar et Træ udfordrer et andet, mister Udfordreren for bestandig sin Ret til at bruge Vaaben, og fordømmes til at leve under Formynderskab, som et Barn, fordi han ikke kan styre sine Sindslidelser. Hos os derimod ansees Udfordringer som Beviser paa Heltemod, især i vort Norden, hvorfra denne flemme Skik har sin Oprindelse; thi Grækerne, Romerne og andre gamle Nationer vidste intet af Udfordringer.

I den Potuanske Rettergang har jeg mærket den Betynderlighed, at deres Navne, som före Proces, blive Dommerne en Hemmelighed, og Procefferne afgiøres ikke paa det Sted, hvor Striden er begyndt, men bedømmes i langt fraliggende Provindser. Grunden til denne underlige Skik er, at da de fleste Dommere, som Erfarenhed lærer, tage Stikpenge, eller paa anden Maade forsee sig af

af Partiskhed, betages dem disse Fristelser, naar de hverken kiende Anklageren, eller den Skyldige, eller de Godser, Eiendomme og Ting, hvorom Processen föres. Begge Parter's Beviser sendes allene til en, efter Fyrstens Godtbefindende, vilkaarlig nedsat Ret, med nogle tilföiede Anmærkninger, for Exempel: om A, som er i Besiddelse, bör indrömmе B Eiendommen, efter hans Fordring og Klage. Jeg vilde önske, at denne Skik var indfört hos os, da vi saa ofte erfare hvad Virkning Partiskhed og andre Fristelser have paa Dommernes Gemytter.

Retfærdigheden udöves her uden Persons Anseelse. Dog maa Fyrsterne selv ikke fordres for Retterne; men saasnart de ere döde, blive de stillede til Doms af offentlige Anklagere, eller Folkets Advokater. Den afdöde Fyrstes Handlinger blive nu undersögte i en talrig Raadsforsamling; endelig affiges Dommen ved visse Karakterer, som tilkiendes ham efter hans Fortienesters Beskaffenhed. Disse ere: ROESVÆRDIG, IKKE GANSKE UROESVÆRDIG, GOT, IKKE SLET, TAALELIG, MIDDELMAADIG. En Herold udraaber et af disse Ord offentlig blandt Folket, og siden sættes det som Gravskrivt over den Afdöde. Potuanerne give fölgende Grund til denne Skik: Man kan

kan ikke fordre den levende Fyrste for Retten, uden Oprör og Urolighed; thi faa længe han lever, skyldte Underfaatterne ham en blind Lydighed og bestandig Ærefrygt, hvorved Staten best vedligeholdes; men naar Fyrsten döer, oplöses Baandet imellem ham og Underfaatterne, fölgelig kunne disse nu, som frie, föge ham for Retten. Ved denne nyttige, skiönt besynderlige Indretning, sörges for Fyrstens Sikkerhed, den överste Magt taber intet af sin Majestæt, og dog vedligeholdes tillige Statens Beste. Thi skiönt disse Karakterer ikkun tillægges de Döde, opmuntre de dog bestandig de Levende til Dyder. Man seer af den Potuanske Historie, at der i hele fire hundrede Aar ikke have været flere end to Fyrster, som fik den allerringeste Karakter, MADELIG. De övrige have næsten alle faaet ROESVÆRDIG, eller IKKE UROESVÆRDIG, hvilket deres Gravminder vise, som den alting fortærende Tid ikke endnu har ödelagt. Karakteren MADELIG, som paa det Potuanske Sprog hedder RIP—FAC—SI, forarsager faa stor Sorg i den fyrstelige Familie, at den Afdödes Tronfølger og alle hans Slægtninge bære Sörgeklæder hele sex Maaneder derefter. De fölgende Fyrster vise ingen Fortrydelse mod Dommerne for flige fornær-

melige

melige Domme, men ansee dem som Opmuntringer til at handle vel, og ved Klogskab, Retfærdighed og Billighed at udslette den Skamlet, som det fyrstelige Huus har paadraget sig.

Aarsagen, hvi den eene af disse Fyrster fik den fletteste Karakter, var denne: Uagtet Potuanerne ere meget övede i Krigsfager, og, naar de angribes, flaae tapperligen fra sig, paaföre de dog aldrig selv nogen Krig. Af denne Aarsag blive de gierne Meglere imellem andre krigende Nationer, og adskillige Folkeslag paa denne Klode have frivilligen underkastet sig et saa retfærdigt og fredeligt Folks Herredömmet. Men Fyrsten MIKLETA, dreven af en utidig Lyft til at udvide sit Riges Grændser, angreb Naboerigerne, og undertvang dem aldeles i kort Tid. Saa meget, som Potu vandt ved denne sin Magts Forögelse, saa meget tabte det igien, ved at forvandle sine Naboers Venskab til Skræk og Misundelse. Den udmærkede Agtelse for Retfærdighed og Billighed, som Staten hidindtil havde skyldt sin Tilvext og Blomstren, begyndte fra denne Tid af at tabe sig. Saasnart altsaa Fyrsten var död, viiste Potuanerne deres Fortrydelse, ved at sætte denne Plet paa hans Minde, for at vinde de andre Na-

tioners Velvillighed tilbage. Hvori den anden Fyrstes Forfeelse har bestaaet, kunde jeg ikke komme efter.

Kun de, som have opnaaet den tredie Alder, blive offentlige Lærere. For at forklare dette nøiere, maa man mærke, at Træernes Liv inddeles i tre Aldere. Den første er for dem, som oplæres i Statsbestyrelsen; i den anden udöve de hvad de have lært i den første, og i den tredie Alder undervise de andre, naar de med Berømmelse have nedlagt deres Embeder. Af denne Aarsag faaer ingen Tilladelse til at lære offentligen, med mindre han er bleven gammel i Statens Tieneste, da man holder for, at ingen kan give grundige Forskrivter, som ikke har hentet sin Kundskab af Erfaringen.

Derfor een, der er berygtet for flette Sæder, giver Staten et godt og nyttigt Raad, forties hans Navn, at det værdige Forflag ikke skal tabe ved dens Uværdighed, der gjorde det, og Forslaget bekiendtgjøres under en bedre Mands Navn.

I Henseende til Religionen, har jeg allerede meldt, at det var forbudet, at disputere om dens Grundlærdomme, men i Særdeleshed om Guds Væsen og Egenheder; derimod staaer det enhver frit, at sige sin Meening om

andre

andre Ting, og underkaſte den Publicums Overveiſe. Potuanerne ſagde, at ſlige Trætter kunde lignes ved Storme, ſom nedſlaae Træer og Tage, men tillige renſe Luften, og hindre, at den ikke ved for megen Roelighed fordærves. De have ikke mange Feſtdage, fordi de give Anledning til dørſk Lediggang, og Potuanerne troe, at den ſande Gudsdyrkelfe beſtaaer ikke mindre i nyttigt Arbeide, end i Bön og Paakaldelfe.

Poeſien dyrkes ikke med megen Varme, endſkiönt man i dette Fyrſtendom finder hiſt og her nogle Poeter; men den underjordiske Poeſie ſkilles allene ved en höiere Stil fra Proſa. De udloø det derfor, ſom Börneſpil, hvad jeg fortalte dem om vores Stavelfemaal og Tonefald.

Iblandt de Potuanſke Lærere gives nogle, ſom kaldes Profefſorer i den gode Smag. Diſſe ſörge for, at Ungdommens Tankekraft ikke ſkal beſkiæftiges med Ubedydeligheder og Smaating; at alt for platte og pöbelagtige Skrivter, hvis Læsning fordærver Smagen, ikke ſkulle komme for Lyſet; og at af Böger, ſom ſkulle trykkes, de Ting blive udflettede, ſom ſtride mod fund Sands. Blot til denne Ende har man Bogcenſur. Ganske

anderledes er det her oppe paa Kloden, hvor de beste Skrivter blot af den Aarsag, at de enten vige af fra en herskende Meening, eller fra en engang indført Talebrug, eller fordi de med Vittighed og Aabenhjertighed gennemhegle Menneskenes Daarligheder, ofte undertrykkes af Cenforerne, hvorved Videnskaberne naturligviis qvæles, og funde og gode Skrivter ikke kunne komme for Dagen. Men da Handelen er fri imellem Potuanerne og Naboe-folkene, snige sig blandt andre Varer ofte platte og pöbelagtige Böger ind i Landet. Til den Ende har man ansat visse Dommere, som Tid efter anden besøge Bogfamlingerne. Disse kaldes SYLA-MAKATTI, det er, Bibliotek-Rensere. Thi ligesom der i vor Verden er en vis Art Mennesker, som aarligen feie Skorsteene og Kakkelovne, saaledes skille disse Dommere, ved at giennemsee Bogladerne, omhyggeligen det flette fra det gode, og kaste alle gemeene Böger, som kunne fordærve Smagen, i Kloakerne. Hillemænd! tænkte jeg ved mig selv, hvilken Ödelæggelse vilde der skee blandt Bögerne paa vor Klode, dersom denne Indretning der blev indført!

Intet fortjener meere Berömmelse, end den Omhue, hvormed man förger for, af de Unges Naturgaver at udgrand-

udgrandske hvad Bane enhver i sit Liv er best skikket til at betræde. Thi ligesom den ringeste falske Tone mærkes af et musikalsk Öre, saaledes vide de Dommere, der ere satte til at prøve de Unges Anlæg, af Smaating at kiende de större, og af Öiesynet, af Öienbrynenes Spiilning eller Sammentrækning, af deres förgmodige eller glade Ansigt, af deres Latter, af deres Udtale, af deres Tausched, og andre lignende Ting, at dömmе, hvortil enhver er best oplagt, og hvad der strider mod hans Natur.

Men nu til mig selv igien. Jeg havde kun liden Fornöielse af at omgaaes disse urimelige Træer, som bestandig foragtede og beloe mig, for den alt for hurtige Fattekraft, de nu engang havde tillagt mig. Jeg ærgrede mig meget over de Ögenavne, man derfor gav mig. Man kaldte mig, for Exempel SKABBA, som betyder en utidig og umoden Person. Men hvad jeg især græmmede mig over, var, at min Vaskerkone ikke tog i Betænkning, at give mig samme forhadte Titel, uagtet hun var et gemeent, fattigt og elendigt Lindetræ.

NIENDE KAPITEL.

Reisen omkring Planeten Nazar.

Da jeg i en Tid af to Aar havde forrettet den möisommelige Löbertieneste, og giennemrendt Landet med Placater og aabne Breve, blev jeg endelig reent kied af denne besværlige og uanstændige Forretning. Jeg indgav til Fyrsten den eene Ansögnung efter den anden, hvori jeg begierte en anstændig Afsked, og tillige anholdt om en noget ærefuldere Befordring. Men det blev mig bestandig afslaaet, da Hans Durchlauchtighed troede, at en vigtigere Forretning vilde overstige mine Kræfter. Han anförte mig de Love og Sædvaner, som strede mod min Ansögnung, og efter hvilke kun de, som havde den fornödne Duelighed dertil, maatte befordres til anseelige og vanskelige Embeder. Det var nödvendigt, sagde han, at jeg forblev i min engang paatagne Tieneste, indtil jeg ved een eller anden Fortieneste banede mig Veien til en höiere Bestilling. Han sluttede med denne Paamin-

delse:

Hver

Abildgaard pinx.

Clemens Sculp.

Hver med sin egen Alen maale sig!
"Studeer og kiend dig selv!" er Viisdoms Lære.
Og för en Vægt du kiæk paatager dig,
Pröv dine Skuldre först, om du den og kan bære!
Disse gientagne Afslag bragte mig omsider til en dristig
og fortvivlet Beslutning. Jeg stræbte af alle Kræfter at
udpönse noget nyt, hvorved jeg kunde lægge mine Ta-
lenter Fortreffelighed for Dagen, og aftvætte den Plet,
man havde sat paa min Duelighed. Jeg tilbragte næsten
et heelt Aar med at giennemstudere dette Fyrstendoms
Love og Skikke, for, om mueligt, at finde et eller andet,
der kunde trænge til Forbedring. De Bemærkninger, jeg
giorde i denne Henseende, aabenbarede jeg en Torne-
busk, som var min meget fortrolige Ven. Han fandt,
at mine Betænkninger og Forslag vel ikke vare ganske
ufornuftige; men tvivlede dog om, at de vilde være
denne Stat til Nytte. Det var en Reformators fornemste
Pligt, sagde han, at have det Lands Forfatning aldeles
for Öie, hvori han vil foretage sin Reformation; thi een
og den samme Anstalt kan, efter to Landes forskiellige
Beskaffenhed, frembringe ganske andre og aldeles mod-
satte Virkninger, ligesom det Lægemedel, der helbreder
een

een Syg, kan dræbe en anden. Han gjorde mig opmærksom paa den Fare, jeg udsatte mig for, ved at vove dette Spil, forestilte mig, at det var ude med mit Liv, hvis min Plan, ved Underføgelsen faldt igiennem, og bad mig derfor indstændig, i Forveien ret omhyggeligen at overveie alle Ting. Imidlertid raadede han mig ikke aldeles fra min Bestræbelse, da det dog altid var mueligt, sagde han, at jeg ved moden Eftertanke kunde opdage noget baade til min egen og Statens Fordeel.

Jeg fulgte denne min Vens Raad, og udsatte min Plans Indlevering indtil videre. Imidlertid forrettede jeg med Taalmodighed min Tieneste, og giennemstreifede paa min sædvanlige Maade Byer og Provindser. Denne evige Omrenden gav mig Leilighed til meget nøie at lære at kiende det hele Fyrstendom, og alle de omliggende Egne; og at jeg ikke skulde glemme de Bemærkninger, jeg gjorde paa mine Reiser, skrev jeg dem op, saa got som jeg kunde, og overleverte saaledes Fyrsten engang et Bind af anseelig Tykkelse.

Jeg erfarede snart, at dette Arbeide var aldeles efter Hans Durchlauchtigheds Smag. Han giennemlæste med Eftertanke min Bog, og efterat have anbefalet den i Stats-

raadet

raadet med mangfoldige Berømmelser, besluttede han at betiene sig af mig, for at opdage hele Planeten Nazar. Jeg havde ventet en ganske anden Løn for mine vaagne Nætter, og sukkede taus med Poeten:

Ak! Dyden roses overalt — og fryser.

Men da jeg altid har havt færdeles Lyft til at see og høre hvad der var nyt, og stode paa en overordentlig Belønning af den milde Fyrste ved min Tilbagekomst, paatog jeg mig alligevel med en Slags Fornöielse dette Arbeide.

Omendskiönt den hele Klode, NAZAR, neppe har to hundrede tydske Mile i Omkreds, forekommer den dog Træerne, formedelst deres langsomme Gang, meget stor. Af denne Aarsag ere mange Lande, befunderlig de langt fraliggende, dem aldeles ubekiendte. Thi ingen Potuaner var i Stand til at giennemvandre denne Planets Riger i to Aar, da jeg derimod, ved Hielp af mine hurtige Been, blev færdig dermed i een Maaned.

Hvad der i Begyndelsen meget laae mig paa Hiertet, var Frygt for Sprogenes Forskiellighed; men man trøstede mig med den Forsikkring, at hele Planetens Indbyggere, saa forskiellige som de for Resten vare i Sæder, havde eet Tungemaal, og at hele det grenede Kiön var

overalt uskyldigt, omgiengeligt og giæstfrit, saa at jeg uden mindste Fare kunde vandre rundt omkring, hvor jeg vilde paa hele Kloden. Disse Efterretninger ansporede endnu meere min Tilböielighed, og jeg begav mig i Begyndelsen af Poppel-Maaneden paa Reisen.

Alle de Ting, som nu følge, ere saa forunderlige, at man lettelig kan fristes til, at holde dem for lutter Tankeespil og blotte poetiske Opfindelser, især da de fysiske og moralske Forskielligheder, jeg bemærkede paa min Reise, vare saa store, at man, ved at forestille sig Forskiellen imellem de langt fra hinanden adskilte Folkeslag paa vor Klode, kun kan giøre sig et meget svagt Begreb om samme. Men man maa tage i Betragtning, at de fleste Folkeslag paa NAZAR ere adskilte fra hinanden ved Sunde og Have, hvorfor og Kloden seer ud som et Slags Archipelagus. Indbyggerne reise næsten aldrig over disse Vande, og Færgemændene, som boe ved Strandbredden, ere der blot for fremmede Reisendes Skyld. Thi de Indfødte sætte fælden Foden udenfor deres Boepæle, og nödes de imellemstunder at sætte over Vandet, skynde de sig i Almindelighed strax tilbage igien, da de ikke godt for-

fordrage at leve i et fremmet Land. Saa mange Folke-
slag altsaa, saa mange nye Verdener.

Den fornemste Aarsag til denne store Ulighed maa
søges i Landenes forskiellige Natur, som de mangefarvede
Marker, de forskiellige Jordarter, Planter, Frugter og
Urter noksom give tilkiende. Hvad Under, at der ved
denne store Forskiellighed i Jordbunden og Frugterne
gives saa ulige og hinanden modsatte Egenskaber og Sæder
hos Indbyggerne? I vor Verden er Forskiellen imellem
de længst fra hinanden adspredte Nationers Sæder, Tænke-
maade, Farve, Siels og Legems Dannelselse ikke saa bety-
delig; thi da Jordbunden næsten overalt er den samme,
uden for saavidt at det eene Land kan være frugtbarere
end det andet, og Vand, Frugter og Urter have næsten
een Natur, kunne her umuelig frembringes saa ulige
Skabninger, som i den underjordiske Verden, hvor hvert
Land har sin ganske færegne Beskaffenhed. Fremmede
have vel Frihed til at reise og handle overalt, men ikke
til at boesætte sig nogensteds, hvilket heller ikke Lan-
denes forskiellige og modsatte Beskaffenhed tillader: der-
for ere alle de Fremmede, man møder, enten Vandrere
eller Kiøbmænd.

De Provindser, som ligge nærmest omkring Potu, have alle næsten samme Naturbeskaffenhed, som dette Fyrstendom. Deres Indbyggere førte i forrige Tider blodige Krige med Potuanerne; nu derimod staae de enten i Forbund med dem, eller have underkastet sig deres milde Herredømme. Men saasnart man er kommen over det store Sund, som deler hele Kloden, saa at sige, i to Dele, seer man ganske nye Verdener, og nye hos Potuanerne aldeles ubekiendte Dyr. Det eeneste, som alle Klodens Indbyggere have tilfælles, er Fornuften, Træskabningen og det samme Sprog. Af denne Aarsag er det slet ikke besværligt at reise, saa meget mindre, da Indbyggerne, formedelst den store Mængde fremmede Vandrere og Kiøbmænd, som reise igiennem Provindserne, ere vandte til at see ganske forskiellige, dem selv aldeles ulige Skabninger.

Jeg har holdt for nødvendigt, at erindre Læserne om alt dette i Forveien, at de ikke skulde støde sig over min følgende Fortælling, og ansee den som en sædvanlig Skipper-Efterretning.

Det vilde blive for langt og kiedsommeligt, at opregne i historisk Orden, stort og smaat, hvad der mødte

mig

mig paa denne Reise. For at undgaae denne unyttige Vidtløftighed, vil jeg kun opholde mig ved de Folkeslag, som forekom mig meest besynderlige, og i hvis Sæder og Egenskaber jeg fandt saa meget usædvanligt og forunderligt, at Planeten NAZAR, fra denne Side, synes mig at fortjene Plads iblandt Verdens Underværker.

Overalt lagde jeg Mærke til, at det hele fornuftige Trækiön i Artighed, Dömmekraft og Alvorlighed meget lidt afveeg fra Potuanerne; men i Skikke, Sielekræfter og Legemsdannelse fandt jeg dem saa forskiællige, at hver Provinds syntes mig en nye Verden.

I QVAMSO, den förste Provinds man kommer til paa hin Side Sundet, vide Indbyggerne, som ere lutter Eegetræer, af ingen legemlig Svaghed eller Sygdom at sige; men opnaae i fuldkommen, vedvarende Sundhed den höieste Alderdom. De forekom mig derfor i Förstningen at være de lykfsaligste blandt alle Skabninger; men jeg indsaae snart ved löfelig Omgang med dem, at jeg havde taget mærkelig feil. Jeg saae rigtig nok ingen iblandt dem bedrövet; men jeg saae paa den anden Side heller ingen fornöiet, end sige glad. Thi ligesom den reeneste Himmel og mildeste Luft intet Indtryk gör paa

os, uden efter foregaaende Slud og Uveir, saa have og disse Træer intet Begreb om deres Lykfsalighed, fordi den aldrig afbrydes, og føle ikke, at de ere funde, fordi de aldrig ere syge. De henbringe deres Liv i bestandig Helbred; men tillige i bestandig Ligegyldighed. Ethvert Gode, som nydes bestandig, kieder omsider, og for at nyde Livets Glæder, maa man undertiden have smagt dets Bitterheder. Jeg kan forsikkre, at jeg hos intet Folk har fundet saa liden Artighed og Godlidenhed, saa kold og stiv Omgiaengelse, som hos dette. Det er en Nation uden Laster; men som man hverken kan elske eller hade, hvor man ikke möder nogen Fornærmelse, men heller ingen Velvillighed; kort: hvor man intet finder, som kan mishage, men heller intet som behager. Overalt, da den uophörlige Sundhed forvolder, at de aldrig have Döden for Öine, og aldrig röres af Medlidenhed, naar andre lide, henleve de deres hele Levetid i föleslös Roe, uden mindste Deeltagelse i deres Brödrers Skiebne, saa at man ikke finder mindste Spor af Kierlighed, Medynk eller Velgiörenhed hos dem. Vi derimod, som ved Sygdomme erindres om vor Dödelighed, og paamindes bestandigen om at holde os færdige til den sidste Reise, lære ved egne Lidelser at have

have Medlidenhed med andres. Jeg fik i dette Land en levende Forestilling om, hvor meget Sygdomme og Dödsfarer bidrage til indbyrdes Kierlighed og Blidhed i Omgang med vore Medmennesker; og hvor megen Uret vi have, i at knurre mod vor Skaber, fordi vi synes at være fødte til disse Lidelser, der ere os saa tienlige, og have de lykfsaligste Fölger.

Disse Eege ere alligevel Sygdom underkastede, som alle andre Træer, saasnart de komme andensteds hen. Jeg troer derfor, at dette Sundhedens Gode, hvis det ellers kan kaldes et Gode, bör allene tilskrives Luften og Levnetsmidlerne der i Landet.

Provindsen LALAK, som man kalder med det Tilnavn MASKATTA, eller den LYKSALIGE, syntes ret at svare til dette Navn. Alting fremkom der af sig selv, uden mindste Hielp af Kunsten. Man behövede hverken at plöje eller saae i den yderst frugtbare Jord; kort: jeg fik her et tydeligt Begreb om det lykfsalige Land,

Hvor hift en Bæk af Melk, og her en Flod af Miöd

Imellem Jordbær og Meloner flöd;

Og Cyperviin af Klippens Diamanter

Ned-

Nedsprudlede sit Guld i Kummer af Krystal,
Som mellem Roser i den eviggrønne Dal
Ved Bækkens Bred, med luemalte Kanter
Utømmelige stode — hist og her
Stod' vinkende med tusind grønne, røde,
Voxgule Frugter Edens beste Træer,
Og med udstrakte Grene dem fremböde;
Her fyded' Suppen, og paa samme Sted
En pillet Höne faldt af Himlen ned
I Jaspis-Gryden — hist i hele Skarer
Sprang ud af Skoven lækkre, möre Harer,
Og lagde sig paa hver sit Fad;
Og stegte Ryper, Lærker, Bekkasinier
Neddrattede med ufortrødne Miner
Paa selvfrembragte skiönne Porcelliner,
Der stod' om Fadet i symmetrisk Sirkelrad.
Hist faldt en Sukkersnee, mens Saften af Citroner
Hist styrknedes til Iis; og Tærter og Makroner,
Deviser og Gotgot — hvordan de bar sig ad —
Var, för man saae sig til, og kröbne hen paa Fad;
Mens alle Fugle fang, som ikke stegte vare,
Snart een, snart to, snart tre, og snart den hele Skare,

Vidt-

Vidtløftige Concerter udenad —
Og Vandreren gik hen, og spiste, hvis han gad.
Men disse overordentlige Fordele gjøre dog Indbyggerne
flet ikke lykkeligere, end andre. Thi da de ikke behöve
at arbeide for deres Underholdning, hendöfe de deres
Liv i Lediggang, og plages af mangfoldige Sygdomme.
Der gaae Orme og Forraadnelse i deres Legemer, og de
fleste döe for Tiden.

Dette Lands Beskaffenhed gav mig Anledning til
adskillige philosophiske Betragtninger; iblandt andet faldt
det mig ind, ved at betragte denne Nations Vilkaar, at
Tienestefolk og Daglönnerere i visse Maader ere meget lyk-
keligere end de, som aldrig have nödig at förge for det
daglige Bröd, og derfor henfalde til Uvirkfomhed og Vellyst.

Den smager intet, som er altid mæt;
Trods alt hvad Kunsten kan anvende,
Er ved et Maaltid uden Ende
Beständig Ekkel sidste Ret.
Hver Vellyst, nydt bestandig, kieder,
Man væmmes ved al Jordens Lækkerheder,
Naar Nydelsen ei stundom holder op —
Og Sielen döer tilsidst i den nedbrudte Krop.

Heraf udspringe de mange nedrige Planer, de fortvivlede Foretagender og hyppige Selvmord, som gaac i Svang her. Thi den Overflödighed, hvori de bestandig leve, flöver al Sands for Livets finere Glæder, og avler i dets Sted hos alle Ekkel og Kiede til Livet. Saaledes fandt jeg, at dette Land, som jeg indbildte mig at være et Paradiis, var Tungfindighedens tause Bolig, langt meere værd at ynke, end misunde, og skyndte mig derfor, jo før jo heller at komme ud deraf igien.

Tæt derved ligger Riget MARDAK, hvis Indbyggere alle ere Cypresser, af eens Skabning, naar man undtager deres Öine, som ere meget forskiellige. Nogle have aflange, andre fiirkantede Öine, somme have dem meget smaa, og atter andre saa store, at de dække hele Panden. Nogle födes med to, andre med tre, og andre med fire Öine. Der gives endog somme, der kun have eet Öie, hvilke man skulde fristes til at ansee for den bekiendte Polyphemus's Afkom, hvis de ikke havde det i Nakken. De inddeles derfor i visse Stammer, efter deres Öines forskiellige Antal og Dannelsse, hvis Navne ere fölgende:

- 1) NAGIRI, eller de, som have aflange Öine, og som derfor alle Objekter forekomme langagtige.
 - 2) NAQVIRI, hvis Öine ere fiirkantede.
 - 3) TALAMPI, der have smaa bitte Öine.
 - 4) JARAKU, med to Öine; men hvoraf det eene altid er lidt skievere end det andet.
 - 5) MEHANKI, med tre Öine.
 - 6) TARASUKI, med fire Öine.
 - 7) HARRAMBA, hvis Öine optage hele Panden.
- og endelig

- 8) SKODOLKI, der kun have eet eeneste Öie i Nakken.

Den talrigste, og altsaa og den mægtigste blandt disse Stammer, er NAGIRERNES, eller deres, som have aflange Öine, og derfor synes, at alle Ting ere aflange. Regenterne, Raadsherrer og Præster vælges altid af denne Stamme. Disse allene have Deel i Statsbestyrelsen, og antage ingen af de andre Klasser til noget offentligt Embede, med mindre han bekiender, at en vis, Solen til Ære, paa det höieste Sted i Templet opstillet Tavle, ogsaa forekommer ham aflang, og bevidner dette med Eed.

Denne Tavle er det allerhelligste i den Mardakanfke Gudstieneste. Mange retfrafne og dydige Borgere, fom afkye Meeneed, komme derfor aldrig til Æres-Embeder, og ere bestandigen udfatte for al muelig Spot og Forfølgelse. Det nytter intet, at de undskyldte fig med at maatte troe deres egne Öine; de faae kun derved en Proces paa Halsen, og det, fom blot er en Naturfeil, regnes dem til Ondskab og Gienstridighed. Eeden, fom de, der ville være noget, maa underskrive, lyder faaledes:

"KAKI MANASKA QUIHOMPU MIRIAC JAKKU

"MESIMBRII CAPHANI CRUKKIA MANASKAR QVE-

"BRIAC KRUSUNDORA."

Paa Dansk:

"Jeg fvarger, at Solens hellige Tavle synes mig

"aflang, og lover i denne Meening at forblive indtil

"mit sidste Aandedræt."

Saafrt een har aflagt denne Eed, optages han i Nagirernes Stamme, og kan föge hvilken Ærespost han vil.

Dagen efter min Ankomst blev jeg, i det jeg gik omkring paa Torvet for at fordrive Tiden, en gammel Mand vaer, fom förtes hen for at pidfkes. En uhyre Mængde Cypresser gik efter ham, og dövede ham med

Skields-

Skieldsord og Spotteglofer. Jeg spurgte, hvad han havde gjort, og man svarte mig, at det var en Kietter, som offentlig havde ladet sig forlyde med, at Solens Tavle forekom ham firkantet, og uagtet adskillige Advarfeler var bleven haardnakket ved at forsvare denne farlige Meening.

Jeg gik strax efter ind i Solens Tempel, for at komme efter, om jeg havde orthodoxe Öine, og da virkelig denne hellige Tavle forekom ogsaa mig ganske firkantet, sagde jeg det aabenhjertig til min Vert, som nylig var bleven Kirkeværger der i Byen. Han drog et dybt Suk ved denne Leilighed, og tilstod, at den ligeledes syntes ham firkantet; men at han ikke torde lade sig mærke for nogen dermed, af Frygt for at lægge sig ud med den regierende Stamme, og blive sat fra sin Bestilling.

Jeg forlod stiltiende, og zittrende over mit hele Legeme, dette Sted, af Frygt for, at komme til at undgælde mine Öines Forfeelse med Ryggen og derpaa med det forhadte Navn af Kietter til Spot og Spektakel at blive jaget ud af Byen. Ingen Indretning i Verden, syntes mig, kunde være meere gruesom, barbarisk og ubillig;

end denne, hvorved Forstillelse og Meeneed, som jeg var Öievidne til, allene banede Vei til Ærespøfter. Jeg glømtede derfor ikke heller, da jeg var kommen hiem til Potu, ved alle Leiligheder at udtömmen min Galde over denne barbariske Stat. Men da jeg engang paa min sædvanlige Maneer tordnede mod denne Indretning, og gav min hele Ærgrelse derover Luft i en Samtale med et Enebærtræ, som var min meget fortroelige Ven, fik jeg følgende Erindring: "Vi Potuaner holde rigtig nok Nagerernes Indretninger for daarlige og ubillige; men du, min kiære Klim, burde ikke, synes mig, forundre dig, saa meget over, at man der behandler Synets Ulighed med saa megen Strængighed; thi, saavidt jeg erindrer, har du selv fortalt, at der i de fleste europæiske Stater gives visse herskende Stammer, som formedelst en egen naturlig Feil paa Synet eller Forstanden, forfølge de andre med Ild og Sværd; og dog har du roest disse Tvangsmidler, som meget gudelige og Staten nyttige Indretninger." Jeg mærkede strax, hvor han vilde hen med denne Stikpille, og blev ganske rød i Hovedet. Siden den Tid dönte jeg altid mildere om dem, som fare vild, og raabte bestandig paa Tolerance.

Fyrstendomet KIMAL holdes for den mægtigste af alle denne Klodes Stater, formedelst dets uhyre Rigdomme. Thi foruden de store Sölvgruber, som findes der i Mængde, samler man aarlig en stor Deel Guldfand af Floderne, og Söen ved Kyfterne er næsten overalt rig paa Perler. Men ved nöiere at underföge dette Lands Tilstand, lærte jeg, at Lykfalighed langt fra ikke bestaaer i blotte Rigdomme; thi de fleste Indbyggere vare enten Biergfolk, Guldrenfere eller Perlefiskere, som fordömte til den skammeligste Trældom, rodede i Jorden og i Söen, for den kiære Vindings Skyld. De, som ikke give sig af med dette Arbeide, holde Vagt over de samlede Skatte. Hele Landet er saa fuldt af Rövere, at man ikke kan reise der uden bevæbnede Ledfagere.

Der ingen Dag saa hellig er, at jo
Paa den sit Öie Solen vender bort
Fra een og anden nedrig Handling; Svig,
Og Vold, og Tyverie gaae der i Svang.
Man lever kun af Rov. For egen Slægt
Er ingen Slægtning tryg, og ingen Giest
Kan sove rolig under Vertens Tag;
Een Broder lurar paa den andens Liv,

Og

Og Sönnen tæller længselfuld hvert Skridt
Hans Fader gör mod Graven. Spor af Dyd
Ei findes meer. Aastræa selv, den sidste,
Iblandt de himmelske, forlod med Skræk
Den blodbestænkte, lastopfyldte Jord.

Saaledes fortiener dette Folk, som af alle dets
Naboer ansees med skeele Öine, meget meere Medliden-
hed end Misundelse. Thi Frygt, Mistanke, Nid og Mis-
undelse rafer i alle Hierter: den eene anseer bestandig
den anden som en Fiende, der lurar paa hans Midler, saa
at Skræk, Bekymring, vaagne Nætter og blege Anfigter,
ere de eeneste Frugter af den Lyksalighed, Fyrstendom-
met KIMAL udraabes for. Jeg reisste derfor med megen
Angest og Besværlighed igiennem dette Land; thi ved
hver Bom og Station maatte jeg melde den derværende
Vagt mit Navn, mit Födested, Aarsagen til min Reise og
deslige, saa at jeg, kort sagt, faae mig udsat for alle de
Bryderier, en Reisende er underkastet i mistroiske Lande.
Der gives og i dette Fyrstendom et ildsprudende Bierg,
som ideligen opkaster den underjords brændende Materie
i store Strömme.

Saa-

Saasnart jeg var kommen ud af dette Land, hvis
 Giennemvandring var mig den besværligste paa min hele
 Reise, fortsatte jeg mit Løb bestandig imod Östen. Jeg
 traf overalt omgiengelige og artige, men tillige höist be-
 fynderlige Folk. Men over ingen undrede jeg mig saa
 meget, som over Indbyggerne i det lillebitte Rige QVAM-
 BOJA, der var af en, saa at sige, ganske bagvendt Natur.
 Jo ældre, for Exempel, een var, desto overgivnere og
 vellystigere var han, saa at Fremfusenhed, Lösagtighed,
 og de Laster, som ellers pleie at have Sted hos Ungdom-
 men, der toge til med Alderen. Af denne Aarsag betroes
 ingen i denne Stat noget Embede, med mindre han er
 under sine fyrretive Aar; thi saasnart een har fyldt dem,
 ansees han som en vild Pog,

Der trænger til gientagne Dask

Af sin Mamas Krabask.

Jeg saae gamle Mænd med graa Haar giöre Spilopper
 paa Gaderne, og lege Höi og Due midt paa Torvet.

Hift bygged' een med ufortröden Sved

Af Kort tre, fire Stokværk höie Huse,

Som strax en anden pusted' ned;

Hift saaes i Langbold een at buse,

T

En

En anden i sit lange Skiæg
 At fange Bolden; somme trilled' Æg,
 Og andre spilled' nærmeste til Væg;
 Her en Matrone med sin Dukke tripped',
 Og hendes gamle Mand,
 Hvis Hylde spröite strax gav ikke Vand,
 Ved Siden gik og vripped',
 Og svor en ivrig Eed, at ville giöre den
 Til Hyldeböffe om igien;

Een spilled' Skorsteen hist, og her en anden Top;
 Een reed paa Kiep i Trav, en anden i Galop.
 Dreng, som gik forbi, skammede disse gamle Folk ud,
 og pidskede dem sommetider hiem til deres Börn. Jeg
 mödte engang en udlevet Olding, som gik og spilte Top
 paa Torvet, og man fortalte mig, at han i sin Ungdom
 havde været en særdeles alvorlig Mand, og beklædt den
 överste Plads i et stort Raad.

Denne bagvendte Orden har Sted hos begge Kiön.
 En ung Person, som giftede sig med en meget gammel
 Kone, blev derfor overalt spaaet Horn, da tvertimod hos
 os kun en gammel Mand, der ægter en ung Pige, fryg-
 ter for denne Prydelse. Jeg traf endog paa Torvet
 engang

engang to ældgamle udtærede Mænd, som duellerte. Da jeg udlod mig med min Forundring over denne ufædvanlige Fyrighed i faa høi en Alder, og spurgte om Aarsagen til Duellen, svarte man mig, at den var reist sig af en Strid imellem dem om et løst Fruentimmer, som de havde begge lige Fordring paa. Man lagde til, at de sikkert vilde faae dygtig Strips af deres Foresatte, hvis de kom efter disse overgivne Alderdoms Streger. Samme Aften blev der fortalt, at en fornem gammel Dame havde hængt sig af Fortvivlelse over en ung Bög, som havde givet hende Kurven.

Denne bagvendte Naturens Orden fordrer naturligviis bagvendte Love. Derfor tillades det ingen, i den Afdeling af Loven, som handler om Formynderie, at forestaae sine egne Midler, med mindre han er under fyrretive Aar; og ingen Kontrakt imellem Personer over denne Alder ansees for gyldig, hvis den ikke er underskrevet og bekræftet af deres Formyndere eller Börn. I det Kapitel om Subordination hedder det: "OLDINGER" OG GAMLE KONER SKULLE VÆRE DERES BÖRN "HÖRIGE OG LYDIGE." Embedsmænd faae altid deres Afsked noget før de ere fyrretive Aar, da de giøres umyn-

dige af Raadet, og overgives til unge Slægtninges Opfigt og Bestyrelse. Jeg fandt det derfor ikke raadeligt, at opholde mig alt for længe i dette Land, hvor jeg om ti Aar vilde blive dömt efter Loven til at være Barn igien. Da jeg havde fuldendt min Reise, sammenlignede jeg dette Folks Beskaffenhed med den Levemaade og de Indretninger, vi have hos os heroppe, hvor adskillige i deres mandlige Alder leve, tænke og skrive som Philosopher; men i deres Alderdom jage efter store Rigdomme, tomme Titler og andre Narrerier. Denne Sammenligning forsonede mig lidt igien med QVAMBOJERNE, og lærte mig at dömmе mildere om dem, end jeg i Begyndelsen havde giort.

I Kongeriget KOKLEKÜ har man en ikke mindre vrang Skik, som Europæerne ganske vist aldeles ville fordømme. Det bagvendte i denne Skik har Naturen ingen Skyld i, men allene Lovene. Indbyggerne ere alle Eenebærtrær af begge Kiön; men Mændene bruges kun til Kiökkenfager, og andet ubetydeligt Arbeide. I Krigstider giöre de rigtig nok Tieneste; men blive fielden meer end Soldater; kun meget faa drive det saavidt, at de blive Fændrikker. Denne Post er den höieste, noget Han-

træe

træe i denne Stat kan giøre sig Haab om. Fruentimmerne derimod betroes de vigtigste, saavel borgerlige, som geistlige og krigerske Embeder. Jeg havde kort tilforn opholdt mig over Potuanerne, fordi de i Betieningers Uddeling ikke gave det eene Kiön Fortrin for det andet; men denne Nation forekom mig reent unaturlig og rasende. Jeg kunde aldeles ikke begribe Mandkiönnets Uvirkfomhed, at det, trods sit Fortrin i Legemsstyrke, taalmodigen blev ved at bære dette foragtelige Aag, og i saa mange Aarhundrede havde ladet alting gaae i den gamle Slen-drian; thi det havde naturligviis været dem let at afkaste Aaget, hvis de havde haft Villie eller Mod dertil. Men den gamle Vane havde dyffet dem saa reent i Sövn, at det ikke faldt nogen ind, at vove det mindste Skridt, for at lösrive sig af disse skammelige Lænker: de troede, at Naturen nu saa vilde have det, at Fruentimmerne skulde regiere Staten, og Mændene væve, kaage, strikke, spinde, seie Stuerne og faae Hug oven i Kiöbet.

Fruentimmerne grunde deres Herredömmen paa Mændenes større Legemskræfter, deres stærkere Muskler, og til grovt Arbeide bekvemmere Lemmer. Det er heraf

tydeligt, paaftaae de, at Naturen kun har bestemt dem til hvad der kan forrettes med Kroppen.

Fremmede forundre sig, naar de komme ind i Huse, og see Fruen paa Studerekammeret i Papirer op til Örerne, mens Herren nysler om i Kiökkenet og skurer Gryder. Og tilforladelig blev jeg, i hvilket Huus jeg kom, naar jeg vilde tale med Manden, viist ud i Kiökkenet, hvor

Een stod i Vasken, og en anden hakked' Kiöd;

Een vendte Steg, en anden trilled' Boller;

Og mellem Fade, Potter, Kasseroller,

Enhver med Bæven Hufets Frue löd.

Jeg saae mange bedrövelige Virkninger af denne urimelige Skik. Ligesom man, for Exempel, finder paa andre Steder löse Fruentimmere, der bringe deres Kydskhed til Torvs, og handle med deres Yndigheder, saa finder man her unge Karle og Mænd, der sælge deres Nætter, og til den Ende leie sig visse Vaaninger, hvis Skildter og Overflrivter vise hvad der handles med. Men da man i Almindelighed alt for dumdriftig og offentlig driver denne Handel her, blive disse löse Mandfolk ofte grebne, satte i Arrest

Arrest og pidskede, ligesom Skiögerne hos os. Koner og Jomfruer derimod kunne, uden mindste Tab af deres gode Navn og Rygte, gaae omkring paa Gaderne, vinke ad Mandfolkene, gloe dem stivt i Öinene, zidske med Læberne, flöite, raabe pft! tage dem om Hagen, napse dem, male skamlöse Dumheder i Buegangene, og giöre faa mange Spilopper, som de ville. De fortælle, uden at man fortænker dem deri, deres Uforakammenheder, og giöre sig til af dem, som af ligesaa mange Seiervindinger; ligesom Smaaherrerne hos os prale med Ramser paa alle de Damer, hvis Fortroelighed (ofte kun et Örefigen) de have nydt. Det lægges aldeles intet Fruentimmer her til Laft, om hun beleirer unge Mandfolk med Elskovsvers, Kierlighedsbreve og Foræringer; men en ung Karl stiller sig ved saadan Leilighed gierne meget koldfindig og ærbar an, da det strider imod Velanstændigheden for et Mandfolk, strax at sige en ung Pige Ja.

Der var i den Tid, jeg opholdt mig der, en stor Allarm med en vis Raadsherres Sön, som var blevet voldtaget af en Jomfrue. Hun blev paa de fleste Steder meget ilde omtalt, for denne afskyelige Handling, og den unge Persons Venner mumlede om, at der skulde lægges Sag an

an imod Pigen, og at hun sikkert ved næste Consistorium blev dömt til at redde hans Ære, ved at ægte ham, især da man med formelige Vidnesbyrd kunde gotgiøre, at den unge Karl bestandig havde fört et ærbart og ustraffeligt Levnet, förend hun forförte ham.

Lykkelige EUROPA! udbröd jeg ved denne Leilighed, og især tre Gange lykkelige FRANKRIG og ENGEL-
LAND! hvor det svagere Kiön svarer til sit Navn, hvor Konerne saa ganske blindt adlyde deres Mænds Befalinger, at de meget meere synes at være Maskiner eller Automater, end med frie Villie begavede Skabninger!

Jeg vovede ikke, at laste denne bagvendte Sædvane offentlig, saa længe jeg opholdt mig iblandt disse Eenebærtræer; men saasnart jeg var kommen uden for Hovedstaden, fortalte jeg adskillige, at den aldeles stred imod Naturen, da det var klart af den almindelige Naturens Lov, og alle Folkeflags Samtykke, at Mandkiönnet er bestemt til vanskelige og vigtige Forretninger. Men de paaftode, at jeg forvirrede Sædvane og Indretninger med Naturen, og at den foregivne Skröbelighed hos Qvindekiönnet blot maatte tilskrives Opdragelsen, hvilket dette Lands Tilstand især viiste, da man der fandt Dyder og Sindsgaver hos Fruentimmerne, som Mandfolkene paa
andre

andre Steder allene tilegne sig. Og rigtig nok ere de Koklekuaniske Damer i Almindelighed beskedne, alvorlige, findige, bestandige og tause; da Mændene derimod ere letfindige, fremfusende og fladderagtige. Derfor, naar der fortælles noget urimeligt, siger man for et Ordsprog: DET ER MANDFOLKE-SLADDER; og naar noget er foretaget med Overilelse, uden modent Overlæg: MAN MAA HOLDE MANDFOLKENES SKRÖBELIGHED NOGET TILGODE. Men jeg kunde ikke lade mig nöie med disse Grunde, og blev ligesuldt ved at fordömmе denne Stats Forfatning, som bagvendt, vanskabt, og aldeles stridende mod Naturen. Den Ærgrelse, som dette qvindelige Overmod opvakte hos mig, var Aarsag i det ulykkelige Forflag, jeg gjorde, da jeg var kommet hjem til Potu, og som bragte mig tusinde Fortredeligheder paa Halsen, hvorom jeg paa sit Sted skal melde noget fiden.

Iblandt de prægtigste Bygninger i denne Bye var det Dronninglige Harem, hvori der var tre hundrede overordentlig smukke Mænd og Ynglinger, der underholdtes til Dronningens Forlystelse paa hendes egen Bekostning. Da jeg hørte, at nogle roste min Skabning, begav jeg

ikke U mig

mig i største Hast paa Reisen igien; af Frygt for at blive
 kapret til Hendes Majestæt; og — Frygt gav mine Födder Vinger.
 Næst ved dette Rige ligger det PHILOSOPHISKE LAND,
 som Indbyggerne, der aldeles have fordybet sig i Philo-
 sophie og de høie Videnskaber, kalde det. Jeg brændte
 ret af Længsel efter at see dette Rige, som jeg forestilte
 mig, maatte være alle Musernes sande Sæde, og Middel-
 punkten for alle Videnskaber; jeg ventede ikke at see
 Agre og Enge, men
 Een eeneste uoverfeelig Have,
 Hvor Kunsten ikke med Naturen stred,
 Men begge favnedes i begge værdig Fred —
 Og med Hovedet fuldt af denne Forestilling, skyndte jeg
 mig af alle Kræfter derhen, og talte hvert Minut paa
 Veien. Jeg fik baade besmurte og faarede Been ved
 denne Leilighed; thi Landeveiene vare fulde af Steene
 og Huller, og saa giennemskaarne af Grövter og Moser,
 at jeg snart maatte trampe over Steendynger, snart trække
 igiennem Moradser, da der ingensteds var Broer at finde.
 Men jeg udstod kiæk alle disse Besværligheder, naar jeg
 tænkte paa, hvad der ventede mig, vel vidende, at man

ikke

ikke løber til Himmerig paa Rofer. Da jeg i en Times Tid havde möisom kiempet mig igiennem, mödte jeg en Bonde, som jeg böd god Dag, og spurgte, hvor langt jeg havde tilbage endnu, för jeg kom til MASKATTIA, eller det philosophiske Land? — Du maatte heller spørge, svarte han, hvor langt du har tilbage, för du kommer ud af det igien; thi du er lige midt deri. Jeg studsede forkrækkelig ved denne Efterretning. Hvordan gaaer det til, blev jeg ved, at et Land, som beboes af lutter Philosopher, ligner meer et Opholdssted for vilde Dyr, end et dyrket og beboet Rige? — Ja! svarte han, det vil snart komme til at see bedre ud, naar Indbyggerne först faae Stunder til at give sig af med flige Bagateller. For nærværende Tid maa man undskylde dem, at de lade Marker og Enge ligge, da de have höiere himmelske Ting i Hovedet, og pönse paa at finde en Vei til Solen. Man kan ikke blæse og söbe paa eengang. — Jeg forstod strax hvad denne Bonde, der lod til at være temmelig slu, vilde sige; traskede lidt længer frem, og kom endelig til Hovedstaden CASCIA. I Stadsporten faae jeg, isteden for Vagt, endeel Höns, Gæs, Fuglereder og Spindelvæve. Paa Gaderne spadseerte en Hoben Sviin og

Philosopher imellem hverandre, som man allene kunde kiende fra hinanden paa Dannelsen; thi de sidste vare ligesaa befölede som de förste. Alle Philosopherne bare eet Slags Kapper; men af hvad Farve, kunde jeg ikke skielne, da det var umueligt at opdage den igiennem det Stöv og Snavs der hængte paa dem. Jeg standfede ved een af disse Viise, som, aldeles henrykt i Betragtninger, rendte lige paa mig. — Om Forladelse, Hr. Magister! sagde jeg, tør jeg spørge hvad denne Bye hedder? — Han blev længe staaende ubevægelig, med tillukte Öjne, som om hans Siel havde taget Afsked med sit Legeme; endelig kom han til sig selv igien, og svarte med et Blik mod Himmelen: ”Vi ere ikke langt fra Middag.” Dette utidige Svar, der röbede en fuldkommen Sandfelöshed, lærte mig, at det er meget raadeligere, at studere med Maade, end at blive rasende af for megen Lærdom. Jeg gik dybere ind i Byen, for at see, om jeg ikke kunde finde andre Mennesker eller fornuftige Dyr, end Philosopherne. Paa Torvet, som var meget stort, stode adskillige Stötter og Piller med Indskrivter paa. Jeg gik hen til een af disse Stötter, for at forsöge, om jeg forstod hvad der stod skrevet; men i det jeg stod og stavede

U mig

mig frem, fornam jeg, at min Ryg blev pludselig varm, og begyndte at blive ganske vaad. Jeg vendte mig om, for at opdage Kilden til denne varme Flod, og blev en Philosoph vaer, som uden Omstændighed forrettede det samme paa min Ryg, som Hundene pleie at forrette paa Afviserne. Fordybet i Tanker, havde han taget mig for en Stötte, hvorved han pleiede at forrette denne Ting. Jeg blev opbragt over saa skammelig en Streg, især da Hans Höilærdhed oven i Kiöbet skoggerloe over min Bestyrtelse, og gav ham et dygtigt Örefign. Men herover blev han, som han var gal, foer i Haarene paa mig, og flæbte mig, trods al min Skrigen, rundt om paa Torvet. Da jeg mærkede, at hans Vrede slet ikke vilde lægge sig, satte jeg mig i Forsvarsstand, og gav lige for lige, saa at Indtægt og Udgift hos os omtrent gik lige op, indtil vi endeligen, efter en hidfig Kamp, begge tumlede om paa Valpladsen.

Ved dette Syn kom en utallig Mængde Philosopher tilløbende. De styrtede, som Rafende, ind paa mig, giennempryglede mig Led for Led med deres Stokke og knyttede Næver, og flæbte mig halvdöd efter Haarene rundt omkring paa Torvet. Ikke mätte, men trätte af

at flaae, førte de mig omsider hen til et stort Huus; og da jeg der, med Födderne mod Dören, af alle Kræfter stred imod at komme ind, sloge de et Reeb om Halsen paa mig, og trak mig, som et skraalende Sviin, ind i en Sal, hvor de lagde mig paa Ryggen midt paa Gulvet. Alting laae her hultertilbult imellem hinanden, saa at der saae ud omtrent som hos os ved Paaske eller Mikelsdags Tider, naar Folk flytte, og alle Slags Redskaber, Kar og andet Huusgeraad ligger kastet imellem hinanden. Jeg begyndte nu at bönsfalde mine Viise, om at sætte Grændser for deres Vrede, og lade sig bevæge til Medlidenhed, forestillende dem, hvor uanstændigt det var for Viisdommens Dyrkere at rase, som vilde Dyr, og overlade sig aldeles til de Lidenfkaaber, de selv tordne imod paa Cathedrer og Prækestole. Men Bönner og Forestillinger vare spildte. Den Philosoph, som havde vandet min Ryg, begyndte Striden paa nye, slog paa mig, som paa en Ambolt, og blev ved at mörbanke mig Elendige saa længe, at det lod til at han ikke blev forsonet før han fik Livet af mig. Jeg lærte nu, at ingen Vrede kan lignedes i Heflighed med den philosophiske, og at Dydens Lærere er langt fra ikke det samme, som Dydens Udövere;

thi

— thi meer og meer, jo meer han slog,
 Hans Blod og Galde kom i kaag.
 Endelig kom fire andre Philosopher, hvis Kapper viiste,
 at de vare af en anden Sect, ind i Salen. De syntes at
 have Medlidenhed med mig, og standsede med Ord og
 Næver de andres Raserie. De roge derpaa nogle af mine
 Pryglere tilside, hviskede noget til dem, og førte mig
 hen i et andet Huus. Jeg blev hierteglad over at være
 sluppen af disse Röveres Hænder, og kommen til skikke-
 lige Folk; og fortalte dem vidtløftigen Anledningen til
 den hele Allarm. De loe ret hiertelig af denne, som de
 kaldte den, moersomme Tildragelse, og sagde mig, at
 Philosopherne pleiede, naar de spadserte over Torvet, i
 visse naturlige Tilfælde at standse ved disse Stötter; og
 at min Modpart sandsynligviis havde, fordybet i sine phi-
 losophiske Betragtninger, taget mig for een af dem. De
 fortalte mig tillige, at samme var en særdeles berömt
 Astronom, og de övrige, som med saa megen Hidfighed
 havde gaaet lös paa mig, Lærere i Moral-Philosophien.
 Da jeg troede nu at være i fuldkommen Sikkerhed,
 hørte jeg dem med Fornöielse fortælle dette og andet
 meere. Imidlertid kan jeg dog ikke nægte, at den Op-
 mærk-

mærksomhed, hvormed de betragtede min Skabning, gav mig nogle Skrupler i Hovedet; ligesom og de mange Spørsmaal om mit Födeland, min Levemaade, Aarsagen til min Reise og deslige, syntes ikke at spaae mig meget got.

Men jeg havde nær opgivet min Aand af Angest, da jeg blev indelukt i et Slags Anatomiekammer, hvor jeg faae en gyfelig Mængde Been og döde Kroppe, der opfyldte Værelset med en utaalelig Stank. Jeg havde troet at være kommen ned i en Röverkule, hvis ikke endeel Instrumenter, som hængte paa Væggene, havde betaget mig noget af min Frygt; da jeg deraf kunde slutte mig til, at min Vert maatte være Læge. Da jeg havde smagtet omtrent en halv Time allene i dette Fængsel, kom Fruen i Huset ind, og bragte mig Middagsmad, som hun selv havde tillavet. Hun forekom mig særdeles artig; men faae meget nöie paa mig, og sukke beständig. Jeg spurgte hende om Aarsagen til hendes Sorg; og hun svarte mig, at hun sukke ved at tænke paa det, der forestod mig. "Du er rigtig nok," sagde hun, "kommen til skikkelige Folk; thi min Mand, som boer i dette Huus, er Stadsphyficus og Doctor i Medicinen, og de andre,

andre, du faae, vare hans Colleger; men din ufædvanlige Skabning har opvakt deres Forundring, og de have besluttet, at tage din indvortes Dannelsse i nøiere Betragtning, og skiære dig op, for at see, om de i dine indvortes Dele kunde finde noget nyt til Anatomiens Oplysning." Denne Efterretning var mig et Tordenflag. Jeg gav et stort Skrig fra mig, og raabte: "Hvor kan man kalde dem skikkelige Folk, Madame! som ikke tage i Betænkning at skiære deres Næste op?" —

"Du Fingren stikke maa i Jorden, lugte til Hvad Land du lever i" — sagde hun. "De Folk, i hvis Hænder du er falden, ere meget skikkelige Folk, og have, blot for at oplyse deres Videnskab, besluttet denne Operation." Jeg svarte hende, at jeg tusinde Gange heller vilde löslades af Röverer, end skiæres op af de allerskikkeligste Folk, styrtede ned for hendes Födder, og bönsaldt hende med en Ström af Taarer, at udvirke Naade for mig. "Min Forbön," gientog hun, "vil kun lidt nytte dig, imod hele Facultetets Beslutning, der altid pleier at være ugienkaldelig; men jeg vil stræbe at redde dit Liv ved et andet Middel." Da hun havde sagt dette, tog hun mig ved Haanden, førte mig

mig ud af en Bagdör, og fulgte mig, der skialv som et Espelöv, lige til Byens Port.

Da jeg her vilde tage Affked med hende, og stræbte, som ikke meer end billigt var, at bevidne hende min Erkiendtlighed i de meest levende Udtryk, faldt hun mig pludselig ind i Talen, og forsikkrede, at hun ikke forlod mig, för hun faae mig i fuldkommen Sikkerhed. Da jeg ikke fatte mig derimod, blev hun ved at følge mig.

Mens vi faaledes spadserede sammen fortalte hun mig adskilligt om Landets Beskaffenhed, som jeg hørte paa med megen Begierlighed. Men omfider dreiede hun Talen hen til en Materie, som ikke klang fynderlig i mine Ören, da det lod til, at hun, til Lön for hendes Artighed imod mig, fordrede en Artighed igien, som det var mig moralsk umueligt at vise hende. Hun beskrev mig, nemlig, med megen Fölelse og Varme Konernes ulykkelige Skiebne i dette Land, da de philosophiske Skolemestere af Mænd, de have, aldeles begravne i deres Böger, næsten ganske forsömme Ægteskabs Pligter. "Ja! jeg kan sværge dem til," blev hun ved, "at det var reent ude med os, derfor ikke, nu og da, een og anden artig fremmet Reifende

fende ynkedes over vor ulyksalige Forfatning, og lindrede en Smule den almindelige Jammer." Jeg lod, som jeg ikke forstod hvad hun vilde sige, og gik lidt stærkere til. Men min Koldfindighed giød kun Olie i den Ild, der flammede i den arme Frues Hierte, saa at

Den nylig elskovsfyge, kielne, milde

Södtsmilende Gudinde pludselig

Forvandlet blev til Furie; med vilde,

Höitskingrende, fortvivlte Skrig,

Og Hændevid, og stærke Rusk i Haaret,

Og gyfelige Blikke —

forekastede hun mig min Utaknemmelighed; og da jeg

desuagtet blev ved at gaae til, greb hun mig fat i Fligen

af min Kappe, for at holde mig tilbage. Jeg fleed mig

endelig med Magt af hendes Arme, og da jeg var saa

meget hurtigere til Fods end hun, kom jeg hende i en

Haft af Syne. Hvor rasende forbittret hun blev paa mig

ved denne Leilighed, sluttede jeg af de Ord: KAKI

SPALAKI, det er: UTAKNEMMELIGE HUND! som hun

idelig udstødte. Men jeg fordöiede med Spartansk Höi-

modighed alle hendes Skiildsord; og glædede mig over,

at jeg var sluppen nogenlunde heelöret af dette de Viifes

Land, som jeg endnu ikke uden en Slags Gyfen kan tænke paa.

Næst ved dette Rige ligger Provindsen NAKIR, som har en Hovedstad af samme Navn. Om samme kan jeg ikke sige meget; thi jeg skyndte mig saa hastig, som mueligt, igiennem alle de Lande, som grændsede til MASKATTIA, for at komme til Folk, der fordybede sig lidt mindre i Philosophie, og, fremfor alting, ikke vare saa ivrige for Anatomiens Oplysning. Der var kommen en saadan Skræk i mit Blod, at jeg spurgte enhver, som jeg traf paa Veien, om han var Philosoph? og jeg drömte bestandig, i lang Tid efter, om Beenrade og anatomiske Instrumenter. Indbyggerne i Byen NAKIR forekom mig ellers meget artige; thi enhver, som mödte mig paa Gaden, tilbød mig, uforlangt, sin Tieneste, og forfikkrede mig vidtlöftigen om sin Velvillighed. Jeg fandt disse Forfikkringer meget latterlige, da jeg aldrig lod mig mærke med mindste Tvivl om deres gode Hierte, og yttrede aldrig den ringeste Mistanke om deres Ærlighed; og sagde derfor til adskillige, at jeg ikke kunde begribe, hvortil de mange dyre Forfikkringer giordes nödig. Men de fornyede dem ved saadan Leilighed med

de

de höitideligste Eeder. Uden for Byen kom en Person mig imöde, der gik meget langfomt, og fukkede under en stor Byrde, som han bar paa Ryggen. Han standsede, da han saae mig, og spurgte mig, hvor jeg kom fra? Da jeg fortalte ham, at jeg nylig havde været i Byen NAKIR, önskte han mig til Lykke med at være kommen uskadt derfra, da Indbyggerne, sagde han, vare bekiendte Gavtyve, der pleiede at udplyndre alle Fremmede. Jeg svarte ham, at hvis deres Gierninger svarte til deres Ord, havde jeg Aarsag til at holde dem for særdeles redelige Folk; efter som enhver med de höieste Eeder havde bevidnet mig sin Ærlighed. Den gode Mand smilte herover, og sagde: "Tag dig i Agt for at troe nogen for vel, der udbasuner sin egen Retskaffenhed, og især den, som kalder Dievelen til Vidne paa sin Dyd!" Jeg glemmer aldrig denne Formaning, og har ofte befunden dens Grundighed. Derfor, saasnart mine Skyldnere begynde at bande paa deres Ærlighed, forlanger jeg mine Penge tilbage, og laaner dem ikke en Skilling meer.

Paa Grændsen af dette Land kom jeg til en guulagtig Söe, ved hvis Strandbred der laae en treradaaret Færgebaad, hvori man for meget billig Betaling blev sat

over til DET FORNUFTIGE LAND. Jeg gjorde Akkord med Færgemanden, steg i Baaden, og morede mig meget paa denne Söereise. Thi de underjordiske Skibe roes ikke ved menneskelige Hænder, men ved Hielp af visse skiulte Maskiner drives de med en forunderlig Hastighed frem paa Vandet. Da jeg var kommen i Land, fik jeg fat paa een, som viiste mig Vei til Byen; og han fortalte mig underveis en heel Deel om Byens Tilstand, og Indbyggernes Beskaffenhed og Levemaade, som han lod til at være meget nøie underrettet om. Iblandt andet fik jeg at vide, at alle Borgerne studerte Logiken, og at denne Bye var Fornuftens sande Sæde, og svarte fuldkommen til sit og Landets Navn. Ved min Ankomst i Byen erfarede jeg strax, at min Veiviser havde sagt mig sandt; thi den ringeste Borger, syntes mig, formedelst sin Skarpfindighed, Alvorlighed og sædelige Opførsel, at være en Raadsherre. Jeg løftede herover mine Hænder imod Himmelen, og udbrød: O! höistlykfalige Stat, som frembringer lutter CATONER!

Men da jeg nøiere lærte at kiende Tilstanden i Byen, mærkede jeg, at mange Ting gik en temmelig treven Gang, og at Staten paa en Maade var fyg af Mangel paa

Daa-

Daarer. Thi da Indbyggerne overveie alting med megen Forfigtighed og Skiönfomhed, og lade sig ikke röre ved prægtige Lövter, blomstrende Taler og Flitterstads, tabes mange af de Midler, hvorved man ellers faa let, uden offentlig Bekostning, ansporer Borgerne i en Stat til store, og Födelandet ofte meget nyttige Bestræbelser.

De skadelige Fölger for Landet, som flyde af en saadan alt for ængstlig Betænkfomhed, fatte en vis Fintantsminister mig med megen Iver ud fra hinanden. "Det eene Træ," vare hans Ord, "skilles her fra det andet blot ved Navnet og Udseendet. Der er ingen Kappelyst imellem Borgerne, da den eene ikke kan udmærkes ved noget Ærestegn for den anden, og ingen synes at være klog, fordi alle ere kloge. Jeg tilstaaer, at Dumhed er en Feil; men aldeles at udrydde den af en Stat, synes mig slet ikke raadeligt. Det er tilstrækkeligt for enhver Stad, naar der er faa mange Kloge deri, som der er offentlige Betieninger. Der maa være nogle, som regiere, og nogle som lade sig regiere. Det, som Övrigheden i andre Lande kan udvirke ved Dukkestads og Snurrepiberier, kan man ikke her fætte i Værk, uden ved vægtige Belönninger, der ikke fielden udtömme Skat-

kam-

kammeret; thi den Kloge fordrer for de mod Fædre-
landet viiste Tienester Kiernen, naar derimod Daaren
lader sig affspise med Skallen. Saaledes virker, for Exem-
pel, Titler og Ærestegn, der paa andre Steder lokke
Daarer til de vanskeligste Foretagender, flet intet hos
Borgerne her, som indsee, at den sande Ære bestaaer
allene i Dyd og indvortes Værd, og derfor ikke lade sig
blende af flige Smaatings falske Glimmer. Ved Haabet
om et evigt Navn i Aarbøgerne anspores Eders Krigs-
folk," blev han ved, "til at gaae med uforfærdet Mod
de störste Farer imöde; hos os derimod, hvor man hol-
der dette for Ordspil, og flet ikke begriber den Tale-
maade: at leve efter Döden, mangler denne Spore. De
troe det ikke Umagen værd, at tilvinde sig en Roes, som
man ikke kan höre. Ikke at tale om tusinde andre Ulei-
ligheder, som flyde af Tingenes alt for nöiagtige Under-
sögelse, og som tilfulde bevise Rigtigheden af den Sæt-
ning: at DET ER NÖDVENDIGT I EN VEL INDRET-
TET STAT, AT I DET MINDSTE DEN HALVE DEEL
AF BORGERNE ER NARRE. Daarlighed er i Selskabet
det samme, som Syrlighed i Maven: og for lidet af begge
Dele, skader ligesaavel, som for meget."

Jeg

Jeg hørte denne Finantsministerens Tale, med største Forundring. Men da han i Statsraadets Navn tilbød mig Borgerskab der i Byen, og anmodede mig om at blive der, blev jeg ganske rød i mit Ansigt, fluttende mig til, at jeg skylde den Meening, han havde fattet om min Dumhed, denne Begiering, og at han ansaae mig velskikket til at være Syrlighed i Maven paa en Stat, der laae fyg af al for megen Klogskab. Jeg blev strax efter bestyrket i denne Mistanke, da jeg hørte, at man havde besluttet i Raadet, at sende et stort Antal Borgere som Colonister til andre Steder, og laane ligesaa mange Narre af Naboe-Nationerne, for at fylde Tallet igien. Jeg forlod derfor med Ærgrelse denne fornuftfulde Stad. Men den Sætning, jeg nylig talte om, og som vore Statsmænd hidindtil slet ikke have kiendt, den nemlig: "AT DET ER NÖDVENDIGT I EN VELINDRETTET STAT, AT I DET MINDSTE DEN HALVE DEEL AF BORGERNE ER NARRE," kunde jeg i lang Tid ikke faae af Hovedet. Jeg undrede mig over, at en saa tienlig Regel i saa lang Tid havde været skiult for vor Klodes Philosopher. Dog maaskee gör jeg dem Uret; det er muligt, at een og anden kan have opdaget den og indseet

dens Rigtighed; men ikke holdt det Umagen værdt, at anføre den blandt de politiske Maximer, efterfom der her paa Kloden overalt er faa fuldt af Narre, at man (enhver Bye ufortalt) finder ingen Flek, end fige stor Stad nogensteds, som lider Mangel paa denne faare nyttige Syre.

Da jeg havde udhvilet mig lidt, gav jeg mig igien paa Reisen, og vandrede giennem adskillige Provindser, som jeg med Stiltienhed gaaer forbi, fordi jeg fandt meget lidt usædvanligt og befunderligt i samme. Jeg troede derfor, at Nazars Underværker her havde Ende. Men da jeg kom ind i Landet CABAC, mødte mig nye Befunderligheder, der ville synes mange reent utrolige. Iblandt dette Riges Indbyggere, for Exempel, gives adskillige, som ingen Hoveder have, og komme ganske hovedløse til Verden. De tale igiennem en Slags Mund, som sidder midt paa Bryftet. Formedelst denne Naturfeil ere de udelukte fra alle vanskelige Embeder, hvortil der fordres Hierne; og man har aldrig seet Exempel paa, at nogen hovedløs har faaet en vigtig Betiening her. De Poster, de antages til, ere for det meste Hof-Betieninger. Saaledes tager man i Almindelighed Kammerjunkere, Hof-Marskaller, Haremsvogtere, Hof-Fourerere og deslige af
den

den hovedlöse Stamme. Af samme vælger man og Pedeller, Klokkere, Gravere, og andre, hvis Embeder nogenlunde kunne forrettes uden Hierne.

Undertiden optages dog een og anden af dem i Raadet, enten ved besynderlig Gunst af Övrigheden, eller paa Grund af sin Families Fortienester, hvilket endog ofte ikeer uden Landets Skade. Thi Erfarenhed lærer, at et Raads hele Myndighed gierne beroer paa nogle faa Raadsherrer, og at de övrige kun ere der, for at fylde Tallet, og samtykke og underskrive hvad disse faa beslutte. Saaledes sadde der, i den Tid jeg opholdt mig i Byen, to hovedlöse Assessorer i Raadet, med ligesaa stor Besoldning, som de andre. Thi endskiönt de, formedelst denne Naturfeil, ikke vare fynderlig forsynede med Sandser, og altsaa ikke heller med Begreber, gave de dog deres Stemme med, og samtykkede de andres Meeninger. De vare endog deri lykkeligere end deres Kolleger, at, naar nogen Sag gik galt i dette Raad, blev man ikke stödt paa dem, der ingen Hoveder havde; men udöste allene sin Galde paa de övrige. Et tydeligt Beviis, at det undertiden har sin store Fordeel, at være födt uden Hoved. Denne Bye giver for Resten ingen af de andre Steder

paa denne Klode efter i Pragt og Anfeelse. Den har et Hof, et Universitet, og prægtige Kirker.

I de to Provindser, jeg strax efter kom til, nemlig CAMBARA og SPELEK, ere alle Indbyggerne Lindetræer. Forskiellen imellem dem bestaaer allene deri, at de i den første Provinds aldrig blive meer, end i det höieste fire Aar gamle; da derimod de i den anden i Almindelighed leve over firehundrede Aar. Man seer derfor i SPELEK mange Bestefædre, Oldefædre, og Tip-Oldefædre, hörer en heel Deel Ordsprog og gamle Kröniker, saa at, naar man kommer der i Landet, skulde man troe, man var fat nogle Sekler tilbage i Tiden. Saa meget, som jeg ynkedes over hines Skiebne, saa höit prisste jeg derimod disse lyksalige. Men da jeg nærmere fik betragtet begges fæde Forfatning, mærkede jeg, at jeg havde taget feil i min Dom. I CAMBARA komme Indbyggerne inden faa Maaneders Forløb efter deres Födsel til deres fulde Legems og Siels Modenhed, saa at det første Aar er tilstrækkeligt til deres Dannelsen og Udvikling, og de andre tre synes dem skienkede til at belave sig paa Döden i. Under disse Omstændigheder forekom dette Land mig at være en sand platonisk Republik, hvori alle Dyder

naaede

naaede den störst muelige Fuldkommenhed. Thi da Ind-
 byggerne, formedelst deres saa meget korte Levetid, staae
 bestandig ligesom paa Springet, og ansee dette Liv, som
 en Port, hvorigiennem de hastig gaae ind i det andet, er
 deres Sind meere henvendt til deres tilkommende, end
 til deres nærværende Tilstand. Enhver kan derfor ansees
 der, som en sand Philosoph, der, uden at bekymre sig
 meget for dette jordiske, stræber allene ved Guds frygt,
 dydige Handlinger og en reen Samvittighed, at giøre sig
 en tilkommende varig Lykfsalighed værdig. Kort sagt,
 dette Land syntes mig beboet af lutter Engle, eller Hel-
 gene, og den sande Skole, hvor man best kunde lære
 alle Dyder. Man seer heraf, hvor ubilligen mange knurre
 over Livets Korthed, og ligesom trætte med Forsynet
 derover; thi vort Liv kan eene kaldes kort, for saavidt
 vi spille dets meeste Tid paa Lediggang og Vellyst;
 og det vilde altid være langt nok, hvis det altid blev
 vel anvendt.

I SPELEK derimod, hvor Levetiden udtrækkes over
 fire hundrede Aar, syntes alle Laster, som have Sted hos
 det menneskelige Kiön, at herske. Folket har der blot
 de nærværende Ting for Öine, som om de vare evige,

og aldrig skulde forgaae; og derfor har Oprigtighed, Ærlighed, Kydskhed og Velanstændighed taget Flugten, og givet Plads for Falskhed, Bedragerie, Vellyst og flette Sæder.

Dette lange Liv har endnu en anden meget förgelig Virkning. De, som ved ulykkelige Tilfælde tabe deres Formue, komme til Skade paa deres Lemmer, eller falde i ulægelige Sygdomme, pleie med Utaalmodighed at forbande deres Tilværelse, og tilsidst at tage Livet af sig selv, da de, formedelst deres Levetids Længde, ikke see nogen Ende paa deres Lidelser. Livets Korthed er den virksomste Tröst for alle Elendige. Begge Lande opvakte meget min Forundring, og jeg forlod dem med Hovedet fuldt af philosophiske Betragtninger.

Jeg gik nu igiennem lutter öde og klippefulde Egne, og kom endeligen til SPALANK, eller, som det almindelig kaldes, DET USKYLDIGE LAND. Det har faaet dette Navn paa Grund af Indbyggernes Sagtmodighed og Uskyldighed. Man holdt disse Træer, der alle vare Steen-Eege, for de lykkeligste af alle Dödelige, fordi de vare aldeles frie for alle Sindslidelser, og fölgelig for alle Laster.

Frie,

Frie, langt fra Tvang, lød af sig selv enhver
Naturens Bud, og öved' Ret og Dyd,
Med Straf og Frygt aldeles ubekiendt,
I fikker Roe; paa ingen hellig Steen
Var Trudfler gravet; ingen hellig Tavle
Forkyndte Lovens Torden. Ingen skialv
For Overherrens Hevn; men uden Værn
Enhver var tryg. Trompeten aldrig böd
Dem more Fyrsten mellem Brödres Lig,
Paa blodbestænkte Valplads. Fredsomt Plovjern
Var ikke smeddet om til Sværd og Spyd;
Men uden Tvist og Kamp de spögte bort,
Som spæde Södskende paa Moders Skiöd,
Det trygge Liv i Fredens kielne Favn.

Da jeg kom til denne Provinds erfarede jeg, at alt hvad
Rygtet havde sagt mig derom, var sandt: at, nemlig,
Indbyggerne blot af egen Tilböielighed, og ikke efter
Loves Forpligtelse, udövede Dyden. Misundelse, Begier-
lighed, Vrede, Had, Stolthed, Ærgierrighed, Ueenighed,
og alle andre Menneskeslægtens Laster, fandt jeg aldeles
forjagne af dette Land. Men tilligemed Lasterne savnedes
der og mange Ting, som pryde Menneskekiönnet, og
hæve

hæve de fornuftige Skabninger over Dyrene. Naar man undtager Theologien, Physiken og Astronomien, dyrkedes for Resten ingen Videnskaber der, og Lovkyndigheden, Politiken, Historien, Sædelæren, Mathematiken, Veltalenheden og mange andre, vare Videnskaber, som man kiendte ikke engang af Navnet. Da Misundelse og Ærgierrighed flet ikke finder Sted hos dem, savnes og aldeles den Kappelyst, som ansporer saa ofte Folk til de største og berømmeligste Foretagender. Der var ingen Paladser eller prægtige Bygninger, ingen Raadsale eller Tinghuse, og ingen store Midler, da der hverken var Övrighed, Processer, eller Gierrighed. Med saa Ord: Der var ingen Udyder; men heller ingen Smag, Kunst, Pragt eller flige Ting, som dog holdes for Fuldkommenheder, give Statterne Anseelse, og forfine Menneskene; saa at man syntes meget meer at befinde sig i en virkelig Eegeskov, end i en kultiveret Stat. Jeg var derfor i lang Tid tvivlsom i, hvad jeg skulde dömmе om denne Nation, og om virkelig en saadan naturlig Tilstand skulde være ønskelig for Menneskeligheden. Dog, da jeg omsider betænkte, at Mangel paa Kultur kan meget bedre taales end Mangel paa Dyd, og at Ukyndighed i Mord, Vold, Tyve-

Tyverie, og andre Siel og Legem fordærvende Laster, var forbunden med Ukyndigheden i visse Videnskaber, maatte jeg tilstaae mig selv, at denne Stat var lykkelig. Paa Veien igiennem dette Land faldt jeg engang af Uforsigtighed over en Steen, og stødte fælt mit venstre Skinnebeen, saa at det hovnede. En Bonde, som saa det, løb strax hen og plukkede nogle Urter, som han lagde paa Saaret, hvorved Smerten strax lindredes og Hævelsen svandt. Jeg sluttede deraf, at dette Folk maatte have fortrinlig Styrke i Lægekunsten; og det forholdt sig virkelig saa. Thi da SPALANKERNES Studeringer indskrænkes til saa Videnskaber, lade de sig ikke, som vore Polyhistorer, nøie med Skallen; men trænge ind til Kiernen. Da jeg takkede min Læge for den mig beviiste Tieneste, og sagde, at Gud vilde belønne ham derfor, svarte han mig, skiönt i simpel Bondestiil, med saa megen Klogskab, Grundighed og Guds frygt, at jeg indbildte mig, at see en Engel, eller et andet himmelsk Væsen, i et Træs Skikkelse for mine Öine. Man kan see heraf, hvor ubilligen vi stöde os over Apathiens Tilhængere, hvilke vi troe at leve i Dovenskab og Uvirk-somhed, fordi de ikke föle nogen heftig Begierlighed,

Sorg eller Glæde, og overlade sig aldrig til Vrede eller nogen anden Sindslidelse. Men endnu tydeligere seer man heraf, hvor meget de fare vild, som troe, at Lasterne ere paa en Maade nødvendige hos Mennesket, og paaatae, at Vrede er Sielen i Tapperhed, Misundelse Stræbsomheds Spore, og Mistænkfomhed Forsigtigheds Moder; thi Æblet falder ikke gierne langt fra Stammen, og af et ondt Æg kommer aldrig nogen god Kylling. Mange af de Dyder, hvoraf det menneskelige Kiön bryfter sig, og som ophöies til Skyerne, baade i rimede og urimede Vers, fortiene, naar man betragter dem med et philosophiskt Öie, meget meer at lastes, end at berömmes.

Da jeg forlod dette Land, reisste jeg igiennem Provindsen KILIAK, hvis Indbyggere födes med visse Tegn i Panden, som tilkiendegive, hvor mange Aar enhver skal leve. Jeg holdt i Begyndelsen ogsaa disse Folk for meget lykkelige, da Döden aldrig kunde uformodentlig overrumple dem, eller rive dem bort midt i deres Synder. Men, da enhver veed, hvad Dag han skal döe paa, opfatte de alle deres Omvendelse til den allersidste Time. Hvis man derfor vil finde nogen, som lever gudfrygtig og skikkelig iblandt dem, maa man treffe een, hvis Aars-
tegn

tegn i Panden forkynder, at han synger paa det sidste Vers. Jeg faae adskillige gaae med hængende Hoveder omkring paa Gaderne; det var alle Personer, som skulde snart afsted. De talte Timer og Minuter paa deres Fingre, og faae med Rædsel den sig alle Öieblikke nærmende Död imöde. Dette lærte mig tydeligen at indsee Skaberens Viisdoms og Godhed imod os i denne Henseende; og jeg fik fuldkommen Overbeviisning om, at det er Skabningerne got, at være uvidende om, naar Döden kommer.

Jeg lod mig herfra i en lille Baad sætte over et fort Sund til Riget ASKARAK. Her mödte mig ganske nye Vidundere; thi ligesom Landet CABAC frembringer Mennesker uden Hoveder, saaledes komme her somme Indbyggere til Verden med fyv paa eengang. Disse ere gierne store Universal-Genier; de Gamle gjorde i forrige Tider meget af dem, og tilbade dem, for denne Naturs Velgiernings Skyld, med næsten guddommelig Dyrkelse, saa at man aldrig valgte Anförere, Raadsherrer, Borgemestere eller Amtmænd af nogen anden, end deres Stamme. Da de have ligesaa mange forskiellige Anlæg og Tänkemaader, som Hoveder, forrette de rigtig nok

med Iver og Hurtighed mange forskiellige Ting, og mens Regieringen var i deres Hænder, var der intet, som de jo tog fat paa og forandrede; men da de satte alting i Værk paa eengang, og de mangfoldige forskiellige Ideer i deres mange Hoveder naturligviis meget let kom i Strid med hinanden, vidste de tilfids hverken ud eller ind; og Sagerne kom lidt efter lidt i en saa forvirret Tilstand, at der behövedes hele Aarhundrede, for at bringe det i Orden igien, som denne alting vidende Övrighed havde forviklet. Det blev derfor bestemt eengang for alle ved en Lov, at i Evighed aldrig noget Syvhoved herefter maatte ansættes til et vigtigt Embede; og at Staten fra den Tid af allene skulde bestyres af enfoldige Folk, det er at sige, af dem, som kun havde et eeneste Hoved. Paa denne Maade ere disse tilforn saa vigtige Personer, der fordum bleve anseete som Halvguder, nu næsten i samme Forfatning, som de hovedløse i CABAC. Thi ligesom de ingen Ting kunne forrette, fordi de flet ingen Hoveder have, saaledes forrette disse alting bagvendt, fordi de have for mange. De Herrer Syvhoveder ere derfor og for nærværende Tid aldeles udelukte fra alle offentlige Embeder, og henleve deres Tid i Stilhed.

Ikke destomindre tiene de dog Staten til en Slags Ziir. De föres omkring i Landet, som Göglere, for at lade deres Kunster see, og vise Folk, hvor gavmild Naturen har været imod dem; men havde den været lidt meere sparfom, og ladet sig nöie med at give dem et eeneste Hoved, havde den gjort meget bedre. Af den hele fyv-hov'dede Stamme vare i min Tid kun tre i Embeder; men de havde ikke erholdet samme, hvis de ikke i Forveien havde ladet de sex Hoveder fætte af, og paa den Maade samlet igien de mange adspredte Ideer til fund Menneskeforstand i det eene tilbageblevne; ligesom man affkiærer et Træ de overflödige Grene, at de, som blive tilbage, skulle trives desbedre. Der er imidlertid meget faa, som vove at underkaste sig denne meget smertelige, og ofte dödelige Operation. Jeg lærte heraf, at for meget, af hvad det ogsaa er, er altid skadeligt, og at den fænde Klogskab stikker i ordentlige Ideer i en enkelt Hierne.

Fra dette Land kommer man igiennem Udörkener til Fyrstendømmet BOSTANKI, hvis Indbyggere i den udvortes Skabning have megen Lighed med Potuanerne; men i den indvortes Dannelsse have det forskiellige fra dem, at deres Hierte sidder i det höire Laar; saa at

man med Rette kan sige om dem, at de bære Hiertet i Buxerne. De holdes ogsaa for de største Kujoner blandt alle denne Klodes Indbyggere.

Jeg kom, ærgerlig i Hovedet over den besværlige Vei, til et Vertshuus tæt inden for Byens Port, og gav Verten endeel knubbede Ord, fordi det ingen Ende kunde faae med hvad jeg forlangte. Han faldt paa Knæ for mig, bad mig med grædende Taarer om Skaansel, og holdt det höire Laar hen til mig, at jeg skulde føle, hvor hans Hierte pikkede. Jeg stak i Latter herved, og glemtte hele min Ærgrelse; tørrede Taarerne af Öinene paa den arme Synder, og bad ham give sig tilfreds og ikke være bange. Han reiste sig op igien, kyste min Haand, og gik ud at lave Maaltidet til. Men ikke længe derefter blev der en jammerlig Skrigen og Tuden i Kiöckenet, saa det skingrede i hele Huset. Jeg løb ud, og saa med største Bestyrtelse min Herr Kujon i fuldt Arbeide med at möerprygge sin Kone og Tienestepigerne; men saasnart han saa mig, fik han Been og tog Flugten. Jeg vendte mig derpaa til Konen og Pigerne, som græd, og spurgde dem, hvad for en Misgierning de havde begaaet, siden de havde bragt denne sagtmodige Mand til

saa

faa gyfselig en Vrede. De stode længe med Öine fæstede paa Jorden, og svarte mig ikke et Ord, som om de frygtede for at lade dem mærke med deres Bedrövelse; men langt om længe, da jeg baade med Bönner og Trudfler blev ved at spørge, bröd Konen omsider ud i fölgende Ord: "Du synes ikke, kiære Fremmede! at have megen Kundskab til Menneskene. Borgerne her, som ikke tör see nogen bevæbnet Fiende under Öinene, og, ved den mindste Larm udenfor, gierne kröbe i et Musehul af Forskrækkelse, herske alle i deres Kiökkener, og holde tyransk Huus med os svage Fruentimmer. Mod bevæbnede Folk före de aldrig Krig; det er kun ubevæbnede de binde an med. Derfor er vort Land ogsaa bestandig udsat for Naboernes Spot og Udplyndring. I det næste Rige her-ved, som vi maa betale Skat til, ere Mændene ganske anderledes beskafte; de flaaes aldrig uden med bevæbnede Fiender, herske udenfor Huset, og lystre hiemme."

Jeg beundrede denne Kones Forstand, og fandt, at hun var en bedre Skiebne værd. Og da jeg siden i Tidens Længde havde giort mig nöiere bekiendt med den menneskelige Natur, maatte jeg tilstaae mig selv, at hun havde havt fuldkommen Ret i hvad hun sagde; thi
man

man feer af tusinde Exempler, at det ikke var HERKULES allene, der skialv for sin Kones Töffel, men at det gemeenlig er alle de største Heltes Skiebne, taalmodigen at underkaste sig de Skiönnes Tyrannie; da derimod de største Kujoner, der, som BOSTANKITERNE, bære Hiertet i Buxerne, ere Helte i Kiökkenet. Denne Nation staaer under Naboerigets Beskyttelse, og betaler derfor en aarlig Skat til samme.

Jeg seilede fra dette Land, i en anden Baad, til MIKOLAK, og favnede min Frak, som jeg havde med dengang jeg steg i Baaden, da jeg kom i Land. Efterat jeg længe forgieves havde trättet med Færgemanden, der haardnakket blev ved at nægte Tyveriet, gik jeg til Stedets Övrighed, og forestillede den, at jeg i det mindste havde Ret til at fordre mit igien, om det end nægtedes mig at före Proces med Færgemanden om betroede og stiaalne Sager. Men denne blev ikke allene stivt ved, at nægte det; men fordrede endog Straf over mig for falsk Beskyldning. I denne tvivlsomme Sag forlangte Raadet Vidner; men da jeg ingen kunde stille, tilböd jeg min Modpart at bevise sin Uskyldighed med Eed. Herover smilede Byefogden, og sagde: "Her i Landet, min Ven!

Ven! har ingen Religions-Bekræftelse Sted; Lovene ere vore Guder. Slige Beviser maae derfor føres paa en formelig Maade, ved skriftlige Documenter eller Vidner. De, som ikke kunne forevise sligt, tabe ikke allene deres Sag, men dømmes tillige som falske Anklagere. Beviis Sagen med Vidner, saa skal du faae dit Töi tilbage.” Jeg tabte altsaa Sagen, af Mangel paa Vidner; men jeg beklagede ved denne Leilighed ikke saa meget mig selv, som denne Stats Forfatning. Thi jeg faae heraf, hvor svage Selskabets Rettigheder ere, naar de grundes paa blotte menneskelige Love, og hvor liden Fasthed den politiske Bygning har, naar den ikke hviler paa Religionens Grundvold. Jeg opholdt mig i tre Dage her, og levede i en bestandig Frygt. Thi uagtet Lovene ere ypperlige, og Forbrydelse straffes paa det strængeste, er og kan der dog ikke være nogen Sikkerhed at vente i et Land, hvor man ingen Religion har, og tager ikke i Betænkning at begaae enhver Forbrydelse, naar man blot kan skjule den.

Fra dette Atheistiske Land kom jeg over et meget høit og steilt Bierg til BRACMAT, der ligger i en Dal ved Foden af Bierget. Indbyggerne i denne Bye ere

Eenebærtrær. Den første, som kom mig imøde, styrtede med sin hele Legems Tyngde ind paa mig, saa at jeg tumlede baglænds overende; og da jeg spurgte ham om Aarsagen til denne Hilsen, bad han mig om Forladelse i de ziirligste Udtryk af Verden. Strax derpaa kom en anden, og stødte mig i Siden med en Stavre, som han holdt i den höire Haand, saa han nær havde gjort mig lændelam, og undskyldte ligeledes sin Uforfigtighed med en ligesaa kunstig, som vidtløftig Tale. Jeg tænkte, at denne Nation maatte være blind, eller i det mindste stærblind, og gik derfor omhyggelig langt til Side for enhver, som mødte mig. Men denne Feil reiser sig, som jeg siden kom efter, af sommes alt for skarpe Syn, som gör, at de meget godt skielne de Ting, der ligge saa langt borte, at ingen andre kunne see dem; men derimod flet ikke see, hvad der ligger dem lige for Næsen eller Födderne. Disse skarpsende Folk kaldes i Almindelighed MAKKATTI, og give sig for det meste af med Astronomien og den transcendentaliske Philosophie. Til jordiske Forretninger ere de, formedelst dette giennemtrængende Syn, næsten aldeles uduelige, fordi de kun gienemskue de allerfineste Smaating, og derimod ere ganske blinde

blinde for alt hvad man kan tage og føle paa. Staten bruger dem imidlertid til at undersøge Metalgruberne; thi ligesaa flet som de see hvad der er oven paa Jorden, saa fortreffeligen see de det der er inden i den. Jeg bemærkede ved denne Leilighed, at visse Folk; som ere blinde af et alt for stærkt Falkefyn, vilde see meere, hvis de faae mindre skarpt.

Da jeg med megen Besværlighed havde vundet over et meget steilt Bierg, kom jeg til Landet MYTAC, hvis Hovedstad seer ud som en Pileskov, eftersom Indbyggerne alle ere Piletræer. Da jeg kom op paa Torvet, blev jeg et velvoxent, ungt Menneske vaer, der faae ud som Sundheden selv, at sidde paa en Natstoel, og ydmygeligen anraabe det forsamlede Raad om Medlidenhed. Da jeg spurgte, hvad dette vilde sige? svarte man mig, at det var en Misdæder, som i Dag skulde have den femtende Dosis. Fortumlet over dette Svar, gik jeg bort, for at faae Opløsningen paa denne mørke Tale at vide af min Vert. "Vi her," sagde han, "vide aldeles intet af Pidsken, Brændemærken, Opklyngen, eller andre flige Straffe, hvormed man tugter Misdæderne i andre Lande, at sige, fordi vor Hensigt er ikke saa meget at straffe, som at

forbedre de Skyldige. Den Synder, som du nys faae
 fidde paa Stolen deroppe, er en flet Forfatter, hvis Skrive-
 Orm hverken Raadets Forbud eller Paamindelser har kun-
 net fordrive, og som derfor nu underkastes offentlig Straf
 eller Kuur. Stadens Dommere, der alle ere Læger,
 blive paa denne Maade ved at plage ham med een Laxa-
 tiv efter den anden, faa længe til Ormen forlader ham,
 og han holder op at skrive." Et Par Minuter efter kom
 jeg op paa Byens offentlige Apothek, og faae der med
 største Forundring adskillige i Rad opstillede Krukker, med
 følgende Paaskrifter: PULVER FOR GIERRIGHED; PIL-
 LER FOR LÖSAGTIGHED; SALVE FOR GRUESOM-
 HED; LENITIV, ELLER TEMPERERENDE DRAABER
 FOR STOLTHED; BARK IMOD VELLYST, o. f. v.
 Jeg kan ikke beskrive, hvor hovedsvimlet jeg blev over
 disse Koglerier. Men jeg havde nær gaact reent fra mig
 selv, da jeg faae nogle Bundter Manuskripter med disse
 Titler: MAGISTER PISAGS PRÆDIKEN, SOM, NAAR
 MAN LÆSER DEN OM MORGENEN VIRKER SEX
 SEDES; DOCTOR JUKESIS OPBYGGELIGE BETRAGT-
 NINGER, SOM BEFORDRE SÖVN, o. a. f. Jeg holdt
 denne Nation for at være særdeles urimelig, og for at
 under-

underföge nöiere disse Lægemedlers Kraft, aabnede jeg den förste af disse Böger. Den var skreven saa dumt, at jeg gabede ved den förste Side; da jeg læste videre fornam jeg allerede stærke Vrid i Maven, og inden jeg fik udlæst den anden Side, var jeg saa plaget af Vinde, som man kan ønske sig; men da jeg for Resten var frisk, og trængte ikke til at laxere, slængte jeg den bort og skyndte mig derfra. Jeg saae alligevel heraf, at ingen Ting i Verden er aldeles uden Nytte, og at endog de jammerligste Skrivter ere tienlige til sit Brug. Det lærte mig og, at dette Folk, omendskiönt meget besynderligt, ikke var ganske daarekistegalt. Min Vert forsikkrede mig, at han havde för været skrækkelig plaget med Sövnlöshed om Natten; men at han var bleven fuldkommen helbredet herfra, blot ved at læse DOCTOR JUKESIS Betragtninger; thi denne Bog, sagde han, var saa kraftig, at den kunde dyffe Aarvaagenhed selv i Sövn. Ved at höre dette og andet, fik jeg Hovedet fuldt af ganske underlige Tanker; men for ikke reent at forstyrres i mine gamle Ideer, forlod jeg i störste Hast dette Land; og det var en Lykke for mig, at nye Besynderligheder og Vidundere, som jeg mödte i dem, jeg siden kom

til, ikke tillode mig længe at tænke derpaa. Men da jeg havde fuldendt min Reise omkring denne Klode, og nøiere overtænkte den Mytaccianske Philosophie, syntes mig at den Lægekunst, som var i Brug hos MYTACCIA-
NERNE, ikke var saa ganske at forkaste. Thi jeg har ofte erfaret, at vi her i Europa have Böger, der ligeledes virke Brækning, Sövn og Stolegang hos Læserne. Men hvad Sindets Sygdomme angaaer, er jeg ikke ganske af Meening med de Mytaccianske Læger, endskiönt jeg tilstaaer, at der gives visse legemlige Svagheder, som vi forvirre med Sielens, hvilket een af Poeterne her oven paa Jorden viseligen har anmærket i følgende Sinddigt:

Vi længe nu, min srix, med samme Syge drages,
Os onde Vædsker begge den har voldt;
I Hiertet sidder det, hvoraf jeg plages,
Mig kalder man i Selskab tvær og stolt;
Men dig man ynker, deler blid din Smerte,
Fordi du har i Födderne din Meen,
Og, naar du ikke dandse vil, hvert Hierte
Undskylder venlig dine tykke Been.
Naar derimod jeg vægrer mig at synge;
Jeg kaldes egenfindig, vranten, tvær,

Een-

Eenstemmig af det hele Selskabs Klynge;

Skiönt fikkerlig det lettere dig er,

AT DANDSE, kiere SIX, end mig, AT SYNGE.

Da jeg havde forladt dette Land, og var fat over en brandguul Indföe, kom jeg til Landet MIKROK. Men da jeg vilde gaae ind i en Stad af samme Navn, fandt jeg Porten tillukket. Jeg maatte bie temmelig længe inden den forfövnede Portvægter fik Jernet og Bolterne fra, og lukte op. I den hele Stad herskede den dybeste Stilhed, undtagen for saavidt de Sovendes Snorken forarsagede en bestandig Susen for mine Ören, saa at det forekom mig, at jeg var kommen til Sövnens fände Boelig, saaledes som den beskrives af Poeterne. Jeg tænkte derfor ved mig selv: Ak! at adskillige Borgemeistere, Raadsherrer og andre flige ærværdige Borgere i mit Fædreneland, vare födde her! hvor kunne ikke disse for deres Roelighed saa omhyggelige Mænd leve roeligt og mageligt i denne lykkelige Bye! Af Skildter og Overskrivter paa Husene mærkede jeg dog, at Kunster og Haandværker vare i Gang her, og at man lagde sig efter Lovkyndigheden. Ved Hielp af disse Skildter fandt jeg et Vertshuus, hvor jeg dog maatte blive udenfor, da Dörrene vare tillukte; thi
det

det var Nat hos disse Folk, endskiönt Solen stod midt paa Himmelen. Jeg kom omsider ind, efter at jeg længe af alle Kræfter havde banket paa. Man sagde mig, at Dag og Nat deelttes her i tre og tive Timer, hvoraf de nitten anvendtes til at sove, og de övrige fire til at vaage i. Jeg sluttete heraf, at baade offentlige og huuslige Sager maatte blive meget forfömt; og bad derfor, at man vilde bringe mig i störste Hast hvad Mad der var först ved Haanden, af Frygt for, at Natten skulde overfalde Kokken midt i Tillavelsen af Middagsmaaltidet. Men da alting her forrettes uden mange Omständigheder, og alt overflödigt sættes til Side, er de MIKROKIANERS korte Dag lang nok til deres Forretningers Afgiörelse. Efter Maaltidet, som jeg fik hurtigere end jeg havde formodet, fulgte min Vert mig omkring i Byen. Vi gik ind i en Kirke, og hörte en Prædiken, der rigtig nok ikke varede længe; men var ligesaa fyndig, som kort. Taleren gik strax til Texten, brugte ingen Omfvöb, ingen Gientagelser, ingen Fyldekalk; saa at jeg fandt denne Tale, ved at sammenligne den med MAGISTER PEDERS Prækener, der saa tidt have kiedet mig, at indeholde meget meere end de allerlængste af hans. Med samme Korthed bleve

Sager-

Sagerne afhandlede i Retten. Sagförerne fige meget med faa Ord, og Vidnerne blive strax fremkaldte og forhörte. Jeg erindrer mig blandt andet en Tractat i Anledning af et Forbund, som nylig var sluttet med et af Naboe-rigerne, der var affattet i disse Ord: "DER SKAL VÆRE ET BESTANDIGT VENSKAB IMELLEM MIKROKIA-NERNE OG SPLENDIKANERNE. FLODEN KLIMAK OG BIERGET ZABOR SKULLE VÆRE GRÆNDSESKIÆL-LENE IMELLEM BEGGE RIGER. UNDERSKREVET &c. &c." Saaledes ere tre Linier hos dem tilstrækkelige til det, hvortil vi bruge hele Bind. Man lærer heraf, at man med meget mindre Larm og Tidsfpilde kunde komme til Maalet, hvis man lod al unyttig Omfvøb fare, ligesom en Vandrer sparer sig den halve Vei ved at gaae ligefrem. Alle Indbyggerne ere Cypresser, og skilles fra andre Træer ved visse Knuder i Panden. Disse Knuder tage paa visse Tider af og til; og naar Panderne begynde at hovne, faae de, ved det at Vædfkerne fynke ned til Öinene, en Slags Snue, der forkyynder den tilstundende Nat.

Omtrent een Dags Reise derfra ligger MAKROK, eller, som Navnet betyder, DE VAAGENDES LAND,

hvis Indbyggere aldrig fove. Saasnart jeg kom ind i Hovedstaden, mödte jeg en ung Person, der hastede meget; jeg bad ham meget ydmyg, at vise mig et skikkeligt Vertshuus; men han svarte, at han havde travlt, og løb sin Vei. Alle havde faa stærkt Hastværk, at de ikke syntes at gaae, men løbe eller flyve igiennem Gader og Stræder, som om enhver frygtede at komme forilde. Jeg tænkte, der maatte være Ild lös, eller anden stor Ulykke paa færde i Byen, og travede længe allene omkring, indtil jeg omsider kom til et Sted, som jeg kunde see paa Skildtet maatte være et Vertshuus. Her løb nogle op, andre ned af Trapperne, og somme snublede af bare Forfkrækkelse; saa at jeg næsten et heelt Qvarteer maatte blive staaende i Forstuen, inden jeg kom ind. Man bestormede mig strax med tusinde unyttige Spørsmaal; een spurgte mig, hvorfra jeg var? hvor jeg agtede mig hen? hvor længe jeg vilde blive der i Byen? en anden: om jeg vilde spise allene, eller i Selskab? i hvad for et Værelse? i det røde, grønne, gule eller sorte Kammer? ovenpaa eller nede i Stuen? og andet meere. Verten, der tillige var Skriver ved en Underret, vendte sig ud for at beförge Maden, men kom strax ind igien, og forklarte

klarte mig med uendelig Vidtløftighed Sammenhængen i en Proces, som havde været i ti Aar, og nu blev ført for det fiortende Ting. Jeg haaber, sagde han, at den om to Aar vil blive bragt til Ende, siden der kun ere to Retter tilbage, hvorfra ingen videre Appel har Sted. Han forlod mig ganske bestyrtset over hans Tale, der lærte mig, at denne Nation var meget beskiæftiget med ingen Ting. Mens han var ude faae jeg mig omkring i Huset, og blev en Bogsamling vaer, der, naar man vilde regne Bögenes Antal, var meget betydelig; men i Hensigt til deres Indhold yderst uffel. Iblandt de Folianter, som vare prægtigst indbundne, lagde jeg Mærke til følgende:

- 1) Beskrivelse over ST. KAT-KIRKEN, 24 Bind.
- 2) Beleiringen for Fæstningen PEHUNK, 36 Bind.
- 3) Om Brugen af den Urt SLAK, 13 Bind, med mange Kobbere.
- 4) Liigprædiken over Byefoged JAKSI, 18 Bind.

Da min Vert var kommen tilbage igien, gav han sig i Snak med mig om Byens Forfatning, hvoraf jeg fluttede, at de sovende MIKROKIANER udrette meget meer, end de vaagende MAKROKIANER, da hine gaae lige til Kierren, mens disse lege med Skallen. Ogfaa disse Folk ere

Cypresser, og, naar man undtager Knuderne i Panden, afvige de i udvortes Dannelsse meget lidt fra Indbyggerne i MIKROK. Men de have intet Blod, eller rettere Saft i deres Aarer, som de andre Træer paa denne Klode; men i dens Sted en vis tyk Vædske, der har samme Egenskab som Qvækfölv: og nogle paaftaae, at den virkelig er Qvækfölv, da den frembringer samme Virkninger som dette i Thermometre.

Efter to Dages Reise kommer man herfra til Republiken SIKLOK, som bestaaer af tvende med hinanden forbundne Stater, der have ganske modsatte Love. Den første, som kaldes MIHO, er stiftet af MIHAK, en gammel berömt Lovgiver og de Underjordiskes LYCURGUS. Han fögte fornemmelig ved Sparfomheds Love at styrke sin Stat, og forböd strængeligen al Overdaadighed. Denne Provinds fortienner derfor og for sin Afholdenheds og Sparfomheds Skyld at kaldes det nye SPARTA. Men jeg undrede mig over, i en saa vel indrettet Stat, der gjorde sig til af sine ypperlige Love, at finde saa mange Tiggere; thi hvor jeg vendte mig hen, faae jeg et Træ, som bad om Almisse, saa at man aldrig kan reise nogen kiedfommeligere Vei. Da jeg nöiere underfögte

fögte denne Stats Forfatning, fandt jeg, at netop Indbyggernes Afholdenhed var Kilden til denne Elendighed; thi da al Pragt og Overflod er forjaget, og de Rige ikke nyde deres Rigdom, hendöser Pöbelen sit Liv i Uvirkfomhed og yderlig Armod, da den intet kan faae at fortiene. Jeg lærte heraf, at Paaholdenhed og Sparfomhed har samme Virkning i en Stat, som Blodets Forstoppelse i det menneskelige Legeme.

I den anden Provinds, LIHO, lever man derimod i Overflod, og gör sig tilgode, uden at spare nogen Bekostning. Derfor blomstre Kunster og Haandværker der overalt, Borgerne opmuntres til Arbeide, hvorved de ikke allene undgaae Mangel, men endog ofte berige sig, og hvis nogen lever i Armod, er det hans egen Ladheds Skyld, da han ingensteds favner Leilighed til at fortiene sit Bröd. Saaledes give de Riges Ödselhed hele Staten et Slags Liv, ligesom Blodets Omlöb giver Legemets Lemmer Sundhed og Styrke.

Til dette Land grandfer LAMA, Lægekunstens berönte Sæde. Man dyrker der med saa megen Flid denne Videnskab, at ingen holdes for en ret ægte Doctor, hvis han ikke har studeret ved Universitetet i LAMA. Derfor

vrimler og Staden faaledes af Læger, at man meget snarere møder en Doctor, end et Menneske. Hele Gader bestaae blot af Apotheker, Anatomiekammere og Værksteder, hvor man gör chirurgiske Instrumenter. Da jeg engang spadserede omkring i Byen, mødte jeg et lille Træ, som gik omkring og folgte Födde- og Dödelister. Jeg faae med störste Forundring, at der i sidste Aar vare födde hundrede og halvtredsfindstive Trær, og sexhundrede döde. Jeg kunde ikke begribe, hvorledes Döden kunde holde faaledes Huus i Apollos eget Tempel, og spurgte derfor Drengen, om der i forrige Aar havde været nogen usædvanlig smitsom Syge eller Pest i Byen? Han svarte mig, at for to Aar siden var Antallet af de Döde endnu större, og at dette var det sædvanlige Forhold imellem de Födde og Döde, da de sidste altid pleiede at være tre Gange saa mange som de förste, efter som Indbyggerne bestandigen ere udsatte for dödelige Sygdomme, saa at Byen, hvis den ikke fik aarlig Tilskud af Folk fra Provindserne, snart vilde blive ganske tom. Jeg holdt det ikke for raadeligt, da jeg hörte dette, at blive her for længe, og skyndte mig i en Hast fra Byen, saa meget meere, da den blotte Lyd af Læge og anatomiske Instrumenten-

menter, fra den Tid af jeg var i Philosophernes Land, bestandig opvakte en Slags Gyfen hos mig. Jeg løb, og standsede ikke min Fart, før jeg kom til en lille Flek, som laae fire tusinde Skridt derfra, hvor Indbyggerne havde ingen Læger, og fölgelig heller ingen Sygdomme.

Jeg reiste videre, og kom efter to Dages Forløb til
DET FRIE LAND. Indbyggerne her ere deres egne
Herrer, og bestaae af adskilte Familier, der hverken have
Övrighed eller Love. De udgiöre alligevel en Slags Stat,
og raadføre sig i Tilfælde, som angaae det Hele, med de
Ældste, der bestandigen raade til Fred og Eenighed, og
indskiærpe det förste Naturens Bud: GIÖR IKKE IMOD
EN ANDEN, HVAD DU IKKE VIL, AT EN ANDEN
SKAL GIÖRE IMOD DIG! I alle store og smaa Byer
stod Frihedens Billede, trädende Baand og Lænker under
Födder, udgravet, med denne Overskrift: DEN GYLDNE
FRIHED. I den förste Bye, jeg kom igiennem, syntes
alting at være roligt nok; men Borgerne gik med visse
Slöifer, af forskiellige Farver, som betegnede de forskiel-
lige Partier, hvori Staden den Gang var deelt. Udenfor
alle de Fornemstes Porte vare Skildvagter, og alle stode
ligesom færdige til at flaaes; thi Stilstanden var forbi,
og

og Krigen skulde begyndes igien den følgende Dag. Jeg flygtede derfor med største Angest derfra, og holdt mig ikke for ret frie, för jeg havde faaet dette Frihedens Land reent af Syne.

Ikke meget langt derfra ligger JOCHTANA, som jeg endnu meere gysede for, efter Beskrivelsen, da jeg troede, der at finde alle Ting meere urolige, usikre og forvirrede, end i Frihedens Land, eftersom man havde fortalt mig, at det var en Sammelplads for alle Religioner, og at alle de Lærdomme, som fandtes adspredte paa den hele Klode, vare samlede her som i en Middelpunkt, og lærtes offentlig. Da det randt mig i Tankerne, hvilke Bevægelser Religions Forskiellighed opvækker i de fleste europæiske Stater, vovede jeg neppe at gaae ind i Hovedstaden JOCHTANSII, hvor der var ligesaa mange forskiellige Kirker, Gudstienester og modsatte Seeter, som Pladser, Gader og Stræder. Men min Frygt blev snart tilintetgiort, da jeg overalt blev den fuldkomneste Eenighed vaer, uden mindste Uvillie. I verdslige Ting havde alle det samme Maal, eet Sind, eet Arbeide, een Hvile. Thi da det under Livs Straf er paalagt, at den eene aldrig maa hindre den anden i sin Religions Udövelse, og at

ingen

ingen Bitterhed maa have Sted mellem Secter af modstridige Lærdomme, saa er der Ulighed i Meeninger uden Fiendtlighed, Disputeren uden Klammerie, og intet Had, fordi der er ingen Forfølgelse. Der var blot en vedvarende, men anstændig Kappelyst imellem de forskiellige Partier; thi enhver Sect stræbte ved et ustraffeligt Liv og uskyldige Sæder at bevise sin Religions Fortreffelighed. Ved denne vise Statsbestyrelse förgede Regieringen for, at der forarsagedes ligesaa liden Uorden af disse forskiellige Religions-Meeninger, som af de forskiellige Kramboder paa Torvene, eller ulige Værksteder, naar de allene ved gode Varer og forsvarligt Arbeide lokke Kiöbere til sig, uden Bedragerie, Vold eller Bagtalelse. Paa denne Maade forekommes al Leilighed til Ueenighed, og en anstændig Staten meget nyttig Kappelyst vedligeholdes imellem Borgerne. Heraf seer man, at ikke Forskiellighed i Religionen, men Samvittigheds Forfølgelse allene har Skyld i de Uroligheder, som i denne Henseende herske paa andre Steder.

En vis lærd JOCHTANENSER gav mig en udförlig Underretning om dette Folks Sæder, Regiering, og Aarsagerne til den der herskende Roelighed; jeg hörte ham

med megen Fornöielse, og prægede alt dybt i min Erindring. I Förstningen gjorde jeg ham rigtig nok endeel Indvendinger, men tilsidst nødtes jeg til at give mig tabt, da han af tydelig Erfaring beviste sine Sætninger. Da Virkeligheden laae mig soleklar for Öinene, og jeg ikke var ublu nok til at nægte mine egne Sandser, maatte jeg indrømme ham, at Tænkefriheden var den sande Grund til denne Stilhed og Eenighed. Jeg greb derfor til andre Vaaben, og sagde, at det var en Lovgivers Pligt, ved Indretningen af sin Stat meer at see paa Borgernes tilkommende, end paa deres nærværende Lykfsalighed, og ikke faa meget at agte paa hvad der gavner dem i dette Liv, som paa hvad der behager Gud. Herpaa gav han mig følgende Svar: "Du bedrager dig, Fremmede! hvis du troer, at Gud, Sandhedens evige Kilde, finder Behag i sminket Dyrkelse og hykkelsk Tieneste. Hos de Nationer, hvor alle forpligtes efter Loven til at troe eet og det samme, staaer Dörren aabnet for Vankundighed og Forstillelse, da ingen hverken vil eller tör opdage sin sande Meening; men som oftest bekiender med Munden hvad han nægter i Hiertet. Derfor behandles Læren om de guddommelige Ting med saa megen Kulde, og forbliver
i sin

i sin gamle Slendrian, ingen gör sig Uimage for at komme efter Sandhed, og Præsterne selv holde sig fra theologisk Studering, for ikke at brændemærkes med Navn af Kiettere, og lægge sig efter andre Videnskaber, som de med mere Frihed og mindre Fare kunne dyrke. Man fordømmer dem, som afvige fra den herskende Meening; men Hyklere og Öienskalke ere afskyelige for Gud, der har vildfarende Oprigtighed kiere end forstilt Bekiendelse af den sande Troe." Da jeg hørte dette, taug jeg bumstille, og vovede ikke at indlade mig oftere i Ordstrid med disse spidsfindige Folk.

Jeg havde nu tilbragt henved to Maaneder paa denne Reise, da jeg endelig kom til TUMBAK, et Rige, der grændser til Fyrstendømmet POTU, og som jeg ansaae som mit Hiem, da jeg her saae saa got som Enden paa min besværlige Omvandring. Indbyggerne ere for største Deelen Olietræer, meget andægtige og strænge Folk. I det første Herberg jeg kom til, maatte jeg, saa fulden som jeg var, i to Timer vente paa Frokosten, trods alle gientagne Fordringer. Aarsagen til denne Nölen var Vertens utidige Andagt, som ikke tillod ham at forrette nogen

Ting, för han var færdig med sin Morgenbön. Da han langt om længe havde faaet Ende paa den,

— — treen han ind

Bleg, mumlende, med Haanden under Kind,

Og rakte mig et Stykke mullent Bröd

Til fiorten Dage gammelt Lammekiöd —

Men den Frokost maatte jeg betale, og jeg kan forfikre, at jeg aldrig har kiendt en saa andægtig og tillige ubarmhiertig Vert, som denne. Jeg tænkte derfor ved mig selv: at det var bedre, lidt meer at spare paa Bönner, og lidt mindre paa Kierligheds Gierninger; men jeg holdt min Fortrydelse hos mig selv, da jeg vel vidste, at intet er farligere, end at opirre himmelskfindede Gemytter. Alle Borgerne i denne Bye vare strænge Moralister og Sæder heglende Catoner. De gik omkring paa Gaderne med hængende Hoveder og Grene, prækede mod Verdens Forføngelighed og fordömte enhver, endog den alleruskyldigste Fornöielse, til Helvedes Afgrund. De lastede alting med yderste Strængighed indtil Lader og Smil, og ved uophörlig Giennemheglen af andres Opførsel tilvendte de sig Navn af Helgene. Da jeg var udmattet af de mange Besværligheder jeg havde udstaaet, og vilde

muntre Sindet og styrke mig lidt igien ved uskyldig Forlystelse, maatte jeg høre ilde derfor over hele Byen, saa at hvert Huus forekom mig som en Skriftestoel.

Adskillige iblandt dem, da de saae, at hverken Formaninger eller Rettelser virkede paa mig, skyede mig som Gift og Pest. Jeg gider ikke opholde mig længe ved dette knarvurne Folks Beskrivelse; men eet Exempel maa jeg dog endnu anføre, som levende skildrer deres Karakter, og hvoraf man let kan slutte sig til alt det övrige. En TUMBAKKER, som jeg havde kiendt för, og holdt Venskab med i Potu, saae mig af en Hendelse gaae forbi et Vertshuus, og bad mig gaae ind med. Da han havde hört, at jeg pleiede at giöre mig lidt tilgode, satte han mig med saa megen Bitterhed tilrette for min Opförsel og Levemaade, at Haaret stod mig paa Hovedet, og alle mine Lemmer begyndte at zittre. Imidlertid mens denne min Cato tordnede herimod, drak vi et Glas sammen efter det andet, saa længe til Hovederne bleve os for tunge, og vi begge faldt baglends ned paa Gulvet og bleve baarne halvdöde hiem. Da jeg havde sovet Rufen ud, og var kommen til mig selv igien, overtænkte jeg alvorligen denne Nations Andagt, og fandt, at slig

C c 3

hellig

hellig Nidkierked meere har sin Grund i Galden og onde Vædsker, end i sand gudelig Fölelse. Jeg holdt imidlertid for raadeligt, ikke at aabenbare denne Meening for nogen, og reisste stiltiende bort.

Efter to Maaneders Forløb kom jeg omsider hjem, meget udmattet; thi mine Födder vare af den idelige Omtrafsken blevne saa ömme, at jeg neppe kunde staae paa dem. Jeg kom ind i Staden Potu, den tiende Dag i Ask-Maanden. Det förste jeg tog mig for, var, allerunderdanigst at overlevere Fyrsten min Dagbog, som han strax befalede at lade trykke. Man maa mærke, at Bogtrykkerkunsten, som EUROPÆERNE og CHINESERNE giöre sig til af at have opfundet, meget længe tilforn har været i Brug her. Potuanerne fandt saa stor Smag i min Reisebeskrivelse, at de aldrig kunde blive mætte af at læse den. Smaatræer löbe rundt omkring paa alle Gader og Stræder med den, og raabte: HOF-LÖBER SKABBAS REISE OMKRING HELE VERDEN. Opblæst af dette lykkelige Udfald, tragtede jeg nu efter meget höiere Ting, og gjorde mig Haab om et særdeles stort og anseeligt Embede; men da jeg mærkede, at dette Haab slog mig feil, indgav jeg paa nye en Anfögning til Hans Durchlauch-

laughtighed, hvori jeg satte mine Arbejder i Lys, og bad om Belønning for mine ualmindelige Fortienester. Fyrsten, som var mild og velgiørende, lod sig bevæge af mine Bønner, og lovede at have mig i naadig Erindring: han holdt og sit Löfte, men den hele Naade bestod i et aarligt Tillæg til min forrige Lön. Jeg havde spidset min Næse paa en ganske anden Belønning, og lod mig derfor ikke tilfredsstille hermed; men da jeg ikke torde overhænge Fyrsten med flere Anfögninger, klagede jeg min Nöd for Storkanzleren. Denne særdeles fornuftige Mand anhönte mine Klager med sin sædvanlige Venlighed, og lovede at giöre sit Beste for mig; men raadte mig tillige, at afstaae fra en saa urimelig Begiering, og tage lidt rigtigere Maal af min Ubetydelighed og tynde Skiönförmhed. "Naturen, sagde han, har været dig en Stedmoder; du mangler aldeles de Talenter, som bane Veien til vigtige Embeder. Man maa krybe, för man lærer at gaae, og det er naragtigt at ville flyve uden Vinger. Sæt, at du virkelig fik hvad du saa daarligt begierer, saa maatte Lovene overtrædes, og Fyrsten vilde overalt blive lastet derfor; vær derfor tilfreds med din Lod, og opgiv et Haab, som har Naturen imod sig!" Han tilstod mig

mig for Resten mine Fortienester, og fandt den Standhaftighed, hvormed jeg havde udstaaet saa mange Besværligheder paa min Reise Berömmelse værdig; ”men det var ikke saadanne Fortienester,” blev han ved, ”som gave Adgang til Statsforretninger; thi dersom enhver udstaaet Möie, enhver enkelt Fortieneste gav Rettighed til store Bestillinger, saa kunde enhver Maler, eller Billedhugger, den eene for sin Færdighed i at male, den anden for sin Færdighed i at udhugge, giøre Fordring paa at blive Raadsherre. Fortienester bör belönnes, men Belönnin-
gerne bör og være passende for dem, som faae dem, at Staten ikke skal lide derved, og sætte sig blot for Latter.” Denne Tale slog mig, og havde den Virkning, at jeg i nogen Tid derefter holdt mig ganske rolig. Men da jeg ikke kunde udholde den Tanke, at blive gammel i en saa ringe Bestilling, greb jeg igien til det fortvivlede Anslag, jeg för havde ladet fare, at foreslaae en Forbedring i Statsindretningen, og saaledes ved et ganske nyt Paafund paa eensgang at förge baade for Landets og mit eget Beste.

Kort för min Reise havde jeg paa det nöiagtigste undersøgt dette Fyrstendoms indvortes Tilstand, for at
udfin-

udfinde de betydeligste Mangler i dets politiske Indretning, og de Midler, hvorved samme best kunde afhielpes. Af Forfatningen i Provindsen KOKLEKU havde jeg lært, at Staten vakler, naar Fruentimmere have Deel i dens Bestyrelse; thi da samme af Naturen ere forfængelige, stræbe de at udvide deres Magt og Myndighed i det uendelige, og helme ikke, för de have tilveiebragt sig et fuldkommen uindskrænket Herredömmе. Jeg besluttede derfor at giöre et Forflag, om at udelukke det smukke Kiön fra alle offentlige Embeder, i Haab om, at faae Stemmer nok paa min Side, ved at fætte Sagen i sit rette Lys, og forestille dem tydeligen de Uleiligheder, som nödvendigen vare forbundne med den gamle Indretning. Det syntes mig en let Sag, at overtyde alle om den Fare, Mandkiönnet fatte sig blot for, hvis de ikke i Tide fögte at svække denne Fruentimmer-Magt. Fandt man, at denne Sædvanes fuldkomne Affkaffelse vilde have alt for store Vanskeligheder, paaastod jeg, at man i det mindste burde indskrænke Qvinde-Regimentet inden snevrere Grændser. Jeg havde med dette Forflag en tredobbelt Hensigt. Först vilde jeg give mig Anseelse af at raade Bod paa en skadelig Statsfeil; for det andet, fögte jeg, ved i dette ædle

og dybsindige Paafund at aflægge en Pröve paa min Skarpfindighed og Dömmekraft, at forbedre mine Omstændigheder; og endeligen for det tredie, fik jeg herved Leilighed til at hevne mig paa Fruentimmerne over de Fornærmelser og Spotteglofer, de saa ofte havde tilföiet mig. Jeg maae reent ud bekiende, at min egen Fordeel og Lyft til at hevne mig vare de fornemste Drivesfære til dette Forflag; men jeg skiulte snildeligen hvad jeg havde bag Öret, at jeg ikke skulde synes under Skin af Landets Tarv, at föge min egen Fordeel, og saaledes at træde i andre Projektmageres Fodspor, der altid giöre meget Væsen af deres Forflags almindelige Nytte for hele Landet; men naar man seer lidt dybere i Tingen, befindes eene og allene at have havt deres egen Fordeel i Sigte.

Jeg udarbeidede denne Plan med al den Kunst, som var mig muelig, understöttede den med de fyndigste Grunde, og indgav den allerunderdanigst til Fyrsten. Han, som bestandig havde givet mig Pröver paa sin særdeles Yndest, studfede over dette, som han kaldte det, daarlige og dumdriftige Foretagende, og spaaede mig, at det vist vilde geraade til min egen Fordærvelse. Han

fögte

fögte derfor ved Bönner og Forestillinger at overtale mig til at afstaae derfra; men — — Skiönt til Vennens spildte Bön — Han föiede den vrede Fyrstes Trudsler, saa lod jeg mig dog ikke afskrække. Jeg stodelede deels paa Nytten af mit Forflag, deels paa hele Mandkiönnets Medhold, som jeg troede mig fikker paa, og blev haardnakket, trods alle Paamindelser, ved mit Forsæt. Jeg blev altsaa efter Loven fört op paa Torvet, med en Strikke om Halsen, for at vente paa Raadets Udslag. Alle Raads herrerne forsamlede sig, og da de havde givet deres Stemmer, blev Dommen affendt til Fyrstens Underskrivt, fra hvem den igien blev sendt tilbage, og ved en Herold offentlig oplæst, som følger:

”Efter moden Overveielse dömmes vi: at det af Sr.
”SKABBA, förste Hoflöber hos Hans Durchlaughtighed,
”giorte Forflag, om AT UDELUKKE DET ANDET KIÖN
”FRA OFFENTLIGE EMBEDER, ikke uden Statens aller-
”störste Skade kan antages og udföres, eftersom den halve
”Deel af Nationen, som bestaaer af Fruentimmere, nöd-
”vendigen maa opbringes ved denne Forandring, og der-
”ved blive Regieringen fiendsk og besværlig. Fremdeles

bevoH

"holde vi det for ubilligt, at nægte Træer af fortreffe-
 "lige Egenfkaber Adgang til de Æresposter, de vise sig
 "værdige til, i Særdeleshed da det er utroeligt, at Natu-
 "ren, som intet gör hen i Taaget, uden Hensigt skulde
 "have udrustet dem med saa ypperlige Gaver. Vi troe,
 "at Statens Tarv udfordrer i Embeders Uddeeling meer
 "at see paa Duelighed og Anlæg, end paa Navne. Og,
 "da Landet ikke fielden har Mangel paa dygtige Subjek-
 "ter, finde vi det daarligt, ved en Forordning eller Raads-
 "beslutning paa eengang at erklære den hele halve Deel
 "af Indbyggerne, blot for Födselens Skyld, uværdige og
 "ubrugelige til Forretninger. Efter grundigste Overlæg
 "kiende vi altsaa for Ret: AT OVENMELDTE SKABBA
 "BÖR, FOR SIT SAA DAARLIGE, SOM DRISTIGE FOR-
 "SLAG, AT LIDE DEN I SLIGE TILFÆLDE SÆD-
 "VÄNLIGE STRAF."

Fyrsten tog sig denne min Ulykke meget nær; men
 da han aldrig pleiede at forandre Raadets Beslutninger,
 underskrev han Dommen, og efterat have sat sit Segl
 derunder, befalede han at göre den bekiendt; dog med
 denne Formildelse: at jeg, som en Udlænding, der var
 fød og opdraget i en fremmed Verden, hvor et hurtigt
 Hoved

Hoved holdtes for en Fuldkommenhed, kunde i denne Betragtning befries for Livsstraf. Imidlertid paa det at Lovene, ved en saadan Eftergivelse ikke maatte tabe noget af deres Ubrydelighed, skulde jeg sidde i Fængsel indtil Begyndelsen af Birkemaaneden, da jeg, tilligemed andre Forbrydere, skulde bortsendes til Firmamentet.

Da Dommen var bekiendtgjort, blev jeg altsaa henført i Stadens Arresthuus. Nogle af mine Venner raadte mig, at protestere mod denne Dom, paa Grund af, at der havde befundet sig saa mange Fruer og Jomfruer iblandt mine Dommere, der fölgelig havde dömt i deres egen Sag. Andre holdt det for raadeligere, at jeg tilstod min Forfeelse, og undskyldte den med min medfödde Dumhed, som en Nationalfeil. Men jeg var ikke at overtale hertil, af Agtelse for mine overjordiske Medmenneker, hvis Anfeelse jeg ved en saadan Bekiendelse ikke havde sat en liden Plet paa.

Ikke længe derefter hörde jeg, at Fyrsten havde besluttet, at frietage mig for al Straf, hvis jeg blot vilde bede ham om Forladelse for min Misgierning; endskiönt Skatmesterinden RAHAGNA af alle Kræfter satte sig imod min Befrielse. Men, for at tilstaae Sandheden, maa jeg

bekiende, at jeg ikke var meget misfornöiet med min Dom; thi den Forretning jeg havde, var mig meer forhadet end Döden, og jeg var kied af at omgaaes længer med disse af deres alt for store Viisdom opblæste Træer. Jeg haabede desuden at giöre større Lykke i Firmamentet, hvor alle Fremmede, som jeg hörde, bleve uden Forskiel meget vel imodtagne.

Abildgaard del.

Clemens Sculp.

TIENDE KAPITEL.

Reisen til Firmamentet.

Hidindtil har jeg intet meldt om den höistforunderlige Forviisning til Firmamentet, som er i Brug hos de Underjordiske; jeg vil derfor her, som paa det meest passende Sted, give Læseren et Begreb om denne Reise. Tvende Gange om Aaret pleie nogle overordentlig store Fugle, som man kalder KUPAKKI, eller POSTFUGLE, at lade sig see. Da de komme og flyve bort igien paa bestemte Tider, har Aarsagen til denne deres ordentlige Ankomst og Bortgang i lang Tid brudt Hovederne paa de underjordiske Naturkyndige. Nogle meene, at visse Insekter, eller ualmindelig store Fluer, hvoraf der paa den Tid af Aaret gives en stor Mængde, og som disse Fugle særdeles gierne spise, lokke dem ned paa Kloden; og denne Formodning synes mig ikke urimelig. Den Omstændighed, at Fuglene, naar samme Fluer forsvinde, strax flyve tilbage til Firmamentet, sætter Tingen næsten uden for al Tvivl, og at sligt virkelig kan skee ved en vis Naturdrift,

drift, beviser Exemplet af andre Fugle, som paa bestemte Tider, uden Tvivl af samme Aarsager, lade sig see i visse Lande. Andre troe, at disse Fugle ere saaledes afrettede og övede af Indbyggerne i Firmamentet, at de kunne bortsendes, som Falke eller andre Jagtfugle, for at hente Bytte fra andre Lande. Denne Gisning grunder man paa den store Varlighed og Behændighed, hvormed de, naar Reisen er tilende, nedlade deres Bytte eller Passagerere paa Jorden. Man slutter og af andre Omstændigheder, at disse Fugle enten maae være afrettede ved Kunst, eller begavede med Fornuft. Imod den Tid, for Exempel, da de skulle flyve bort igien, blive de saa tamme og kielne, at de lade kaste Garn og Snarer paa sig, hvorunder de ligge stille og ubevægelige i nogle Dage. Indbyggerne mader dem imidlertid med de nysomtalte Insekter, hvoraf der til den Ende samles i Forveien en stor Forraad, og sinke dem ved denne Spise saalænge til alle Ting ere færdige til de Forviistes Bortreise. De hertil brugelige Anstalter skee paa følgende Maade: Man binder med Reeb et Slags Trug eller aflang Kasse fast til de Snarer, hvori Fuglene ere hildede. En saadan Kasse kan netop rumme et Træ, eller Menneske. Naar nu Reisetiden nærmer sig, og Fuglene

lene mærke, at de ingen fleer Insekter faae at spise, svinge de sig op, og flyve hiem giennem Luften. Saaledes var det forunderlige Reisetöi beskaffent, som jeg og andre Fanger maatte betiene os af, for at komme til den anden Verden.

Foruden mig skulde paa samme Tid to Borgere fra POTU, der for andre Forbrydelse vare dömt til Landflygtighed, affendes. Den eene af disse var en Metaphysiker, som havde forbrudt sig imod Loven ved at disputere om Guds Væsen og Aandernes Natur. Han havde först bödet for denne Forvovenhed med at aarelades; men da man strax efter traf ham i samme Forbrydelse, blev han forviist til Firmamentet. Den anden var en Fanatiker, som ved at opkafe Tvivl mod Religionens Hellighed og de borgerlige Loves forbindende Kraft, syntes at ville kuldkafe begge Dee. Han vilde ikke rette sig efter de offentlige Forordninger, fordi, sagde han, al borgerlig Lydighed stred imod hans Samvittighed. Hans Venner stræbte med de kraftigste Grunde at faae ham til at afstaae fra denne Egenfindighed, forestillende ham, hvor mange Vildfarelser Samvittighedens Tilfagn og indbildte Aabenbaringer ere underkastede: hvor ofte man forvir-

rer Nidkierhed, Samvittighed og guddommelig Indskydelse med Tykblodighed og fordærvede Vædsker: hvor daarligt det er, at beraabe sig paa sin indvortes Overbeviisning, og hvor ubilligt det er, at vilde gjøre sin egen Fölelse til Rettefnoer for andres, i hvad de skulde troe, da de kunne paaftaae samme Ret, og fætte Samvittighed imod Samvittighed. De beviste ham, at ingen, som bliver haardnakket ved den Grundsætning, at man eene skal rette sig efter sit eget Hoved, kan eller bör nyde Borger-Ret, da det er en god Borgers Pligt blindt hen at lyde Landets Love; og denne Lydighed hverken vil eller kan en Fanatiker vise, der i alle borgerlige Sager gör sin Fölelse til sin eeneste Regel. Men da hverken Forestillinger eller Beviser virke paa en Fanatiker, blev han, som en forhærdet og ulægelig Galning, dömt til Forviisning. Vi vare altsaa paa samme Tid tre, som vare bestemte til denne Reise, nemlig en Projektmager, en Metaphysiker og en Fanatiker.

I Begyndelsen af Birkemaaneden bleve vi tagne ud af Fængselet, og förte hver til sit forskjellige Sted. Jeg veed slet ikke hvordan det siden gik mine Kammerater; thi jeg havde nok med at förge for mig selv, og bröd
mig

mig ikke om andre. Saasnart jeg var kommen til det bestemte Sted, blev jeg knuget ind i Truget eller Kassen, med saa megen Mad, som jeg behövede, for at opholde Livet i nogle Dage. Kort derefter, da Fuglene fornem, at man ikke gav dem meer at æde, forlod de, som advarede om at reise, Kloden, og flöi med utrolig Hastighed igiennem Luften. Man troer i Almindelighed under Jorden, at der er hundrede Mile imellem Planeten NAZAR og Firmamentet: jeg kan ikke sige for vist hvor lang Tid jeg tilbragte paa denne Vei; men det forekom mig, som om denne Luftseilads varede omtrent i fire og tyve Timer. Efter en meget langvarig Stilhed, kom omfider en forvirret Larm mig for Ören, hvorfra jeg sluttede, at jeg ikke maatte være langt fra Land. Jeg mærkede nu, at disse Fugle virkeligen vare afrettede; thi de satte med saa megen Lethed og Omhyggelighed Kassen, hvori jeg laae, ned paa Jorden, at den ikke fik mindste Skade. Der stimlede strax en stor Mængde Aber omkring mig, som ikke indjog mig liden Frygt, eftersom disse Dyr, mens jeg var paa NAZAR, bestandigen havde været min største Plage. Denne Bestyrtelse tog meget til, da jeg hørte dem snakke med hinanden, og saae dem fremgaae,

med afmaalte Skridt, i Klæder af forskiellige Farver. Jeg sluttede mig heraf til, at det maatte være Indbyggerne i dette Land; men da intet, efterat jeg var bleven vant til saa mange urimelige Ting, burde forekomme mig nyt og ufædvanligt længer, tog jeg Mod til mig igien, især da jeg saa, at disse Aber med den største Höflighed og Artighed af Verden, nærmede sig til mig, og tog deres nye Giest ud af Kassen. Man bruger næsten ikke flere Ceremonier ved de største Gefandters Modtagelse i vor Verden. Den eene traadde frem af Kredsen efter den anden, og tiltalte mig med de Ord: PUL ASSER! Da de meget ofte havde gientaget denne Velkomst, svarede jeg dem omfider det samme, hvorover de bröde ud i Skogerlatter, og ved adskillige löierlige Gebærder gave tilkiende, hvor linderlig dette gottede dem, at höre mig gientage disse Ord. Jeg mærkede strax, at disse Indbyggere vare letfindige, nysgierrige og særdeles snaksomme. Naar de talte lod det, som de slog paa Tromme, saa flydende og hastig rullede de Ordene frem oven paa hinanden i eet Aandedræt. De vare, kort sagt, POTUANERNE aldeles modsatte i Klædedragt, Sæder, Tungemaal og Legems Dannelsse. I Begyndelsen syntes de meget at studse

med ved

ved min Skabning ; men det, som især opvakte deres Forundring, var, at jeg havde ingen Hale ; thi efter som ingen iblandt alle ufornuftige Dyr meere ligner Menne-
sker end Aber, havde de holdt mig for en Skabning af deres Art, hvis jeg havde havt denne Prydelse ; saa meget meere, da de havde lagt Mærke til, at alle de Indbyggere, som vare komne hidindtil fra NAZAR, vare dem aldeles ulige.

Paa den Tid jeg ankom, var der høit Vand overalt, formedelst Planeten NAZARS Nærhed ; thi ligesom Ebbe og Flod retter sig efter Maanens Gang hos os, saaledes aftager og voxer Havet i Firmamentet her, i Forhold til NAZARS Fraastand.

Strax efter min Ankomst blev jeg ført til et meget stort Huus, som var prydet med Fliser, Speile, Marmor, kostbare Vaaser og prægtige Tapeter. Der stod Vagt ved Porten, hvoraf jeg kunde slutte, at det ikke maatte være en gemeen Abekat, som boede der. Det var, som jeg siden fik at høre, hverken meer eller mindre end Borge-
mesteren der i Byen. Han længtes meget efter at komme til at tale med mig, og leiede derfor strax adskillige Sprogmeistere, som skulde undervise mig i Sproget. Da

jeg efter et fierding Aars Forløb talte det med temmelig Færdighed, ventede jeg at tilveiebringe mig alles Beundring for mit flyvende Nemme og ypperlige Hukommelse; men mine Lærere fandt mig dørsk og tungnem i saa høi Grad, at de af Utaalmodighed ofte truede med at forlade mig. Ligesom jeg altsaa paa Planeten NAZAR for mit hurtige Nemmes Skyld spotviis blev kaldet SKABBA, eller den Utidige, saa kaldte man mig her i Hensigt til mit flöve og langsomme Begreb KAKIDORAN, som betyder dum og dørsk; thi her agter man allene dem, som i et Öieblik kunne fatte en Ting, og lade Munden løbe. Mens jeg lærte Abesproget, førte min Vert mig adskillige Gange omkring i Byen, hvor jeg overalt mödte Tegn paa al Slags Pragt og Overdaadighed. Vi kunde med Nöd og Neppe komme frem for de mangfoldige Vogne, Karer, Lakeier, Löbere og Aber, som vrimlede imellem hinanden. Med alt det var dette dog intet at regne mod den Overflod, som herskede i Hovedstaden, hvor man fandt samlet, som i et Middelpunkt, al den Forfængelighed Dödelige kunne opfinde. Da jeg ganske havde Sprogget inde, bragte min Vert mig til denne Bye, da han haabede ved en saa nye og usædvanlig Foræring at ind-

smigre

smigre sig hos en vis Raadsherre. Regjeringen i dette Land er aristokratisk; Staten bestyres af det store Raad, og alle Raadsherrerne ere af gammel Adel. De, som ere komne af borgerlige Folk, kunne ikke giøre sig Haab om at blive meer end i det höieste Rodemestere, Byeskriver og Dommere i de smaa Byer og Provindserne. Undertiden drive de det saa vidt, at de blive Borgemestere; men dertil udfordres særdeles udmærkede Fortienester. Paa denne Maade var min Vert fluppet til sit Borgemesterskab, thi han havde et saa frugtbart Hoved, at han i een Maaned fandt paa otte og tyve Projekter, og omendskiönt ingen af disse vare saaledes beskafne, at deres Iværksættelse i mindste Maade kunde bestaae med Statens Nytte, gave de dog Prøver paa det hurtige Genie, hvorved han havde sat sig i Anseelse; thi i den hele underjordiske Verden agtes ingensteds Projektmagere saa höit, som her.

Republikens Hovedstad hedder MARTINIA, hvoraf hele Landet har faaet sit Navn. Den har en skiön Beliggenhed, prægtige Bygninger, driver stærk Handel, og har et fortreffeligt Söe-Arsenal. I Störrelse og Indbyggernes Mængde syntes den, saavidt jeg kunde dømme, ikke at

give

give PARIS noget efter. Trængfelen paa Gader og Stræder var faa stor, at vi maatte flaae os igiennem med Stokke og knyttede Næver, for at komme til den Kant af Byen, hvor Præsidenten boede, som min Vert, Herr Borgemeesteren, havde i Sinde at forære mig til. Da vi endeligen vare komne i Nærheden af denne Herres Huus, gik min Vert i Forveien ind i et Vertshuus, hvor han bragte sin Pynt i Orden, for at komme net og anstændig paaklædt frem for Hans Excellence. Der stimlede strax en heel Hær af Leietienere, som de kalde MASKATTI, eller Pyntere, til, hvilke alle Folk pleie at betiene sig af, før de gaae ind i Raadsherrernes Palladser. Disse børste Klæder, tage Pletter af, og fætte med en forunderlig Behændighed alt hvad der er kommet i Uorden, indtil de mindste Folder, igien i Lave. Een af disse MASKATTER tog strax Borgemeesterens Kaarde, og pudfede den blank. En anden bandt Sløifer af forskiellig farvede Baand om hans Hale; thi intet ligger disse Aber faa meget paa Hiertet, som at faae deres Haler ret udzirede. Der vare Raadsherrer, og især Raadsherrers Fruer, som paa Festdagene ikke kunde pynte deres Hale under tusinde Rixdalers Bekostning i vor Mynt. Den tredie MASKATTI
havde

havde en Passer, hvormed han udmaalte Klæderne, for at see om alting havde sin behörige Symmetrie. Den fjerde löb til med en Flaske Sminkevand, for at give ham et ganske andet Anfigt. Den femte efterfaae hans Födder, og skar meget net hans Ligtorne. Den siette bragte lugtende Vand, hvormed han overspröitede hele Borgemeesteren; og, kort sagt, een törrede ham med et Haandklæde, hin gjorde ved hans Bukler med en Kam, denng holdt et Speil for ham, og alt dette skeete med samme Paapassen, Flid og Omhue, hvormed en Landmaaler hos os udmaaler og illuminerer et Landkort. Hillemænd! tænkte jeg ved mig selv, giöres der saa megen Flid og Umage nödig for at stadse, glatte, danne og male Mandfolkene, hvilken Tid, og hvilke Beköstninger maa der ikke da anvendes paa Dainernes Pynt! Og vist er det, at Fruentimmerne i MARTINIA holde aldeles ingen Maade heri; men skiule med saa megen Sminke deres legemlige Feil, at Næsen maa undgielde Öinenes Fornöielse ved at nærme sig til dem. Thi naar Sveden blander sig med Sminken og de lugtende Vande, gaaer det, som naar en Kok flaaer mange Supper sammen: man veed ikke hvoraf det lugter, man veed kun, at det lugter ilde.

Da min Vert paa denne Maade var poleert, friseert, opmalt og udpyntet, gik han med mig til Præsidentens Pallads, fulgt allene af tre Tienere. Saasnart han kom ind i Forgemakket, tog han sine Skoe af, for ikke at plette Marimorgulvet. Han maatte bie en heel Time inden han blev meldt, og blev ikke indladt, for han havde givet nogle smaa Kiendelser, hvorved man maa sætte sig i Gunst hos Betientere her i Landet. Præsidenten sad paa en forgyldt ophöiet Stoel. Saasnart han saae mig og min Vert træde ind i Stuen, brast han i höi Latter, og gjorde strax saa mange dumme og unyttige Spörsmål, at Sveden sprang mig af Panden derover. Ved hvert Svar, — Ja, för han havde hört dets Meening halv, Han skoggerløe, saa hele Huset skialv. Jeg formodede, at Galiskab her maatte holdes for en Fortieneste, siden Staten havde valgt sliig en Nar til Præsident, eller næst överste Raadsherre i det store Raad, og yttrede denne Tanke for min Vert. Men han forsikrede mig, at det var en Mand, som var almindelig bekiendt for at besidde meget udmærkede Naturens Gaver, og hvis ypperlige Genie lagdes tydelig nok for Dagen ved de

utal-

utallige Forretninger af ganske forskiellig Natur, han bestred i saa ung en Alder. Hans Fattkraft var saa flyvende hurtig, at han ikke allene over Borde, med et Glas i Haanden, afgiorde de vigtigste Sager, men endog ved Middags- og Aftensmaaltider pleiede imellem hver Ret at skrive en nye Forordning. Jeg tog mig den Frihed at spørge, hvor længe vel saadan en Forordning pleiede at gielde? "I Almindelighed," svarte min Vert, "saa længe til Raadet finder for got at ophæve den igien."

Da Hans Excellence omtrent i en halv Time havde fladdret med mig, og ladet Munden løbe med samme Færdighed, som vore Europæiske Barberere, vendte han sig til min Vert, og sagde, han vilde antage mig blandt sine Betientere, efter som han mærkede af mit langsomme Begreb, at jeg maatte være fød

I Dumheds Land, hvor en langöret Vrimmel I Taage trakker under mørke Himmel, og altsaa uskikket til enhver betydelig Bestilling. "Jeg har rigtig nok ogsaa," sagde min Vert, "mærket en vis medfødt Dorikhed hos ham; men naar han faaer Tid til at betænke sig derpaa, dömmet han ikke saa galt om en Ting." "Ja, hvortil nytter det?" svarte Præsidenten,

”her bruge vi hurtige Embedsfolk, da Forretningernes Mangfoldighed ikke taaler nogen Langsomhed.” Da han havde sagt dette, begyndte han omhyggeligen at undersøge mine Legemskræfter, og bød mig løfte en temmelig tung Vægt op fra Gulvet. Da jeg gjorde dette uden fynderlig Møie, sagde han: ”Naturen, som har været saa knap imod dig i Sielens Evner, har paa en Maade erstattet dette ved den legemlige Styrke den har forundt dig.” Jeg fik derpaa Befaling at forføie mig bort, og opholde mig et andet Steds i Gaarden i nogle Minuter, hvor Tien-
nerne rigtig nok modtog mig med al muelig Höflighed, men plagede mig tillige ynkelig med deres evige Jaddren og löierlige Fagter. De gjorde mig saa mange Spørsmaal om vores Verden, at jeg tilsidst ikke vidste hvad jeg skulde svare dem derpaa: og uagtet jeg digtede adskillige Ting i min Forlegenhed, kunde jeg dog ikke møtte deres Nysgierrighed. Omfider kom min Vert tilbage, og fortalte mig, at det havde behaget Hans Excellence at antage mig blandt sine Hofbetientere. Af Præsidentens foregaaende Tale kunde jeg nogenledes slutte mig til, at den Bestilling jeg havde faaet, ikke maatte være af stor Vigtighed, og formodede, at det enten maatte være som
Port-

Portner eller Huushovmester jeg var ansat; men da jeg
 spurgte min Vert, hvad det egentlig var for et Embede,
 svarte han mig: "Hans Excellence har af besynderlig
 Naade antaget dig som sin fornemste Porteur, med aarlig
 Lön af fem og tive STERCOLATER, (en STERCOLAT
 i MARTINIA er omtrent to Rixdaler i vor Mynt) og
 derhos lovet, at du ikke skal forrette denne Tieneste for
 andre end ham selv og Hendes Naade, Frue Præsidentinden."
 Dette Svar var mig et Tordenflag. Jeg forestillede min
 Vert paa den bevægeligste Maade, hvor ubilligt det var at
 sætte et friebaarent Menneske, som var kommet af Folk,
 til en slig Bestilling. Men Betienterne afbröde min Tale,
 stimlede i Hobetal omkring mig, og havde nær dræbt
 mig med deres urimelige Lykönskninger. Thi alle MAR-
 TINIANERNE ere letfindige, forfalsede og fladdervorne;
 de tænke aldrig længer end fra Næsen til Munden, og
 lade Tungen uophörlig löbe. Jeg blev tilsidst fört ind
 i et lille Kammer, hvor Aftensmaden stod færdig, og da
 jeg havde spist lidet, viiste man mig hvor jeg skulde
 ligge. Jeg kastede mig strax i Sengen, men formedelst det
 Oprör, der var i mit Sind, kunde jeg ikke faae Sövn i

mine Öine. Den Stolthed, hvormed disse Aber faae mig over Skuldrene, gjorde mig næsten rasende, og der behövedes virkelig en spartansk Taalmodighed til at fordöie denne Forhaanelse. Jeg begræd min ulykkelige Skiebne, som forekom mig endnu haardere her, end paa NAZAR, og sagde ved mig selv: "Hvad om den store KADOKI, Storkanzleren i Fyrstendømmet POTU, kom hertil! man vilde neppe lægge Mærke til denne værdige, yderst fortreffelige Mand, som behöver en heel Maaned til at giöre en Forordning. Hvorledes vilde det gaae PALMKA i dette Land, hvor Raadsherrerne forfatte Love og före dem i Pennen over Borde!" Efter alvorlig Overveielse befandt jeg, at jeg var kommen fra de Viises Land til Narrenes Opholdsted. Udmattet af disse Betragtninger faldt jeg endelig i Sövn. Jeg kan ikke sige, hvor længe jeg sov, fordi der her ingen Forskiel er paa Dag og Nat. Det er aldrig mørkt, undtagen paa en vis bestemt Tid, naar Planeten NAZAR kommer imellem Firmamentet og den underjordiske Sol, og derved formörker den. Disse Formörkelser ere meget mærkelige, da Planeten NAZAR, som löber i sin Bane Firmamentet temmelig nær, aldeles sfiuler Solen med sin Skygge. Aarstiden er, formedelst

Solens bestandige Nærværelse, altid den samme. Indbyggerne have derfor adskillige Indrethninger, som, for Exempel, skyggefulde Lunde, kiølige Spadseregange og Kieldere under Jorden, for at beskytte sig imod Hedens Ubegneligheder.

Jeg var netop opvaagnet, da en Abekat, som gav sig ud for at være min Collega, kom ind i Kammeret til mig med nogle Baand og en forloren Hale, som han anbragte bag paa mig, for at giøre mig de andre Aber saa lig, som mueligt. Derpaa böd han mig at være færdig, siden Præsidenten om en halv Times Tid skulde bæres hen til Academiet, hvorhen han, tilligemed de övrige Raadsherrer, var indbudet ved et offentligt Program. Det var en Doctor-Promotion, som skulde gaae for sig Klokken Fiorten om Formiddagen. Man maa vide, at skiönt Dagen her ikke kan skielnes fra Natten, siden det altid er lyst, saa deles dog Dagen i visse Timer, halve Timer og Qvarterer, ved Hielp af Uhrværker eller Timeglas, saa at Dag og Nat indeholder to og tive Martinianiske Timer. Hvis det altsaa hendte sig, at alle Byens Uhrværker paa eengang gik i staae, vilde det være umueligt for Indvaanerne at faae Tidens Gang at vide, för de

fik rettet og stillet deres Uhre igien efter andre Stæders. Thi Soelkiver ere og kunne der ikke være, efterfom der er ingen Skygge, ved det at Solens Straaler falder stedse lige ned paa deres Iffer; og hvor man graver en Brönd er den lys overalt. Aaret er bestemt efter Planeten NAZARS Gang, der i dobbelt saa kort Tid som Firmamentet gaaer omkring Solen.

Klokken Fiorten bare vi altsaa i en forgyldt Bærevogn Hans Excellence til Academiet. Da vi kom ind i Auditorium saae vi adskillige Doctorer og Magistrer, som sadde i ordentlig Rad. Enhver af dem reiste sig, i det Hans Excellence gik forbi, og vendte ham sin Hale. Dette er et Ærbødigheds Tegn; og af denne Aarsag udpynte de med saa megen Omfarg deres Haler. Mig forekom disse bagvendte Hilfsener naturligviis meget dumme og latterlige; thi at vende Ryggen til Folk er hos os Tegn paa Koldfindighed eller Foragt: men hvert Land har sin Skik. De omtalte Doctorer og Magistrer sadde paa begge Sider af Auditorium, og i den yderste Ende, midt for Skranke-kerne, var et Katheder, hvori den, som skulde creeres, stod. För Promotions-Acten blev der holdt en Disputats, hvis Titel var følgende: **PHYSISK INAUGURAL-DISSERTATION,**

TION, hvori den yderst vigtige Opgave: OM DEN LYD,
 SOM FLUER OG ANDRE INSEKTER GIVE FRA SIG,
 KOMMER UD AF MUNDEN ELLER RUMPEN, opløses
 og afhandles. Præses havde paataget sig at forsvare den
 første Meening; men Opponenterne bestrede den med
 saa megen Hidfighed, at man befrygtede, denne Trætte
 skulde tilsidst ende sig med et blodigt Slagsmaal, hvortil
 det vist nok og var kommet, hvis det forsamlede Raad
 ikke havde reist sig, og ved sin Myndighed dæmpet det
 udbrydende Klammerie. Mens Disputatsen varede blev
 der spilt paa Flöite. Flöitespilleren styrede Stridens Gang
 ved snart med haarde og heftige Stød i Flöiten at ophidse
 de Stridende, naar de bleve kolde, snart med milde og
 behagelige Toner at dæmpe deres Raserie. Men flige
 Midler have som oftest ingen Virkning. Thi det er van-
 skeligt at lade sig styre, naar der handles om vigtige Ma-
 terier, hvilket man har Beviser nok paa i vores Verden,
 hvor Underføgelsen og Opløsningen af indviklede og meer-
 tydige Opgaver ikke mindre sætte Blodet i Bevægelse.
 Imidlertid endtes denne Trætte, som syntes at tegne til
 Mord og Blod, med indbyrdes Lovtaler og Lykönsk-
 ninger, ligesom paa vore Academier, hvor, efter en

gammel vedtagen Skik, Præses altid med Seier gaaer ned af Kathedret.

Da Disputatsen var til ende gik Promotions-Acten for sig med følgende Ceremonier: Candidaten blev sat midt paa Gulvet i Hörefalen, hvor tre Pedeller, eller Academiets Betientere, med afmaalte Skridt gik hen og styrtede en heel Spand koldt Vand paa hans Hoved; fiden rögede de ham med lugtende Sager, og gave ham et Brækmiddel ind. De forrettede dette med al muelig Höitidelighed og Ærefrygt, og i det de nedböiede deres Hoveder udraabte de ham som lovlig creeret Doctor. Höistforundret over disse fremmede og besynderlige Ceremonier, vendte jeg mig til en lærd Abekat, som stod ved Siden af mig, og spurgte ham, hvad dette skulde betyde? Han ynkedes over min tykke Uvidenhed, og sagde mig, at ved Vandet, Rögelsen og Vomitiven betydedes, at man skal afstoe de gamle Pöbelpletter, og beslitte sig paa en nye over Almuen ophöiet Levemaade. Da jeg hørte dette, ærgrede jeg mig over min Dumhed, og fuld af Beundring spurgte jeg ikke et Ord meere, at jeg ikke skulde ansees for aldrig at have været för iblandt skikkelige Folk.

Da

Da Aften var forbi, blev der en stor Allarm af Trommer, Flöiter og Basuner. Den nye Doctor gik ud af Auditorium i en grøn Kappe, med et Belte om Livet, og blev fulgt hjem af hele den lærde Skare; men da han var kun af borgerlig Familie, blev han ikke baaren i en Bærevogn, men trukken i en Karre, med tvende Löbere i lange Kiorteler foran. Höitideligheden endtes, som sædvanlig, med en prægtig Smaus, hvor alle Gæsterne fik en Ruus; thi der blev drukken saa megen Viin, at de fleeste bleve baarne drukne hjem, og maatte i nogle Dage efter bruge Medicamenter inden de kom sig igien; saa at der i den hele Aft intet fattedes, at den jo fra Begyndelsen til Enden var fuldkommen höitidelig; og jeg kan bevidne, at jeg aldrig har seet nogen meere academisk Promotion, eller nogen Candidat lovligere creeret til Doctor i vor Verden.

Paa Raadhusene afgjöres Sagerne med en forunderlig Hastighed, saa at jeg virkeligen ikke noksom kunde beundre den lette og hurtige Fattekraft, som er dette Folk egen. Som oftest reise Dommerne sig længe för Advocaten har udtalt, og votere saa med saa megen Hurtighed og Ziirlighed, at det er en Lyft. Jeg gik ofte ind paa

disse Raadhuse, for at lære ret at kiende den Martinianiske Rettergangsmaade. I Begyndelsen forekom Dommene mig altid rigtige, og grundede paa naturlig Billighed; men ved nöiere Overveielse fandt jeg dem saa ubillige, daarlige og modsigende, at jeg meget heller vilde lade en Sags Udfald beroe paa Tærningkast, end overlade den til Dommernes Kiendelser i MARTINIA. Om Lovene kan jeg ikke sige det mindste, formedelst den Ubestandighed de ere underkastede; thi Lands Lov og Ret forandres her aarlig ligesom Moden i Klædedragt, saa at mange straffes for Handlinger, som ikke vare forbudne da de begik dem. Af denne Aarsag appellerer man altid fra de lavere til de höiere Retter, fordi man haaber, at den værende Lov under Processens Gang bliver afskaffet. Denne Feil reiser sig af Lovenes alt for hurtige Affattelse. Hertil kommer, at denne Nation finder saa megen Smag i alt hvad der er nyt, at den ækles endog ved de allernyttigste Love og Indretninger, saasnart de blive gamle. Den samme Letsindighed bemærkede jeg i deres Klædedragt og Pynt.

Advocaterne agtes her overmaade höit for deres spidsfindige Disputeremaade. Der gives somme, der vide saaledes

ledes at snøe sig, at de aldrig paatage sig uden tvivlsomme og uretfærdige Sager, for at lægge deres Færdighed for Dagen, og vise med hvor stor Klygt de vide at forandre fort til hyidt. Dommerne see gierne igiennem Fingre med en uretfærdig Sag, som med Spidsfindighed forsvares, og ere tilfreds, naar Processen blot er ført med alle Formaliteter. Ved saadan Leilighed pleie de at sige: Vi indsee rigtig nok, at Sagen er uretfærdig; men siden den med saa megen Kunst og Formelighed er forsvaret, kunne vi ikke undlade, i Betragtning af Sagførerens Duelighed, at afvige lidet fra Billighedens Regel.

Doctorerne i Loykyndigheden give Underviisninger i deres Videnkab til forskiellige Priser, efter Sagernes Natur. De, for Exempel, som lære at føre og vinde uretfærdige Sager, lade sig betale med tiue Stercolater; de derimod, som lære at føre retfærdige Sager, tage kun ti. Rets Formaliteterne ere saa mange og saa vidtløftige, at man igiennem den uhyre Mængde af paa hinanden dyngede Love og Forordninger, aldrig kan komme til Grunden i denne Videnkab; thi MARTINIANERNES overordentlige Skarpfindighed og flyvende Fattekraft væmmes ved alt, hvad der er simpelt og tydeligt, og finder

allene Smag i det, som er spidsfindigt, indviklet og forvirret.

Det samme gjelder om deres Religion, der slet ikke er praktisk, men blot speculativ. Saaledes have de to hundrede og tredive forskiellige Meeninger om hvad Skikkelse man kan tillægge Gud, og tre hundrede og sex og halvfemfindstive om Sielens Natur og Egenfkaber. MARTINIANERNE gaae ikke i Kirke, eller paa Theologiske Collegier, for at höre noget til Opbyggelse, eller lære, hvorledes man skal leve og döe vel; men blot for at höre med hvilken Kunst og Fiinhed de hellige Talere udtrykke sig. Jo uforstaaeligere deres Foredrag er, jo meere roses de; thi MARTINIANERNE höre ikke noget med Fornöielse, uden hvad de ikke forstaae.

De bekymre sig ikke nær saa meget om Ting, som om Ord; deres Talere stræbe meere efter pyntede Talemaader og kunstige Vendinger, end efter grundige Fornuftflutninger og giennemtænkte Beviser, og söge blot ved velklingende Perioder at kildre Örerne, og tilvende sig Tilhörerernes Opmærksomhed. Jeg vovede derfor ikke at tale noget om den christelige Religion her, hvis Lære udmærker sig ved tydelig Simpelhed og usminket Sandhed.

Den Anseelse, Projektmagere her staae i, gaaer over al Forestilling, og jo urimeligere og umueligere et Forflag er, jo sikkrere er det paa almindeligt Bifald. Da jeg engang talte med en vis Abekat om Jordklodens Beskaffenhed, og sagde ham, at dens Overflade var beboet, faldt han strax paa den Idee, at giennemgrave Jordkorpene, og bane en Vei til de overjordiske Folk. Han indgav sit Forflag, det behagede overalt, og der blev i kort Tid oprettet et OVERJORDISK HANDELS-COMPAGNIE, som Indbyggerne strømmede til i Hobetal, og kappedes om at kiöbe sig Actier i. Men da alting kom i Uorden ved disse Bevægelser, og adskillige Familier ved Actierne geraadede i yderste Armod, indsaae man omsider, at Forflaget var daarligt, og stod af fra dette Foretagende. Imidlertid, trods al den Skade denne Plan havde tilföiet Landet, fik dog Projektmageren ikke allene ingen Straf for samme, men blev endog for dens Storheds og Driftigheds Skyld overalt overvældet med Berömmelse; thi MARTINIANERNE pleiede at sige ved flige Leiligheder:

Blev end Udfaldet slet,
Var dog Indfaldet net.

Da

Da jeg ret nøie havde udstuderet Nationens Karakter, faldt jeg paa, at benytte mig af denne Svaghed, for at fætte mig i Anseelse der i Landet, og ved et eller andet nyt Paafund at forbedre min Tilstand. Ved at undersøge Statsforfatningen opdagede jeg adskillige Feil og Mangler deri: især fandt jeg, at de havde for mange Kunstnere og for faa Haandværkere. Jeg indleverte altsaa en Forestilling om at oprette flere Haandværker til offentlig Nytte. Men alle Forslag af denne Natur opvakte kun Latter og Foragt hos dette forfængelige Folk, som allene fandt Behag i Fias og Dukketöi.

Jeg ærgrede mig over min egen Dumhed, og tænkte ved mig selv: du er dog en Erkedosmer, og fortjener at blive Bærevogns Hest til din Dödsdag! Imidlertid lod jeg dog ikke Modet reent falde; og da jeg mærkede, at jeg intet udrettede ved nyttige Forslag, besluttede jeg, at forsøge, om jeg med et daarligt og unyttigt Paafund ikke kunde giøre meere Lykke. Jeg aabenbarede mit Forsæt for en fornuftig Abekat, som opmuntrede mig med disse Ord:

Vov en Ting, som der er Halsbrud ved,
Om ikke Hovedbrud! Forsøg et Stykke,

Som

Som baner Vei til Galgen! hvis din Lykke
 Du giöre vil paa dette Sted! —
 Han anførte mig Exempler af mange, som ved blotte
 Snurrepiberier og Börnespil, især ved at indføre nye Moder
 i Klædedragten, havde fat sig i Yndest hos Nationen.
 Jeg besluttede altsaa at være gal med de galne, og gien-
 nemgik til den Ende med omhyggelig Underfögelse alle
 de unyttige Kunster og daarlige Paafund jeg kiendte oppe
 i EUROPA. Efter modent Overlæg faldt mit Valg paa
 de Hovedprydelse, som vi kalde PARYKKER. Jeg saae
 at Landet havde en stor Mængde Giedder, af hvis Uld
 man nogenledes kunde giöre Parykker; og da min salig
 Stedfader just havde havt denne Profession, kunde jeg til
 Nöd fuske lidt paa Haandværket. Jeg forfærdigede alt-
 saa en Paryk af Gieddehaar, som passede mig, og frem-
 stillede mig i denne Prydelse for Præsidenten. Han stud-
 fede ved dette nye og usædvanlige Syn, spurgte mig
 hvad det skulde betyde, tog den af mit Hoved, satte den
 paa sit, og løb hen for Speilet for at see hvordan den
 klædte ham. Han fandt saa stor Behag i at see sig selv
 med denne Stads paa Hovedet, at han raabte i Henryk-
 kelse: GUDDOMMELIGT! JEG ER GUDERNE LIG! og

lod Hendes Naade kalde ind, for at tage Deel i hans Glæde. Hun blev ikke mindre glad end han, omfavnede og kyssede ham, og forsikkrede, at hun aldrig havde seet ham kiønnere, hvilken Meening alle Huusfolkene stemte i med. Hans Excellence vendte sig derpaa til mig, og sagde: "O KAKIDORAN! dersom denne din Opfindelse vil behage Raadet saa meget, som den behager mig, kan du giøre dig Haab om den meest ærefulde Belønning af Staten." Jeg takkede Hans Excellence underdanigst, og overleverte ham strax en Ansøgning, som jeg bad ham forelægge Raadet, hvori jeg udbredte mig over mit Paa-funds Fortreffelighed, som følger:

Deres Excellencer,

Höi- og Velbaarne,

Höiædle, höiviise og höilærde

RAADSHERRER!

"Den naturlige Tilböielighed, jeg stedse har fölt

"hos mig til at gavne Staten, og virke noget til almin-

"delig Nytte, har drevet mig til at optænke og for-

"færdige et nyt og hidindtil aldeles ubekiendt DÆKKE

"TIL HOVEDET, som jeg her underdanigst fremlægger,

"for at underkastes det höiansfeelige og höioplyste Raads

hol H "höi-

"höiviise Bedømmelse, ikke paatvivlende, at samme jo
 "naadig vil blive optaget, især da Opfindelsen figter til
 "Nationens Ziir og Ære, og vil kunne lægge hele
 "Verden for Dagen, at ligesaa meget som den berømme-
 "lige MARTINIANSKE Nation udmærker sig blandt alle
 "Verdens Folkeslag ved fortrinlige Dyder og Sielekræf-
 "ter, saa meget overgaaer den og alle andre Nationer
 "i Klædedragt og udvortes Prydelse, der giver Lege-
 "met Værdighed og Anseelse. Jeg bevidner helligt,
 "at jeg aldeles ikke har tænkt paa egen Fordeel i denne
 "Henseende, og fordrer derfor ikke heller mindste Be-
 "lønning for mit Arbeide; da det er mig fuldkommen
 "nok, efter min Evne at have bidraget til offentlig
 "Nytte og Statens Ære. Derfom imidlertid det höi-
 "anseelige og höiviise Raad skulde finde, at denne min
 "Umage fortiente Belønning, skal jeg med Taknemme-
 "lighed og Glæde tage imod en Godhed, som vil viise
 "hele Verden dets prægtige Gæmildhed, og opmuntre
 "andre til lignende eller større Kunstopfindelser. Blot
 "i denne Betragtning vil jeg ikke sætte mig imod det
 "höiviise Raads og ædle Martinianske Folks Erkiendt-
 "lighed og Gunstbeviisninger. Anbefalende mig i

"övrigt til de höioplyfte höie Herrers gunstige Bevaa-
"genhed, forbliver jeg, med dybeste Ærefrygt,

Det höiædle og höiviise Raads
underdanigste Tiener

"MARTINIA, KAKIDORAN."

den 7de i Maaneden Astral.

Hans Excellence, Hr. Præsidenten, tog denne Anfög-
ning, tilligemed Parykken, med sig da han gik i Raadet.
Jeg hørte, at alle Sager, som vare for samme Dag, bleve
fatte til Side, saa meget fik de at bestille med at under-
föge dette Paafund. Da det kom til Votering, roeste alle
Opfindelsen, fandt at Arbeidet var et Mesterstykke, og
tildömte den beskedne og uegennyttige Kunstner en Belön-
ning. I hele Raadet vare kun tre Raadsherrer, som fatte
sig derimod; men de kom i flemt Udraab derfor, og
bleve overalt lastede, som ukyndige, smaglöse og udue-
lige Medlemmer.

Saasnart Raadsflutningen var affattet, blev jeg kaldt
op i Raadsalen. Ved min Indtrædelse reiste en gammel
Abe sig, som, efterat have takket mig i hele Republikens
Navn, og forkyndet mig, at mit Arbeide skulde vorde
belønnet efter Fortieneste, spurgte mig: hvor lang Tid
jeg

jeg behövede til et faadant Hovedsmykkes Forfærdigelse? Jeg svarte, at det var mig Belønning nok, at mit Kunstarbeide havde vundet saa store Mænds og det hele Raads Bifald; for Resten forbandt jeg mig til, i to Dage at giøre en anden Paryk færdig, og hvis man vilde give mig til Hielp nogle Abekatter, som vare vandte til Haandarbeide, skulde jeg i een Maaned forfærdige saa mange Parykker, som der behövedes til den hele Bye.

Men herved blev Præsidenten heed om Örerne, og udbröd med megen Heflighed: "Det være langt fra, min kiere KAKIDORAN, at denne Prydelse skulde blive almindelig for hele Byen, og, ved at bruges uden Forskiel af enhver, blive gemeen! Adelen maa nödvendig have noget at udmærke sig fra Pöbelen med." Alle de anseeligste Medlemmer i Raadet bifaldt hans Meening, og det blev overdraget Politimesteren, at paasee denne Raadsbeslutnings Overholdelse, at Adelen ikke, ved et alt for almindeligt Brug af Parykker, skulde tabe noget af sin Rettighed, og et saa fortreffeligt Smykke besmittes af den gemeene Pöbel. Men dette Forbud havde samme Virkning, som alle med Hensigt paa forskiellig Stand givne Overdaadigheds Forordninger pleie at have: Al-

muen fik kun desto større Lyft til at overtræde det. Da alle fandt særdeles Behag i denne Prydelse, saa forskaffede de velhavende Borgere sig, deels ved deres Venners Indflydelse, deels ved Penge, Titler eller Adelsbreve, saa at den halve Bye i kort Tid blev nobiliteret. Da der siden indströmmede Ansögninger paa Ansögninger fra Provindserne, fandt Raadet omsider for got, at ophæve dette Forbud, og tillade enhver uden Forskiæl at bruge Paryk. Jeg havde altsaa den kildrende Fornöielse, at see hele det Martinianske Folk PARYKKET, inden jeg forlod Landet. Og sandelig! man kan ikke forestille sig, hvor pudseerligt et Syn det var, at see disse Aber med Parykker paa! Hele Nationen gjorde saa meget af dette Paafund, at man indførte en nye Tidsregning derefter; og fra denne Tid af begynder PARYK-ALDEREN i de Martinianske Aarböger.

Hvad mig selv angaaer, da blev jeg overvældet med Berömmelser og Lovtaler, indhyllet i en Purpurkappe, og baaret i Præsidentens Bærevogn tilbage fra Raadhuset, saa at den samme Porteur, der nyelig havde været min Kammerat, nu maatte være min Hest. Fra denne Dag af spiste jeg bestandig ved Hans Excellences eget Bord.

Jeg

Jeg begyndte nu, efter dette glimrende Forfpil til min Lykke, at lægge Haand paa det Arbeide jeg havde lovet, og fik, ved Hielp af de Medarbeidere man havde givet mig, i en Hast faa mange Parykker færdige, som behövedes til hele Raadet; og da jeg havde fvedt omtrent en Maaned herover, overbragte man mig et Adelsbrev af følgende Indhold:

"I Betragtning af den yderst fortreffelige og Staten
 "meget nyttige Opfindelse, hvormed KAKIDORAN,
 "barnföd i Byen EUROPA, har gjort sig fortient af
 "hele den Martinianske Nation, have vi besluttet, at
 "optage ham i Adelftanden, faa at han, og alle hans
 "Efterkommere, herefter skulde ansees for rette og ægte
 "Adelsmænd, og nyde alle de Fortrin, Rettigheder og
 "Herligheder, som Adelen i MARTINIA er i Besid-
 "delse af. Fremdeles have vi besluttet, at forherlige
 "ham med et nyt Navn, faa at han, fra denne Dag,
 "ikke længer skal kaldes KAKIDORAN, men KIKIDO-
 "RIAN. Ydermeere, da samme hans nye Værdighed
 "medförer en bekofteligere Levemaade, anfætte og
 "bevillige vi ham en aarlig Pension af TO HUNDREDE
 "PATARER, til at före sin Stand med, som det en
 "Mar-

"Martinianfsk Adelsmand egner og anftaaer. Givet paa
"Raadhufet i MARTINIA, den fiende Dag i Maanedens
"MERIAN, under Raadets ftore Segl."

Saaledes blev jeg fra en uffel Porteur pludfelig forvand-
let til en anfeelig Adelsmand, og levede en Tid lang i
ftor Herlighed og Ære. Da man kom efter, at jeg gialdt
færdeles meget hos Præfidenten, fögte alle min Gunft og
Beskyttelfe. Mine Klienteres Smigrerie gik faavidt, at de
giorde Oder og Lovfange til mig i Skokketal, hvori de
tillagte mig Dyder, fom jeg ikke kiendte det mindfte til.
Adskillige, fkiöndt de meget vel vidfte, at jeg var Borger
af en aldeles ubekiendt Verden, toge ikke i Betænkning
at giöre min Stamtavle, og regne min Slægt ud i mang-
foldige Ahner fra de allerförfte Fabeltider. Men dette
fmagte mig ikke fynderligen; thi jeg holdt det ikke juft
for meget ærefuldt, at nedftamme fra Abekatter. End
videre, da det var Mode hos MARTINIANERNE, at op-
höie de Fornemmes Haler omtrent fom Poeterne hos os
ophöie Fruentimmernes Skiönhed, faa befang adskillige
Digtere, for at fætte fig i Gunft hos mig, min Hales
overordentlige Skiönhed, uagtet jeg ingen havde. For
at fige alting med faa Ord: deres Kryben gik til flig en
Yder-

Yderlighed, at en vis Mand af temmelig høi Stand, hvis Navn jeg af Agtelse for hans Familie ei vil nævne her, undsaae sig ikke ved at tilbyde mig sin Kone til behagelig Brug i alle Maader, imod at jeg til Vederlag anbefalede ham paa det beste hos Hans Excellence, Herr Præsidenten.

Denne lumpne Kryben og Hyklen, hvortil hele Nationen er hengiven, gör, at man ikke kan udholde, at læse de Martinianske Aarbøger, da de indeholde næsten intet uden usle Smigrerier og Lovtaler, uagtet at Stilen i Almindelighed er net og glimrende. Derfor frembringer og dette Land meget bedre Poeter end Historieskrivere. Det er ganske vist en afgjort Sag, at der ingensteds i Verden gives høiere Digtere, hvilket man maa tilskrive MARTINIANERNES ualmindelig stærke Indbildningskraft.

Min Helbred var, for det meste, i meget god Stand her, endskiönt Heden, som Solens bestandige Nærværelse forarsager, faldt mig temmelig besværlig. Jeg laae rigtig nok engang af en hidfig Feber, men den varede kun kort, og jeg maae tilstaae, at Lægen, som gik til mig, faldt mig ufordrageligere end Sygdommen selv, formedelst den evige Snaksomhed, som er dette Folk egen. Da han

förste Gang kom ind til mig, kunde jeg ikke bare mig for Latter, ved at see den samme Person, som nylig havde taget mit Skiæg af, og spurgte ham, hvorledes han i saadan Hast var bleven omskabt fra en Skiægskraver til en DOCTOR MEDICINÆ? Han svarte mig, at han levede af begge disse Bestillinger. Da jeg hørte det, tog jeg lidt i Betænkning, at betroe mit Liv i en flig Polyhistor's Hænder, og sagde, at jeg heller vilde have en Doctor, som blot gav sig af med Lægekunsten; men han forsikkrede mig höit og dyrt, at der ikke var saadan en at finde i hele Byen. Jeg saae mig altsaa nödt til at antage ham. Hans overordentlige Ilfærdighed opvakte endnu meere min Forundring; thi han havde ikke saasnart foreskrevet mig en Drik, för han gik bort igien, sigende, at han ikke havde Tid til at opholde sig længer hos mig for andre Forretningers Skyld. Jeg spurgte ham, hvad det var for Forretninger, som det haftede saa meget med? og han svarte mig, at han ved dette Klokket maatte forrette sit sædvanlige Embede i en Underret, hvorved han var Skriver. Denne Skik, at have saa mange Jern i Ilden, var, som jeg mærkede, giængse overalt i dette Land, hvor ingen undslaaer sig for at paatage sig

adskil-

adskillige, hinanden ganske modsatte Forretninger. Denne Selvtillid grunder sig paa det hurtige Genie, hvormed de i forunderlig Hast udføre alle Ting. Men af de mange Feil og Forplumringer der bleve begangne her, lærte jeg, at disse flyvende Hoveder meere zire end nytte en Stat.

Da jeg saaledes i en Tid af to Aar havde levet i dette Land, först som PORTEUR, og siden som ADELSMAND, mödte der mig ganske uformodentlig et Tilfælde, som nær havde givet mig det sidste Stöd. Jeg havde hidindtil staaet i besynderlig Yndest i Hans Excellences Huus, og især viiste Hendes Naade, Frue Præsidentinden, saa megen udmærket Godhed for mig, at jeg syntes at være den förste blandt alle hendes Yndlinger. Hun havde ofte værdiget, at tale med mig i Eenrum; men endskiönt hun syntes at finde særdeles Behag i min Nærværelse, viiste hun dog saa megen Tilbageholdenhed og Undseelse i hendes Tale, at jeg ikke kunde andet, end tage hendes Gunstbeviisninger i den uskyldigste Meening, og faldt ikke paa ringeste Mistanke om, at Kilden til denne Artighed skulde være en uanstændig Tilböielighed, især hos en Dame, der udmærkede sig blandt Abekatinderne ligesaa

meget ved sine Dyder, som ved sine Ahner. Men da nogen Tid var gaaet, begyndte een og anden Tvetydighed i de Ord, hun lod falde, at indgive mig en Slags Mistanke om fligt, især da jeg lagde Mærke til,

At stundom, naar i lyse Smil,

Hvis Glands forsvandt i pludselige Taarer,

Hun stirred' paa mig, taus og mild,

Bedrövet glad, og stille vild,

Med al den Ömhed, al den Ild,

Som kildrer i det Öieblik den saarer,

Det halvbedækte Bryst sig hæved' op og ned

Med fynderlig Urolighed,

Og Suk, hvortil man ingen Aarsag fandt,

I deres Födsel döde —

Og hendes Anfigts Rosenröde

Forsvandt i Liljens Glands, som atter svandt

For Morgenrödens fulde Purpurflamme,

Der bluffed' op, og fluktes i det samme.

Denne Formodning blev endelig til fuldkommen Vis-
hed, da en Kammerpige bragte mig en Dag følgende
Seddel:

meget

2 11

"Elfke-

"Elskeligste KIKIDORIAN!
 "Følelsen af hvad jeg skylder min Stand og høie
 "Herkomst, og den Undseelse, som er mit Kiøn med-
 "födt, har hidindtil hindret de Gnister af Kierlighed,
 "som længe hemmeligen have ulmet i mit Bryst, fra at
 "udbryde i aabenbar Flamme. Men jeg er mat af
 "Striden, og mit Hierte kan ikke længer modstaae sin
 "fortryllende Fiende. Hav Medynk med et Fruentim-
 "mer, som kun den yderste Grad af brændende Kier-
 "lighed har kunnet aftvinge denne Tilstaaelse.

PTARNUSA."
 Jeg kan ikke beskrive, hvor underlig jeg blev tilmode
 ved denne ganske uventede Kierligheds Erklæring. Men
 da jeg holdt det for bedre, at udsætte mig for en rasende
 Dames Hevn, end at synde mod Naturens Orden, ved
 en skiændig Omgængelse med en Skabning, der ikke
 hørte til min Art, opfattede jeg strax et Svar, der lød
 omtrent saaledes:

"Naadige Frue!
 "Den bestandige Bevaagenhed, Hans Excellence, Deres
 "Herr Gemal, har viist imod mig, de Velgierninger,
 "hvormed han, uden min Fortieneste, har overøst mig,

"den moralske Umuelighed i at opfylde Deres naadige
 "Forlangende, og utallige andre Aarsager, som jeg ikke
 "vil nævne, bevæge mig til, heller at underkaste mig
 "min naadige Frues Vrede og Unaade, end samtykke i
 "en Handling, der vilde brændemærke mig, som den
 "utaknemmeligste og nedrigste blandt alle tobeenede
 "Skabninger. Foruden at det, man forlanger af mig,
 "er mig bitterere end Döden, vilde denne Gierning, om
 "jeg villigede deri, geraade til Vanære for een af de
 "anseeligste Familier i Staten, og min Villighed vilde,
 "fræmfor alle andre, skade den Person, som har forlangt
 "den. Med de helligste Forsikkringer maae jeg altsaa
 "her erklære, at jeg ingenlunde i denne Henseende
 "kan svare til Deres Önsker, naadige Frue, skiönt jeg
 "for Resten mod alle Deres andre Befalinger lover en
 "blind Lydighed.

KIKIDORIAN."

Neden under satte jeg følgende Paamindelse:

E. S. "Betänk den store Synd De gör!"
 "Flye, för det er for filde!"
 "Jag ikke Dyden reent paa Dör!"
 "Lad AMOR Dem ei hilde!"

den

"Tænk Følgerne, hvis han Dem faaer

"I fine lumfke Snarer!

"O! Syndens Lyft faa snart forgaaer;

"Men Pinen længe varer."

Dette Svar forfeglede jeg med mit Signet, og gav Kammerpigen, som strax bragte det til sin Frue. Det havde den Virkning, som jeg formodede: hendes Kierlighed blev forvandlet til det bitterste Had —

Omfonst den ellers stærke Tunge stræbte,

At velte hendes Vredes Udtryk frem;

Fortvivlet Skam hvert Ord paa Læben dræbte,

Og ingen Taarer randt; thi Smerte hemmed' dem.

Hvert Öie lynte Hevn; med vilde, grumme Miner

Hun, lig en Furie, foer rasende afsted —

Imidlertid udsatte hun sin Hevn faa længe, til hun havde faaet Kierlighedsbrevet, som hun havde tilskrevet mig, tilbage. Saasnart hun havde forfikkret sig det, underkiøbte hun nogle Personer, som skulde bevidne med Eed, at jeg i Hans Excellences Fraværelse havde forsögt paa, at tage hende med Vold. Denne Fabel blev indklædt og forestillet med faa megen Kunst og Sandsynlighed, at Præsidenten aldeles ikke tvivlte paa Sagens Sandhed, og gav

Befa-

Befaling til, at kaste mig i Fængsel. I denne fortvivlede Forfatning faae jeg intet andet Middel til Redning, end at tilstaae den mig paadigtede Forbrydelse, og bede Præsidenten om Naade, hvorved jeg haabede, at stille hans Vrede, eller i det mindste formilde min Straf; thi at indlade mig i Proces med een af de fornemste og mægtigste Familier, især i et Land, hvor man ikke feer faa meget paa Sagen selv, som paa Parternes Stand, forekom mig meget taabeligt. Jeg lod derfor al Undskyldning og Forsvar fare, bad og græd, og bönfaldt ikke om Straffens Eftergivelse, men blot om en Formildelse deri.

Jeg blev altsaa ved, at bekiende mig skyldig i en Misgierning, som jeg aldrig havde drömt om, benaadet med Livet, og dömt til evigt Fængsel. Mit Adelsbrev blev mig strax frataget og revet i Stykker af Böddelen, og jeg selv blev henflægt paa en Gallei, som Slave. Det var et af de Skibe, som tilhøre Republiken, og laae feilklart for at afgaae til MEZENDORES eller VIDUNDERLANDENE, hvilken Reise pleier altid at foretages paa en vis Tid af Aaret, nemlig i Maaneden RADIR. Fra disse Lande henter man de Varer, som MARTINIA ikke selv frembringer, saa at MEZENDORES ere saa at sige Martinia-

tinianernes INDIER. Det MEZENDORISKE Handels-Compagnie bestaaer af Kiöbmænd, saavel adelige, som borgerlige, hvilke ved Skibenes Hiemkomst deele Varerne imellem sig, i Forhold til det Antal af Parter, eller Actier, de have deri. Skibene drives frem, deels ved Seil, og deels ved Aarer, og ved hver Aare sidder to Slaver. Jeg blev een af disse ulykkelige. Man kan let forestille sig, hvorledes jeg var tilmode ved at skulle trælle og pidskes, som Galleislave, især da jeg ved ingen Forbrydelse havde fortient denne Plads iblandt Misdædere.

MARTINIANERNE fældede, i Forhold til deres forskellige Gemytter, forskellige Domme over denne Hendselse. Nogle troede vel, at jeg havde fortient min Straf; men da de saae mig lide den, ynkedes de over mig. Andre holdt for, at man burde have taget mine forrige Fortienester i Betragtning, og i den Henseende i det mindste formildet Straffen. De retskafneste og beste blandt Aberne mumlede indbyrdes om, at jeg var falskeligen anklaget; men ingen vovede at antage sig min Sag, af Frygt for mine mægtige Modstandere. Jeg besluttede altsaa at bære min tunge Skiebne med Taalmodighed. Den største Tröst i min Elendighed var den

tilstundende Reise, paa hvilken jeg haabede at finde nye Næring for min umættelige Nysgierrighed, uagtet jeg ikke fæstede Troe til alt hvad Söefolkene fortalte om de forunderlige Ting jeg vilde faae at see, og kunde ikke faae i mit Hoved, at der gaves saa mangfoldige og store Vidundere i Naturen, som samme maatte være, efter deres Beskrivelse. Vi havde adskillige Tolke ombord med, som det Mezendoriske Handels-Compagnie betjener sig af paa disse Farter, til Underhandlingerne ved Indkiöbet og Udfalget.

Abildgaard pinx.

Clemens Sculps.

ELLEVTE KAPITEL.

Seiladfen til Vidunder-Landene.

Inden jeg skrider til denne Söereises Beskrivelse, maae jeg i Forveien paaminde alle strenge og ubarmhiertige Kunstdommere om, ikke at flaae alt for mange Rynker paa Panden eller Næsen, ved Fortællingen om Ting, som synes at stride imod Naturen, og overgaae alle det meest troende Menneskes Troekræfter.

Jeg fylder ei min Bog med tomme Navne,

Med Flittervid og Svulst og prægtig Fias;

Jeg vil, at den skal, meer end moere, gavne:

Og Sandhed er dens Præg, og Simpelhed dens Stads. Jeg fortæller utroelige, men sandfærdige Ting, som jeg har seet med mine egne Öine. Raae og ukyndige Hiemfödninger, som aldrig have sat Foden uden for deres Födested, holde alt det for Fabel, som de ikke have hört eller seet Mage til fra Barnsbeen; men lærde Folk, især de, som have nogen Kundskab i Naturhistorien, og have lært af Erfaring, hvor frugtbar Naturen er paa Foran-

dringer, fælde billigere Domme over de ufædvanlige Ting,
man fortæller dem.

Hvo studser ved en Hals saa tyk, som tre,
Blandt ALPERNES besneete Höie?

Hvo undres ved i MERÖE

Et större Bryft end Pattebarn at see?

Hvem sætter i Forundring blaalt Öie,

Lysgule Haar, og hornet Pandes Dusk

Hos RHINENS Sön den krigeriske Cherusk?

Hvad andensteds man aldrig finder,

Er her og der almindeligt;

Paa Stedet studser ingen over fligt.

Saa nævestor PYGMÆE til spæde Hofte binder

Det fingerlange Sværd,

Og mod en talrig, vinget Hær

Paa Marken iler ud i Ledingsfærd;

Snart grumme TRANE ham i Kampen overvinder,

Og snapper lille Helten i sin Kloe,

Og seirende med ham igiennem Luften iler.

Enhver, hos os, som faae det Syn, vist loe;

Der ingen, hvor man seer det daglig, smiler,

End sige leer; skiöndt hver i sig en Hær,

Endog

Endog den længste af de tvende höie,
 Som staae paa begge Flöie,
 Kun een Fod lang fra Taa til Toppen er.
 Man har i fordum Tid fundet Mennesker i SCYTHIEN,
 de saa kaldte ARIMASPER, der havde kun eet Öie, som
 sad midt i Panden. Andre under samme Himmelegn
 havde Fodbladene vendte bag ud. I ALBANIEN födtes
 Mennesker, som i deres Barndom havde graae Haar. De
 gamle SAUROMATER spiiiste kun hver tredie Dag, og
 fastede i de to andre. I AFRIKA gaves visse Familier,
 som kunde forhexe Folk med deres Snak. Det er en
 bekiendt Sag, at der vare visse Personer i ILLYRIEN,
 med to Öiensteene i hvert Öie, som dræbte Folk med
 deres blotte Syn, ved at stirre længe paa dem, naar de
 vare vrede. Paa Biergene i HINDOSTAN har man truffet
 hele Folkeslag med Hundehoveder, som giöede: og
 andre, som havde Öinene paa Ryggen. Ligeledes har
 man i de alleryderste Egne af INDIEN fundet Indbyg-
 gere, hvis Kroppe vare lodne, og havde Fiær ligesom
 Fugle, der levede uden Mad, blot ved at lugte til Blom-
 sterne. Hvo skulde kunne troe dette og andet meere,
 hvis ikke PLINIUS, een af de alvorligste Skribentere,
 K k 3 havde

*London
 July*

havde helligen forfikkret, at han hverken havde hört eller læst det mindste herom; men seet det altsammen selv med sine egne Öine? Ja, hvo skulde have troet, at Jorden var huul, at der inden i den var baade Sol og Maane, derfom ikke min egen Erfaring havde opdaget denne Hemmelighed? Hvo skulde have tænkt det muligt, at der fandtes en Klode, som var beboet af gaaende, fornuftige Træer, hvis ikke samme Erfaring havde fat det uden for al Tvivl? Imidlertid vil jeg dog ikke yppe Klammerie med nogen, for sin Vantroie i denne Henseende; thi jeg maa tilstaae, at jeg selv, för jeg gjorde denne Reise, havde en Slags Mistanke om, at det var blotte Eventyrer og Ammestue-Historier, hvad Skipperne fortalte.

I Begyndelsen af Maaneden RADIR gik vi ombord, lettede Anker, og

Vinden i spilede Seil omfavned' de bugnende Master,

Og, som Pilen i Luften, med lynende Fart, uden Hinder,

Giennemhvinede Kiölen de svindende fraadende Bölger.

Vinden blev ved at være god i nogle Dage, i hvilken Tid vi arme Roersknægte havde got, da man ingen Aarer behövede; men paa den fjerde Dag blev det stille.

Sei-

Seilene faldt: i en Snup var' alle paa Bænkerne rede,
 Og med pladskende Slag flog Aarerne Himlen i Vandet.
 Da Skibskapteinen faae, at dette Arbeide faldt mig meget
 besværligt, lod han mig hvile imellemstunder, og befriede
 mig tilfids aldeles fra denne Trældom. Jeg veed ikke
 af hvad Aarsag han var saa artig imod mig, enten det
 kom deraf, at han troede mig uskyldig, eller fordi han
 holdt Opfinderen af de majestætiske PARYKKER en bedre
 Skiebne værd. Han havde selv taget tre PARYKKER
 med sig, som han lod mig krølle og holde ved lige, saa
 at jeg fra en Roersslave pludselig blev omdannet til en
 Haar skiærer. Hans Artighed gik saa vidt, at han altid,
 naar vi kom i en Havn, lod mig være een af dem, som
 gik i Land, hvorved jeg fik overflødig Leilighed til at
 stille min Nysgierrighed.

I lang Tid mødte os ikke det ringeste, som var
 værd at lægge Mærke til; men saasnart vi havde tabt
 Landet af Sigte,

Hævede nye Gestalter sig op af det bævrende Havsvælg.
 Det var HAVFRUER, som naar Veiret blev stille, og
 Bølgerne lagde sig, svømmede hen til Skibet for at bede
 om Almisse:

Men-

Menneske-Næser og Munde, med Örer og Öine de
havde,

Pander og Hager, og alt, hvad Menneskehoveder
anstaaer,

Hver, fra Iffen til Beltet den skiönneste Jomfrue, var
neden

Skialdækt, finnet og sort, som Halen af fæleste Hvalfisk.
Deres Sprog havde saa megen Lighed med det MARTI-
NIANSKE, at endog nogle af Matroserne kunde snakke
med dem uden Tolk. Een af dem bad mig om et
Stykke Kiöd; da jeg gav hende det, saa hun opmærk-
som paa mig, og raabte:

Snart du vorder en Helt, og mægtige Landes Behersker!
Jeg loe af denne Spaadom, som af et tomt Smigrerie,
endskiöndt Matroserne bandte paa, at Havfruernes Forud-
sigende fielden floge feil. Efter otte Dages Seilads saa
vi endelig et Land, som Skibsfolkene kaldte PICARDA-
NIA. I det vi lagde ind i Havnen, kom en Skade fly-
vende, som de sagde, var General-Told-Inspekteuren, en
meget betydelig Mand. Jeg havde Möie med at bare
mig for Latter, da jeg hørte, at en Skade beklædte saa
anseeligt et Embede, og saa en Skatmester

Op

Op i den tyndere Luft sig svinge med susende Vinger,
Til han tabtes, som Prik, blandt Himmelens blaalige
Skyestænk.

Af Inspecteurens Dannelsse sluttede jeg, at Visitererne og
de ringere Toldbetientere maatte være Fluier.

Efterat han tre Gange havde fløiet om vort Skib,
fløi han i Land, og kom tilbage med tre Skader. De
satte sig alle paa Forstavnen. Jeg havde nær bristet af
Latter, da jeg saa een af vore Tolke nærme sig med
mange Komplimenter til disse Skader, og hørte ham holde
en lang Tale med dem. De vare komne for at eftersee
Ladningen, og undersöge, om vi ikke havde forstukket
een eller anden forbuden Vare, især den Plante SLAK,
hvis Indförfel er paa det strængeste forbuden. De pleie
derfor med yderste Omhyggelighed at efterspore samme,
og krybe rundt omkring i alle Kroge af Skibet, rode i
alle Pakker og grave i alle Lommer, for at opsnuse den.
Sagen er, at Indbyggerne elske særdeles denne Plante, og
tiltuske sig den for andre meget ypperlige og nødven-
dige Varer, hvorover Landets egne Planter, der kunde
tiene til samme Brug, tabe deres Priis, saa at PICARDA-
NERNE deri fuldkommen ligne EUROPÆERNE, der ere
L I saa

faa begierlige efter alt, hvad der frembringes i fremmede Lande, og maa hentes meget langt borte.

Da General-Told-Inspekteuren temmelig længe havde talt med vore Tolke, gik han ned i Rummet med de andre Skader. Da han kom op igien, faae han meget forbittret ud, og lod os vide, at al Handel imellem os og hans Nation herefter skulde ophøre, efterfom vi havde overtraadt den eengang fluttede Tractat, ved at bringe forbudne Varer med os. Men Skibskapteinen, der vidste af Erfaring, hvorledes man strax kan stille Told-Inspekturers Vrede, forærte ham nogle Pund SLAK af beste Sort, hvorpaa han blev god igien, lod som ingen Ting var, og tillod os, at løffe. Da vi havde udloffet, kom strax en stor Mængde Skader tilflyvende, som alle vare Kiöbmænd. Imidlertid gik Kapteinen i Land med mig og to andre Abekatter, nemlig vor Superkargo og en Tolk.

Vi vare budne til Bords hos Hr. General-Told-Inspekteuren. Der var imidlertid intet Bord; thi PIKARDANERNE kunne ikke bruge Stole; man dækkede derfor midt paa Gulvet. Man frembar mangfoldige prægtige og kostbare Retter, men paa overmaade småabitte Fade: og da Kiökkenet var i det överste Stokværk, kom fire Skader

ned-

nedflyvende med hver Ret igiennem en Aabning i Loftet. Da vi havde spist, viiste Hr. General-Told-Inspecteuren os sit Bibliothek. Det bestod af en temmelig stor Mængde Böger; men i saa smaa Formater, at de største Folianter neppe vare saa store som Musen-Almanakker. Jeg kunde ikke bare mig for at smile, ved at see Bibliothekaren flyve op til de överste Hylder, for at tage Smaaböger i Octav og Duodez ned. De PICARDANSKE Huse ere ellers ikke vores meget ulige i Bygning og Udziiring, undtagen, at Sengene hænge tæt under Taget, ligesom Fugle-Reeder. Man vil forundre sig over, hvorledes det er mueligt, at Skader, der dog høre til de mindre Fugle-flag, kunne opføre saa store Bygninger; men at det virkelig lod sig giøre, blev jeg overbevist om, ved at see dem arbeide paa et Huus, som netop den Gang stod i Bygning. Der vare tusinde Arbeidsfolk i Bevægelse derved. Mængden, og den Lethed, hvormed de flyve, erstatter paa en Maade Mangelen paa Kræfter, saa at de i næsten lige saa kort Tid, som vi, faae en Bygning færdig.

Vi havde ikke den Fornöielse at see Frue General-Told-Inspecteurinden, siden hun just laae i Barselseng;

thi Barfelkonerne her pleie ikke at lade sig see, för Börnene have faaet Fiær paa Kroppen; men hun vilde nu snart vove sig ud, sagde hendes Mand, siden Ungerne begyndte allerede kiönt at duunes.

Vi opholdt os ikke længe i dette Land, hvorfor jeg ikke kan indlade mig i nogen nöiagtigere Beskrivelse over dets Forfatning, og Indbyggernes Karakter og Sæder. Alle Gemytter vare i Giæring og Uroe paa samme Tid, formedelst en Krig, som nylig var udbrudt imellem PICARDANERNE og deres Naboer, KRAMSFUGLENE, især da der Dagen efter vor Ankomst kom Tidende om, at Skaderne i en stor Lufttrefning vare slagne, hvorfor og den commanderende General, efter holdet Krigsraad, blev dömt til at miste sine Vinger, som her holdes for en skrækkelig Straf, og næsten ligesaa stor, som den, at miste Livet. Saasnart vi havde affat vore Varer, gik vi til Seils igien. Ikke langt fra Strandbredden faae vi Söen bedækket med Fiær, hvoraf vi sluttede, at Slaget imellem Skaderne og Kramsfuglene havde været holdt der.

Efter tre Dages lykkelige Seilads naaede vi MUSIK-
LANDET. Saasnart vi havde ankret, gik vi i Land. Een af vore Tolke spadserede foran med et musikalsk Instru-
ment,

ment, som man i Europa kalder BAS, hvilket forekom mig meget latterligt, da jeg ikke kunde begribe til hvad Ende han flæbte denne Byrde med sig. Da vi fandt alting tomt og öde, og ikke faae Spor til nogen levende Skabning, befalede Kapteinen, ved Stöd i Trompeten, at underrette Indbyggerne om vores Ankomst, paa hvilken Lyd der strax kom löbende henved tredive musikalske Instrumenter, eller BASSER, paa eet Been. Da der paa min hele Reise aldrig havde mödt mig noget saa forunderligt, forekom det mig i Begyndelsen, som lutter Hexerie; men jeg mærkede snart, at disse FIOLBASSER vare Indbyggerne der i Landet. Oventil havde de paa en temmelig lang Hals et lillebitte Hoved; Kroppen selv var smal, og omgivet med en glat Bark, der ikke fluttede tæt til Livet, saa at der imellem begge var et temmelig viidt, tomt Rum. Over Navlen havde de af Naturen en Stoel, over hvilken de fire Strænge vare spændte. Den hele Maskine hvilede paa et eeneste Been, saa at de meere sprang end løb, og hoppede med en forunderlig Hastighed over Marken. Kort sagt, man kunde have taget dem for virkelige musikalske Instrumenter, hvad Dannelsen angik, hvis de ikke havde haft tvende

Hænder og Arme. I den eene Haand holdt de Buen, den anden brugte de til Grebene. Da vor Tolk vilde tale med dem, tog han Bassen, som han havde med sig, i sin venstre Haand, Buen i den høire, satte sig ret i Stilling, og begyndte at spille. De svarte ham strax med Strög paa deres Stränge, og, ved saaledes at afvexle med hinanden, blev det til en ordentlig musikalsk Samtale. I Begyndelsen spillede de blot ADAGIO med megen Velklang; men strax derpaa gik de over til skurrende Toner, som gjorde ondt i Örerne, og tilfids endtes Musiken med en særdeles munter og behagelig PRESTO. Saasnart voré Folk hørte det, hoppede og sprang de af Glæde, sigende, at Akkordten om Varerne nu var sluttet. Jeg kom siden efter, at den ADAGIO, de först spilte, betydede en Indledning til Samtalen, og bestod blot i Komplimenter paa begge Sider: siden, mens DISSONANTSERNE varede, trattedes man om Prisen, og endelig tilkiendegav den södklingende PRESTO, at man var kommen overeens om Kiöbet; thi strax efter blev Skibet udloffet. Iblandt de Varer, som indføres her, er KOLOFONIUM den allerbetydeligste, hvormed Indbyggerne i Landet smöre deres Buer eller Taleredskaber.

Man

Man straffer store Forbrydere med at lade Buen tage fra dem; og at miste den for bestandig, ansees som Livsstraf. Da man sagde mig, at der paa et Ting i Nærheden blev ført en Sag, løb jeg derhen, for engang at være Vidne til en musikalsk Rettergang. Sagførerne spillede paa deres Mavestrænge, isteden for at tale, og saa længe Sagen blev forhandlet hørte man intet uden Dissonanser, saa at al deres Veltalenhed bestod i Strög med Buen og Fagter med Hænderne. Saasnart Trætten var forbi, reiste Dommeren sig, tog sin Bue og spillede en ADAGIO. Jeg mærkede, at dette var det samme, som at affige Dommen; thi der sprang strax nogle Retsbetiente frem, og tog Buen fra Synderen, som havde tabt sin Sag.

Börnene her see ud, som de Instrumenter vi kalde VIOLINER. De faae ingen Bue før de ere tre Aar gamle. Naar de gaae ind i deres fjerde Aar, blive de satte i Skolen, for at undervises i Grebene paa Strængene og Strögene med Buen, hvilket er her det samme, som hos os at lære at læse. De komme ikke fra Skolemesteren, før de have lært at gribe reent, stryge med Buen, at det ikke skurrer, og selv kunne opfinde en Melodie. Vi havde vor store Plage med disse Börn, som forfulgte os

18 med

med deres Musik. Vor Tolk, som forstod Instrument-sproget, sagde os, at disse Basunger tiggede om Kolofo-nium. Saa længe de bad, hørte man en GRAVE eller ADAGIO: men naar de fik noget spillede de PRESTO, hvormed Takfigelse udtrykkes. Fik de intet ophørte deres hele Musik aldeles.

Da vi efter Önske havde bragt vore Ting i Rigtig-hed, forlode vi, i Enden af Maaneden CUSAN, Musik-landet, og efter nogle Dages Seilads fik vi Kysterne af et nyt Land i Sigte, som vi, formedelst den fæle Lugt der kom os i Næserne, sluttede, at maatte være PYGLOSSIA. Indbyggerne i dette Land ere Mennesker ikke meget ulige; hele Forskiellen bestaaer deri, at de ingen Mund have, og derfor tale med det Ansigt, som vender i Syd, naar Næsen vender i Nord. Den første, som kom om-bord til os, var en meget rig Kiöbmand. Han hilfede os, efter Folkets Sædvane, med den anden Ende, og be-gyndte strax at akkordere med os om Varernes Priis. Jeg holdt mig i en temmelig Frastand, saa længe dette varede, da hverken Lyden eller Lugten af hans Tale syn-derlig behagede mig. Men til min store Ulykke var vores Barberer paa samme Tid syg, saa at jeg nødtes til
at

at lade en PYGLOSSIANER komme, for at tage mit Skiæg af. Thi da Barbererne her ere vel faa snaksomme, som de Europæiske, opfyldte han, mens han ragede mig, hele Kahytten med faa ubehagelig en Lugt, at vi, faasnart han var gaaet, maatte ryge med al den Røgeke vi havde.

Jeg var nu bleven faa vant til forunderlige og overnaturlige Ting, at intet længer forekom mig urimeligt. Da det imidlertid, formedelst denne Naturfeil, faldt os befværligt og kiedsommeligt, at omgaaes med disse Folk, ilede vi, det beste vi kunde, med vor Afreise, og lettede, endog noget før den bestemte Tid, Anker; fornemmelig fordi en rig PYGLOSSIANER havde budt os til Bords hos sig. Ved Indbydelsen trak vi alle paa Skuldrene, og ingen vilde sige ja, uden paa de Vilkaar, at der ved Bordet, faa længe Maaltidet varede, skulde herske en fuldkommen Taushed. Da vi feilede ud af Havnen, stode endeel PYGLOSSIANER paa Strandbredden, og baglands önskede os en lykkelig Reise; men da Vinden bar fra Landet, bade vi dem med Miner og Gebærder, at spare deres Lykönskninger; thi Höflighed kan ogsaa gaae for vidt. De Varer, som MARTINIANERNE føre hertil,

ere Rosenvand, Balsam, og adskillige andre vellugtende Specerier.

Jeg har allerede bemærket, at dette Folk i Legems Dannelsen lignede Mennesker, undtagen for saavidt, at de snakkede med den Deel af Kroppen, som vi sidde paa. Imidlertid mangler det ikke heller vor Jord paa Folk, der saavel i Mundart, som Skabning, stemme fuldkommen overeens med PYGLOSSIANERNE. Hvad om JENS SÖRENSEN, tænkte jeg ved mig selv, OLE PETERSEN, ANDERS LORENTSEN, og andre flige vakkre Mænd, som med cynisk Aabenhjertighed give hver Ting sit egentlige Navn, og uden Undseelse, endog i Fruentimmer-Selskab, alle Öieblikke röbe deres Galte-Siele, hvad om disse Sote-Sigere kom til dette Land, hvor vilde de blive modtagne med aabne Arme! For Sprogets Ligheds Skyld vilde man strax give dem Borger-Ret, og ansee dem som Indfødde. Thi hvad gör det til Sagen, hvor Munden sidder, naar det, som kommer ud af den, Er lydende Stank og stinkende Lyd, Som röber en Mödding i Siel eller Mave? Vi styrede Kursen herfra til ISLANDET, som var saa fælt og gyfeligt at see til, at jeg troede det maatte være

være det ulykkeligste af alle Lande. Det bestod af öde Klipper, som laae bedækkede med en evig Snee. Indbyggerne, som alle ere af Iis, boe hist og her i Klöfterne paa Fieldtoppene, hvor Solen aldrig sees, og en uophörlig Frost hersker i Mörket. Den eeneste Lysning de have, giver den glindsende Riimfrost. De underliggende Dale ere fortörrede og forbrændte af heede Ild-dampe. De vove sig derfor aldrig ned i Dalene uden i tykt og fugtigt Veir, naar Luften er taaget, og saasnart de see den mindste Soelstraale, vende de pludselig tilbage til Fieldtindene, eller styrte sig hovedkulds i Hulerne. Det hænder sig ikke fielden, at de, naar de gaae ned af Biergene, smelte paa Veien, eller komme til anden Ulykke. Misdædere föres derfor i taaget Veir ned paa en Slette, hvor de blive bundne til en Pæl, for at smeltes af Solen. Landet har alle Slags Mineralier, undtagen Guld. De föres raa ud af Landet ved fremmede Kiöbmænd, da Indbyggerne ikke fordrage Varme, og derfor ikke kunne forarbeide Metallerne. Man holder for, at denne Handel paa IISLANDET indbringer eene næsten lige saa meget, som al den anden Handel paa MEZENDORES.

Alle disse Lande, som jeg her har givet en Udfigt over, staae under den store Keiser i det egentlige MEZENDORE. De Söefarende kalde dem derfor i Almindelighed de Mezendoriske Öer, endskiöndt hver af dem har sit særegne Navn, som man har seet i denne min Reisebeskrivelse. Dette store og forunderlige Rige er Maalet og Enden af denne Reise. Efter otte Dages Seilads kom vi til den Keiserlige Residents-Stad, hvor vi fandt alt det i Virkelighed, som Poeterne have digtet om Dyrenes, Træernes og Planternes Selskaber; thi MEZENDORE er saa at sige alle fornuftige Dyrs og Vexters fælles Fædreland. Ethvert Dyr, ethvert Træ kan faae Borgerkab der, naar de underkaste sig Regieringen og Lovene. Man skulde troe, at der, formedelst Blandingen af saa mangfoldige forskiellig dannede og stridig artede Skabninger, maatte herske megen Forvirring og Uroelighed. Men det er saa langt fra, at tvertimod denne Forskiellighed frembringer de lykkeligste Virkninger, hvilket maa tilskrives deres viise Love og Indretninger, der bestemme enhver af Undersaatterne den Bestilling og Forretning, han efter sin Natur og særegne Sielekræfter er best oplagt til. Saaledes, for Exempel, vælger man i Betragtning af den

med-

medfødte Höimodighed, som er Löverne egen, altid en LÖVE til Regent. ELEFANTERNE, formedelst deres skarpe Dömmekraft, sidde i Statsraadet. Af CHAMÆLEONER gör man Hofmænd, fordi de ere ubestandige, og vide at vende Kaaben efter Veiret. Land-Krigsstanden bestaaer af BIÖRNE, TIGRE og andre stridbare Dyr: paa Floden derimod har man STUDE og TYRE, fordi Söemænd gierne ere jevne og brave Folk; men haarde, uböielige, og i Almindelighed ikke fynderlig forfinede Personer, hvis Levemaade kommer overeens med deres Element. Man har derfor et Seminarium, som bestaaer af KALVE, eller Söecadetter, hvori man danner Orlogskrigere, og hvoraf man tager alle Söeofficierer. TRÆERNE, formedelst deres medfødde Sindighed, blive gierne Dommere. Höiesterets-Advocaterne ere GIÆS; Procuratorerne ved Under-Retterne SKADER; RÆVENE blive ordentlige og overordentlige Gefandter, Consuler, Agenter og Legations-Secretairer. RAVNENE beskikkes i Almindelighed til Skifteforvaltere og Stervboes Commissairer. GIEDEBUKKENE ere Philosopher, og især Grammatikere, deels for Hornenes Skyld, hvormed de ved mindste Leilighed pleie at stange deres Modstandere, deels i Betragt-

ning af det ærværdige Skiæg, som udmærker dem faa kiendeligen blandt alle Skabninger. Borgemeisterne og Raadmændene i de smaae Kiöbstæder ere HESTE. Godseierne og Bönderne ere SLANGER, MULDVARPE, ROTTTER og MUUS. Til Stafetter og Löbere bruger man FUGLE. ESLERNE, formedelst deres skrydende Stemme blive Degne. NATTERGALENE ere Sangere og Flöite-spillere; HANERNE Vægttere, og HUNDENE Portnere. Rentemestere, Kasserere og Told-Inspektører ere gierne ULVE, og HÖGE ere deres Fuldmægtige.

Ved disse ypperlige Indretninger blive de offentlige Embeder vel besatte, og alting forrettes med Lyft og i behörig Orden. Jeg troer derfor, at denne Regiering er et Mönster, som alle Lovgivere, naar de indrette Stæder, bör rette sig efter; thi at der paa andre Steder gives faa mange usle og uduelige Embedsmænd, kommer sikkert ikke faa meget af Undersaatternes Dumhed, som deraf, at man ikke vælger med Skiönsomhed blandt de forskjellige Anlæg. Ved at giöre dette med Omhyggelighed og Klogskab, og ikke faa meget see paa enhver Fortieneste i Almindelighed, som paa udmærket Beqvemhed til det eller det Embede i Særdeleshed, vilde alle offentlige

lige Betieninger ypperligen forestaaes, og Staten uophørlig blomstre. Hvor nyttig denne Indretning er, beviiser dette Riges Exempel. De Mezendoriske Aarbøger melde, at for tre hundrede Aar siden, under Keiser LILAKO, denne Lov blev afskaffet, og de offentlige Embeder givne bort i Fleng til alle, som havde enten gjort noget stort, eller udmærket sig ved een og anden Dyd. Men denne Uddeeling i Fleng af Embeder forarsagede saa megen Uroelighed og Uorden, at det syntes i kort Tid at være ude med hele Staten. En Uly, for Exempel, som ypperligen havde forestaaet et Kasserer-Embed, for'angte paa Grund af denne Fortieneste en højere Værdighed, og blev Raadsherre. Et Træ derimod, som var bekiendt for sin udmærkede Dømmekraft, blev igien Kasserer. Ved denne bagvendte Befordring bleve tvende duelige Mænd gjorde aldeles unyttige for Landet. End videre, en Gieddebuk, eller Philosoph, som ved Akademiet havde indlagt sig største Berømmelse for sin Haardnakkenhed i at forsvare sine Sætninger, blev opblæst af denne Ære, og sögte en meere glimrende Post, nemlig den første Hofbetiening, som blev ledig, og fik den. Derimod fik et Chamæleon, paa Grund af sin fine Levemaade og smidige Karakter, en

en Professor-Plads ved Akademiet, som han fögte for Indkomsternes Skyld. Saaledes blev den eene af en ypperlig Hofmand en elendig Philosoph, og den anden af en ypperlig Philosoph en elendig Hofmand. Thi den Standhaftighed i at forsvare sine Meeninger, der havde prydet Philosophen, vanzirede Hofmanden, da Letfindighed og Ustadighed ere Hoveddyderne ved Hoffer, og en sand Hofmand ikke bör see saa meget paa hvad der er ret, som paa hvad der er trygt, og bestandigen vende Kappen efter Hoffets Veir. Men hvad der er en Feil ved Hoffet, er netop en Dyd ved Akademiet, hvor den Ivrighed i at paaftaae sin Meening til det yderste, er det störste Beviis paa Lærdom og Duelighed. Med saa Ord: alle Underfaatterne, endog de, som udmærkede sig med de fældneste Talenter, bleve ved denne Lovens Forandring giorte fuldkommen ubrugelige, og Staten begyndte at vakle. Da alting truedes med Undergang, opstod endelig en særdeles klog Elefant, ved Navn BAKKARI, som sad i Statsraadet, og foredrog Keiseren med megen Varme Landets Elendighed. Keiseren blev overbevist, besluttede strax at raade Bod derpaa, og gik til Værks paa følgende Maade. Alle Embedsmænd bleve ikke paa engang affat-

affatte; thi derved havde Lægemiddelet blevet værre end Sygdomme selv; men efterhaanden, som Bestillingerne bleve ledige, flyttede man een fra den Post han ikke duede til, til een, som han kunde forestaae. For denne sit Fædreneland beviiste Tieneste, hvis ypperlige Virkning snart viiste sig, blev BAKKARI opreist en Ærestötte, som endnu sees paa det store Torv i MEZENDORE. Fra den Tid af har man bestandig holdet helligen over de gamle Love.

Vores Tolk forfikkrede, at denne Historie var ham fortalt af en Gasse, som var hans meget fortrolige Ven, og blev holdt for een af de kyndigste Procuratorer i hele Byen.

Man finder i dette Land mangfoldige usædvanlige, höist forunderlige Ting, som nödvendigen maa drage alle Fremmedes og Reisendes Öine til sig. Det blotte Syn af saa mange forskiellige Arter af Dyr, saasom BIÖRNE, ULVE, GIÆS, SKADER o. s. v., som spadserer omkring paa Gaderne og snakke med hinanden, opvækker baade Forundring og Fornöielse hos enhver, som ikke har seet sligt för. Den förste, der kom ombörd til os, var en maver ULV eller Told-Inspecteur, som blev fulgt af fire

HÖGE, eller Betientere, som man i Europa kalder VISITERERE. Disse toge af Varerne hvad de best syntes om, og gave derved tilkiende, at de forstode deres Haandtering tilgavns, og vidste alle Knebene deri paa deres Fingre. Kapteinen var saa artig, som han altid pleiede, at tage mig i Land med sig. Saasnart vi havde sat Fod paa Broen, kom en HANE os imøde, som da han havde spurgt os, hvorfra vi vare, og om Aarsagen til vor Reise, meldte os hos Told-Inspecteuren. Han modtog os med megen Artighed, og bad os spise til Middag hos sig. Fruen i Huset, som jeg havde hørt, skulde være een af de største Skiönheder blandt Ulvinderne, var ikke tilstæde ved Bordet. Aarsagen hertil var, som vi siden fik at vide, hendes Mands Skinsyge, som fandt det ikke raadeligt, at lade saa smuk en Kone sees af Fremmede, og oven i Kiøbet Söefolk, der hungrige og forsmægtede efter den langvarige Fæsten, pleie gierne, naar de komme i Land, at giøre Jagt paa alle Koner og Piger. Der vare dog adskillige andre Damer ved Bordet, iblandt andre en vis Commandeurs Kone, som var en hvid KØE med sorte Pletter. Næst ved hende sad en sort KAT, som var Hof-Jægermesterens Gemalinde, der nylig var kommen ind fra

fra Landet. Ved Siden af mig sad en spraglet soe, en vis Renovations-Inspecteurs Kone; thi det Slags Bestillingsmænd tages gierne af Svineslægten. Hun var rigtig nok lidt smudsig, og havde ikke toet fine Hænder, som ofte er Tilfældet hos det Slags Folk; men for Resten forekom hun mig meget artig; thi hun tog ofte Mad af Fadet og lagde paa min Tallerken. Alle forundrede sig over denne usædvanlige Höflighed, især da Svinene ikke just besidde den fineste Levemaade. Men jeg havde heller seet, at hun havde været lidt mindre artig; thi det var mig ikke synderlig behageligt at rækkes Mad af en Soes Hænder. Man maa lægge Mærke til, at Indbyggerne i Keiserdommet MEZENDORE, skiöndt de i Legems Dannelsen ganske ligne Dyrene, dog have Hænder og Fingre paa Forbeenene. Da de have enten Haar, Uld eller Fiær paa Kroppen, behöve de ingen Klæder. Imidlertid udmærke dog de Rige sig fra de Fattige, ved visse Prydelser, som, for Exempel, Halskieder af Guld eller Perler, og Baand, som de i Alnetal vinde omkring deres Horn. Commandeurens Frue havde saa mange Baand og Slöifer paa Hovedet, at man knap kunde skimte hendes Horn. Hun gjorde Undskyldninger for hendes Mands Fraværelse,

og fortalte, at han maatte blive hiemme, formedelst en Trætte han nylig var bleven indviklet i, og holde Raad med to SKADER, som den følgende Dag skulde føre hans Sag for Retten.

Efter Maaltidet havde den spraglede Soe, Renovations-Inspecteurs Kone, en Samtale under fire Öjne med vor Tolk, hvori hun aabenbarede ham, at hun var dødelig forelsket i mig. Han trøstede hende det beste han kunde, lovede hende sin Understyttelse, og vendte sig til mig, for at overtale mig; men da han mærkede, at al hans Veltalenhed var spildt, raadte han mig, at tage Flugten, da han vidste, at denne Dame vilde sætte baade Himmel og Jord i Bevægelse, for at opnaae sit Önske. Fra den Tid af blev jeg bestandig ombord, især da jeg kom efter, at en gammel Galan hos denne Frue, en vis Studiosus Philosophiæ, af Skinfyge stod mig efter Livet. Men Skibet selv var mig ikke Værn nok mod denne Dames Anfald, som snart ved Mellembud, snart ved Kierlighedsbreve, og snart ved Elskovs Elegier, stræbte at smelte den Is, som omgav mit Hierte. Havde jeg ikke ved det Skibbrud, jeg siden leed, mistet disse Papirer, skulde jeg have fremviist Prøver af Svinenes Poesie. Men

jeg

jeg har glemt det altammen, saa nær som disse Linier, hvori hun roser sin Skabning saaledes:

- "Du, efter hvem min Siel i hede Længsler törster,
 "Find ei min Skabning styg, for den er klædt med Börster!
 "Hvordan seer Træet ud, som ingen Blade har?
 "Hvor styg er ei en Hest, som man sin Mank affkar?
 "Svie alle Haarene af Inspecteurs Frue,
 "Og see, om meer med Horn hun hendes Mand vil
 true?
 "Hvad Værd var Pudd'ler i, hvis deres Krop var
 glat?
 "Om ei det lodne var, hvo holdt vel af en Kat?
 "O! see dig om, min Griis! blandt alle skabte Sager,
 "Mon det ei loddent er, som overalt behager?
 "Har Lammet ei sin Uld? og har ei Fuglen Fiær?
 "Og mon ei Mandens Skiæg hans störste Skiönhed er?"

Varernes Omtusking gik med saa megen Hurtighed for sig, at vi inden saa Dage havde kunnet gaae til Seils igien; men en Trætte, som opkom just, som vi vare seilfærdige, imellem vore Skibsfolk og nogle Mezendoriske Borgere, sinkede vor Afreise. Anledningen til denne Trætte var følgende: Een af vore Baadsmænd var, i det

han spadseerte igiennem Byen, bleven skiaeldt ud af en GIÖG, som iblandt andet kaldte ham PERIPOM, hvilket Ord i deres Sprog betyder en Göglere; thi da Göglere og Marionetspillere i dette Land gemeenligen ere ABER, havde Giögen taget ham for en slig Person. Baadsmanden, som ikke forstod denne Spög, pryglede den arme Kukuk dygtig af, og havde nær flaaet Halsen i tu paa ham. Den Afprygde bad Folk drages til Minde, kaldte de Omstaaende til Vidner, og lod dem den følgende Dag komme til Forhör. Da de vare afhörte, indgav han Sagen for Magistraten. Baadsmanden, som hverken forstod Sproget eller Lovkyndigheden i MEZENDORE, faae sig nödt til at antage en Skade, for at forsvare sin Sag. Efterat begge Parters Procuratorer i en Time havde klamredes for Magistraten, blev Dommen fældet saaledes: at GIÖGEN, SOM DEN, DER HAVDE BEGYNDT TRÆTTEN, SKULDE LIDE SKADE FOR HIEMGIELD, OG BETALE PROCESSENS OMKOSTNINGER, hvoraf, som sædvanlig, den største Part gik i Procuratorernes Lomme. Magistratspersonerne, som dömt i denne Sag, vare HESTE, hvoraf to kaldtes Borgemeistere, og fire Raadmænd. Der sadde og sex FÖL, som Aufscultantere, der

paa

paa denne Maade, som unge Jurister, övede sig i Rettergangs-Sager. I de andre Collegier hørte jeg, at der vare lige saadanne Seminarier, hvoraf man tog de meest övede Lærlinger til at besætte de ledige Embeder med.

Da vi lykkelig havde afgjort vore Forretninger, og faaet en meget kostbar Ladning ind, gav vi os paa Hiemreisen. Vi vare netop komne i aaben Søe, da vi pludselig fik Vindstille, saa at Folkene, for at fordrive Tiden, maatte give sig til at fiske, deels med Garn, deels med Kroge. Det begyndte derpaa at lufte lidt igien, og

Hurtig til Flugten i Vandet udspændte vi Seilenes Vinger, Efterat have seilet en Tidlang med god Vind, faae vi atter nogle Havfruer, som

— Drybende vaade Skiöde sig op, og dukked' imellem de skummende Bølger,

og af og til gave gyfelige Skrig fra sig. Skibsfolkene bleve meget forskrækkede herover, da de vidste af Erfaring, at denne förgelige Musik pleiede at spaae Uveir og Skibbrud. De toge derfor strax de store Seil ind, og hver blev anvist sin Post og Forretning. Neppe var
dette

dette giort, för hele Himlen blev overtrakt med sorte
Skyer,

Den lyse Dag blev Nat, hver Skabning giøs;

Og strax med frygteligste Hvinen bryder

En uhört Hvirvelstorm fra alle Kanter løs.

Jordkuglens Axel knager, Havet syder,

Af Tordner, Skrald i Skrald, den hele Himmel lyder,

Som Bierge Bølgerne optaarne fig;

Vildt, uden Roer, den halvforknuste Skude

Omtumles hist og her — og med fortvivlte Skrig,

Blandt Havets Brusen, Himlens Bragen, tude

Matroserne paa Dækket: det er ude!

Styrmanden, som i fyrretive Aar havde plöjet Söen under
Jorden, forsikkrede, at han aldrig havde forsögt et haar-
dere Uveir. Alting paa Dækket flöd i Vand, deels af de
indvältende Bølger, deels af den umaadelige Regn, som
i gyfelige Skyebrud, med Torden og Lynild, styrtede
ned paa os, saa at alle Elementerne syntes at have sam-
menfvoret sig til vor Ödelæggelse. Mens vi saaledes om-
tumledes knak paa engang vor Stormast, og faldt med
et skrækkeligt Brag agter over, saa at den tillige knuste
Mesans-Masten. Strax derpaa faldt den forreste Mast, og
nu

nu var alt Haab til Redning ude. Vi saae alle den visse Död for os; den een raabte paa Kone og Börn, den anden paa Slægt og Venner, og hele Skibet gienlöd af fortvivlede Skrig. Styrmanden, endskiöndt han selv havde opgivet alt Haab, stræbte imidlertid at stille Mandskabet tilfreds, og bad dem holde op med deres Hylen og Tuden, som ikke hialp dem det mindste; men i det han talte, kom en Styrtning og kastede ham over Bord. Han sank ned og kom et Par Gange op igien, længer og længer fra Skibet, indtil han endelig opslugtes reent af de fnyfende Bölger. Samme Skiebne havde tre andre, nemlig vor Kiöbmand og to Matroser. Jeg var den eeneste, som bar denne almindelige Jammer med Taalmodighed, eftersom jeg var kied af Livet, og fandt slet ingen Lyft til at komme tilbage til MARTINIA, hvor jeg havde mistet baade min Frihed og min Agtelse: altsaa var i deres Tal, Som alt har tabt, og intet frygte meer; Det gjorde mig kun ondt for Kapteinen, som paa den hele Reise havde viist mig saa megen Godhed; jeg stræbte derfor med de fyndigste Ord at opmuntre hans nedslagne Sind, men al min Veltalenhed var spildt; thi han blev

id3 O o ved

ved at sukke og hyle, som et Fruentimmer, indtil der kom en Bølge og kastede ham i Söen. Stormen tog bestandig meer og meer Overhaand, og ingen bekymrede sig meer om Skibet. Uden Roer, uden Master, uden Aarer eller Toug, förtes Skroget hvorhen Bølgerne vilde. I hele tre Dage vare vi saaledes en Boldt for de rasende Storme, udmattede af Hunger, og i bestandig Forventning af den sig nærmende Död. Af og til saae vi vel Himmelen klar; men Stormen rasede alligevel bestandig. Til Tröst for de overblevde Skibsfolk opdagede vi endelig noget borte et biergefuldt Land, og da Vinden stod der paa, var der Haab om, i kort Tid at naae det. Skiöndt dette umueligt kunde gaae an uden Skibbrud, da Kyften bestod af steile Klipper, var det dog at formode, at nogle, om ikke alle, kunde redde sig paa Stykkerne af Skroget. Mens vi fornöiede os i dette Haab, stödde Skibet paa et blindt Skiær saa stærkt, at det skildtes ad, og gik i hundrede Stykker. I denne Angest fik jeg fat paa en Planke, og, uden at bekymre mig om de andre, tænkte kun paa at redde mig selv, saa at jeg endnu i dette Öieblik ikke veed hvorledes det gik dem. Det sandsynligste er, at de alle ynkeligen ere omkomne;

thi jeg hørte aldrig fiden at nogen af dem var kommen til dette Land. Jeg blev meget hurtig dreven frem af Bølgerne, hvilket var min Lykke; thi havde det varet lidt længer, maatte jeg udentvivl have opgivet Aanden af Hunger og Udmattelse. Da jeg var kommen inden for en Odde, lagde Bølgerne sig, og jeg hørte kun det oprørte Hav sagtere og sagtere bruse. Da jeg saae, at jeg var nær ved Strandbredden, gav jeg mig til at raabe meget høit, i Haab om, at Indbyggerne paa dette Skrig skulde komme mig til Hielp. Paa det første Raab fik jeg intet Svar; men da jeg raabte anden Gang, hørte jeg en Lyd fra Strandbredden, og saae endeel af Landets Indbyggere løbe ud af Skovene, og komme mig imøde i en Jolle, som var sammenflettet af Vidier og Eege-Qviste, hvoraf jeg sluttede, at denne Nation maatte være meget vild og udyrket. Men jeg blev inderlig glad, da de som roede, kom mig nærmere; thi de havde fuldkommen menneskelig Skabning, og vare de eeneste rigtige Mennesker, jeg paa min hele Reise havde truffen. De ligne meget de Folk paa vor Klode, som boe i det heede Jordstrøg; thi deres Skiæg er kulført, og deres Haar kröllede: og de enkelte, som have langt og lyst Haar,

holdes for Vanskabninger. Landet, de beboe, er meget klippefuldt; de krumme Fieldrygge, og sammenstødende Biergtoppe, som i mangfoldige Bugter giennemskiære Luften, gjøre, at Lyden kommer igien med Ekko paa Ekko i de underliggende Dale. De nærmede sig endelig til den Planke jeg drev paa, toge mig i Jollen, og fatte mig i Land, saa vaad som jeg var, hvor de gave mig noget at spise og drikke. Skiöndt det var ikke fynderlig velsmagende, hvad jeg fik, vederqvægede det mig dog saa meget, da jeg havde sultet og törstet i tre Dage, at jeg i Hast kom igien til mine forrige Kræfter.

~~~~~

TOLV.

Abildgaard pinx:

Clemens Sculps:

TOLVTE KAPITEL.

Forfatterens Ankomst til Qyama.

Imidlertid stimlede en stor Mængde Mennesker omkring mig fra alle Kanter. De opfordrede mig med een Mund til at tale ; men da jeg ikke forstod deres Sprog, vidste jeg ikke hvad jeg skulde svare dem. De gientog ofte de Ord DANK, DANK, og da disse syntes mig at være tydske, svarte jeg dem først paa Tydsk, siden paa Dansk, og endelig paa Latin ; men de gave ved Ryften med Hovederne tilkiende, at disse Sprog vare dem ubekiendte. Jeg forsögte tilsidst at forklare mig i de underjordiske Sprog, nemlig paa NAZARISK og MARTINIANSK ; men ogsaa det var forgieves. Jeg sluttede deraf, at dette Folk maatte ikke have mindste Omgang med Fremmede, enten ved Handel eller andre Forbindelser, og at jeg altsaa her maatte nödes til at blive Barn igien, og gaae i Skole paa nye.

Efterat vi i lang Tid havde talt sammen, uden at forstaae hinanden, förte man mig til en lille Hytte, som

var flettet af Vidier. I denne fandtes hverken Stole, Borde eller Bænke; de sadde paa Jorden og spiste, og isteden for Senge, ströede de Halm paa Gulvet, hvorpaa de laae i Flæng blandt hinanden om Natten. Dette forundrede mig saa meget meere, da Landet har Overflod af tykke Skove. Deres eeneste Næringsmidler vare Melk, Ost, Bygbröd og Kiöd, som de stegte paa Glöder, siden de slet ikke forstod at kaage: kort sagt, de levede næsten, som de förste Mennesker,

Der bare dræbte Dyrs aflagte Klæder,
Aad Vildt, og Rödder; drak af næste Flod,
Og uden Love, Penge, Kunster, Sæder,
Paa Rang og Rigdom, Pragt og Overflod
Sig lige lidt forstod.

Jeg maatte derfor i lang Tid leve, som en Hund, indtil jeg lærte saa meget af Sproget, at jeg kunde tale med dem, og komme dem lidt til Hielp i deres Vankundighed. De allermindste Leve-Regler jeg gav dem, bleve anseete, som guddommelige Befalinger. Mit Rygte udbredte sig snart, og alle stimlede til mig i Hobetal fra de omliggende Landsbyer, som til en Lærer, der var sendt dem ned fra Himmelen. Jeg hørte endog, at nogle
havde

havde begyndt en nye Tidsregning fra min Ankomst. Alt dette kildrede mig saa meget meere, da man tilforn paa NAZAR havde forhaanet mig for min Ubetænksonhed og flyvende Fattekraft, og i MARTINIA for min Dumhed. Saa fandt er det gamle Ordsprog, at imellem de Blinde regierer den Eenöiede; thi jeg var nu kommen til et Land, hvor jeg med ganske almindelig Lærdom, og med saa got som ingen Ting, kunde svinge mig op til de höieste Værdigheder. Jeg havde den beste Leilighed af Verden til at anbringe mine Talenter, eftersom dette meget frugtbare Land i Overflödighed frembringer alt hvad Mennesker bruge, saavel til Fornöielse som Nytte. Indbyggerne vare juft ikke ulærvillige, og manglede ikke heller Begreb; men da de aldrig havde lært noget, levede de i det tykkeste Mörke. Da jeg fortalte dem om min Herkomst, mit Fædreneland, det Skibbrud jeg havde lidt, og adskillige andre Begivenheder paa mine Reiser, vilde ingen troe mig. De troede meget meere, at jeg var en Indbygger af Solen, og var kommen ned til dem fra samme, hvorfor de og gemeenligen kaldte mig PIKIL-SU, eller SOLENS GESANDT. Hvad Religionen angaaer, da nægtede de vel ikke, at der var en

Gud

Gud til; men bekymrede sig ikke meget for at bevise det: de meente, det kunde være dem nok, at deres Forfædre havde troet det samme, og i denne eeneste Lære bestod deres hele Theologie. I Moralen kiendte de blot dette eene Bud: GIÖR IKKE IMOD EN ANDEN, HVAD DU IKKE VIL; AT EN ANDEN SKAL GIÖRE IMOD DIG! De havde ingen Love; Keiserens Villie var deres eeneste Rettesnoer. Det var altsaa kun offentlige Misgierninger der bleve straffede; men naar nogen ellers begik Skielmsstykker, skyede man hans Omgang, og denne Foragt var saa utaaelig for de Skyldige, at de fleste gierne förgede sig ihjel, eller af Kiede til Livet dræbte sig selv. I Tidsregningen vare de fuldkommen uvidende: de regnede blot deres Aar efter Soel-Formörkelferne ved NAZARS Mellemskomst. Naar man derfor spurgte om eens Alder, svarte man: at han havde oplevet saa og saa mange Formörkelfer. Deres Kundskab om Naturen var yderst maver og urimelig: thi de troede, at SOLEN var en Guldplade, og Planeten NAZAR en Ost. Da jeg spurgte dem om Aarsagen, hvorfor denne Planet paa bestemte Tider tog af og til, svarte de: at de vidste det ikke. Deres Formue bestod meest i Sviin, som de med Mær-

ker

ker paa, havde gaaende i Skoven; og enhver blev holdt for rig, efter som han havde mange Sviin til. De Træer, som ikke bare Olden, eller ikke trivedes, gave de Pidfk, fordi de i deres Eenfoldighed tilskrev Ondskab og Misundelse denne Ufrugtbarhed.

Saaledes var dette elendige Folks Tilstand beskaffen, som jeg i Förstningen mistvivlede om, ved Kunster og Underviisning at kunde bringe til Menneſkelighed; men da det randt mig i Tanker, at

Ufortröden Flid sin Frugt vil altid finde,

Og med Taalmodighed man alt kan overvinde,
anvendte jeg al muelig Umage paa at forfine og oplyſe dette raae og udyrkede Folk, hvilket gjorde, at jeg blev anſeet iblandt dem, som en Guddom: og deres Tillid til min Viisdom gik ſaa vidt, at de troede ingen Ting var umuelig for mig. Derfor

Naar hiſt en Stud man ſtial, og her en Koe var fyg,

Naar Ræven tog en Gaas, og Sviin paa Skoven döde,

Naar Haglen nedſlog deres Byg,

Og andre ſlige Vanheld kunde möde,

kom de löbende midt om Natten til min Hytte, og bönfaldt mig om Hielp. Saaledes fandt jeg engang en Bonde

paa Knæ uden for min Dör, som vred sine Hænder, græd, og klagede jammerlig over sine Træers Ufrugtbarhed, med veemodig Bön til mig, at jeg ved min Mynighed vilde udvirke, at de herefter bar Olden, som tilforn.

Jeg hørte, at hele dette Rige stod under en Regent, hvis Residents paa den Tid laae otte Dagreiser fra den Bye, hvori jeg opholdt mig. Jeg siger: paa samme Tid, fordi Residentsen var ustadig, og, isteden for faste Huse, bestod af Telte, hvori Hoffet og hele Hoffstaten pleiede at flytte fra een Provinds til en anden. Den da regierende Fyrste var en ældgammel Mand, og kaldtes CASBA, som bemærker: DEN STORE KEISER. I Henseende til de mangfoldige Provindser, dette Rige indeholder, kunde det rigtig nok med Grund kaldes et Keiserdom; men, formedelst Indbyggernes Vankundighed, som ikke have vidst at benytte sig af deres mange Fordeele, har det bestandig været anseet, som ubetydeligt, udsat for Naboernes Angreb og Forhaanelser, og ikke fielden maattet betale Skat til de ufleste Nationer.

Rygtet om mit Navn og mine Fuldkommenheder udbredte sig i kort Tid over alle Provindserne. Fra den
Tid

Tid af foretog man sig intet, uden i Forveien at raadspørge mig, som et Orakel, og naar et og andet Foretagende mislykkedes, tilskrev man det min Koldfindighed og Uvillie, hvorfor der og vare adskillige, som ved Offeringer stræbte at formilde min Vrede. Jeg gider ikke opramset alle de Urimeligheder, som dette yderst dumme Folk faldt paa; jeg vil blot fortælle et Par, hvoraf man kan slutte sig til alle de övrige. En frugtformelig Kone troede, at jeg med liden Umage kunde mage det saa, at Fosteret, hun gik med, blev en Dreng; en anden bad mig, at giöre sine gamle Forældre unge igien; en tredie tiggede mig om, at före sig igiennem Luften til Solen, for deraf at kunne tage saa meget Guld, som han behövede, og bringe en stor Skat tilbage med sig. Af disse, og mangfoldige andre ligesaa dumme Begieringer, blev jeg saa plaget, at jeg mange Gange maatte sætte dem alvorligen til Rette for deres Taabelighed; thi jeg frygtede, at den alt for store Tillid til min Magt og Fuldkommenhed tilsidst skulde endes med guddommelig Dyrkelse. Omfider blev det bragt for den gamle Keisers Örer, at der var kommen en stor Mand, i fremmet Dragt, til Landet, som udgav sig for Solens Gefandt, og havde,

ved at give adskillige QVAMITER (saa kaldtes Indbyggerne efter Landets Navn QVAMA) de allerviifeste, og næsten guddommelige Leveregler, viist sig at være meer end et Menneske. Han affendte derfor strax Gefandtere med Befalinger, at indbyde mig til den Keiserlige Residents-Stad. De vare tredive i Tallet, og alle klædte i Tigerfkind, hvilken Dragt holdes for den störste Prydelse i disse Lande, efterfom ingen har Tilladelse at bruge den, uden de, som have udmærket sig i Krig mod TANAQVITERNE, der vare fornuftige Tigre, og QVAMITERNES dödelige Fiender.

Jeg havde i den lille Bye, hvor jeg boede, ladet mig bygge et muret Huus af tvende Stokværk, efter den Europæiske Maade. Denne Bygning stude Gefandterne ved, som et Værk, der overgik menneskelige Kræfter, og gik ind deri, som i en Helligdom, med den andægtigste Ærefrygt, for at forkynde mig Keiserens Indbydelse i følgende Tale: "Da den store Keiser, vores allernaadigste Herre, regner sit Slægtregister i mangfoldige "Led fra SPYNKO, Solens Sön, den förste Regent i "QVAMA; kunde intet i Verden overraske ham behageligere end dette Gefandtskab, især da det sigtede til
"Rigets

"Rigets störste Nytte, og det var at formode, at hele
"Landet under en saa ypperlig og himmelsk Lærer snart
"vilde faae en ganske anden Skikkelse; Hans Majestæt
"haabede derfor, at Solens Gefandt heller indfandt sig i
"Hovedstaden, da der i samme var større og mangfoldi-
"gere Leilighed for ham til at virke med alle sine Fuld-
"kommenheder." Jeg besvarte dette med den ydmygste
Takfigelse, og begav mig strax paa Reisen til Hovedstaden
med Gefandterne. Disse Herrer havde været fiorten Dage
om at gjøre denne Reise hid; men paa Tilbageveien
havde vi, ved Hielp af min Kunst, nok i fire Dage.
Thi da jeg havde lagt Mærke til, at der i Landet var
Overflod af Heste, som vare Indbyggerne meere til Byrde
end Nytte, siden de løbe vilde omkring i Skovene, viiste
jeg dem den store Nytte man kunde have af disse ædle
Dyr, og lærte dem at tæmme dem. Der blev strax nogle
fangede og gjorde tamme, saa at jeg, mens Gefandterne
vare hos mig, allerede havde saa mange færdige og til-
redne, som vi behövede til Reisen. De bleve meget for-
skrækkede ved at see disse Heste, og toge længe i Betænk-
ning at sætte sig op paa dem; men da de saa mig og
adskillige andre, uden Frygt og Fare, tumle og regiere

dem med Tömmen, som vi vilde, toge de Mod til sig, gjorde selv et Forfög, og beqvemmede sig endelig til denne Reifemaade, hvorved de kom hiem i tredie Parten af den Tid, de havde brugt til at reise hen i. Da vi nærmede os Stedet, hvor Hovedstaden skulde ligge, hørte vi, at den var flyttet til en anden Provinds; vi maatte altsaa vende om igien, og toge en anden Vei.

Man kan ingen Forestilling giøre sig om den Forundring og Bestyrtelse, hvormed QVAMITERNE faae vort Indtog. Nogle bleve saa forskrækkede, at de løbe ud af Byen. Keiseren selv vovede, af Frygt, ikke at komme uden for sit Telt, og lod sig ikke see, förend een af Gesandterne steg af Hesten, gik ind, og forklarede ham denne Hemmelighed. Kort efter blev jeg paa det höitideligste med et stort Fölge indfört i det Keiserlige Telt. Den gamle Keiser sad paa et Teppe, omringet af sine Hoffolk. Da jeg kom ind, ophöiede jeg i de beskedneste Udtryk den store Naade, Hans Keiserlige Majestät viiste mig, hvorpaa han reiste sig op, og spurgte mig, hvad Kongen i Solen, hans Families Stammefader for nærværende Tid tog sig for? Da jeg fandt det nödvendigt, at underholde denne gamle Vildfarelse hos QVAMITERNE,

svarte

fvarte jeg: at Hans Majestæt, Kongen i Solen, havde sendt mig ned til dette Land, for ved gode Love og Leveregler at forfine de udyrkede QVAMITERS Sæder og Levemaade, og lære dem de Kunster, hvorved de ikke allene kunde modstaae deres stridbare Naboer, men endog udbrede deres Riges Grændser: og lagde til, at det var mig befaleet, bestandig at blive her. Keiseren fandt megen Behag i denne Tale, lod strax et Telt opreise for mig tæt ved sit, gav mig femten Tienere til min Opvartning, og behandlede mig ikke som sin Undergivne med en Overherres Myndighed, men som sin fortrolige Ven.

TRETTENDE KAPITEL.

Begyndelsen til det femte Monarkie.

Fra den Tid af gik alle mine Bestræbelser ud paa, at give dette Rige en ganske anden Skikkelse. Jeg gjorde Begyndelsen med at forbedre Krigsvæsenet, ved at öve det unge Mandskab i Riden, Fægten og Skyden.

Stadens Ynglinger alle paa Fælleden, udenfor Porten, Nogle til Hest, og andre til Fods, og andre paa Vogne, Tumledes, kiörte om kap; og snart fra strammede Bue Lynte den vingede Piil, snart giennemhvinede Luften Treffende Spyd —

Fornemmelig lærte jeg dem i Förstningen at tæmme og afrette Heste, da jeg ventede ved det blotte Rytterie at holde Naboerne i Lydighed. Ved uafbrudt Flid bragte jeg det saa vidt, at jeg i kort Tid stillede sex tusinde Ryttere frem for Keiseren. Da TANAQVITERNE just paa samme Tid lavede sig til et nyt Anfald, paa Grund af den tilbageholdte aarlige Skat, som efter adskillige Fordringer var bleven dem nægtet, gik jeg, efter Keiserens

Abildgaard del.

Clemens Sculp.

rens Begiering, med mit nye Rytterie og endeel Fodfolk Fienderne imøde. Fodfolket havde jeg givet Kastespjyd og Pile, hvormed de kunde stride mod TANAQVITERNE langt fra; thi QVAMITERNE havde tilforn kun brugt korte Sværd eller Dolke, og var derfor altid komne til kort i Haandgemæng med disse frygtelige Fiender, der i Legemskræfter vare dem saa overlegne. Jeg blev strax udnævnt til överste Hærförer, at da man sagde mig, at TANAQVITERNE nærmede sig ikke langt fra Grændserne, rykkede jeg strax imod dem. Bestyrtsede over at see denne uformodede Krigshær, holdt de i nogen Tid stille; men da jeg lod Tropperne gaae videre frem, og vi kom dem saa nær, at vi kunde naae dem med vores Kastespjyd, nedlagde vi strax i förste Anfald en uhyre Mængde. De tabte alligevel ikke Modet herover, og styrtede med rasende Hidfighed ind paa vore Fodfolk; men da Rytteriet i det samme faldt dem i Flankerne, forlode de deres Gelidder og toge Flugten, saa at dette Angreb afgjorde Slagets Skiebne aldeles til vor Fordeel. Fienderne leed et fkrækkeligt Nederlag, og den Tanaqvitiske Hærförer blev levende fangen, tilligemed tive andre adelige Tigre, og bragt i Triumf til QVAMA.

Det er ikke at beskrive, hvilken almindelig Glæde denne glimrende Seier opvakte i det hele Rige; thi Qvamiterne havde gemeenligen i de forrige Krige maattet strække Gevær, og tiltigge sig Fred paa de skammeligste Vilkaar. Keiseren befalede strax, at Fangerne, efter gammel Sædvane, skulde henrettes; men jeg, som fandt denne Skik affkyelig, raadte til at kaste dem i Fængsel, med den Forestilling, at Tanaqviterne, som vi for nærværende Tid hverken havde Krig eller Fred med, ganske vist vilde holde sig rolige, indtil de saae, hvad vi toge os for med Fangerne, og lod mig forlyde med, at jeg havde denne Stilstand nödig, for at udføre andre Planer, som jeg havde i Hovedet.

Jeg havde lagt Mærke til, at dette Land var meget rigt paa Salpeter, og havde allerede samlet en temmelig stor Mængde, for at giøre Krud deraf. Dette Forsæt holdt jeg imidlertid skjult for alle, undtagen for Keiseren, da jeg behövede hans Tilladelse til at anlægge Værksteder for Flinte og andre Krud-Geværer. Med disse haabede jeg i kort Tid at betvinge alle Keiserdommets Fiender. Da jeg havde faaet nogle hundrede Flinte med tilhørende Kugler færdige, aflagde jeg offentlig Pröve paa mit Paa-

fund

fund til alles store Bestyrtelse. Et vist Antal af Soldaterne blev strax anfat til denne Krigsart, og övede i at omgaaes med Skydegeværer. Da de vare blevne færdige deri, blev jeg, efter holden Mönstring, af Keiseren udraabt til JAKAL, eller Generalissimus over hele Krigsmagten. Mens alt dette gik for sig, havde jeg indgaaet et fortroeligt Ven-
skab med Tanaqviternes brave Anförer, den fangne TOMOPOLOKO, som jeg holdt idelige Samtaler med, for at udforske hans Nations Forfatning, Karakter og Sæder. Jeg kom, til min store Forundring, efter, at det var et vittigt, fædeligt og oplyst Folk, og at Kunster og Videnskaber dyrkedes hos dem med Alvorlighed. Han fortalte mig, at der mod Östen fandtes en særdeles strid-
bar Nation, mod hvilken Tanaqviterne bestandig maatte holde sig i Forsvarsstand. Indbyggerne vare rigtig nok smaae, og meget svagere i Legemskræfter, end de i TANAQVI; men udrustede med fortrinlig Skarpsindig-
hed, og vel övede Bueskyttere, saa at de ofte havde tvun-
get Tanaqviterne til at bede om Fred. Jeg fik strax efter at vide, at denne Nation bestod af KATTE, og ud-
mærkede sig blandt alle Firmamentets Folkeslag, ved sin kloge Politik og ypperlige Dömmekraft. Det ærgrede

mig ikke lidet, at Klogskab, Videnskaber og fine Sæder fandtes hos alle DYRENE i den underjordiske Verden, og at MENNESKENE, nemlig QVAMITERNE, vare de eeneste udyrkede Barbarer. Men jeg gav mig tilfreds, i Haabet om, at denne Skam inden kort Tid skulde ophøre, og at Qvamiterne snart skulde faae det Herredømme tilbage, der tilkom dem, som Mennesker, over de andre Dyr.

Efter det sidste Nederlag holdt Tanaqviterne sig i temmelig lang Tid rolige; men da de ved Speidere havde udforsket det nye Rytteries Tilstand og Beskaffenhed, og faaet at vide, at disse Centaurer, der havde indjaget dem saa stor Skræk, i Grunden kun vare tæmte Heste, som der sad Mennesker paa, toge de Mod til sig igien, og udrustede nye Tropper imod Qvamiterne, under deres Konges egen Anförsel. Den hele Hær bestod af tive tusinde Tigre, alle gamle Soldater, der havde för været med, undtagen to Regimenter, som nylig vare hvervede. Men disse i en Hast sammenskrabede Krigsfolk vare det meer i Navnet end i Gavnet. Allerede fikkre paa Seieren, faldt de alle paa eengang ind i QVAMA. Jeg lod strax tolv tusinde Mand Fodfolk, hvoriblandt vare sex hundrede Flinteskyttere, rykke imod dem, tilligemed
fire

fire tusinde Ryttere. Da jeg flet ikke tvivlede om et lykkeligt Udfald, bad jeg Keiseren, paa det han kunde hösste hele Æren af Seieren, selv at anföre dem. Ved denne tilfyneladende Beskedenhed tabte jeg aldeles intet af min egen Anseelse, da hele Krigshæren dog anfaae mig, som den sande Anförer. Jeg gav det Raad, ikke strax at gaae lös paa Fienden med Skydegeværene, for at see, om man kunde vinde Seieren ved Hielp af det blotte Rytterie, men dette Raad kom mig dyrt at staae; thi Tanagviterne fatte saa heftig ind paa vore Fodfolk, at de nödte dem til at tage Flugten. De modstod paa den anden Side med saa megen Tapperhed Rytteriet, at Seieren i lang Tid ikke haldte til nogen af Siderne. En meere haardnakket Træfning er neppe nogensinde bleven holdt.

End tvivlsom Stridens Lykke længe hang;

Og hid og did paa ubestemte Vinger

Sig mellem begge Hære Seiren svang —

Da jeg med eet lod Flinteskytterne rykke frem. Tanagviterne bleve meget bestyrtsede over de förste Skud; thi de kunde ikke begribe, hvor den Lynild og Torden kom fra; men da de fornam deres förgelige Virkning,

bleve de alle betagne af den yderste Skræk. Ved den første Salve faldt to hundrede Tigre, hvoriblandt vare to Feldtpræster, som Kuglerne traf i det de med Taler opmuntrede Soldaterne til Tapperhed. Deres Tab forarsagede en almindelig Bedrövelse, fordi man holdt dem for to af de beste og meest veltalende Prædikantere. Da jeg mærkede denne Fiendernes Angest, lod jeg anden Gang fyre. Paa denne Salve fulgte et endnu større Nederlag: Kongen selv blev skudt. Dette betog Tanaqviterne alt Haab, de vendte Ryggen; Rytteriet forfulgte dem, og de Flygtende nedfabledes i saa stor Mængde, at de Seirende kunde, for döde Kroppe, som bedækkede Marken, ikke komme videre. Da Slaget var endt, talte vore Folk de ihjelflagne Fiender, og fandt tretten tusinde paa Valpladsen, som vare faldne deels i Træfningen, deels paa Flugten. Den seirende Krigshær rykkede derpaa ind i Riget TANAQVI, og slog, efter nogle Dages Marsch, sin Leir op for Hovedstaden. Den almindelige Forfærdelse havde imidlertid taget saa stærk Overhaand, at Magistraten kom os ydmygen imøde, og overleverede Seierherren Nöglerne til Staden, endskiöndt den baade ved Natur og Kunst var overordentlig vel befæstet. Dens Störrelse, brede Gader

og

og prægtige Bygninger udmærkede den som een af de anseeligste Stæder jeg har seet. Höistforunderligt forekom det mig, at Qvamiterne, der paa alle Sider vare omgivne af saa oplyste Nationer, i saa lang Tid havde levet i det tykkeste Mörke. Men det maa have gaaet dem, som visse Europæiske Nationer, der ikke bekymre sig om hvad der er uden for dem, holde deres eget altid for det bedste, lade alting blive ved det gamle, og derfor blive i den samme Slendrian til evig Tid, uden at komme videre. Fra dette store Nederlag begyndte Tanaqviterne en nye Tidsregning; og da dette afgjørende Slag blev holdt paa den tredie Dag i Maaneden TORUL, regne de samme blandt de ulykkelige Dage. I samme Maaned er Planeten NAZAR, hvis Löb om Solen bestemmer Tidsregningen og Aarstiderne, længst borte fra denne Deel af Firmamentet. Hele Firmamentet dreier sig vel ligeledes omkring Solen; men da Planetens Bevægelse er hastigere, synes den større og mindre, ligesom den er nærmere denne eller den modfatte Halvsphære. Efter denne NAZARS Aftagen og Tilvæxt, og af Soelformørkelserne bestemmes de astronomiske Beregninger. Jeg giennembladede engang ved Leilighed

lighed de Tanaqvitiske Almanakker, og fandt dem særdeles ordentlige og vel udarbeidede.

Da Hovedstaden havde overgivet sig, fulgte hele det øvrige Rige dens Exempel. Den Foragt Qvamiterne hidindtil havde været i, forandredes nu til Anseelse, og Keiserdommet blev ved dette overvundne Riges Tillæg næsten dobbelt saa betydeligt, som det var før. Efterfom al denne Lykke blev eenstemmigen tilskreven min Klogskab og Virksomhed, saa gik den Höiagtelse, man alt for længe fiden havde baaren for mig, nu over til fast guddommelig Dyrkelse. Da jeg havde lagt Besætninger hist og her i det undertvungne Riges Steder, for at holde dette grumme og krigeriske Folk i Roelighed, tænkte jeg ret for Alvor paa at udføre min begyndte Plan, og aldeles at udrydde det Barbarie, Qvamiterne hidtil havde döfet i. Jeg fandt store Vanskeligheder strax i Begyndelsen med at indføre Videnskaberne; thi det, jeg havde lært i Europa, nemlig Latin og en Smule Græsk, var mig til aldeles ingen Nytte her. Jeg saae mig altsaa nødt til fra det fiendtlige Land at forskrive tolv meget lærde Tigre. Disse gjorde jeg til Professorer, og paalagde dem, at oprette

rette et Universitet, efter Mönster af Academierne i deres Land, og befalede derpaa at forflytte det Kongelige Tanaqvitiske Bibliothek til QVAMA. Jeg havde imidlertid foresat mig, saasnart QVAMITERNE vare komne saavidt i Videnskaberne, at de kunde gaae eene, at sende disse laante Lærere tilbage til deres Hiem.

Min Nysgierrighed efter at lære at kiende det Tanaqvitiske Bibliothek, var især bleven opvakt af den fangne Anfører TOMOPOLOKO, som fortalte mig, at der iblandt dets Manuscripter fandtes en Bog, hvis Forfatter havde været oppe paa vor Klode, og beskrevet adskillige af dens Lande, fornemmelig i Europa. TANAQVITERNE vare komne over dette Manuscript engang, da de førte Krig i et langt fraliggende Land; men Forfatteren havde skiult sit Navn, og man vidste endnu ikke hvad Landsmand han var, eller paa hvad Maade han var kommen op over Jorden. Da jeg havde seet Bögerne igiennem, fandt jeg, at alt hvad TOMOPOLOKO havde berettet mig om dette Skrift var faa i sig selv, og aabenbarede ham derfor i Fortrolighed min sande Herkomst og mit rette Födeland, forsikkrende ham, at jeg ved min Ankomst havde sagt det samme til QVAMITERNE; men dette dumme Folk

havde ikke villet fæste Troe dertil, men heller indbilde sig, at jeg var en Gefandt fra Solen, og vedblev endnu haardnakket i denne Vildfarelse. Jeg lagde til, at da jeg holdt det for Uret, længer at beholde denne saa forfængelige Titel, havde jeg besluttet, omfider reent ud at aabenbare alle min sande Herkomst, ved hvilken oprigtige Bekiendelse jeg troede, ikke at kunne tabe det mindste af den Agtelse, jeg stod i, især da jeg haabede, at Læsningen af dette Haandskrift vilde overtøye alle og enhver om, hvor langt Europæerne i Viisdom og Dyd overgaae alle andre Dödelige. Men denne min Beslutning mishagede aldeles denne kloge og erfarne Mand, og han gav mig sin Meening derom tilkiende i følgende Udtryk: "Du maa nødvendig, oplyste Helt! först læse Bogen; maaskee dens Læsning vil bringe dig paa andre Tanker; thi enten lyver Forfatteren, eller og de Overjordiske ere Folk af naragtige og flette Sæder, og deres Love og Indretninger værdigere at beles end beundres. Naar du först har læst Bogen, kan du jo siden giøre hvad dig synes; men det vil jeg alligevel raade dig, ikke saa ganske uden Overveielse at bortkaste den Titel, som har indgivet QVAMITERNE saa stor Ærefrygt for dig.

"Thi

”Thi intet i Verden er faa skikket til at holde Almuen
 ”i Lydighed, som den Fordom, den har om sin Bestyrers
 ”ædlere Natur og glimrende Herkomst.”

Jeg fulgte dette Raad, og besluttede at læse Bogen,
 efter TOMOPOLOKOS Oversættelse. Dens gamle Titel
 var: TANIANS (man holder dette Navn for opdigtet)
 REISE OVER JORDEN, ELLER BESKRIVELSE OVER
 RIGERNE OG LANDENE DER, FORNEMMELIG I EU-
 ROPA. Men da Bogen af Brug og Ælde var bleven
 smudsig og forrevent, fattedes uheldigviis netop det, som
 jeg var meest nysgierrig efter at see, nemlig: hvorledes
 Forfatteren var kommen op til os, og paa hvad Maade
 han var kommen ned igien.

Her er Værkets Indhold, saaledes som jeg fandt det:
 Fragmenter af TANIANS Dagbog, holden paa en Reise
 over Jorden, oversatte af Hans Excellence Herr
 TOMOPOLOKO, Hærfører i Hans TANAQVI-
 TISKE Majestæts Tieneste.

* * * Dette Land (TYDSKLAND) kaldes det Romerske
 ”Rige; men det er blot en tom Titel, eftersom det
 ”Romerske Monarkie for nogle hundrede Aar siden har
 ”aldeles ophört. Dette Lands Sprog er ikke let at for-

"ftaae, formedelt den bagvendte Stil, som hersker deri;
 "thi hvad der i andre Sprog sættes foran, hefte de bag
 "ved, saa at man ikke kommer efter Meeningen før man
 "har læst en heel Side igiennem. Regieringsformen er
 "meget urimelig. Man troer at have en Regent, og har
 "dog ingen. Det skal være et Rige, og er dog deelt i
 "adskillige særskilte Fyrstendømmer, der alle have deres
 "egen Regiering, saa at den eene Naboe ofte paafører
 "den anden en formelig Krig. Det hele Land kaldes
 "helligt", endskiöndt man ikke finder mindste Spor af
 "Hellighed deri. Regenten, eller rettere Uregenten, som
 "bærer Navn af Keiser, kaldes "altid Rigets Formerer",
 "endskiöndt han ikke fielden betydelig formindsker det;
 "uovervindelig", uagtet han ofte bliver slagen og bragt
 "i Knibe, snart af de Franske og snart af Tyrkerne.
 "Man har ikke mindre Aarsag til at forundre sig over
 "Folkets Rettigheder og Friheder; thi mange have Ret-
 "tigheder, som de forbydes at bruge. Der ere skrevne
 "utallige Kommentarer over den Tydske Statsforfatning,
 "men man er desuagtet ikke kommet videre; thi * * *
 "Hovedstaden i dette Rige (FRANKRIGE) som er
 "meget stor, hedder PARIS, og kan i visse Maader kaldes
 "Hoved-

"Hovedstaden i hele Europa; thi den udöver en vis lov-
 "givende Magt over alle andre Europæiske Nationer.
 "Den har, for Exempel, udelukkende Ret til at foreskrive
 "dem, hvordan de skulde leve og klæde sig, saa at ingen
 "Dragt er saa ubeqvem og latterlig, at man jo i det övrige
 "Europa nödes til at bruge samme, hvis Pariserne have
 "fundet for got at indføre den. Hvorledes eller naar
 "Pariserne have faaet Hævd paa denne Ret, er mig ube-
 "kiendt. Jeg mærkede dog, at dette Herredom ikke
 "strakte sig til andre Ting; thi de andre Nationer i
 "Europa före ofte Krig med Franskmændene, og tvinge
 "dem ofte til at indgaae Fred paa temmelig haarde Vil-
 "kaar; men Slaveriet i Levemaade og Klædedragt varer
 "ikke destomindre bestandig ved. I flyvende Fattekraft,
 "Begierlighed efter Nyt, og opfindende Frugtbarhed, ligne
 "Pariserne meget Martinianerne.

* * * Fra BOLOGNA reiste vi til ROM. Denne Stad
 "staaer under en Præst, som holdes for den mægtigste af
 "alle Konger og Fyrster i Europa, uagtet hans Rige kan
 "giennemreises paa een god Eftermiddag. Thi isteden
 "for at de andre Fyrster kun herske over deres Under-
 "saatteres Liv og Gods, kan han tillige fordærve deres

"Siele. Europæerne troe i Almindelighed, at denne Præst
"har Himmels Nøgler i sin Forvaring. Jeg var meget
"nysgierrig efter at see disse Nøgler, men al min Umage
"var spildt, og jeg veed endnu ikke, hverken hvordan
"de faae ud, eller i hvad Skrin de laae. Den Magt han
"har og udöver, ikke allene over sine egne Underfaatter,
"men over det hele menneskelige Kiön, bestaaer fornem-
"melig deri, at han kan friekiende dem, som Gud for-
"dømmer, og fordømme dem, som Gud friekiender: en
"sandelig uhyre Myndighed, som vore Underjordiske vilde
"sværge paa, ikke kunde tilkomme noget dødeligt Men-
"neske. Men det er en let Sag, at binde Europæerne
"paa Ærmet hvad det skal være, og faae dem til at troe
"de allerurimeligste Opdigtelser, endskiöndt de holde sig
"selv allene for kloge, og opblæste af denne Indbildning
"see alle andre Folkeslag, hvis Sæder de kalde barbariske,
"over Skuldrene. Jeg vil slet ikke forsvare vore Under-
"jordiskes Sæder, Skikke og Indretninger; men blot
"anföre nogle af Europæernes, for at lægge for Dagen,
"hvor liden Ret de have til at opholde sig over andre
"Nationer.

"Det

"Det er brugeligt hist og her i Europa, at bestrøe
 "Haaret og Klæderne med malet og sigtet Korn, som
 "Naturen har frembragt til Menneskenes Føde. Dette
 "Meel kaldes PUDDER, som de med megen Omhue kæm-
 "me af Haaret om Aftenen, for at dryffe noget igien
 "deri om Morgen. En anden Skik, som ikke syntes
 "mig mindre latterlig, var denne: De have visse Dækker
 "eller Hatte til Hovederne, for at beskytte dem imod
 "Kulden; men disse bære de i Almindelighed under Armen,
 "endog saa midt om Vinteren, hvilket forekom mig ligesaa
 "naragtigt, som om jeg saa nogen gaae igiennem Byen
 "med sin Kappe eller sine Buxer i Haanden, og udsætte
 "Legemet, de skulde bedække, for Luftens Umildhed.

"Europæernes Religions Lærdomme ere fortreffelige
 "og overeensstemmende med den funde Fornuft. I de
 "Bøger, som indeholde hvad de skulde troe og giøre,
 "befales, at man flittigen skal læse dem, og udgranske
 "deres sande Meening, og raades til Overbærelse med de
 "Svage og Vildfarende. Ikke desto mindre bliver den, som
 "tager et og andet i samme Bøger i en anden Forstand,
 "end den største Hob, straffet med Fængsel, pidsket, ja
 "undertiden brændt for sin Mangel paa Dømmekraft.

oblon

"Dette

"Dette kom mig for, som om man vilde kagstryge een,
"der havde Feil paa Synet, fordi det, som man fandt fir-
"kantet, forekom ham rundt. Man fortalte mig, at nogle
"tusinde Mennesker af denne Aarsag vare blevne hals-
"hugne, hængte og brændte.

"I de fleste Stæder og Landsbyer finder man visse
"Personer, som staae paa ophøiede Steder, og giennem-
"hegle paa det strængeste de Synder hos andre, som de
"selv dagligen begaae, hvilket syntes mig det samme, som
"at høre en fuld Mand præke imod Drukkenskab.

"Den, som er kommen skiæv, pukkelrykket eller halt
"til Verden, søger om Titel af Velbaaren: den, som
"er fød af gemeene Forældre, vil hedde Höiædel.
"Begge Deeles er i mine Tanker lige faa urimeligt, som
"om en Dverg vilde kaldes Kæmpe, og en gammel Mand
"Ungkarl.

"I de større Byer er det næsten overalt bleven Mode,
"at indbyde sine Venner, strax efter Maaltidet, til Giæst
"paa en fort, af brændte Bønner tillavet Suppe, som man
"gemeenligen kalder KAFFE. Til Stederne, hvor de
"skulle drikke den, trækkes de i en stor Æske paa fire
"Hiul, af to meget stærke vilde Dyr; thi Europæerne
"holde

"holde det for meget uanstændigt, at flytte sig paa
"Födderne.

"Paa den förste Dag i Aaret faae Europæerne en
"vis Sygdom, som vi Underjordiske flet ikke kiende. Til-
"fældene ved denne Sygdom ere besynderlig Uroe i Sindet
"og Fortumling i Hovedet, som giör, at ingen paa sam-
"me Dag kan blive fem Minuter paa eet Sted. De löbe
"ligesom Rasende fra eet Huus til et andet, uden at vide
"selv hvorfor. Sygdommen varer hos mange i hele fior-
"ten Dage, indtil de endeligen af den evige Omlöben
"blive trætte, komme til sig selv igien, og faae deres
"forrige Helbred.

"Da Europæerne plages med en utallig Mængde
"Sinds Sygdomme, har man og opfunden en utallig
"Mængde Lægemedler. Somme angribes af en rasende
"Lyft til at gaae faaledes paa Gaderne, at deres venstre
"Side altid vender imod andres höire. Jo længer man
"kommer imod Norden, jo stærkere raser denne Sygdom,
"hvoraf tydeligen sees, at den har sin Grund i Luftens
"Umildhed. Lægedommen bestaaer i visse stemplede Blade
"med nogle Karakterer paa. Naar de Syge bære disse
"Talismaner hos sig, blive de efterhaanden bedre. Et

"andet Raferie fordrives ved Lyden af smaa Klokker eller
"Bielder, som sætter Sindet igien i Rolighed; men dette
"Lægemiddel virker ikke længe; thi efter to Timers
"Forløb kommer Sygdommen igien med dobbelt Hef-
"tighed.

"I FRANKRIGE, ITALIEN OG SPANIEN gaae Folk
"paa en Tid af nogle Uger om Vinteren aldeles fra For-
"standen. Dette Raferie forjages ved at strøe Aske paa
"de Galnes Pander. I den nordlige Deel af Europa, hvor
"denne Aske har ingen Kraft, maae Naturen hielpe sig
"selv.

"De fleeste Europæer have den Skik, tre eller fire
"Gange hvert Aar, i Vidners Overværelse, at indgaae en
"vis høitidelig Pagt med Gud, som de strax efter bryde.
"De kalde denne Pagt COMMUNION, og synes at indgaae
"den, blot for at vise, at det er Skik hos dem, tre fire
"Gange om Aaret at bryde deres Løfter. Naar de be-
"kiende deres Synder og anraabe Gud om Naade, skeer
"det gierne efter Takten og paa visse Melodier. Under-
"tiden tage de Flöiter, Basuner og Trommer til Hielp:
"alt ligesom Synden er stor til, hvis Straf de med Musik
"ville afbede.

"Næsten

"Næsten alle Nationer i Europa ere forbundne til
"at troe og bekiende de Lærdomme, som indeholdes i en
"vis hellig Bog. Men i de fydlige Lande er denne Bogs
"Læsning aldeles forbuden, saa at Menneskene tvinges til
"at troe, hvad de uden Straf hverken tør læse eller kikke
"i. I samme Egne er det ligeledes strængeligen forbuden
"at dyrke og tilbede Gud, undtagen i et Sprog, som man
"ikke forstaaer; saa at kun de Bønner holdes for lov-
"lige og Gud behagelige, der giøres af dem, der ikke
"vide hvad de selv sige.

"I alle store Byer blive de, som ophøies til Æres-
"poster og Værdigheder, værkbrudne, saa at de, ligesom
"Syge, bæres igiennem Gaderne i tillukte Æsker.

"De fleste Europæer lade deres egne Haar afraage,
"og bedække det skaldede Hoved igien med fremmede.

"De lærde Stridigheder, som i Almindelighed beskief-
"tige de Europæiske Akademier, bestaae i Underfögelfer
"om Ting, hvis Opdagelse enten er uden al Nytte, eller
"hvis Natur den menneskelige Forstand umueligen kan
"begribe.

"De lærdeste Materier, Europæerne afhandle, angaae
"et Par gamle, for lange siden uddøde Folkeslags Støvler,

"Skoe, Töfler, Halsfynykker og Kapper. I Videnskaberne
"for Resten, faavel de geistlige som verdslige, dömmes
"ingen selv, men underskriver blot andres Domme. Den
"Meening de eengang strande paa, blive de hængende ved,
"som Östers paa en Klippe. De sige, at de troe den, de
"kiende for den viifeste, i alting: og jeg vilde ikke have
"det mindste at indvende herimod, hvis raade og ukyndige
"Folk kunde kiende i denne Sag. Men til at afgjøre,
"hvo der er viis, udfordres at man selv er det.

"I de fydlige Lande bæres i Kiöbstæder og Lands-
"byer nogle Kager omkring, som Præsterne give ud for
"Guder; det underligste er, at Bagerne selv, skiöndt
"Deien, hvoraf de have bagt dem, klæbrer dem endnu
"paa Fingrene, gjøre deres Eed paa, at disse Kager have
"skabt Himmelen og Jorden.

"ENGELLÆNDERNE foretrække deres Frihed for
"alt, og ere ikke Slaver, uden af deres Koner. De for-
"kaste i Dag den Religion, de bekiendte sig til i Gaar.
"Jeg tilskrev Landets Beliggenhed denne Ustadighed; da
"de ere Öeboere og Söefolk, har rimeligviis deres ustadige
"Element nogen Virkning paa dem. De spørge meget
"flittigen til hinandens Sundhed og Befindende, saa at
"man

"man skulde troe, at de alle vare Læger; men det
"Spørsmål: HOW DO YOU DO? eller: Hvordan befinder
"de dem? er en blot Talemaade, en Lyd uden mindste
"Bemærkelse. Man filer og tilspidser paa denne Öe sin
"Forstand og Tænkraft saa meget, at endeel tilsidst
"reent tabe den.

"Imod Norden ligger en Republik, som bestaaer af
"fyy Provindser. De kaldes FORENEDE, uagtet man
"ikke finder Spor i samme til mindste Eenighed. Pöbe-
"len praler her af sin Magt, og paaftaaer, selv at raade
"for Statsbestyrelsen, uagtet Almuen ingensteds er meer
"udelukket fra offentlige Forretninger, og hele Regierin-
"gen er i nogle faa Familiers Hænder. Indbyggerne i
"denne Stat sammenskrabe med ængstlig og utrættelig Om-
"hyggelighed store Rigdomme, som de dog ikke nyde, saa
"at deres Punge altid ere fulde, og deres Maver altid
"tomme. Man skulde næsten troe, at de levede blot af
"Rög, som de sue til sig igiennem visse Rör eller Leer-
"piber. Man maa imidlertid tilstaae, at dette Folk over-
"gaaer alle andre i Reenlighed; thi de toe alle Ting,
"undtagen deres Hænder.

"I adskillige store og smaa Byer i det nordlige Eu-
ropa gaar Vægtene omkring paa Gaderne om Natten,
som, for med deres Syngen, eller rettere Skryden, at
ønske de Sovende Røe, vække dem hver Time.

"Hvert Land har sine Love og Skikke, som gemeen-
ligen ere hinanden ganske modsatte. Saaledes, for
Exempel, er, efter Loven, Konen underkastet sin Mand;
men efter Skikken, Manden underkastet sin Kone.

"I Europa staae de i størst Anseelse, som leve saa
overdaadigen, at de ikke blot opæde Landets Frugter,
men Landet selv: og ingen Stand foragtes, uden den,
som dyrker Jorden og føder disse Ædere.

"Hvor vidt Europæerne have bragt det i Laster,
kan man slutte af de mange Galger og Rettersteder,
man finder overalt. Hver Bye har sin egen Bøddel.
Engelland allene maae jeg undtage, hvor jeg troer der
gives slet ingen Bøddel, efterfom Indbyggerne hænge
sig selv.

"Jeg har en Slags Mistanke om, at Europæerne ere
Menneskeædere; thi de indslutte hele Hobe af friske
og stærke Mennesker i visse Lukker, som de kalde Klo-
stere, blot til den Ende, at de skulde blive glatte og
fede,

"fede, hvilket fielden flaaer feil, da de, fritagne for alt
 "Arbeide, have intet andet at sørge for i disse Lysthaver,
 "end at giøre sig tilgode.

"Europæerne drikke gierne Vand hver Morgen for
 "at afkiøle Maven; men neppe have de faaet Heden
 "paa denne Maade dæmpet, før de drikke Brændevin,
 "for at hidse den igien.

"Religionen i Europa deeles i to Hovedsecter: den
 "Romerisk-Catholske, og den Protestantiske. Protestanterne
 "tilbede kun een Gud, Catholikerne flere; thi de have
 "ligesaa mange Guder og Gudinder, som Stæder og Lands-
 "byer. Alle disse Guder og Gudinder har Paven, eller
 "Ypperste-Præsten i Rom, skabt, og Paven igien bliver
 "skabt af visse Præster, eller de saa kaldte Cardinaler.
 "Man seer heraf, hvilken Magt disse Cardinaler maa have,
 "fiden de kunne skabe Guders Skabere.

"De gamle Indbyggere i ITALIEN undertvang hele
 "Verden, og lystrede deres Koner; de nu værende der-
 "imod mishandle deres Koner, og lystre hele Verden.

"Dyrene i Europa deeles i to Klasser: de som op-
 "holde sig paa Landet, og de som opholde sig i Vandet.
 "Dog gives der og nogle, som man kalder Amphibier,

JA I"

"der

"der kunne leve i begge Elementer, for Exempel: Fröer,
 "Marfviin og HOLLÆNDERE; thi disse boe i Morad-
 "fer, og

— færdes nok faa got i Söen, som paa Landet.

"Europæerne have samme Levnetsmidler, som vi.
 "SPANIERNE allene leve blot af Luften.

"Handelen blomstrer hist og her i Europa, og mange
 "Ting ere endog her tilfals, som man aldrig driver Han-
 "del med hos os. Saaledes følger man i ROM Himme-
 "len, i SCHWEIZ fig selv, og i * * * * sættes Krone,
 "Scepter og Kongeværdigheden paa offentlig Auction.

"I SPANIEN er Ladhed det fænde Kiendetegn paa
 "et velopdraget Menneſke, og intet er ſtörre Beviis paa
 "ægte Adel, end Sövn.

"De kaldes overalt Rettroende, som ikke vide hvad
 "de troe, og som ikke gide gjort fig den Umage at
 "underföge hvad de höre. Der gives adskillige, som blot
 "paa Grund af denne Skiödeslöshed og tankelöſe Ladhed
 "indføres i de Helliges Tal; da derimod de, som, be-
 "kymrede for deres evige Skiebne, nöierei prøve og veie
 "alle Ting, for mindſte Afvigelfe fra den herſkende Mee-
 "ning fordömmes i al Evighed.

"I Al-

"I Almindelighed troe Europæerne, at det, til evig
"Salighed, eller evig Fordømmelse, ikke kommer an paa
"Menneskenes Handlinger i Livet, Udøvelsen eller For-
"fømmelsen af deres Pligter, men blot paa Stedet man er
"fød paa; thi de tilstaae alle, at de, hvis de vare fødte i
"et andet Land, og af andre Forældre, vilde have havt
"en anden Troe. De syntes derfor, ikke faa meget at
"fordømme Folk, fordi de havde den eller den Religion,
"som fordi de vare fødte paa det eller det Sted, hvilket
"jeg flet ikke kan finde overensstemmende med Guds
"Retfærdighed og Godhed.

"Iblandt deres Skribentere staae de i størst Anseelse,
"som saaledes forvende og bagvende den naturlige Orden
"i Stilen, at det, som i sig selv var klart og tydeligt, der-
"ved bliver mørkt og uforstaaeligt. Disse kaldes "Poeter,"
"og deres Ordsmflytning "Poefie". Dog er dette endnu
"ikke nok til at være en ægte Poet; en saadan maa
"tillige kunne lyve forkrækkeligen. Man dyrker af denne
"Aarsag, med en Art af guddommelig Tilbedelse, en vis
"gammel HOMERUS, der skal have været Mester i begge
"Dele. Mangfoldige efterabe ham i Ordenes Omflyttelse

"og Sandhedens Forfalskning; men ingen har, som man
"figer, naaet ham endnu.

"Videnskabs Dyrkerne kiöbe Böger i stor Mængde;

"dog ikke saa meget for Indholdets, som for Bindets og

"Formatens Skyld. Boghandlerne, som snart ere komne

"under Veir med denne Bogforfængelighed, bruge derfor

"det Kneb, at lægge de ufleste og almindeligste Böger op

"paa nye, i en anden Format, med anden Tryk, og

"Kobbere, saa at Prisen for den samme Bog bliver ti

"Gange dyrere. Man maa mærke, at Videnskaberne ud-

"giøre en Green af Handelen der, og at Philosopher og

"andre Forfattere regnes blandt de snueste Kiöbmænd.

"Tofferne skrive gierne helst og de fleeste Böger, som

"om de frygtede, at Rygtet om deres Dumhed ellers ikke

"skulde komme til Efterkommerne.

"Academierne i Europa ere ligesaa mange Handels-

"börse, hvor for maadelig og billig Priis Grader, Promo-

"tioner, Værdigheder, alle Slags Lærdomstitler og deslige

"videnskabelige Varer ere tilfals, hvilke man her under

"Jorden først efter megen Sved og Möie, og mange

"Aars daglige og natlige Studering, kan tilveiebringe sig.

"Doctorer kalder man dem, som have naaet den höieste

"Spidse

"Spidse af al menneskelig Lærdom, eller, som Europæerne
"kalde det, have bestegget Toppen af det Bierg Parnassus,
"hvor der skal boe ni faa kaldte Jomfruer. Næst efter
"dem komme Magistrene, som for noget ringere Priis
"faae deres lærde Titler, og derfor og holdes for mindre
"alvidende. Man seer heraf, hvor stor en Velvillighed
"imod det menneskelige Kiön der hersker paa de over-
"jordiske Universiteter, siden de bane Veien faa let og
"magelig til Lærdom. De Nordiske Academier ere heri
"lidt meere vrantne, da de ikke bortgive de høieste Æres-
"poster uden efter foregaaende Examen.
"De Lærde og Ulærde skilles fra hinanden ved for-
"fskiellig Klædedragt og Sæder; men fornemmelig ved
"forskellig Religion. Disse troe for det meeste kun paa
"een Gud: hine derimod dyrke flere Guder og Gudinder.
"De Lærdes fornemste Guddomme ere APOLLO, MI-
"NERVA, de ni Muser, og andre ringere hele eller halve
"Guder, som Poeterne paakalde, naar de faae i Sinde at
"rase. De Lærde selv inddeles efter deres fskiellige
"Studeringer, i fskiellige Klasser, saasom Philosopher,
"Poeter, Grammatikere, Physikere, Metaphysikere, og
"faa videre.

"En Philosoph er en videnskabelig Kræmmer, som
 "for en vis bestemt Priis følger Selvfornegetelse, Maade-
 "ligheds og Fattigdoms Forskrivter, og præker saa længe
 "imod Rigdom indtil han selv bliver rig. Faderen for
 "Philosopherne er en vis SENECA, der ved at bære sig
 "saaledes ad, samlede sig kongelige Rigdomme.

"En Poet er et Menneske, som gjør Opfigt med
 "trykt Sladder, Lögn og Raferie. Affindighed er derfor
 "et Særmærke paa de sande høie Digtere. Alle, som ud-
 "trykke deres Meening med Tydelighed og Simpelhed
 "dømmes uværdige til Laurbærkrandsen.

"Grammatikerne udgiøre en vis Art af Krigsstand, der
 "forstyrrer den offentlige Rolighed. De kiendes fra andre
 "Krigere derpaa, at de isteden for affarvede have sorte
 "Munderinger, og Penne isteden for Sværd. De fægte
 "med ligesaa stor Haardnakkenhed for Bogstaver og Ord,
 "som hine for Frihed og Fædreland. Jeg troer, at Re-
 "gieringen allene til den Ende underholder dem, at det
 "menneskelige Kiön ikke i Fredstider skal faae Skiörbug af
 "al for megen Rolighed. Undertiden dog, naar disse
 "lærde Krige gaae saa vidt, at de true med Blodsudgydelse,
 "lægger Övrigheden sig med sin Myndighed derimellem,
 "som

"som jeg hørte for nogen Tid siden at være skeet i Paris,
 "hvor det store Raad, da Stridigheden imellem Doctorerne
 "over Q og K blev for alvorlig, omsider gav Tilladelse
 "til at bruge begge disse Bogstaver.

"En Physiker er en, som randfager Jordens Indvol-
 "de, de tobeenede, firbeenede og fleerföddede Dyr, Ormes
 "og Insecters Natur, og som kiender, kort sagt, alle Ting,
 "undtagen sig selv.

"En Metaphysiker seer allene det, som er skiult for
 "alle andre, kiender, beskriver og udvikler Aandernes og
 "Sielenes Væsen, alt det, som er, og alt det, som ikke
 "er; men formedelst sit alt for skarpe Syn skielner ikke
 "hvad der ligger ham lige for Födderne.

"Saaledes er Tilstanden i den lærde Republik i Eu-
 "ropa. Jeg kunde anföre mange flere Ting; men det
 "maa være nok, at have givet Læseren en Mundsmag af
 "det fornemste, der vil noksom sætte ham istand til at
 "dömmе, hvorvidt Europæerne have Ret til at holde sig
 "selv for de eeneste Kloge. Det maae man imidlertid
 "indrömmе de overjordiske Doctorer og Magistrer, at de
 "have langt større Færdighed i Opdragelses Videnkaben,
 "end vore underjordiske Lærde; thi der gives Lærere i

"Sprog og Videnskaber, der ikke allene lære det fra sig,
"de selv have lært; men endog det, hvoraf de ikke for-
"staae det allerringeste. Det falder os allerede vanskeligt,
"paa en let Maade at bibringe andre, hvad vi selv vide;
"men at lære dem, hvad vi ere aldeles ukyndige i, derom
"have vi næsten intet Begreb engang. Der findes adskil-
"lige blandt de Europæiske Lærde, der med lige Iver
"dyrke baade Theologien og Philosophien. Som Philo-
"sopher, tvivle de om alle Ting, og, som Theologer, troe
"de hvad det skal være. Europæerne besieles af samme
"Lyft til Studeringer, som vi underjordiske; men blive i
"meget kortere Tid Lærde. Denne Fordeel skyldte de
"en vis magisk Opfindelse (lærde Journaler, Cataloger,
"Ordbøger, Encyclopædier, o. f. v.) hvorved de sættes i
"Stand til at læse et halvhundrede Böger paa een Efter-
"middag.

"De overjordiske Folk ere overmaade andægtige, og
"færdeles ivrige i at bede. De rette sig alligevel, i det
"sidste, ikke efter deres Hiertes Tilskyndelse og Bevægelse,
"men efter Klokkeringen, Uhre og Soelskiver, saa at deres
"Andagt er fuldkommen mekanisk, og bestemmes meer
"af udvortes Tegn, gammel Vane og visse Klokkeslet, end
"af

"af inderlig Fölelse. Hvor flittige de ere i Bön og Paa-
 "kaldelse, kan man slutte deraf, at de fleste, mens de hugge
 "Brænde, skure Tallerkener, og have andet Haandarbeide
 "for, syngte aandelige Psalmer.

"Da jeg kom til ITALIEN, anfaae jeg mig som
 "Herre over hele Landet; thi enhver, som mödte mig,
 "kaldte sig min Slave. Da jeg fik i Sinde at sætte Pröve
 "paa denne underdanige Lydighed, befalede jeg engang
 "min Vært at laane mig sin Kone en Nats Tid; men han
 "blev ordentlig opbragt herover, befalede mig at pakke
 "ind, og, da jeg nölede noget længe, bjog mig paa
 "Dören.

"I NORDEN söge Indbyggerne med yderste Begier-
 "lighed Titler af Embeder, som de ikke have; og alle
 "ere faa hidfige efter at gaae paa den höire Side, at de
 "næsten gaae fra Forstanden. Videre * * * * *

Længer strakte min Taalmodighed sig ikke. Jeg blev
 optændt af den yderste Forbittrelse, kastede Bogen bort,
 og forsikkrede TOMOPOLOKO, som var hos mig, at det
 var lutter Opdigtelser af en ubillig og galdefuld Skribent.
 Men da den förste Hede havde fat sig, begyndte jeg at
 fælde en noget mildere Dom over denne Reisebeskrivelse,
 efter-

efterfom jeg faae, at Forfatteren, endskiöndt ufand og ubillig i de fleste Stykker, dog ikke altid havde afveget fra Sandheden, men truffen den endog i mange Ting paa en Prik. For Resten fulgte jeg TOMOPOLOKOS Raad, omhyggeligen at nære QVAMITERNES falske Meening om min Herkomst, da jeg fandt det raadeligere til mine Planers Udförelse, at gielde for overordentlig Gefandt fra Solen, end for simpel Europæisk Borger.

Efterat alle Naboerne i lang Tid havde holdt sig rolige, og jeg imidlertid havde benyttet mig af den velgiörende Fred til at indrette Staten efter mit Önske, fik vi pludselig Efterretning om, at tre af de mächtigste Nationer havde foreenet sig imod QVAMITERNE, nemlig ARCTONIERNE, KISPUSIANERNE og ALECTORIANERNE. De förste vare med Fornuft og Tale begavede BIÖRNE, et meget haardt og krigerisk Folk. Den Kispufianske Nation bestod af overordentlig store KATTE, som for deres Snedighed og Dömmekraft vare almindelig berömt, og ikke saa meget ved legemlig Styrke, som ved snilde Paafund og Krigspuds havde bestandigen holdt de mächtigste Fiender Stangen. Alectorianerne, da de ligesaa got strede i Luften, som paa Jorden, vare heller ikke at löbe

løbe med. De vare HANER, bevæbnede med Buer og forgiftede Pile, der fielden feilede, og voldte dødelige Saar, hvor de traf.

Disse tre Folkeslag vare blevne forbittrede over Qvamiternes usædvanlige Fremgang og Tanaqviternes Nederlag. For at standse den Qvamitiske Vælde, inden den greb for vidt om sig, indgik de altsaa et fælles Forbund; men förend de lode udgaae nogen Krigserklæring, affendte de Gesandtere til QVAMA, som forlangte Tanaqviternes Frihed, og forkyndte Keiseren formelig Krig, hvis samme blev nægtet. Paa mit Tilraaden bleve de strax affærdigede med følgende Svar: "Da Tanaqviterne, som Forbunds og Fredsbrydere, havde fortient den Elendighed, de ved deres egen Daarlighed og Stolthed selv havde styrtet sig i, havde Hans Majestæt Keiseren i QVAMA besluttet, af alle Kræfter at forsvare den Eiendom, han i en lovlig Krig havde erhvervet sig, til det yderste, imod enhver Angriber, uden i mindste Maade at frygte enten disse foreente Folkeslags, eller nogen anden Magts Trudser." Med dette Svar bleve Gesandterne sendte tilbage; og vi gave os strax ifærd med Tilberedelserne til den forestaaende Krig. I kort Tid fik jeg en Krigshær af

fyrrethve tusinde Mand bragt paa Beenene, hvoriblandt vare otte tusinde Ryttere og to tusinde Flinteskytter. Keiseren, saa affældig han var af Alderdom, besluttede selv at være med i dette Feldttog, og var endnu saa opflammet af Begierlighed til Ære, at hverken hans Gemalindes, Börns, eller mine Forestillinger formaaede ham til at afstaae fra dette Foretagende. Hvad der i denne Tingenes Forfatning gjorde mig meest urolig, var den Tvivl og Mistanke jeg havde til Tanaqviterne, da jeg frygtede, at de, utaalmodigen over deres nye Trældom, vilde gribe den først beste Leilighed til at afkaste Aaget, og gaae over til Fienderne. Jeg bedrog mig ikke; thi strax efter Krigens Forkyndelse fik vi vide, at tolv tusinde Tanaqviter i fuld Rustning vare gangne over til den fiendtlige Leir; saa jeg mærkede, at vi paa eengang fik med fire mægtige Fiender at bestille.

I Begyndelsen af Maaneden KILIAN lod jeg Krigshæren brække op, efterat den var forsynet med alle Nödvendigheder. Paa Marschen mödte vore Speidere os med den Beretning, at de foreenede Tropper allerede vare brudte ind i TANAQVI, og beleirede Fæstningen SIBOL paa Grændserne af KISPUSIA, med saa megen Heflighed,

at

at Commandanten allerede tænkte paa Opgivelse. Men saasnart de mærkte vor Ankomst, ophævede de Beleiringen, og rykkede imod os. Slaget blev holdt i en Dal, ikke langt fra den beleirede Fæstning, hvoraf det endnu den Dag i Dag er, kaldes det Sibolske Feldtslag. ARCTONIERNE, som stode paa den venstre Fløi, anfaldt vore Ryttere, og gjorde et stort Nederlag iblandt dem; og da de oprørske TANAQVITER understøttede dette Anfald, syntes det næsten at være ude med os. Men Flinteskytterne kom Rytteriet til Hielp, og i det disse med to dygtige Salver adsplittede de fiendtlige Gelidder, fik Træfningen et ganske andet Udseende, og de nylig seirende Fiender saae sig nødte til lidt efter lidt at vige, saa længe til de aldeles gave sig paa Flugten. Mens dette gik for sig, bragte KISPUSIANERNE paa den anden Side vore Fodfolk stærkt i Knibe. De afskiöde med saa megen Behændighed og Lykke deres Pile, at sex hundrede Qvamiter i kort Tid bleve dels dödeligen saarede, dels reent ihjel-skudte. Men da Rytteriet med Flinteskytterne kom til, nødtes de til at tage Flugten, dog saaledes, at de beholdt deres Gelidder i Orden, og syntes meere at trække sig tilbage, end at flye; hvilket de kunde tilskrive deres Anfö-

ners, MONSONIUS's Klogskab og Erfarenhed, der, paa den Tid, i Krigskunsten gjorde alle underjordiske Hærførere Palmen stridig. Endnu vare ALECTORIANERNE tilbage, som det var meest vanskeligt at overvinde; thi saasnart vore Flinteskyttere lagde an paa dem, fvang de sig op i Luften, og skiöde derfra deres Pile med saamegen Eftertryk ned paa vore Hoveder, at saa reiste sig igien, som faldt til Jorden derved. De traf bestandigen; thi man skyder altid meget lettere og sikkrere ovenfra nedad, end nedenfra opad; men vore derimod, formeddelt Fiendernes idelige Flagren og Bevægelse, feilede som oftest. Midt i Stridens störste Hede blev Keiseren, der foer omkring, hvor Faren var störst, og skiöd selv paa Fienderne med al muelig Tapperhed, truffen i Halsen af en forgiftet Piil, og faldt ned af Hesten. Man bar ham strax ud af Slaget til sit Telt, hvor han kort efter opgav Aanden. I denne slibrige Forfatning holdt jeg det for raadeligt, at paalægge alle dem, som havde været Vidne til dette bedrövelige Tilfælde, Taushed, at de Stridende ikke skulde tabe Modet ved Tidenden om Keiserens Död. Jeg böd dem derfor, at være ved got Mod; Keiseren, sagde jeg, var kun besvimet af det pludselige Skud, og Pilen

var

var ikke gaaet dybt ind i Kiödet. Da Blodet var törret af, havde jeg seet Saaret, blev jeg ved, og fundet at det slet ikke var dödeligt, saa at jeg haabede, de snart skulde faae ham at see igien ganske frisk. Da de fleste saaledes bleve uvidende om hvad der var hendet Keiseren, varede Slaget til Midnat; men da ALECTORIANERNE, udmattede af Arbeide og Saar, trak sig tilbage til deres Leir, gjorde jeg Stilstand paa saa mange Dage, som jeg behövede til at lade de Dræbte begrave. Imidlertid, da jeg mærkede, at jeg havde et nyt Kunstgreb nödig, for at betvinge disse vingede Fiender, lod jeg, mens Stilstanden varede, Flintekuglerne støbe om til Hagl. Dette Middel havde saa heldig en Virkning, at ALECTORIANERNE i den fölgende Trefning faldt hovedkulds ned af Luften, som Fluor, og den halve Deel af deres Krigshær omkom ynkeligen paa denne Maade. De overblevne strakte derpaa Gevær, og bade ydmygen om Fred. ARCTONIERNE og KISPUSIANERNE fulgte deres Exempel, og overgave sig selv med Vaaben og Fæstninger i vore Händer.

Da alle disse Ting vare lykkeligen bragte til Ende,

See da kaldte jeg sammen de förste af Folket, de
Ældste,

Alle Troppernes Hov'der, til Höiraad i fulde For-
samling,

Lig det boblende Havs höitbrusende Bølger de strömte

Alle til mig i Teltet; og tausé hørte min Tale:

”Ædle, tapre, beröimte Krigere! Jeg tvivler ikke paa, at
det jo er de fleste iblandt Eder noksom bekiendt, med
hvor ængstlig Bekymring og Omhue, jeg har raadet Hans
Majestæt, Keiseren, fra, at vove sit eget dyrebare Liv i dette
Tog. Men hans medfödde Tapperhed og uforfkrækkede
Heltemod tillod ham ikke, i Magelighed at blive hiemme
paa en Tid, da vi andre vove Livet imod hans Fiender.
Sandeligen! det er den eeneste Begiering, som Hans Kei-
serlige Majestæt nogenfinde har afslaaet mig. O! at Aller-
höistfamne havde været vanskeligere i at tilstaae mig alle
andre Ting, og villigere i denne eene! vi skulde da ikke
have befunden os i denne ulykkelige Tilstand, hvori hans
uformodentlige Död har styrtet os; men vort Indtog i
den Keiserlige Hovedstad skulde da have blevet en sand
Triumf, og vor Glæde over saa mange herlige Bedrivter
skulde da have været fuldkommen, ublandet med nagende
Kum-

Kummer! Jeg kan ikke længer, og bör ikke længer dölge den förgelige Tildragelse, som har givet enhver af os et större Saar, end alle Fiendernes samtlige Pile havde kunnet forvolde. Vider altsaa, at vor Keiser, midt i Slaget, hvor han streed med den ham egne Tapperhed, blev truffen af en ulyksalig Piil, og kort efter opgav sin Aand! Gyfelige Tilfælde! hvilken Sorg, hvilken almindelig Kummer vil denne store Fyrstes Tab udbrede over hele Riget! Dog, taber ikke ganske Modet! Den store Helt ophörer at döe; men ikke at leve. Eders Keiser er ikke död for Eder! Han lever igien i to voxne Prindsar, sande Aftryk af den fortreffeligste Fader, og ikke mindre Arvinger til hans Dyder, end til hans Riger. I have ikke forandret Keiser, men blot Keiserens Navn. Og da Prindsen TIMUSO, som den Förstefödde, modtager sin Faders Krone, er jeg fra nu af under hans Scepter Krigshærens Anförer. Leve TIMUSO! ham ville vi samtligen hylde! ham ville vi sværge evig Troskab! ham skulde vi herefter alle lyde!"

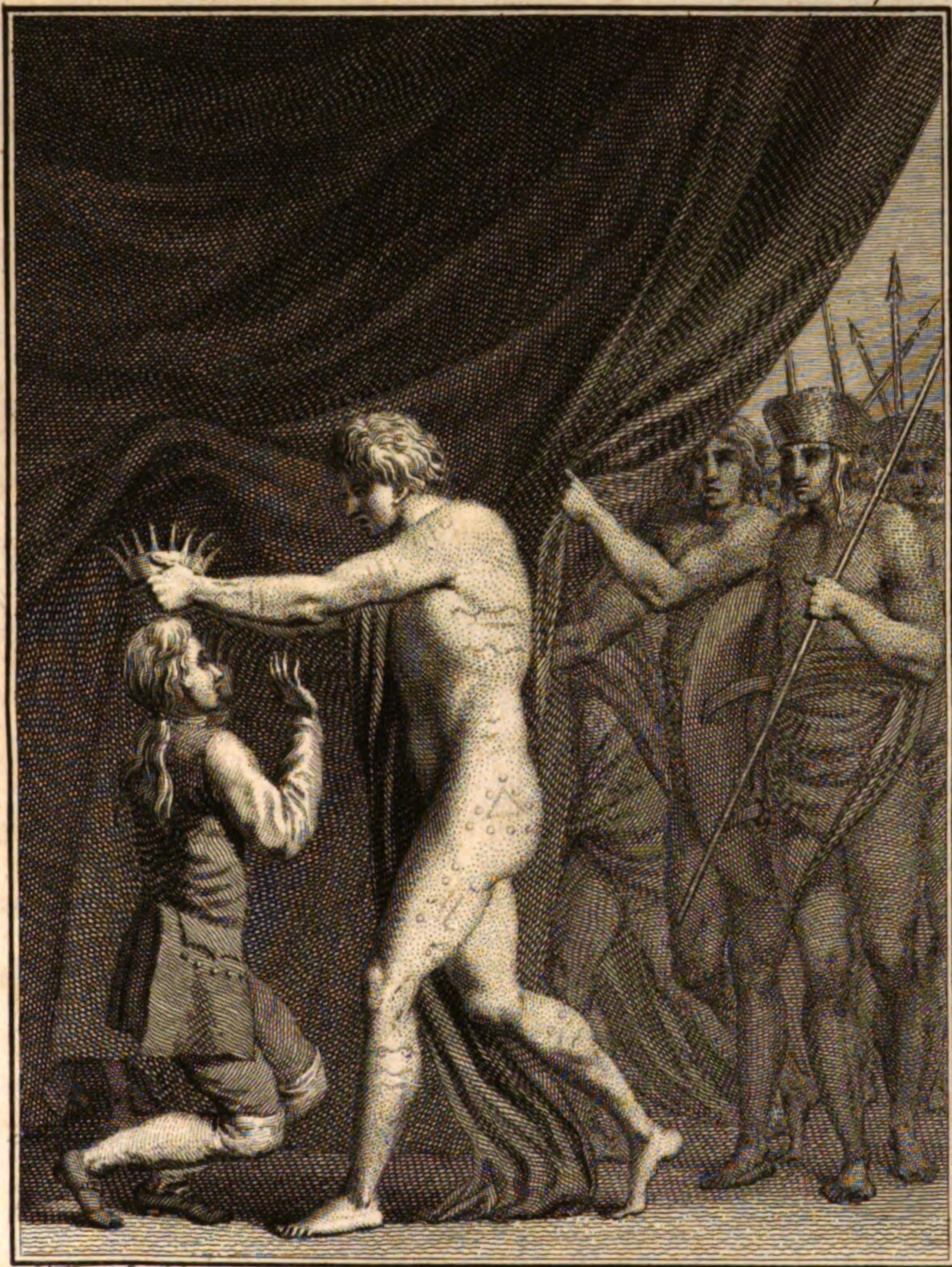
~~~~~

FIORTENDE KAPITEL.

Forfatteren bliver Monark under Jorden.

Da Talen var til Ende raabte de alle med høi Røst: "VILLE HAVE PIKILSU TIL KEISER." Da jeg hørte dette, blev jeg ganske forkrækket, og bad dem alle med Taarer i Öinene, ikke at glemme den Troskab, de skyldte den Keiserlige Familie, og de Velgierninger, som den afdöde Monark havde bevist enhver især iblandt dem, saavelsom alle i Almindelighed, da de ved en saadan Utaknemmelighed vilde sætte en uudflettelig Skamplet paa Nationens Navn. Jeg lagde til, at jeg ikke desto mindre vilde være dem til Nytte, som Privatmand, om de ellers kunde have nogen Nytte af mig. Men mine Ord udrettede ikke det mindste.

Folkets Föreres Sind opflammed' end meere min Tale;
Og blandt Folkene selv opstod en almindelig Mumlen.
Soldaterne blandede deres Skrig med Anförernes Raab,
og den hele Leir gienlöd adskillige Gange af de anförte
Ord.

Abildgaard del.

Clemens Sculps.

Ord. Jeg bedækkede mit Hoved, og forföiede mig derfra ind i mit Telt, og forböd Vagten, at indlade nogen; thi jeg haabede, at Soldaterne skulde blive anderledes til Sinds, naar den förste Heede havde lagt sig. Men Officierer og Soldater trængte med Magt ind i Teltet, og satte Kronen paa mit Hoved, hvor meget jeg end satte mig derimod. Derpaa förte de mig ud, og udraabte mig under Paukers og Trompeters Lyd til KEISER I QVAMA, KONGE OVER TANAQVI, ARCTONIEN OG ALECTORIEN, samt STORHERTUG I KISPUSIEN. Da jeg saae, at det ikke stod til at forandre, satte jeg mig ikke længer imod min egen Lykke: og jeg maa tilstaae, at denne höie Værdighed ikke var mig saa ganske imod; thi et Keiserdom, med tre Kongeriger og et Storhertugdøm, ere Ting, som kunde sætte enhver anden i Fristelse. Jeg skikkede vel strax Gesandter til Prindsen, for at berette ham, hvad der var forefaldet, og raade ham, at han tappert skulde haandhæve den Ret, som Födselen havde forhvervet ham, ved at erklære dette nye lovstridige Valg for dödt og magtesløst; men jeg foresatte mig dog tillige, at jeg ikke saa let vilde lade dette mig frivillig tilbudne Keiserdom fare. Jeg affærdigede altsaa egentligen dette

Gesandtskab, for at underföge Prindsens Tänkemaade. Saaſom denne unge Herre var udrustet med ypperlige Naturgaver, og især med en skarp Dömmekraft, vidste han vel hvor mange Smuthuller og listige Udveie Menneskene kunne udfinde, og da han giettede sig til min forstelte Beskedenhed, fögte han med Klogskab at skikke sig i sin Skiebne, fulgte Krigshærens Exempel, og udraabte mig selv til Keiser i Hovedstaden. Derhen blev jeg bragt i Triumf, ledsaget af Generalerne, under det hele Folks Fryderaab, og nogle Dage derefter blev jeg kronet. Saaledes var jeg fra en skibbrudnen Mand forvandlet til en Monark. Paa det jeg kunde giöre mig QVAMAS Indbyggere endnu meere forbundne, og ligesaa meget ved private som offentlige Handlinger befæste min Magt, formælede jeg mig med den afdöde Keisers Datter; thi jeg mærkede, at mine Underfaatter endnu elskede og ærede den gamle Keiser-Familie. Denne Prindsesse hed RALAC, og Blomstred', lig den nys udsprungne Rose,

I modne Purpursmil —
Da jeg havde bragt saa mange og store Ting i Rigtighed, tænkte jeg paa nye Midler, hvorved jeg kunde udvide mit Rige, og giöre det frygteligt for den hele underjordiske

diske Verden. Fornemmeligen var jeg betænkt paa, at holde de nylig overvundne Folk i Lydighed. I denne Hensigt anlagde jeg hist og her nogle Fæstninger, og lagde stærke Befætninger deri: de Overvundne behandlede jeg med Mildhed, og ophöiede endog nogle af dem til anfeelige Embeder i Residentsstaden. Især beviste jeg de to fangne Anförere, TOMOPOLOKO og MONSONIUS, saa megen Gunst, at nogle af Qvamiterne bleve misundelige derover, endskiönt de endnu ikke lode sig mærke med deres Fortrydelse. Længe laae denne Gnift skiult i Asken, indtil den endelig bröd ud til en aabenbar Ildebrand, som jeg siden skal fortælle. Hiemme stræbte jeg at bringe de skiönne Videnskaber og Krigskunsten til den höieste Fuldkommenhed: og saasom dette Land havde tykke Skove og Trær nok til Skibsbyggerie, stræbte jeg af al Magt at faae udrustet en Flode af Krigskibe, byggede efter Europærnes Maade, og hvor overvældet jeg end var med andre Forretninger, lod jeg dog dette eene være mig saa vigtigt, at jeg syntes ikke at foretage mig andet. I dette Arbeide betiente jeg mig især af Kispu-fianerne, som vare temmelig erfarne i Söevæsenet, og siden gjorde jeg MONSONIUS til Admiral over Floden.

Jeg lod hugge Tømmer og smedde Værktöi, og drev saa ivrig paa Arbeidet, at jeg havde en Flode af tive Skibe i Söen den tredfindstivende Dag efterat Træerne vare fældede. Da alt dette var gaaet efter Önske, betragtede jeg mig selv som en anden ALEXANDER under Jordan; thi jeg havde i Sinde at giöre ligesaa megen Opfigt her, som han havde giort paa vor Klode. Den affindige Herskesyge voxer stedse, og kiender ingen Grændser. For nogle Aar siden havde et Kapellanie, Skriverembede, eller et ringe Degnekald været mine Önskers höieste Maal: jeg vovede dengang ikke at haabe meere, og nu syntes fire eller fem Kongeriger mig for lidet; saa at jeg i Henseende til min Begierlighed, som stedse tiltog med min Magt og Formue, aldrig havde været fattigere og meere trængende end nu.

Jeg var underrettet af de Kisfusianske Skippere, saavel om Havets, som de omliggende Landes Beskaffenhed, og havde erfaret, at man efter otte Dages lykkelige Seilads kunde naae Keiserdommet MEZENDORES Kyfter: og da man derfra let kunde komme over til MARTINIA, hvilken Vei jeg selv nylig havde seilet, besluttede jeg, at iile med dette Tog. Det var egentligen MARTINIA, som
jeg

jeg sigtede til: deels af Lyft til dette Folks Rigdomme, deels fordi MARTINIANERNE fremfor alle andre vare erfarne i Söevidenskaberne, og jeg altsaa kunde behöve dem til mit store Forehavende. Desuden var der endnu noget, som bevægede mig til at undertvinge dette Folk: jeg vilde nemlig hevne mig paa dem. Jeg overtalte den ældste af Prindferne til at tage Deel med i dette Tog, og foregav, at hans Höihed vilde derved faae en ypperlig Leilighed til at vise sin Tapperhed og Forstand; men min egentlige Hensigt var, at jeg vilde beholde ham til Gidsel og Pant paa Qvamiternes Troskab. Vel blev den yngste Prinds tilbage; men Regieringen betroede jeg i min Fraværelse til Keiserinden, som alt da var frugtsommelig. Den hele Flode bestod af tive store og smaae Skibe, som alle vare byggede ligesom Skibene i MARTINIA, og det efter Kispusianeren MONSONIUS's Raad og Bestyrelse, der med egen Haand havde udkastet Planen dertil. MARTINIANERNE vare iblandt de Underjordiske ligesom TYRERNE og SIDONERNE fordum, eller ENGELLÆNDERNE og HOLLÆNDERNE nu omstunder, i vor Verden, der tilegne sig Herredömmet over Havet. Men da jeg kom til MARTINIA, faae jeg, hvor meget

man i disse Skibes Bygning havde forfeilet den Martianske Model.

Vi gik under Seil paa den Aarstid, da Planeten NAZAR sees i sin Middelstørrelse. Da vi havde pløiet Havet i tre Dage, saae vi en stor Öe, hvis Indbyggere let kunde undertvinges, formedelst en Ueenighed, som paa den Tid deelte dem i Partier. Da de ingen Vaaben have, og ikke forstaae at bruge dem, stride de blot med Skiildsord og Forbandelser. Deri bestaaer ogsaa deres Straf, og al deres Krig. Hos dem kastes Forbrydere i Fængsel, og efter Forhöret slæbes de hen paa Torvet, for offentlig at udfældes og forbandes. Hertil har man visse Betientere, som kaldes SABUTER eller Skiendegieste, og ere ligesom Skarprettere og Politiebetiente hos os. Deres Skabning er allene forskiellig fra andre Menneskers deri, at Fruentimmerne hos dem have Skiæg, og Mændene ikke: desuden vende deres Födder bagud, og ikke, som andre Menneskers, fremad. Da vi havde gjort Landgang her, mödte vi henimod tre hundrede KANALISKER; thi saaledes kaldes disse Öeboere. De angreb os som Fiender, og brugte deres sædvanlige Vaaben, Skiildsord og Forbandelser. Som vi fik at höre af en Alectorianer, der forstod
det

det Kanaliskiske Sprog, vare disse Skielsord faa bidende, at de dermed beviiste, hvor store Mestere de vare i denne Maade at stride paa, og at de deri ikke gave vor Tids Kunstdommere noget efter. Men jeg vidste vel, at

— — Trudsler uden Magt

Bör höres og bestrides med Foragt, og forböd at bruge Vold imod et ubevæbnet Folk. Blot for at giöre dem bange, lod jeg skyde med en Pistol iblandt dem, hvilket strax havde den Virkning, at de faldt paa Knæ og bade om Naade. Derpaa kom de fornemste Smaakonger paa denne Öe ydmyge til mig, overgave sig selv tilligemed deres Underfaatter, og gjorde hele Öen skattskyldig til mig. Det var ingen Skam for dem, sagde de, at overvindes af den, som var uovervindelig, og de kunde med Ære underkaste sig den, som Lykken havde ophöiet over alle andre. Da altsaa denne Öe var bleven mig skattskyldig, hvorved min Magt vel var noget udvidet, men min Ære for Seieren over saa ustridbart et Folk ikke meget formeeret, lettede vi Anker, og kom efter nogle Dages lykkelige Seilads til MEZENDORA's Kyster. Her holdt jeg Krigsraad, om enten det var best strax at angribe, eller i Forveien lade spørge Keiseren ved Gefand-

sandter, om han vilde overgive sig med det gode, eller tvinges dertil. De fleste syntes, at det var fikkrere og ædlere at affærdige Gesandter. Jeg lod da følgende fem Mænd, en Qvamiter, en Arctonier, en Alectorianer, en Tanaqviter og en Kispusianer reise i dette Gesandtskab. Da de kom til den Keiserlige Residents, spurgte Commandanten dem i Keiserens Navn:

Hvad Hensigt dem førte
Did over svælgende Dybs vidtbrusende Bølger — —
Gesandterne svarede:

Ei forvildende Stierner, ei skuffende Toning, ei
Storm os

Bragte; med frivillig Hu vi styrede hid — —
og derpaa overleverte de Keiseren et Brev af følgende Indhold:

"Vi NIELS KLIM, Solens Gesandt, Keiser i Qvama,
"Konge over Tanaqvi, Arctonien og Alectorien, Storher-
"tug i Kispusien, og Hersker over Kanaliska, formelder
"Keiseren af MEZENDORE, MIKLOPOLATU sin Hilsen.
"Vi gjøre hermed vitterligt, at det er besluttet i Himlens
"uforanderlige Raad, at alle Keiserdømmer og Kongeriger
"i Verden skulde underkaste sig Qvama's Magt; og da
"For-

"Forfynets Beslutning er uigienkaldelig, maa Eders Rige
"nödvändigen pröve samme Skiebne. Vi raade derfor,
"at I frivillig overgiver Eder, og ikke lader det komme
"an paa Krigens Udfald, ved daarligen at modsætte Eder
"vore feierrige Vaaben. Ved en frivillig Underkastelse vil
"det uskyldige Blod spares, og Eders egen Skiebne formil-
"des. Givet paa vor Flode den tredie Dag i Maaneden
"RIMAT."

Efter nogle Dages Forløb kom Gesandterne tilbage
med et frækt og stolt Svar. Jeg lod da alle fredelige
Tanker fare, og gjorde Landgang. Da jeg havde stillet
mine Tropper i Slagtorden, udsendte jeg Speidere, for
at udforske Fiendens Forfatning. Disse kom i en Hast
tilbage, og berettede, at en fiendtlig Armee, som bestod af
tredfindstive tusende Löver, Tigre, Elephanter, Biörne og
gyfelige Rovfugle, rykkede imod os. Vi satte os fast paa
et beqvemt Sted, og oppebiede Fiendens Ankomst. Da
alting var færdigt, og Tegnet var givet til Angreb, bleve
fire Ræve sendte fra det fiendtlige Partie, som Gesandter,
der skulde handle med os om Fred; men da de havde
talt nogle Timer med de överste Anförrere, maatte de gaae
tilbage med uforrettet Sag. Vi fik strax at vide, at de

meere havde været Speidere end Gefandter, og at de vare sendte for at udforske vor Krigshærs Tilstand. De lode vel, som de snart vilde komme tilbage med anden Fuld-
magt, men da vi strax derefter saae, at den fiendtlige Armee rykkede imod vor Leir, mærkede vi, at der intet Haab var meere til Fred, brækkede op og gik løs paa Fienden. Striden var heftig og haardnakket paa begge Sider; thi endskiöndt vort Artillerie i Begyndelsen anrettede stor Ödelæggelse iblandt Fienderne, bleve dog Elephanterne i deres Gelidder, da deres haarde Hud betryggede dem imod Kuglerne. Men da vi begyndte at tordne med det grove Skiöt, og Elephanterne saae dets gyfelige Virkning, bleve de forskrækkede og toge Flugten.

I dette Slag faldt tre og tredive tusinde Mezendorer, og to tusinde gjorde vi til Fanger. De, som undkom af Slaget, flyede til Hovedstaden, som var en stærk Fæstning, hvor de forkyndte denne skrækkelige Tidende. Vi fortsatte Seieren, og kom, efter at have flaaet Leir tre Gange, til Residentsstaden, som vi beleirede baade til Lands og Vands. Da vi nærmede os Byen, kom et nyt Gefandtskab os imøde, som begierede Fred paa meget billigere Vilkaar end de forrige. Keiseren tilbød mig sin Datter, den

den finukkefte af alle Lövinderne, til ægte, og Halvdelen af sit Rige til Medgibt. Vilkaarene mishagede mig, især hvad dette Ægteskab angik; thi jeg holdt det baade for usikkert og utilladeligt at forstøde min Gemalinde, som jeg efterlod frugtfuld, og gavte mig med en Lövinde. Gefandterne maatte da gaae tilbage uden Svar. Derpaa stillede jeg Kanonerne imod Byens Mure, og skiöndt de vare af Steen, fik de dog hist og her Huller, og bleve nedrevne. Da Staden vrimlede af adskillige Slags Dyr, hørte man blandede Toner af Indbyggerne, som brølede, tudede, bögede, skrydede, brægede og hvislede imellem hinanden. Slangerne skiulede sig i Jordens Sprækker; Fuglene, som flöi forskrækkede i Luften, forlode den beleirede Stad, og toge deres Tilflugt til Klipperne og de höie Bierge. Træerne skiælvede, saa at deres Blade faldt af og skiulede Byens Gader. Tive Kammerfrökener, som vare Roser og Lillier, visnede af Forskrækkelse ved det første Kanonskud. Hele Skarer af alle Slags Dyr løbe omkring i Byen og paa Landet, og skrækkede Indbyggerne, som havde sammenpakket sig i deres snevre Huse, hvor Heeden og Mængden forarsagede smitsomme Sygdomme. Elephanterne havde vel meere Mod end de

andre, men skrækkede ved Kanonernes gientagne Torden
forlode ogsaa de omsider de skielvende Huse.

Nu tabte Keiseren af Mezendore alt Haab, kaldte
sit Raad sammen, og talte:

Omsonst, o Borgere! vi føre Krig

Mod Guders ubetvingelige Magt,

Som ingen Stridens Uheld svækker, som

Ved ingen Vaaben overvindes! — Höit

Forkynder Eders Raad og beste Tykke!

Alle svarede paa eengang med samlede Raab:

O bort med Krig! vi alle signe Fred!

Derpaa overgav han sig, tilligemed alle sine Lände; og

jeg fik paa een Dag dette vidtløftige Keiserdom med ti

Kongeriger, og ligesaa mange Fyrstendömmmer, i min Magt;

thi alle de smaae Fyrster og Statholdere fulgte Keiserens

Exempel, og kappedes om at overgive sig til mig.

Efter saa overordentlig en Fremgang lagde jeg sex

hundrede Mand Soldater til Besætning i Hovedstaden, og

lod Keiseren bringe som Fange paa vor Flode. Paa hele

Hiemreisen behandlede jeg ham med Artighed, og da vi

kom tilbage til QVAMA skienkede jeg ham en heel Pro-

vinds, der indbragte saa meget, at denne fangne Fyrste

kunde

Y Y

kunde leve deraf efter sin Stand. Underveis fordrede vi Gidsler af de fleste Nationer, som havde staaet under Keiser MIKLOPOLATU, og ved mine Trudsler fik jeg paa en kort Tid alt det i min Magt, som hørte til MEZENDORE. For den største Deel var det de samme Folk, som jeg har beskrevet paa min Reise til MARTINIA. Endelig forlode vi de Mezendoriske Lande, og styrede til MARTINIA, hvis Kyfter vi omsider fik i Sigte efter en lang, skiöndt lykkelig Seilads. Aldrig har jeg havt noget behageligere Syn; thi naar jeg tænkte paa, at jeg nu, som Keiser og Hersker over saa mange Riger, skulde komme tilbage til det Land, hvor jeg var bleven dömt til Slaverie paa Galeierne, fölte jeg en ubeskrivelig Glæde. I Begyndelsen havde jeg besluttet, strax at give mig tilkiende, for at giöre Martinianerne desto meere forskrækkede; men jeg forandrede siden min Beslutning, da jeg betænkte, at det var raadeligere at vedligeholde den store Indbildning, de overvundne Folk eengang havde om min Herkomst, som Solens Gefandt.

Jeg haabede vel, at jeg i en kort Tid og uden megen Umag skulde undertvinge Martinianerne, hvis Feighed jeg kiendte; thi det var et Folk, som af Naturen

var tilbøieligt til Vellyst, og som ved dets Rigdom og den Mængde Fornøielser, Jorden og Havet frembragte, og ved dets bestandige Lykke var blevet meer og meer forkielet. Men Erfarenhed lærte mig, at det var et vanskeligt Foretagende. Ved den vidtløftige Handel de dreve i den underjordiske Verden, havde de samlet sig umaadelige Skatte, hvormed de strax kunde forskaffe sig Hielpetropper fra de stridbareste Folk. Desuden havde intet Folk i den underjordiske Verden bragt det videre i Søevæsenet, end Martinianerne, og vore Skibe vare langt fra ikke saa gode Seilere, som deres. Man kan let forestille sig, hvordan de Skibe maatte være, som en Baccalaureus i Philosophien i en Hast havde ladet bygge, og hvad Dom Engellænderne, Hollænderne og de Danske vilde have fældet over dem. Men vore Kanoner, hvis Brug Martinianerne ikke endnu kiendte, oprettede denne Mangel.

Förend jeg foretog noget fiendtligt, affærdigede jeg Gesandter til Raadet med de samme Fredstilbud, som jeg forhen havde giort Keiseren i Mezendore. Medens vi ventede paa Svar, faae vi en ypperlig og vel udrustet Flode komme for fulde Seil imod os. Vi stillede vore Skibe i Orden, saa got som det i en Hast lod sig giøre,

og gave Tegn til Angreb. Striden var langvarig og hidfig paa begge Sider. Isteden for Kanoner havde Martinianerne et Slags Maskiner, hvormed de kastede umaadelig store Stene ind paa vore Skibe, og gjorde dem ikke liden Skade. De havde desuden Brandere fulde af Beeg, Harpix, Svovel og andre brændbare Materier, hvorved vort største Skib blev stukket i Brand og ødelagt. Seieren var derfor i Begyndelsen tvivlsom, og vore Folk vare allerede uviste om, enten de skulde fægte eller flye: da vore Kanoner med eet betog Martinianerne Modet, saa at de bleve nødte til at flygte og søge Havn. Dog fik vi intet fiendtligt Skib i vor Magt, da de seilede meget hurtigere end vores, og i en Hast kom os af Sigte. Da dette Slag var til Ende, gjorde vi Landgang, og marscherede saa hurtig som mueligt for Hovedstaden MARTINIA. Paa Marschen mødte vi vore Gesandter, som Raadet stolt havde modtaget, og affærdiget med disse Ord:

Til Flugt! til Flugt! forkynder Eders Konge,

At ikke han, men vi beherske Havet!

Han skiule sig i sine Fjeldes Huler!

Thi da Martinianerne tillagde sig Overherskabet over Havet, havde de modtaget en Biergkonges Fordringer

med

med

med Haanhed. Dog hvervede de Tropper af al Magt, og alle Indbyggerne i Martinia, som kunde bære Vaaben, rustede sig.

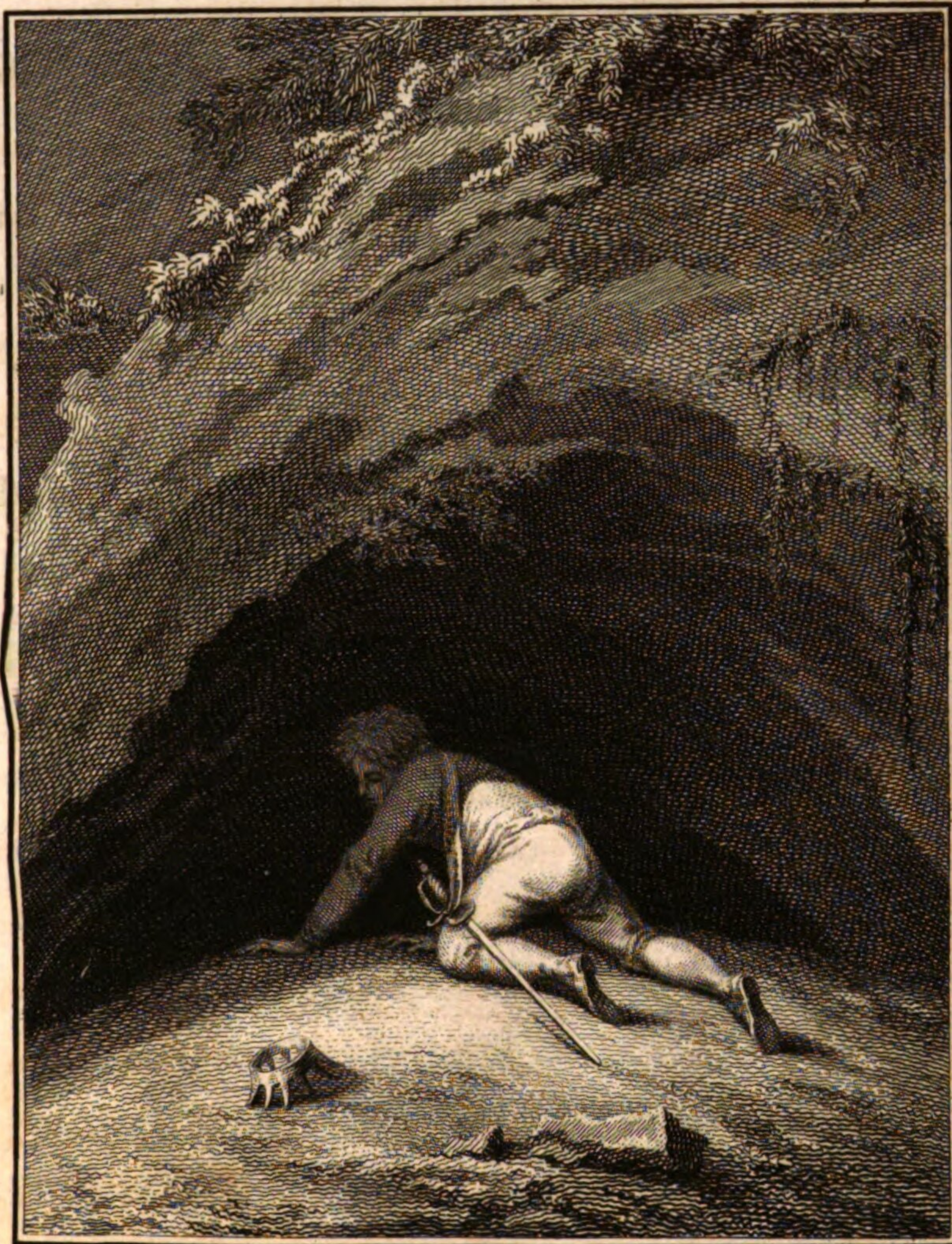
Vi havde neppe marscheret nogle Mile, før vi saae en overmaade talrig Armee, som bestod af alle Slags Nationer, at komme imod os. Denne Driftighed, som Fjenderne viiste, efterat de havde været saa ulykkelige til Söes, gjorde os noget bange. Men alle disse Tropper vare som Luftslyn, der lade sig see og forsvinde; thi

De skialv, för Krigstrompeten löd: Til Kamp! — Og ved den förste Salve af vore Kanoner gave de sig alle paa Flugten. Vi forfulgte dem, og gjorde et stort Nederlag. Hvor mange der vare faldne paa Fiendens Side, kunde vi siden see af Parykkerne, som vi samlede efter Slaget; thi da vi talte dem, kunde vi slutte, at henimod fem tusinde Martinianere maatte være slagne. Ellers vare disse Parykker dannede anderledes end i min Tid, og jeg talte over tive forskiellige Slags, saa findrigt er dette Folk i sine Opfindelser.

Efter dette Slag, eller rettere Nederlag, indtog vi Hovedstaden uden mindste Hindring. Thi saasnart vi havde gjort os færdige til Beleiring, og stillet Kanonerne
mod

mod Staden, kom Raadsherrerne meget ydmyge til vor Leir, og overgave Byen med hele Riget til os. Der blev da sluttet Fred, og vi holdt et höitideligt Indtog i Staden. Da vi kom ind igiennem Portene, mærkede vi ikke nogen Allarm, som Skræk pleier at forårsage i overvundne Byer; Stilhed og tavs Bedrövelse herskede overalt. Nogle sadde med Öinene mod Jorden: andre vare raadvilde, hvad de skulde tage med sig, og hvad de skulde lade blive: andre stode forvildede i Dörrene, og betragtede deres Huse, som om de saae dem sidste Gang. Jeg sparede Byen, og Bedrövelsen blev derved forvandlet til Glæde. Jeg gik ind i Rigets Skatkammer, og forfærdedes over at see denne overordentlige Skat. En stor Deel deraf lod jeg uddøle blandt mine Soldater, det övrige lod jeg bringe i mit eget Skatkammer. Derpaa lagde jeg Befætning i MARTINIA, og lod adskillige af Raadet, som Gidsler, före paa mine Skibe; iblandt disse var hin Borgemester og hans Kone, som havde paadigtet mig den Forbrydelse, hvorfor jeg blev dömt til Slaveriet. Dog hevne de jeg mig ikke for denne Forhaanelses Skyld; thi jeg fandt det ufömmeligt for saa stor en Monark, at straffe de Fornærmelser, han havde lidt, som Lastdrager.

Da MARTINIANERNE vare undertvungne, besluttede jeg ogsaa at underkaste mig Naboe-Nationer; men i det jeg gjorde mig færdig dertil, ankom Gesandter fra fire Kongeriger, som frivillig overgave sig til mig. Jeg regierede nu over saa mange Lande, at jeg ikke holdt det Umagen værdt, at spørge om disse overgivne Rigers Navne, og lod mig nøie med at indbefatte dem under Titelen af **DET MARTINIANSKE RIGE.**

Abildgaard del.

Clomens Sculps.

FEMTENDE KAPITEL.

Lykkens pludselige Forandring.

Efterat jeg havde udført saa mange og saa overordentlige Foretagender, og vor Flode havde faaet en anseelig Tilvext ved de MARTINIANSKE Skibe, seilede vi tilbage til vort Fædreland, hvor jeg holdt mit Indtog med en Pragt, som overgik alle Romerske Triumfer. Og virkeligen fortiente mine Bedrifter al muelig Hæder; thi hvilken Heltegierning kunde kaldes større og herligere, end den, i saa kort en Tid at forvandle et foragtet og for alles Fornærmelser udsat Folk til Hersker over den hele underjordiske Verden? Hvad kunde for et Menneske, som jeg, der levede iblandt saa mange mig ulige Skabninger, være meere ærefuldt, end at forskaffe det menneskelige Kiön det Herredømme igien, som Naturen har givet det over alle andre Dyr? Pragten i denne Triumf, det Tillob og Fryderaab, hvormed jeg blev modtagen af alle, baade Gamle og Unge i alle Stænder, vilde ikke engang

værdigen kunne beskrives i en egen Bog, meget mindre i dette korte Værk. Fra denne Tid kan man regne en nye Tidspunkt i Historien, og tælle FEM Monarkier, nemlig det ASSYRISKE, PERSISKE, GRÆSKE, ROMERSKE, og det UNDERJORDISKE I QVAMA, der upaatvivleligen langt overgaaer de første i Storhed og Magt. Jeg kunde derfor ikke undflaae mig for at modtage Titelen af KOBLU eller den STORE, hvilken Qvamiterne og de øvrige overvundne Folk kappeviis tilbøde mig. Jeg tilstaaer, at det er en høi og stolt Titel, at blive kaldet den STORE; men dersom en CYRUS, ALEXANDER, POMPEJUS, eller CÆSAR sammenlignes med mig, vil man finde dem alle mindre end mig, og snarere ansee denne Titel for alt for beskeden. ALEXANDER undertvang vel Orienten, men med hvad for Tropper? med lutter gamle, forføjte, og ved idelige Krige hærdede Soldater; thi saadanne vare Macedonerne i hans Faders PHILIPS Tid. Men jeg undertvang langt flere og stridbarere Nationer end PERSERNE vare, og det i kortere Tid, og med Folk, som nylig vare vilde Barbarer, og som jeg selv havde dannet. Den Titel, jeg siden brugte, var følgende: NIELS DEN STORE, SOLENS GESANDT, KEISER I QVAMA

QVAMA OG MEZENDORE, KONGE OVER TANAQVI,
ALECTORIEN, ARCTONIEN, DE MEZENDORISKE OG
MARTINIANSKE RIGER, STORHERTUG I KISPUSIEN,
HERSRER OVER MARTINIA OG KANALISKA &c. &c.

— — — Grundfæstet stod

Nu det uhyre Rige: Lykkens Søn

Jeg syntes; ak! men för sin sidste Dag

Bör ingen prises lykkelig. — —

Thi efterat jeg havde opnaaet denne Magt og Lyksalighed,
der var større end noget Menneske kunde ønske sig, gik
det mig, som det pleier at gaae dem, der fra en ringe
Stand komme til stor Ære i Verden. Jeg forglemte min
forrige Tilstand, og forfaldt til Hovmod. Isteden for at
giøre mig Umag for Folkets Yndest, viiste jeg mig grum
og haard mod alle Stænder. Mine Underfaatter, som jeg
hidindtil havde gjort mig hengivne ved en venlig og höflig
Opførsel, betragtede jeg som Slaver. Ingen fik Audients
hos mig, uden at de faldt mig tilfode, og naar nogen
blev indladt, modtog jeg dem med en stolt Mine. Dette
giorde mig snart forhadt, og mine Underfaatters Kierlig-
hed blev forandret til Ligegyldighed og Frygt. Hvorledes
man da var findet imod mig, erfarede jeg af en Begiering,

eller rettere Befaling, som jeg bekiendtgjorde Qvamiterne i et aabent Brev. Keiserinden, som jeg forlod frugtfuld, var i min Fraværelse nedkommen med en Prinds. Denne Prinds ønskede jeg at faae udnævnt til min Efterfølger: jeg paabød derfor en Rigsdag, og tilfagde Qvamiterne og alle Store blandt de overvundne Folk, at møde ved dette Barns Kroning. Vel understod ingen sig, at være min Befaling ulydig, og Kroningen blev foretaget med al muelig Pragt; men jeg mærkede snart af mine Underfaatters Miner, at deres Glæde var forstilt. Det bestyrkede mig i min Mistanke, at der paa samme Tid udspreddes adskillige Pasquiller af ubekiendte Forfattere, hvori man lastede paa en bidende Maade, at Prinds TIMUSO var fornærmet ved dette Valg. Dette gjorde mig saa urolig og forbittret, at jeg ikke hvilede før jeg fik ryddet denne ypperlige Prinds af Veien. Dog holdt jeg det ikke for raadeligt, saa aabenbar at ombringe en Søn af den Fyrste, som jeg skyldede saa meget. Jeg underkøbte derfor nogle, som skulde beskylde ham for Forræderie: og da Fyrster aldrig mangle Hielpere, naar de ville begaae Laster, fandtes der snart nogle, som gjorde deres Eed paa, at Prindsen havde Ondt i Sinde, og stræbte

mig

mig efter Livet. Jeg lod ham da kaste i Fængsel, og dømme fra Livet af bestukne Dommere: dog skeete Herrerettelsen hemmeligen i Fængselet, at den ikke skulde give Anledning til Oprör.

Den yngre Prinds havde jeg ogsaa foresat mig at lade ombringe; men da han endnu var saa ung opfatte jeg det. Hans Alder tilveiebragte ham altsaa for en Tid den Sikkerhed, som min Retfærdighed ikke forskaffede ham. Da jeg havde besmittet mine Hænder med dette uskyldige Blod, begyndte jeg at regiere saa strængt og overmodigen, og gik saavidt i min Grumhed, at jeg dømte adskillige Qvamiter, og andre, fra Livet, hvis Troeskab forekom mig tvivlsom. Ingen Dag forløb uden Blodsudgydelse. Dette befordrede det Oprör, hvilket de Store allerede længe havde arbeidet paa, som strax skal fortælles.

Jeg bekiender i denne Henseende, at jeg fortiente al den Ulykke, som fiden mödte mig. Det havde vistnok været roesværdigere og meere passende for en christelig Fyrste, om jeg havde underviist dette uvidende og afgudiske Folk, og lært dem at kiende den sande Gud, end at jeg besmittede mig med uskyldige Menneskers Blod.

Det

Det havde været mig en let Sag, at forbedre det hele Folk; thi alt, hvad jeg besluttede, antog man med Begierlighed, og naar jeg sagde noget, var det som om en Gud havde talet. Men jeg glemte Gud og mig selv, og tænkte ikke paa andet end tom og forføngelig Pragt, og min Magts Formerelse.

Mord, Blod og Brand, og Skrækkens Skrig

Ved Dræbtes og Forbrændtes Lig

Var al min Vellyst, selv i Drømme —

Desuden faldt jeg altid paa de værste Anslag, og formeede Aarsagerne til Fortrydelse meer end jeg formindskede dem, som om det kunde rettes ved Strængheid, hvad der var forfeet ved Uretfærdighed. Til mine Venners Erindringer pleiede jeg at svare:

For alt fra Grunden af at rette,

Jeg nødes til at være haard —

Derfor fulgte een Ulykke oven paa den anden, og mit Fald blev tilfældt saa stort, at de Dødelige kunne lære af mit Exempel, hvor foranderlige de menneskelige Ting ere, og hvor liden Varighed en haard og voldsom Regiering har.

Mine

Mine Undersaatter, saavel i QVAMA, som de overvundne Lande, bleve stedse ligegyldigere imod mig, ligesom min Strænghed tiltog. Da de mærkede, at de Laster, hvortil jeg var hengiven, ikke passede sig med en guddommelig Oprindelse, et himmelsk Menneske, eller Solens Gesandt, begyndte de nøiere at undersøge alting, især Aarsagen til min Ankomst, og den Tilstand, hvori jeg blev funden, da jeg kom til disse Egne. De saae, at de overordentlige Ting, jeg havde giort, meere maatte tilskrives Qvamiternes Uvidenhed, end min Indsigt, især da de, efterat de vare komne til bedre Kundskab, mærkede, at jeg ofte tog Feil. Fornemmeligen havde KISPUSIANERNE, dette skarpsindige Folk, nøie givet Agt paa alle mine Handlinger. De havde lagt Mærke til, at der i de Forordninger, som jeg udgav, fandtes nogle Urimeligheder, som røbede min aabenbare Uvidenhed i Statsfager. De havde heller ikke Uret; thi da mine Læremestere aldrig havde drömt om Trone og Scepter, havde jeg faaet en Underviisning, som bedre passede sig til en tilkommende Guds Ords Tiener, eller Capellan, end til en Fyrste; og mine Studeringer, som ikke strakte sig videre end til et theologisk System, og nogle metaphysiske Kunstord,

vare lidet skikkede til min nærværende Post, da det kom an paa at styre to Keiserdømmer og henimod tive Kongeriger. MARTINIANERNE havde ogsaa indseet, at de Krigsskibe, jeg havde ladet bygge, vare saa flette, at de ikke kunde bruges i Krigen mod nogen ordentlig Flode, og at min Seier allene maatte tilskrives Kanonernes Opfindelse. Disse og andre bittre Domme udsprede de, og anmærkede tillige den Maade, hvorpaa jeg var landet ved disse Kyster, at jeg nemlig var kommet paa en Skibsplanke: og havde været klædt i Pialter, og halvdöd af Sult og Törst, da jeg blev funden af Indbyggerne, hvilken Tilstand ikke kunde passe sig paa en Solens Gesandt. Desuden havde Martinianerne, som besad megen Kundskab om de himmelske Legemer, udbredt visse astronomiske Grundfætninger iblandt Qvamiterne, og beviist for dem, at Solen var et livløst Legem, der var sat af den Almægtige midt paa Himlen, at det ved sit Lys og Varme skulde tiene Skabningerne: at den bestod af en Ildmaterie, og kunde altsaa ikke beboes af jordiske Skabninger.

Med saadanne fornærmelige Anmærkninger giennemheglede man mig daglig; men det var kun tavs Murren, da ingen, af Frygt for min Magt, torde tale offentlig, eller

eller aabenbar fige sin Meening. Jeg vidste derfor i lang Tid ikke, at det var kommet saavidt med mine Underfaatters Misfornöielse, at de vilde giøre mig Regieringen stridig, förend end Pasqvil aabnede mine Öine. Den var skrevet i det Kanaliskiske Sprog, og förte Titel af DET LYKKELIGE SKIBBRUD. Jeg har forhen anmærket, at Kanaliskerne vare meget övede i Skiildsord, og at de brugte disse Vaaben i deres Krige. Dette Skrift indeholdt alle de Beskyldninger, som jeg nylig har anfört, og var skrevet i en spidsfindig og bidende Stil, efter Kanaliskernes Maneer, som ere store Mestere i denne Skrivemaade. Men mit Oyermod var dengang saa stort, og jeg fatte saa megen Tillid til min Magt, at jeg ikke lod mig bevæge og forbedre ved Erindringer. De nyttigste Raad tiende meere til at ophidse min Grumhed, end til at hemme den. Jeg lod nogle gribe, som jeg især havde mistænkt, og fögte ved de grusomste Piinsler at tvinge dem til at bekiende Forfatterens Navn. De udholdt Piinslerne med en utrolig Standhaftighed, og jeg udrettede intet videre med denne Grumhed, end at det forrige Had blev forvandlet til rasende Forbittrelse. Saaledes forekom Skieb-
nen mine Anslag, og jeg löb frivillig i Fordærvelsen.

Da Sagerne stode faaledes, befluttede jeg at lægge Haand paa Prinds НИКОВА, som endnu var tilbage. Jeg aabenbarede min Storkanzler, КАЛАК, dette Anslag; thi ham havde jeg meest Tillid til. Han lovede vel at være mig til Tieneste i alt, og gik strax bort, for at fuldføre min Befaling; men i sit Hierte affkyede han mit Anslag, og aabenbarede Prindsen det. Begge forföiede sig til Fæstningen, kaldte Befætningen sammen, og forestillede paa en rörende Maade den nærværende Forfatning. Den ulykkelige Prindses Taarer gave Talen Vægt: alle grebe til Vaaben, og lovede, at de vilde vove deres Liv for ham. Den listige Kanzler benyttede sig af Leiligheden, lod dem sværge Prindsen Troeskab, og sendte i en Hast Bud til andre, som han vidste vare misfornöiede med mig, at de maatte gribe til Vaaben imod Tyrannen, som havde i Sinde, ganske at ödelægge den gamle Kongestamme. Alle væbnede sig, hvis Hierter af Angest og Afsky Brændte mod Rigets Tyran; de stimlede sammen — — og foreente sig med Befætningen. Medens jeg ventede paa, at Kanzleren skulde komme tilbage, See! da styrter et Bud giennem bævende Vagt, og i Slottets Hvel-

Hvelvinger gienlöd hans Skrig: Til Vaaben! til Vaaben!
et Oprör
Truer Monarkens Liv; man stormer til Slottet! alt
rundt om
Vrimler Höien og Marken af fnyfende Fiender! Til
Vaaben!

TOMOPOLOKO raadede mig, at forföie mig i Tide til
TANAQVI. Velan, sagde han, lader os samle en Armee
i mit Fædreneland, saa vil det Raferie lægge sig, som her
bringer alting i Oprör. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde
foretage mig. Frygt og Haab afvexlede i min Siel.
Omsider fulgte jeg hans Formaning, og kom lykkelig
bort fra QVAMA, da Aarsagen til Opröret endnu var de
fleste ubekiendt. Da jeg var kommen til Tanaqviternes
Grændser, lod jeg alle forsamle, som kunde bære Vaaben.
Jeg fik en Armee af fyrretive tusinde Mand samlet, hvor-
af de fleste vare Tanaqviter, og vendte nu tilbage i det
Haab, at min Magt anseeligen skulde blive formeeret, naar
de af Qvamiterne stödde til mig, som endnu vare mig
troe. Men jeg blev bedraget i mit Haab. I Stedet for
Hielpetropper, mödte jeg en Herold med et Brev fra
Prindsen. Deri erklærede han mig, som den, der paa en

listig Maade havde tilfneget mig hans Rige, en formelig Krig: og lod mig vide, at min Kone og Søn vare satte i Fængsel. Strax efter Heroldens Bortgang fik vi den Qvamitiske Hær, tilligemed den rebellerende Prinds, i Sigte. Da de førte en stor Mængde Kanoner med, vovede jeg ikke at indlade mig i noget Slag, förend jeg havde forstærket mig. Jeg holdt derfor stille, og forskandsede min Leir. Men da jeg mærkede, at mine Soldater hemmelig gik over til Fienden, og at den fiendtlige Armee ventede nye Undsætning, besluttede jeg, efter mine Generalers og TOMOPOLOKOS Raad, at begynde Slaget. Det stod i den samme Slette, hvor Tanaqviterne før nogle Aar siden vare drevne paa Flugt i en Hovedtrefning. Fiendernes Kanoner bragte snart vore Gelidder i Uorden, og det smertede mig inderlig, at jeg skulde overvindes ved min egen Opfindelse, og med de Vaaben, som jeg selv havde dannet. Nogen Tid udholdt dog mine Soldater Fiendernes Angreb, indtil endelig den tappre TOMOPOLOKO mistede sit Liv ved en Kugle. De vendte derpaa Ryggen, og sögte Skiul i Biergenes Huler, og i de tykke Skove. Jeg selv flygtede op paa en Klippe, og styrtede mig derfra ned i en hosliggende Dal. Der sad jeg nogen Tid, og begræd
for

for fildig min Elendighed, eller rettere min Daarlighed. Jeg var saa forvirret, at jeg glemte at bortkaste min Krone, der var prydet med Solstraaler, og let kunde forraade mig. Da jeg havde siddet omtrent en halv Time, ganske forkrækket, i denne Dal, hørte jeg nogle, som klavrede op paa Klippen, og fögte mig med megen Bulder, for at drage mig frem til Straf. Jeg saa mig om efter et Smuthul, hvor jeg kunde flye hen —

En tyk, uveifom Skov, imellem öde Höie,

Med Mörkets trygge Taushed vinkte mig —

Jeg ilede derhen, gik dybere og dybere ind imellem Buskene, og kom endelig til en Hule. Ved den blev jeg nogen Tid staaende, for at puste; thi jeg var udmattet af at löbe. Omfider kröb jeg ind deri, som en Slange, paa min Bug; og da jeg mærkede, at Hulen var meget dyb, og dog ikke steil, besluttede jeg at tränge mig ned til Enden derpaa. Men da jeg havde lagt omtrent hundrede Skridt tilbage, faldt jeg pludselig ned fra et steilt Sted; derfra styrtede jeg med Lynets Fart igennem tykt Mörke og bestandig Nat, indtil jeg endelig blev et svagt Lys vaer,

Som

Som naar igiennem Skyen Maanen skinner

Med matte Smil —

Ligesom dette Lys efterhaanden tiltog, formindskedes ogsaa min Fart, saa at jeg, uden megen Besværlighed, og ligesom baaren paa Havets Bølger, kom til at staae imellem nogle Klipper; og jeg saa, til min største Forundring, at det var de samme, hvorfra jeg, for nogle Aar siden, var styrtet ned i de underjordiske Egne. Men Aarsagen til den aftagende Fart indsaar jeg, efter nogen Betænkning, maatte være den overjordiske Dunstkreds, som er tungere end den underjordiske; thi dersom ikke vor Dunstkreds var meget tungere, var det gaaet mig ved min Opfart ligesom ved min Nedfart, og jeg var maaskee bleven ført igiennem Luften hen til Maanen. Dog henstiller jeg denne Hypothes til Astronomernes nøiere Underfølgelse.

Abildgaard del.

Clemens Sculps.

SEXTENDE KAPITEL.

Forfatterens Tilbagekomst til sit Fædre-
 neland, og Enden paa det femte
 Monarkie.

Længe læae jeg ganske föleslös og uden Sandser imellem Klipperne; thi dette Fald og den forunderlige Forvandling, hvorved jeg, som nylig var Stifter af det femte Monarkie, pludselig saae mig omskabt til en fattig og forhungret Baccalaureus, havde reent fortumlet min Hierne. Og fandeligen, dette Fald var saa gyfeligt og saa poetiskt, at det kunde have forvirret endog det allerstærkeste Hoved. Jeg begyndte at spørge mig selv, om det var sandt hvad jeg saae, eller om det kun var en Dröm? Da Heeden noget havde fat sig, og jeg begyndte at komme til mig selv igien, forandrede Forskrækkelsen til Bedrövelse og Fortrydelse.

O almægtige Fader! udbröd jeg, og strakte mod Himlen Bævende Hænder — hvad Synd opirred' din Hevn, at
 du styrter

Alle Straffens Tordner ned paa min Iffe? hvor er jeg?

Hvorfra kom jeg? hvorhen? hvor flyer jeg, o Him-

mel! din Vrede? —

Sandelig! giennemblader man alle Tiders Aarbøger, vil man hverken i den gamle eller nye Historie finde Exempel paa saa stort et Fald; naar jeg undtager NABUCODONORS, som fra den største Konge paa Jorden blev forvandlet til et umælende Dyr. Jeg maatte prøve ligesaa haard en Skiebne. I et Öieblik bleve to store Kongeriger, med næsten tive Provindser, revne fra mig, og nu havde jeg allene Skyggen deraf og de tomme Billeder tilbage. Nylig havde jeg været MONARK: nu kunde jeg neppe haabe, at blive SKOLARK eller Skolemester i mit Fædreneland. Jeg var bleven kaldet Solens Gesandt: nu maatte jeg frygte for, at blive Famulus hos en Provst, eller i det höieste hos en Biskop. Før havde Haab, Ære, Held og Seier altid fulgt mig, nu saa jeg ikke andet for mig, end Sorg, Jammer, Sygdom, Graad og Klage. Jeg lignede Soelblomstret, der i en Haft opvoxer, og i en Haft igien forsvinder. Kort sagt: Smerte, Fortrydelse, Skam, Angest og Fortvivlelse oprørte saaledes min Siel, at jeg snart tænkte paa,

Alle

B P P

til

— — til Ende paa min Plage
 Fra Siden, lig Kong Saul, mit Sværd at drage —
 snart igien havde i Sinde, at styrte mig hovedkulds ned
 igien i den Hule, hvoraf jeg var opkommet, for at for-
 søge, om en anden Underjordsreise vilde faae et lykke-
 ligere Udfald.

Tregange prøved' jeg mit skarpe Sværd at drage;
 Tre Gange stak jeg det i Skeden ind igien —
 Tregange sprang jeg til — men sprang igien tilbage —
 thi jeg erindrede mig, at jeg var en Christen, og afstod
 fra dette Forsæt, da den christelige Religion forbyder, at
 beröve sig selv Livet for Tiden.

Jeg stræbte altsaa at stige ned af Bierget paa den
 besværlige og trange Stie, som fører til SANDVIG; men
 snublede adskillige Gange paa Veien, da mit Sind var
 adspredt ved Bekymringer og ganske fordybet i Tanker
 paa det femte Monarkie. Disse, skiöndt tomme, dog endnu
 nye Billeder, svævede endnu saa levende for min Siel, at
 de næsten berövede mig alle Sandser. Jeg havde ogsaa
 virkeligen lidt saa stort et Tab, at jeg ikke troede, nogen
 Lykke i mit Fædreneland kunde oprette det. Hvad Er-
 statning vilde det være, tænkte jeg, om man gav mig

Stiftamtmandskabet over BERGEN? eller, hvad endnu var meere, Statholderskabet over hele Norge? Hvad Tröst vilde det være for den, der nylig var Enevoldsherre over saa mange Riger, som han selv havde stiftet? Dog besluttede jeg hos mig selv, at dersom noget Statholderskab i mit Fædreneland skulde tilbydes mig, vilde jeg ikke ganske afslaae det. Da jeg var kommet Halvveien ned, blev jeg nogle Drenge vaer. Jeg vinkede ad dem, at de skulde komme mig til Hielp, og sagde: JERU PIKAL SALIM, hvilket i det Qvamitiske Sprog betyder: VISER MIG VEIEN. De bleve forskrækkede over at see et Menneske i fremmet Klædedragt med en Hat paa Hovedet, der glimrede af gyldne Solstraaler, gave sig til at skrige himmelhöit, og styrtede sig saa hastig ned af Klipperne, at de kom en heel Time tidligere til SANDVIG, end jeg, som gik saa langsomt, da mine Födder vare faarede af de afbrudte Klippestykker. Der gjorde de den hele Bye forskrækket; thi de svore höit og dyrt paa, at de havde seeet JERUSALEMS SKOMAGER vandre iblandt Klipperne: at han havde Solstraaler om Hovedet, og at han gik bestandig og fukkede, til Tegn paa hans gamle Hiertesorg. Da Bönderne spurgte dem, hvoraf de vidste, at det var

Jeru-

Jerusalems Skomager, svarede de, at jeg selv havde sagt dem mit Navn og Fædreneland. Jeg sluttede mig fiden til, at denne Vildfarelse var kommet af mine Ord: JERUPIKAL SALIM, som de ikke havde forstaaet. Hele Byen kom i Oprör, og ingen tvivlede om denne Fortællings Sandhed, saa meget meere, da Eventyret om den vandrende Skomager nylig var opkaagt, saasom man sagde, at han for kort Tid fiden havde ladet sig see i HAMBORG.

Da jeg selv henimod Aften kom til SANDVIG, saae jeg alle Indbyggerne staae forsamlede i store Hobe; thi den alle Dödelige medfödte Begierlighed til at höre og see noget nyt, havde lokket dem sammen fra hele Egnen. De havde længe staaet længselfulde ved Foden af Bierget, for at modtage den nye Giest; men saasnart som de hörte mig tale, bleve de forskrækkede, og toge alle Flugten, undtagen een gammel Mand, der var dristigere end de andre. Jeg talte til ham, og bad ham at give en Vildfarende Herberg i sit Huus. Han spurgte mig:

— Hvor er du föd? hvor har du hiemme?

Fra hvilken Egn af Verden kommer du? —

Jeg svarte ham — med Suk og afbrudt Stemme:
Jeg mine Plagers Krönike vil giemme
Til bedre Tid og Sted — ledsag mig nu! —
og naar jeg kommer i dit Huus, skal jeg fortælle dig
Tildragelser, som vil forekomme dig utrolige, og hvortil
du ikke vil finde Magen i nogen Historie. Den Gamle
blev nysgierrig, tog mig ved Haanden, og førte mig til
sit Huus, ærgerlig over sine Landsmand, der af en utidig
Frygt toge Flugten for ethvert ubekiendt Ansigt, som
om det var en Komet. Saasnart jeg kom ind i hans
Huus, forlangte jeg noget at drikke, for at slukke min
Törst. Han rakte mig selv et Glas Öl, thi hverken hans
Kone eller Pige vovede at komme mig nær. Da jeg
havde drukket, begyndte jeg saaledes: "Du seer her et
"Menneske for dig, som har været en Bold for Lykkens
"ustadige Vinde, og er bleven forfulgt af Skiebnen meere
"end nogen anden Dödelig. Man veed vel, at endog de
"allervigtigste Ting kunne forandre sig i et Öieblik; men
"det, som er hendet mig, overgaaer al menneskelig For-
"ventning:

Hvad

Hvad mig er hendt er uhørt, uden Mage,
 i vore Tider og i gamle Dage. —
 Hertil svarede min Vert: "Dette er de Omvandrendes
 "Skiebne; thi hvor mange Tilfælde og Forandringer
 "kunne ikke indtrefte paa en Reise, som varer i sexten
 "hundrede Aar?" Jeg fattede slet ikke hans Meening,
 "og bad ham derfor sige mig, hvad han forstod ved disse
 sexten hundrede Aar." Derfom man skal troe Historien,
 svarede han, "saa er det nu sexten hundrede Aar siden JERU-
 "SALEM blev ödelagt, og jeg tvivler ikke om, ærværdige
 "Mand, at du jo ved dens Ödelæggelse allerede var til Aars;
 "thi er det sandt, hvad man fortæller om dig, saa maae
 "du være födt under TIBERS Regiering." Jeg kunde
 ikke svare noget dertil; thi jeg troede han var bleven
 affindig, og lod ham vide, at hans Ord vare mig en mörk
 Tale. Men han bragte mig et Kobberstykke, hvorpaa
 Jerusalems Tempel var afbildet, og spurgte, om det vir-
 keligen lignede Originalen. Midt i min Sorg kunde jeg
 ikke bare mig for Latter, og spurgte om Aarsagen til
 saa forvirret en Tale. "Jeg veed ikke, svarte han, om
 "jeg tager Feil eller ikke. Indbyggerne paa dette Sted
 "bevidne, at du er den i Historien berömte JERUSALEMS

"SKO-

"SKOMAGER, som siden CHRISTI Tid har omvandret
 "den hele Verden. Men jo meere jeg seer paa dig, jo
 "meer erindrer jeg mig en gammel Ven, som for tolv Aar
 "siden omkom paa dette Biergs Top." Ved disse Ord
 forsvandt Taagen for mine Öine, og jeg kiendte min
 gamle Ven ABELIN igien, i hvis Huus i BERGEN jeg saa
 ofte var kommet. Jeg løb ham i Favnen med udstrakte
 Arme, og raabte: "Altsaa er det dig, min kiere ABELIN!
 "jeg kan neppe troe mine egne Öine. Her seer du da
 "din KLIM igien, som er kommet tilbage fra den under-
 "jordiske Verden. Jeg er den samme, der for tolv Aar
 "siden styrtede ned i Hulen." Han blev over dette
 Særsyn, — Som den der truffen af et Lyn,
 Staaer henrykt uden Liv, og stirrer uden Syn —
 "Jeg seer min KLIMs Ansigt igien! raabte han, det er
 "hans bekiendte Stemme!"
 "Saa strakte han sin Haand, saaledes saa han
 ud!" —
 "Men endskiöndt, jeg ikke har seet nogen, der meere har
 "lignet KLIM, kan og bör jeg dog ikke troe mine Sand-
 "fer; thi nu omstunder staae de Döde ikke meere op:
 "jeg

"jeg maa have kraftigere Beviser, om jeg skal troe dine
"Ord."

For da at betage ham al Tvivl, fortalte jeg ham
nöiagtigen og stykkeviis alt hvad der fordum var foregaaet
imellem os. Da han hørte dette, bleve hans Öine ligesom
aabnede, han faldt mig om Halsen med Taarer, og sagde:
"Nu seer jeg, at du er KLIM selv, og ikke hans Gien-
"færd; men fortæl mig, hvor du i saa lang Tid har
"ligget skiult, og hvorfra du har faaet denne underlige og
"ubekiendte Dragt." Derpaa begyndte jeg ordentlig at
fortælle ham alt, hvad der var hendet mig efter min Ned-
gang i Hulen. Han hørte agtsom derpaa, indtil jeg kom
til at fortælle om Planeten NAZAR, og de fornuftigtalende
Trær; thi her blev han utaalmodig, og sagde: "Ingen
"Dröm kan være urimeligere, ingen rasende eller drukken
"Mands Snak meere forvirret, end det du siger. Jeg vilde
"snarere troe med vor eenfoldige Almue, at du var fal-
"det iblandt underjordiske Trolde; thi alt hvad man for-
"tæller om dem, forekommer mig meget rimeligere, end
"din underjordiske Reise." Men jeg bad ham indstændig,
at han vilde have Taalmodighed, og lade mig bringe min
Fortælling til Ende. Endelig taug han, og jeg begyndte

at fortælle hvad der videre var mödt mig hos de underjordiske Indbyggere, og hvorledes jeg havde stiftet det störste Monarkie, som nogenfinde har været til i Verden. Alt dette forögede end meere hans Mistanke om, at jeg havde været iblandt Skovtrolde, som havde forhexet mig ved deres Koglerier, saa at jeg havde grebet Skyggen for Legemet; og for at see, hvorvidt min Affindighed gik, begyndte han at spørge mig om de Saliges og Fordömdes Tilstand, de elyfæiske Marker, og deslige. Da jeg mærkede hvad han sigtede til, svarede jeg: "Din Vantroer er meget tilgivelig; thi min Fortælling maatte forekomme enhver fabelagtig og opdigtet. Det, som er hendet mig, er saa overordentligt, at det overstiger al menneskelig Troeværdighed. Imidlertid sværger jeg ved alt det, som helligt er, at jeg ikke har opdigtet eller tillagt noget, men at jeg har fortalt alting oprigtigen og ligefrem, som det er mödt mig." Men han blev ved sin Vantroer, og bad mig, at jeg i nogle Dage vilde udhvile mig, da han haabede, at min forvirrede Hierne imidlertid skulde komme i Orden.

Efterat jeg havde henbragt otte Dage her i Rolighed, troede min Vert, at jeg havde havt Tid nok til at
for-

forvinde min Galenskab, og begyndte igien at tale om den underjordiske Reise; thi i disse otte Dage havde han ikke tilladt mig at tale eet Ord derom. Han haabede nu, at det femte Monarkie, tilligemed dets tive Riger og Fyrstendömmen, var saa aldeles forsvunden, at der ikke var en eeneste Bye eller Flek tilbage deraf. Men da han hørte, at jeg igientog det samme som för i det Hele og stykkeviis, at jeg fortalte det i sin Orden fra Begyndelsen til Enden, og tilfids bebreidede ham hans Vantro: og da jeg desuden indvendte ham eet og andet, som han ikke kunde nægte, for Exempel, at jeg for tolv Aar siden var styrtet ned i Hulen, og at jeg endelig var kommet tilbage til mit Fædreland i en fremmet og ubekiendt Klæde-
dragt; saa begyndte han at blive tvivlraadig, og vidste ikke hvad han skulde svare. Bestyrtset vilde han gaae fra mig, men jeg blev ved at beviise ham, at hans Troe paa Trolde og Biergfolk var langt urimeligere end min Underjordsreise; thi disse vare kun Drömmier og Ammestue-
Fabler, da derimod adskillige store Philosopher havde antaget, at Jorden var huul, og at der var en anden mindre Klode inden i den: og at min Erfaring nu
C c c 2 havde

havde stadfæstet denne Meening, saa jeg ikke kunde modfige mine egne Sandser.

Endelig gav han efter for disse Beviiser, og sagde: "Din Bestandighed i at paaftaae dette, som du ikke kunde have nogen Fordeel af at digte, vinder Seier over min Vantro." Overbeviist om Sandheden, bad han mig, at begynde mine Tildragelser forfra, og fortælle dem udførlig. Det behagede ham meget, hvad jeg fortalte ham om Planeten NAZAR, og især om Fyrstendømmet POTU, hvis Love og Indretninger, han sagde, burde være en Rettefnor for alle Republiker. Han mærkede nu, at Planen til en saa vel indrettet Stat ikke kunde komme af et forvirret Menneskes Hierne; disse Love syntes ham at være meere guddommelige end menneskelige, og han opskrev alt hvad jeg sagde, for ikke at glemme noget deraf.

Da jeg mærkede, at han var overbeviist, begyndte jeg at tænke paa mig selv, og spurgte ham, hvad jeg i disse Omstændigheder skulde giøre, eller hvad Lykke han meente jeg nu, efter saa store Bedrifter i den underjordiske Verden, kunde haabe i mit Fædreland.

Han
saa

svarede: "Jeg raader dig, at du ikke aabenbarer nogen
"Dödelig dine Hendelser. Kiender du ikke vore Præsters
"Forfølgelsesaand? Da de sætte dem i Band, som antage,
"at Jorden bevæger sig, og Solen staaer stille, saa ville de
"ganske vist erklære dig for ugudelig og uværdig til de
"Christnes Samfund, naar du taler om en Soel og Planeter
"under Jorden. Hvor meget vil allene Magister RUPER-
"TUS forfølge dig, og tordne imod dig? han, som i for-
"rige Aar dönte en Mand til at staae offentlig Skrifte,
"allene fordi han troede Antipoder? Ganske vist vil han
"dømme dig til Baalet, for din Lære om den nye Verden.
"Jeg raader og formaner dig derfor, at du lader dette
"blive en evig Hemmelighed, og at du i nogen Tid holder
"dig skiult hos mig." Derpaa bad han mig at aflægge
mine underjordiske Klæder, og at ombytte dem med
andre; og siden viste han alle dem bort, som kom af
Nysgierrighed, for at see JERUSALEMS SKOMAGER, og
foregav, at han var igien i en Haft forsvunden. Ikke
destomindre udbredte dette Rygte sig i en Haft over det
hele Land, og alle Prækestole gienlöde af Advarfler og
Spaadomme om en forestaaende Ulykke, der skulde følge
paa denne Aabenbarelse. Jerusalems Skomager, sagde

man, var kommet til SANDVIG, som Guds Vredes Herold, for at formane Folket til Omvendelse. Og da et Rygte altid forstörres, jo meere det udbredes, forbedrede man ogsaa denne Fabel med mange Tilfætninger. Saaledes fortalte nogle, at den omtalte Skomager havde forkyndet Verdens Ende, og truet, at dersom Menneskene ikke omvendte sig inden St. Hansdag, skulde alting undergaae ved Ild, og deslige. I et vist Sogn gjorde disse Spaadomme saa stor Opsigt, at Bönderne lode deres Agreligge udyrkede, da de, formedelst Verdens forestaaende Undergang, ikke ventede nogen Höst; men saasom Præsten i dette Sogn, Magister NIELS, frygtede, at han derved skulde miste sin Tiende og andre Indkomster, tillyfte han, at den yderste Dag var udsat et Aar, og at de derfor ikke skulde tage i Betænkning, at vende tilbage til deres sædvanlige Arbeid. Da ingen, uden min Vert og jeg, vidste den sande Aarsag til disse Fabler, saa gave de os Anledning nok til Latter.

Da jeg endelig ikke kunde være længer skjult i et fremmet Huus, og jeg nødvendig igien maatte lade mig offentlig se, foregav min Vert, at jeg var en Student fra TRONDHIEM, der var beslægtet med ham, og nylig

var kommet til denne Egn i et Besög. Siden anbefalede han mig faa eftertrykkelig, baade mundtlig og skriftlig, til Biskoppen i BERGEN, at Hans Höiærværdighed endelig lovede mig det förste Reötorat, som blev ledigt. Dette Embede var meest efter min Smag, da det syntes at have nogen Lighed med min forrige Stand; thi et Skole-Reötorat er et Billede paa den kongelige Regiering. Rifet i Skolen ligner meget et Scepter, og Kathedret kan man gierne kalde en Trone. Men da der længe ingen Plads var ledig, og jeg behövede hastig Befordring, besluttede jeg, for ikke at döe af Hunger, at tage imod det förste Embede, som jeg kunde faae. Kort derefter döde Klokkeren til Korskirken overmaade beleiligen, og Biskoppen udnævnedes mig til hans Eftermand. En latterlig Befordring for den, der nylig havde hersket over faa mange Riger. Dog, da intet gör Mennefkene latterligere end Fattigdom, og det er daarligt, at kaste det skidne Vand bort, förend man har det reene, faa afflog jeg ikke dette Tilbud: og henlever nu min Tid i dette Embede i en philosophisk Rolighed. Kort efter denne Forvandling blev foreslaaet mig et hæderligt Givtermaal med en Kiöbmandsdatter fra BERGEN

GEN, ved Navn MAGDALENE. Jeg kunde lide Pigen; men da det var rimeligt, at Keiserinden i QVAMA endnu levede, frygtede jeg, at jeg skulde giøre mig skyldig i Polygamie, om jeg givtede mig med samme MAGDALENE. Men Herr ABELIN, i hvis Barm jeg pleiede at udøse alt hvad der laae mig paa Hiertet, betog mig denne Tvivl, og beviste mig Daarligheden i min Betænkkelighed med saa mange Grunde, at jeg endeligen ægtede hende.

Med denne MAGDALENE levede jeg sex Aar i et fredsomt og kierligt Ægteskab. Dog fortalte jeg hende aldrig mine underjordiske Hendelser; men da jeg alligevel ikke ganske kunde faae den Höiheds Glands af Hovedet, som eengang omgav mig, yttrede det sig undertiden, og yttre sig endnu den Dag i Dag er, i enkelte Tegn og Handlinger, som kun lidet passe sig til min nærværende Tilstand. I dette Ægteskab har jeg avlet tre Sønner, CHRISTIAN, JENS og KASPAR; jeg har altsaa fire i alt, dersom ellers Prindsen af QVAMA endnu er i Live.

ENDE PAA DEN UNDERJORDISKE REISE.

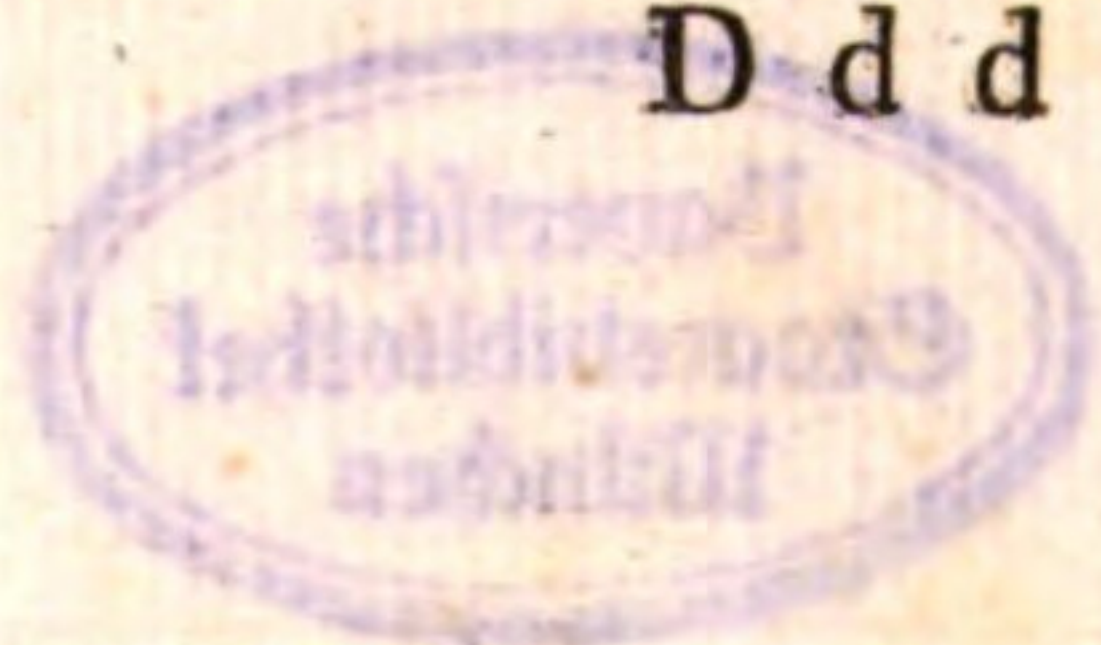
ABE-

ABELINS TILLÆG.

NIELS KLIM levede indtil Aaret Sexten Hundrede Fem og Halvfemfindstive. Hans ustraffelige Liv og gode Opførfel gjorde ham elsket af alle. Dog var Præsten ved Korskirken undertiden fortrydelig paa ham, for hans store Alvorligheds Skyld, hvilken han meente kom af Hovmod. Men jeg, som kiendte Mandens Tildragelser, undrede mig meget meer over den Beskedenhed, Ydmyghed og Taalmodighed, hvormed han, som havde været Monark over saa mange Riger, forrettede dette ringe Embede. Af andre derimod, som ikke kiendte hans forunderlige Forvandling, kunde han ikke undgaae at mistænkes for Stolthed. Saa længe hans Kræfter tillod det, pleiede han ved visse Aarstider at stige op paa Bierget, og see stivt ned i den Hule, hvoraf han var opkommet. Hans Venner have bemærket, at han pleiede altid at gaae fra den med taarefulde Öine, og derpaa lukke sig inde i sit Studerekammer, for at være ene

D d d

den

ABELINS TILLÆG.

den hele Dag. Hans Kone har ogsaa bevidnet, at hun ofte har hørt ham snakke i Drømme, om Krigshære til Lands og Vands. Eengang gik hans Sinds-Adspredelse saavidt, at han lod Stiftamtmanden af BERGEN befale, strax at komme til sig. Hans Kone meente, at denne Fortumling i Hovedet kom af hans alt for store Lyft til at studere, og var derfor meget bange for hans Sundhed, som hun troede maatte lide derved. Hans Bibliothek bestod meest af politiske Böger, og da man troede, at disse ikke saa lige passede sig for en Klokke, blev han i denne Henseende lastet af adskillige. Af denne Reisebeskrivelse er der kun eet eeneste Exemplar, skrevet med Forfatterens egen Haand, og dette er i min Forvaring. Jeg har ofte havt i Sinde, at udgive dette Værk i Trykken; men adskillige vigtige Aarsager have hindret mig fra denne Beslutnings Udførelse.

Holberg, Ludvig,

Niels Klims underjordiske Reise

Kjöbenhavn 1789

4 P.o.rel. 740

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10007647-3